MARIUS OPREA (n. 1964 la Târgoviste) a studiat istoria la Universitatea din Bucuresti si este autorul unei teze de doctorat cu tema Rolul s i evolutia Securitãtii (1948-1964). în anii 1999-2000 a fãcut parte din echipa de consilieri a presedintelui Emil Constantinescu. Lucrează în prezent ca ziarist si ca cercetãtor la Institutul Român de Istorie Recentã (IRIR). Trãieste împreunã cu familia la Brasov. A început prin a publica o istorie a vechilor cãrti românesti (Plimbare pe ulita Tipografiei, Ed. Fundatiei Culturale Române, 1996) si un volum de poezie (Solo de tamburinã, Ed. Paralela 45, 2000), dar ulterior a decis sã renunte la preocupãrile exprimate în aceste cãrti pentru a se dedica studierii Securitãtii. Articolele sale despre politia politicã din România, publicate în presã, difuzate la postul de radio „Europa Liberã", incluse în culegeri de studii si publicatii academice, au fost urmate de volumul Banalitatea rãului. O istorie a Securitãtii în documente, 1949-1989 (Ed. Polirom, 2002), premiat de Asociatia Editorilor din România drept cea mai bunã carte de istorie a anului. A publicat împreunã cu Stejãrel Olani Ziua care nu se uitã (Ed. Polirom, 2002), un incitant volum de interviuri cu participantii la revolta anticomunistã a brasovenilor din 15 noiembrie 1987, si a coordonat volumul Securistiipartidului. Serviciul de cadre alPCR ca politie politicã (Ed. Polirom, 2002), scris în colaborare cu colegii sãi de la IRIR.

Marius Oprea
Mostenitorii Securitatii

Când I-am cunoscut pe Marius Oprea la Sighet, în 2001, '• am constatat cã vorbim aceeasi limbã — amândoi urâm comunismul, politia politicã, delatiunea si lipsa de fermitate pe care „sistemul" o inoculează în oameni. Am stat la prima noastrã întâlnire pe malul unui râu si povesteam — el despre '-Securitate, eu despre KGB. La un moment dat, am observat un om care de ore întregi scotea pietre din râu, le arunca ' pe mal si apoi la loc, în apã; era un bolnav psihic lãsat liber, de la un azil din apropiere. L-am întrebat pe Marius ce face omul acela. Mi-a spus, simplu, cã omul acela construieste încã socialismul.
De atunci, Marius Oprea mi-a devenit unul dintre apropiati. Datoritã curajoasei Iui actiuni de deconspirare a Securitãtii, a avut si are probleme — dar i-am promis (si eu mã tin întotdeauna de cuvânt) cã îi voi sãri în ajutor oricând are nevoie. Tin la Marius pentru cã priveste ferm si critic atât spre trecut, cât si în prezent. El s-a dovedit în toate cãrtile si articolele sale un perseverent si curajos istoric al Securitãtii. Faptul cã acum, în acest volum, împinge cercetãrile sale până la analiza rolului pe care-I joacã Securitatea si fostii activisti comunisti în România de astãzi îmi aratã cã nu am gresit în judecata mea, socotindu-1 pe Marius Oprea printre prietenii mei apropiati.
VLADIMIR BUKOVSKI
Câtã vreme am fost membru al Colegiului CNSAS, cercetãrile lui Marius Oprea m-au umplut de o cordialã invidie. Acoperea, cu expunerea Iui singuraticã dar fermã, bâlbâialã unei întregi institutii. Tenace fãrã îndârjire, curajos fãrã vedetism, Marius Oprea a salvat, prin hãrnicia si perspicacitatea sa, obrazul societãtii noastre civile si pe al fiecãruia dintre noi. Toti vrem adevãrul, dar Marius Oprea îl cautã si, adesea, îl identificã. Toti vrem limpezirea trecutului imediat, dar Marius Oprea îi rãscoleste, temerar, subteranele si le dã în vileag fãrã menajamente si fãrã precautii. L1 demonstrează cã, în România, trecutul imediat e, totodatã, prezentul imediat. O face cu extremã rigoare, dar textului sãu nu-i lipsesc farmecul literar si umorul. Cartea se citeste, de aceea, cu un insolit amestec de îngrijorare, melancolie si nãduf. E o etapã inevitabilã în încercarea noastrã de a aseza istoria contemporanã sub o judecatã dreaptã
si vindecãtoare.
ANDREI PLESU
Cei mai eficienti câini de pazã ai noii structuri a serviciilor de securitate statalã au fost presa si o mânã de analisti români curajosi. Ultimii, foarte vigilenti, au scos în evidentã abuzurile serviciilor. Cel mai de seamã dintre ei este Marius Oprea. El nu a obosit sã dezvãluie trecutul dubios al câtorva fosti ofiteri de Securitate, care ocupã astãzi pozitii importante în serviciile postdecembriste. Unui oficial UE, care s-a interesat în cursul unei vizite la Brasov cine este opozitia din România, cineva, un român, i-a rãspuns: Marius Oprea. Oprea a avut curajul, asumându-si un risc deloc neglijabil pentru el si familia lui, sã

descâlceascã modul în care, în România de azi, Securitatea, privatizându-se, si-a întins tentaculele pânã în cele mai ascunse cotloane ale puterii. Cartea de fatã analizeazã acest proces.

DENNIS DELETANT

Argument

Nu am dat, în timpul acestor cãutãri, nici mãcar peste un singur om cu adevãrat rãu.

Cu totii erau doar slabi, modelati de împrejurãri si se amãgeau singuri; omenesc, prea omenesc.

Dar suma faptelor era un mare rãu.

TIMOTHY GARTON ASH

într-o amiazã de varã, în casa doamnei Doina Cornea de pe o stradã linistitã a Clujului, am gãsit cu ajutorul domniei sale rãspunsul la o întrebare pe care mi-am pus-o de o multime de ori de când mã ocup de studierea fostei Securitãti: ce i-a deosebit pe securisti de restul oamenilor?

Nu trãiam cu totii în aceeasi gãleatã, în aceeasi sãrãcie, înghitind zilnic dejectiile unui regim care parcã îsi fãcea un titlu de glorie din a terfeli orice urmã de demnitate umanã? Nu se oprea curentul si pentru ei? Apa caldã? Categoric, un astfel de om, capabil de a-i supune pe altii violentelor si torturii, pânã la forme de umilire greu de imaginat, un astfel de om, care sã refuze cu usurintã orice urmã de compasiune si întelegere fatã de semeni, a fost fãrã îndoialã o diabolicã inventie a regimului comunist. Cum a reusit aceastã transformare, ce-l separã pe el de firea adevãratã a restului lumii?

Vladimir Bukovski observa cã „ regulile stabilite de autoritãti si de care îmi amintesc au fost întotdeauna anormale, contraziceau bunul-simtsi se puneau în aplicare cu amenintarea sanctiunilor. Nu se poate spune cã aceasta modifica psihologia oamenilor sau îi obisnuia sã fie supusi, dar, în schimb, toti se trezeau vinovati în fata statului, fiecare putea sã fie pedepsit". Este deci clar, lumea se împãrtise: într-o parte, cei multi care îsi asteptau pedeapsa ce putea veni oricând, în alta, cãlãii lor. Dar tot nu mã lãmurisem pânã în vara anului trecut din ce stofã s-au croit cãlãii, altfel oameni arãtând ca noi, cu douã mâini, douã picioare si cap pe umeri, respirând acelasi aer îmbâcsit si muced al regimului. Cum au ales ei sã-i batã, sã-i aresteze si chiar sã-i ucidã pe cei câtiva care aveau curajul sã spunã cã regele e gol si sã-i umileascã pe ceilalti, cei care îndrãzneau mãcar sã asculte într-o tãcere resemnatã adevãruri elementare?

Mã gândeam deci la toate acestea, în vreme ce vocea tremuratã si moale a doamnei Cornea povestea cum, urmãritã pe stradã de securistul aflat „ la post "pentru a o izola de lume, s-a întâlnit într-o zi cu o fostã studentã. Perspicace, urmãritorul i-apus în vedere tinerei sase îndepãrteze, ca sã nu aibã probleme, iar doamna Cornea a tinut s-o linisteascã: Nu te teme, dragã, n-o sã pãtesti nimic, dânsul e un om bun. Bun în comparatie cu ceilalti slujbasi ai Securitãtii, se întelege. Douã zile mai târziu, revenind în turã ofiterul de mai sus, acesta s-a apropiat de fãptura mãruntã a doamnei Cornea si, asigurându-se cã nu-l vede nimeni, i-a soptit: Vã rog sã nu mai spuneti nimãnui cã sunt un om bun. S-ar putea sã am necazuri.

In întâmplarea de mai sus am gãsit tâlcul ascuns al deosebirii dintre securisti si restul lumii.

Introducere

Eu si Securitatea mea1

în genere, oamenii scriu cãrti din mai multe motive. Mai întâi, dintr-un impuls interior. Fie cã e vorba de un exercitiu de talent ori de nevoia de a câstiga prestigiu, fie cã e socotit drept esential a pune pe hârtie experiente si judecãti proprii, pentru beneficiul celorlalti si al posteritãtii, acest impuls interior are o naturã sentimentalã. Sentimentele pot sta si la baza unor lucrãri stiintifice — cel putin pentru istorici. Pentru un arheolog, de pildã, asezarea pe care o excaveazã si o descrie în articole este de departe cel mai interesant loc de pe lume; pentru un medievist, curtenii unui principe, pe care îi studiazã, devin cu timpul o a doua familie; si exemplele pot continua. Apoi, impulsul „profesional", curiozitatea stiintificã au si ele darul de a îmbrãca, de a organiza impulsul initial, de naturã sentimentalã, în pagini de carte.

în mare, din aceleasi considerente mi-am propus si eu sã înfãtisez, folosind mijloacele de investigatie ale omului de stiintã, dar si pe ale jurnalistului, o istorie a transformãrii Securitãtii de la totalitarism la democratie, cu scopul de a descoperi ceea ce se afla dincolo de amintirea traumatizantã sau de mit, de a încerca o cuantificare a reziduurilor fostei politii politice comuniste, în mãsura în care si asa cum au fost mostenite de lumea în care trãim. Si pentru ca acest demers sã fie cât mai bine înteles, trebuie sã explic mai întâi resorturile sale interioare — cum am ajuns sã scriu aceastã carte.

10

în timpul studiilor la Facultatea de Istorie a Universitãtii din Bucuresti, m-am specializat în istoria medie a României, lucrând în paralel pe mari santiere arheologice (între acestea, am fãcut o pasiune pentru Ulpia Traiana Sarmisegetu-za). Ca urmare, as fi fost mai degrabã destinat practicării arheologiei sau continuării studiilor de civilizatie românească la finele Evului Mediu, mai ales ca, la terminarea facultãtii, am prezentat o lucrare de licentã despre vechile cãrti românesti si eram de-a dreptul îndrãgostit de paleografia chirilicã si documentele românesti ale secolului XVIII. Dar un „accident" biografic a determinat în cele din urmã o schimbare radicalã. Atât de puternic a fost acest imbold, încât am decis chiar, în acesti ultimi ani, sã intru în furcile caudine ale unui doctorat în istoria contemporanã a României si sa-mi schimb cu totul „traseul" stiintific. Pe scurt, scriu aceastã carte pentru cã am avut „de-a face" cu Securitatea.

Cei care au avut necazuri cu Securitatea au diferite moduri de raportare la acele întâmplări. Dar, indiferent de ele si de consecintele „contactelor" cu securistii, care au mers de la arestări pânã la semnarea unor angajamente sau îndurarea, vreme îndelungatã, a unor sicane, acele momente nu si le reaminteste nimeni, dacã e sincer, cu plãcere, ci mai degrabã cu un soi de pudoare. Nu cred cã a trãi o vreme alãturi de fricã sau de rusine se poate transforma într-un merit — decât dacã exista ceva nesimtire la mijloc, ca în cazul celor care îsi camuflează lasitatea de a fi semnat un angajament la Securitate în actul patriotic al „apãrării sigurantei nationale"; sau dacã e vorba de grandomanie, cum se întâmplã cu acei disidenti de care n-a auzit nimeni, pentru simplul motiv cã a fi membru PCR si a te închina la icoane nu poate fi numit tocmai un act de disidentã. Lucrurile sunt în realitate destul de prozaice. Amintirea acelui mod de viata în care teama cobora usor în lasitate si umilintelor li se rãspundea în genere cu blazare risca sã sufere, în foarte multe cazuri, corectii ce tin

de un fel de inhibitie care ne protejeazã de încãrcãri psihice peste limita. Se întâmplã ca în cazul celor care, dupã ce au fãcut armata, îsi amintesc doar lucrurile plãcute, nu si sila, plictisul sau deprimarea din ceasurile nesfârsite în care zãceau de garda, în frig.

în contextul celor de mai sus, a încerca aici o explicatie sine ira et studio, cum se spune, o reconstituire a unor momente petrecute înainte de 1989 alãturi de câtiva prieteni si a efortului nostru, uneori de-ã dreptul melodramatic, de a nu accepta pânã la capãt nebunia acelei lumi, îmi provoacã mai întâi jenã. Cred cã „disidenta" mea si a prietenilor mei nu e de naturã sã compenseze cu o aurã eroicã frica pe care am trãit-o atunci, cum nu a avut nici darul sã tulbure în vreun fel cât de cât semnificativ linistea de granit a sistemului, pe care de fapt nici nu gãsisem curajul sã-1 negãm — avusesem doar mica putere de a cere un fel de utopicã reformare a lui.

Am fãcut parte dintr-un grup de studenti, mai putin de zece, majoritatea ardeleni ajunsi la facultãtile umaniste ale Universitãtii din Bucuresti (filologie, istorie si filozofie), uniti mai întâi prin sila noastrã fatã de praful unei capitale zdrentuite de buldozerele care trudeau la Casa Poporului si fata de pestele stricat care ne era trântit seara la cantinã în farfurie. Ii amintesc aici pe cei ce ulterior aveau sã ajungã în colimatorul Securitãtii: George Ardelean, Andrei Bodiu, Anghel Ciobanu, Caius Dobrescu, Florin Lobont, Sorin Matei, Cla-udiu Secasiu, George Stoica, Ana si Sergiu Stefânescu, Ma-rius Ungureanu. Fiecare în parte a jucat un rol în decizia mea de a mã dedica studierii istoriei Securitãtii: unii prin modul în care au cedat atunci sau dupã 1989, minimalizând eforturile de a gãsi un sens celor întâmplate nouã, altii prin prietenia constantã si bunãvointa pe care mi-o aratã pânã azi2.

Atunci, în atmosfera aceea de la mijlocul anilor '80, din ce m ce mai rigidizatã, în aerul de cazarmã insalubrã al cãminelor Grozãvesti, unde locuiam, am început sã descoperim si sa cultivãm un soi de refuz de a ne amesteca în apa mocirloasã a regimului, la fel de mocirloasã pe cât era si Dâm-bovita de peste drum, în curs de „regularizare". Pe rând, am refuzat „înregimentarea", cedându-le fãrã regret, mai degrabã chiar cu plãcere, functiile „pe linie de UTC sau partid" colegilor mult mai „orientati" decât noi. Totul s-a combinat si cu spiritul de frondã al vârstei, înrãutãtirea nivelului de trai ne-a declansat unora — când am ajuns sã ducem acasã, la Brasov, Deva sau Resita, nu cãrti, ci câte o rudã de salam si douã-trei pachete de unt (doar în Capitalã se mai gãseau) —un soi de constientizare a statutului pe care regimul îl „acorda" intelectualilor, cum deja ne consideram. Atunci, spre începutul anului 1986, fronda a cãpãtat o vagã formã de asumare a unei optiuni „politice". Am început sã purtãm lungi discutii în

camerele de cãmin, întrerupte de ceasuri de tãcere, când eram cu urechile ciulite la emisiunile de stiri si actualitãti ale „Europei Libere" sau BBC-ului. Nu o datã, toate acestea s-au petrecut la lumina lumânãrii, în cursul deselor întreruperi de curent la care cãminele studentesti începuserã a fi supuse din ratiuni economice, ceea ce oferea întâlnirilor noastre un aer conspirativ, de naturã sã ne dea idei pe mãsurã. Iar faptul cã nu ni se întâmpla în continuare nimic, cu toate întâlnirile, discutiile, bancurile si lipsa de... respect pe care o arãtam cu .totii si pe întrecute fatã de „valorile regimului", ne-a fãcut mai vehementi, în prezenta unui cerc din ce în ce mai larg de colegi.

Cât despre Securitate si oamenii ei, cu toate cã evocam câteodatã, ca tot românul, existenta pericolului de a-i cãdea pe mânã, inconsistenta oricãrei reactii fatã de atitudinea noastrã m-a fãcut pe atunci sã afirm chiar cã aceastã institutie ar putea fi doar o fictiune, sãditã în capetele noastre ca sã stãm cuminti. Am spus asta cândva, în primele zile ale lui 1987, an în care, dupã o scumpire a gazului si electricitãtii, am „organizat" alãturi de unii dintre cei amintiti mai sus o simbolicã

ardere pe rug, în parcul Grozãvesti, a câtorva numere din Informatia Bucurestiului, ziar în care gãsisem publicat decretul cu pricina. Hazul si bizareria acestei mici ceremonii au fost date de faptul cã am aprins focul cu un chibrit împrumutat de la un militian, ceea ce ne-a sporit sentimentul fals al sigurantei.

în orice caz, de atunci încolo am început sã ne simtim de-a dreptul mândri de isprãvile si atitudinea noastrã, iar discutiile la micile „cenacluri" au cãpãtat nuante instigatoare: descopeream savoarea activismului. Si ne-am hotãrât, în scurtã vreme, sã punem manifeste. Recitesc cele scrise în legãturã cu acest episod de prietenul meu Caius Dobrescu: „Asadar, am fabricat câteva manifeste cu asa-numitul Letraset, manifeste care, astãzi, cred cã ar pãrea mai degrabã caraghioase, cel putin prin formã, dacã nu prin continutul lor. în general, am plusat pe dezideologizarea cursurilor si Jos Minciuna, fãrã sã ne avântãm la sloganuri explicit anticomuniste. Din purã prudentã."3

Toate s-au petrecut întocmai. Cu tot caracterul lor artizanal, manifestele noastre si-au atins scopul, provocând panicã sau satisfactie, dupã caz. Multã vreme, în facultãtile prin care am reusit sã le lipim la vedere pe pereti, cu pastã de dinti Optima, s-a intrat numai dupã un riguros control al identitãtii.

Prima confruntare cu „fortele de ordine" a întârziat totusi câteva luni bune. Ea s-a petrecut abia în 25 octombrie 1987, într-o dimineatã de duminicã, la ora 8 fãrã câteva minute. Atunci am fost pur si simplu ridicat din pat — la fel si Sorin Matei; iar dupã o minutioasã perchezitie, care a durat mai bine de o orã, a cãmãrutei noastre din cãminul Grozãvesti, fãcutã de cãtre doi autointitulati militieni, dar care erau în civil, asistati de un martor, un coleg de-al nostru „bine orientat" (si care avea un nume predestinat „înclinatiilor" sale — Flaut), am fost dusi, însotiti de injurii si amenintãri, la sectia de militie din Regie. Aici a urmat ritualul înfiorãtor al prelevãrii amprentelor si apoi o lungã si dezlânatã anchetã. Separat, am fost luati la întrebãri de persoane în civil; cu greu am înteles care erau capetele de acuzare. Mie mi s-a dat drumul ceva mai târziu, spre searã, pe nepusã masã, nu înainte de a semna o declaratie în care negam toate acuzatiile aduse

— majoritatea, încercãri ridicole de a-mi pune în seamã fapte de drept comun — si dupã ce am fost pocnit de câteva ori, nu foarte tare, dar îndeajuns de dureros, cu receptorul unui telefon peste urechi, obraji si gât. Am rãmas doar cu proce-sul-verbal de perchezitie, unde scria cã în camera de cãmin „nu au fost gãsite bunuri, bani, valori sau înscrisuri interzise de lege la detinere", cu mâinile pãtate o vreme de tusul cu care mi se luaserã amprentele si cu amintirea neplãcutã a faptului cã 1-am recunoscut în militianul ce mi le preleva pe Marcel, un prieten din copilãrie, de la tarã, cãruia n-am reusit sã-i soptesc, gâtuit de emotie, decât cã n-am furat nimic.

Aceastã întâmplare a fost urmata la scurtã vreme de evenimentele din 15 noiembrie 1987 de la Brasov. Desi mai bine de jumãtate dintre cei amintiti mai sus suntem brasoveni, nici unul dintre noi nu era atunci acasã, dar nu ne-am prezentat nici la sectia de votare, stricându-le plãcerea acelor profesori

— care practic înconjuraserã cãminele si îi mânau pe studenti sã aleagã deputatii Marii Adunãri Nationale — de a raporta încã din zori „prezenta 100%" la urne. Caius Dobrescu a stat toatã ziua încuiat în camerã fãrã sã rãspundã nimãnui, iar eu si Sorin Matei am sãrit pe un geam în spatele cãminului si am fugit în oras. A doua zi, ne-am motivat absenta spunând cã noi am votat la Brasov...

Am fãcut cunostintã „pe fatã" cu Securitatea în vara anului 1988. Majoritatea celor anchetati fiind brasoveni, ancheta s-a desfãsurat acolo, începând de la mijlocul lunii iulie. Nimeni nu a fost retinut mai

mult de 24 de ore. Caius si Sorin au fost serios bătuti de către anchetatori, condusi de Alexandru lordache, seful Directiei de cercetări penale din Securitatea Municipiului Bucuresti, care se recomanda „maiorul Alexandru", venit special pentru această anchetă, si de căpitanul Gheorghe Moldoveanu4 din Serviciul de anchete penale al Inspectoratului de Securitate Brasov (acesta se prezenta tăios „Moldovan", copiindu-1 cumva comic pe comisarul din filmele lui Sergiu Nicolaescu). Celor anchetati li s-a indus ideea că eu am fost arestat de mai multă vreme, ba unii au putut să jure ca m-ar fi auzit tipând într-un birou, stire care a provocat apoi mari emotii familiei, care mă stia plecat pe munte, în Parâng. De aceea, când am dat întâmplător un telefon acasă, la două săptămâni de la retinerea celorlalti, mama a plâns de bucurie că mă aude, că trăiesc si că nu mi se întâmplase (încă) nimic. Am fost „depistat" o săptămână mai târziu, pe 12 august, la Sarmisegetuza, în judetul Hunedoara, când o „echipă" din care făceau parte cei doi anchetatori pomeniti, cărora li s-a adăugat comandantul Inspectoratului judetean si seful Securitătii din Hateg, a descins dintr-o Dacie albă aproape de sectorul arheologic din colonia Ulpia Tra-iana, unde lucram alături de arheologul englez Mike Daw-son. Mascati de tufe, au asteptat plecarea englezului la masă, după care m-au luat, fără brutalitate, „la o discutie".

Masina o dată pornită, am fost supus unui val de amenintări, la care am răspuns: „Dacă mă bateti, o să vă spun englezului si află BBC-ul." Mi se făcuse fricã de bătaie, de închisoare si, mai presus de toate, mi se făcuse o nesfârsita milă de părinti. Pentru o clipă, securistii au amutit, după care cel care se recomandase „maiorul Alexandru", un securist grizo-nat, într-un costum pepit, cu o fată congestionată, m-a asigurat că ei nu procedează asa. Ancheta s-a desfăsurat la postul de militie Sarmisegetuza, după ce am refuzat să părăsesc localitatea pentru a fi anchetat la Deva, atâta vreme cât nu aveau mandat de arestare. Le-am spus că voi tipa atât de tare, încât nu doar englezul va afla ce mi s-a întâmplat, ci tot satul. Am refuzat apoi să dau declaratii scrise câtă vreme nu sunt spălat pe mâini si pe fată: îmbrăcat sumar, din cauza arsitei verii, eram plin de praf de pe santierul arheologic. Asa că, în curtea postului de militie, seful de post Rusu (astăzi ofiter la Alba lulia) mi-a turnat apă din fântână si m-am spălat mai întâi pe îndelete. Reusisem sa-mi găsesc calmul, înainte ca ancheta să înceapă.

Am fost chestionat asupra a 11 „capete de acuzare", dintre care cele mai grave vizau plănuirea de către noi a unui sa-mizdat, injurii aduse „înaltelor personalităti de partid si de stat" (n-au pronuntat niciodată numele Ceausescu), încercarea de a face cunoscută în străinătate opera de „sistematizare" si rezultatele ei s.a. Pe cele reale le-am recunoscut fără prea multe ezitări, ceea ce a părut să-i pună în cumpănă pe anchetatori, mai ales în momentul în care mi-am asumat „injuriile" la adresa „înaltelor personalităti". Au existat si acuzatii fantasmagorice, de genul celei privind tentativa mea de a organiza un grup legionar înarmat, de rezistentă, în munti. Atât eu cât si prietenii mei, despre care mi s-a spus că sunt arestati si că le voi împărtăsi soarta, am fost permanent acuzati că am fi „legionari" si că „ne-am vândut Ungariei". Mi s-a arătat, cu Codul Penal în fată, că eu si Dobrescu vom fi condamnati, în urma recunoasterilor făcute, la pedepse între 6 si 8 ani. Amenintările tindeau deseori să explodeze în violente, mai ales când căpitanul Moldoveanu îmi reprosa că din cauza mea nu-si poate pregăti un examen la drept, unde, a mărturisit, este si el student la fără frecventă. Scurtele lui accese de furie provocate probabil de restanta care-1 ameninta (căci ce examen pregătea el în august?) erau temperate de superiori, dar fără prea mare tragere de inimă. Anchetatorul era secondat pe rând de câte unul dintre cei doi ofiteri superiori, în vreme ce acela rămas liber juca table, pe treptele postului de militie, cu directorul muzeului din Sarmisegetuza.

Treptat însă, în ton s-a simtit o schimbare. Cineva a spus: „Păcat de tine si de viitorul tău, că esti băiat destept." A fost singurul semn de compasiune. Ancheta a început apoi să treneze (obosisem si eu, dar si ei) până la un final neasteptat: mi s-a spus dintr-o dată că, fiind oameni de omenie, s-au gândit să-mi mai acorde o sansă de „îndreptare". Am acceptat partial această sansă: am scris în finalul declaratiei mele că nu voi mai întreprinde pe viitor actiuni împotriva ordinii sociale, riscând în caz contrar cumularea pedepsei de care mă iertau. Am refuzat însă orice alt angajament, precum si să promit că nu voi comunica nimănui cele petrecute, reamintin-du-le tocmai acuzatia lor, cum că sunt „gură sparta si spurcată", ceea ce ar face imposibilă asumarea oricărei discretii. Mi s-a dat drumul, nu înainte de a mi se pune în vedere că ancheta continuă si că trebuie să dau declaratii despre toti prietenii mei, ca si despre relatiile pe care le am cu cetătenii străini.

Când am revenit seara la baza arheologică, Mike Daw-son — pe care prietenii clujeni Alexandru Diaconescu si Co-riolan Opreanu, cărora le vorbisem despre posibila mea retinere si motivele ei, îl

puseserã la curent cu motivele subitei mele disparitii — se pregãtea sã plece cãtre granitã, pentru a informa presa occidentalã în legãturã cu arestarea grupului nostru. Am aflat ulterior cã, la Bucuresti, Mariana Marin amenintase cu greva foamei în cazul în care nu suntem eliberati, anuntându-1 despre anchetarea noastrã pe Dan Petrescu, si cã domnii Doinas, Manolescu si Mircea Nedelciu, pusi la curent de Alexandru Musina, i-ar fi cerut lui D. R. Popescu sã intervinã la Securitate. Dar nu stiu pânã acum cu certitudine care au fost motivele, ratiunile, demersurile ce au dus la stingerea anchetei.

Povestea are un sfârsit trist. Pânã în decembrie 1989, nu m-am mai simtit niciodatã pe deplin liber, desi am avut norocul unor generoase încurajãri din partea unor oameni care mi-au arãtat prietenia — îi amintesc, cu recunostintã, pe Zoe Petre, Alexandru Musina, Andrei Bodiu, Cerasela si Nini Tofan. Grupul nostru din studentie se destrãmase, cred ca nu din cauza despãrtirii (majoritatea terminaserãm facultatea cu o lunã înaintea anchetei, dar multi eram totusi brasoveni), ci sub povara mãrturisirilor fãcute despre ceilalti, a fricii ori a rusinii trãite, sau, cum s-a întâmplat cu mine, poate si cu altii, din cauza neîncrederii în semeni care mi-a fost sãditã arunci. Am rãmas, în prezent, în relatii apropiate doar cu doi dintre protagonistii acelor întâmplãri. Astãzi, peste atâtia ani, cred cã noi am fost nevoiti prea de timpuriu sã întelegem cã avem de ales fie sã ne recunoastem înfrânti, „cu tinicheaua pe veci de coadã" (cum îmi spunea tata), si sã acceptãm compromisul colaborãrii pentru a-i opri zãngãnitul asurzitor, fie sã rãmânem neînduplecati, dar proscrisi, stând vesnic încordati în asteptarea loviturilor.

Dupã revolutie, cãpitanul anchetator Gheorghe Moldovea-nu s-a numãrat printre fondatorii „Vetrei Românesti" si ai PUNR-ului. A ajuns redactor-sef adjunct al ziarului Desteap-tã-te Române, fondat de PUNR la Brasov, în toamna anului 1990; am mai aflat cã ar fi candidat în 1992 pe liste de consilieri la alegerile locale. Fiu al cantorului bisericii din Hãr-man, securistul Moldoveanu fusese în copilãrie elevul pãrintelui unuia dintre cei anchetati. Astãzi este om de afaceri.

„Maiorul Alexandru", fostul sef al cercetãrilor penale din Securitate Alexandru lordache, a avut o carierã similarã, dupã cum reiese din celebrul Raport Armagedon 7: „Fost ofiter de Securitate, specializat în cercetãri penale. La 31 decembrie 1990 a fost trecut în rezervã la cerere din Serviciul Român de Informatii. Implicat în operatiuni de contrabandã cu tigãri aduse din Cipru, prin care a fraudat statul român cu 110 milioane dolari. La 15 iulie 2001 a fost reactivat pentru scurtã vreme în SRI, dupã care a functionat în calitate de consilier personal în probleme juridice al generalului Toma Za-haria, secretar de stat în Ministerul de Interne. S-a semnalat cã detine conturi în Elvetia, la BNP Schweiz." Seful Securitãtii din Hateg, cãpitanul Jurconi, a devenit maiorul Jurconi si prin 1996 conducea SRI-ul din Hateg.

în 1988, familiile noastre au fost cel putin la fel de puternic traumatizate ca si noi. La un an si ceva de la isprava noastrã cu Securitatea, tatãlui meu, ofiter MApN în rezervã, hãrtuit la rândul lui de politia politicã pentru faptele fiului sãu, avea sã-i fie fatal un infarct.

Orice încercare pe care am facut-o de atunci încoace de a descâlci toate itele acestei sordide povesti au fost sortite eseculu. Cum se stie, proiectul legislativ al lui Ticu Dumi-trescu a fost mãcelãrit. Dupã deficientele de a pune în practica institutionalã principiul deconspirãrii Securitãtii, apãratã în primul rând de principalul ei mostenitor, Serviciul Român de Informatii (care refuzã sã predea cãtre CNSAS arhivele fostei politii politice), sansele de a reusi acest lucru sunt la fel de firave. La solicitãrile pe care le-am fãcut pentru a-mi consulta propriul dosar, mi s-a rãspuns cã numele meu nu figureazã m arhivele Securitãtii. Unii dintre prietenii mei (Cla-udiu Secasiu si Caius Dobrescu) si-au putut vedea, chiar dacã nu integral, dosarele întocmite atunci. Ulterior, dupã mai multe reveniri, am obtinut sapte pagini disparate, provenind din dosarele prietenilor mei, care mã privesc: o declaratie datã în 12 august 1988 despre Caius Dobrescu, precum si adrese interne ale Securitãtii, care arãtau ca sunt „în atentia organelor" si cereau punerea mea sub urmãrire, inclusiv la Brasov, unde mergeam regulat la sfârsit de sãptãmânã, în mod bizar, desi în 2001 Serviciul Român de Informatii a cãutat sã mã convingã cã „nu am dosar", în 1997 aceeasi institutie îmi eliberase o adeverintã laconicã — practic, singurul lucru cu care am rãmas de pe urma celor trãite, pe lângã un adânc sentiment de amãrãciune:

„La cererea dvs. vã comunicãm cã din verificãrile efectuate în arhiva SRI au rezultat urmãtoarele: la 12 august 1988 ati fost cercetat de Securitate pentru faptul cã, în ultimii ani de facultate, ati fãcut parte dintr-un grup de studenti care ascultau frecvent posturile de radio BBC si Europa Liberã si faceau

comentarii denigratoare la adresa politicii interne si externe de partid si de stat. împotriva dvs. nu s-au luat nici mãsuri penale si nici administrative."
Cele istorisite mai sus sunt motivele care m-au împins sã-mi îndrept cercetãrile spre istoria politiei politice din România. Nu sunt singurul care si-a modificat propriul „traseu" stiintific în urma unui imbold similar. Dennis Deletant, istoricul britanic a cãrui prietenie mã onorează, autorul unor cunoscute monografii despre Securitatea din anii regimurilor Dej si Ceausescu5, dar care, ca pregãtire, este filolog, îmi mãrturisea la rândul sãu cã, înainte de 1989, visa la momentul în care va putea sã scrie o istorie a politiei politice comuniste. Ratiunile intime, „nestiintifice" ale demersului lui, istorisite în prefata cãrtii Ceausescu si Securitatea, apãrutã în versiune românească în 1998, sunt similare cu ale mele — experienta traumatizantã a contactului cu politia politicã a regimului comunist.
Ca urmare, m-am decis sã dedic aceastã carte acelor persoane care au renãscut „ca oameni onorabili" dupã 1990, an în care si-au croit din uniformele Securitãtii costume Armâni. Eroii cãrtii nu sunt doar securistii pe care am avut nefericirea sã-i cunosc direct, ci si activisti ai fostului partid comunist, ofiteri ai fostului DSS si informatorii lor, toti cei care reprezintã astãzi nu doar „Securitatea mea", ci „a noastrã, a tuturor". Ei, mostenitorii sistemului comunist si ai politiei politice, ei, zeii de lut ai unui trecut întunecat si ai acestui prezent confuz, sunt personajele acestei cãrti.

Capitolul I

Securistii lui Ceausescu

Orice analizã asupra represiunii, vãzutã ca atribut al instaurãrii si perpetuãrii regimului comunist, trebuie sã ia în consideratie în primul rând scopul urmãrit de regim, si anume impunerea unei societãti de tip „ nou ", deci implicit „ modelarea ", prin diferite mijloace, a unui tip uman diferit — a „ omului nou ", numit chiar cu acest termen de cãtre aparatul de propagandã. In genere, aceastã politicã a întâmpinat o rezistentã mult mai largã decât cea exprimatã în diferite forme de activism anticomunist. A existat o „rezistentãpasivã" la comunism care a fost, practic, rezultatul manifestãrii bunului-simt comun — cea mai mare piedicã în actiunea de aplicare la nivel social a textelor marxism-leninismuluiprivind societatea viitorului si „oamenii noi" care aveau sã o populeze.
In vederea impunerii politicii sale, comunismul a creat un câmp propriu de noi reguli, în urma anulãrii principiilor re-prezentativitãtii si separãrii puterilor în stat, reguli pe care le-a extins si asupra vietii private. Declararea superioritãtii noii societãti a fost suficientã pentru ca aceasta sã fie impusã ca model, fiind întotdeauna privitã dintr-o perspectivã neprognozatã în termeni exacti. Constrângerile derivând din noile reguli, ca si lipsurile prezentului sunt necesare, proclama propaganda regimului, pentru a clãdi un „ viitor luminos "pentru copiii nenãscuti ai tuturor generatiilor de sa-
22

crificiu. Pe de o parte, constrângerile trebuiau sã frângã rezistenta dusmanilor dinãuntru si din afarã, care se opuneau „fãuririi" acestui viitor de cãtre si pentru „ oamenii noi" ai regimului, iar pe de alta, „lipsurile", atunci când erau recunoscute, erau asumate ca parte integrantã din dialectica împlinirii lui.
Marea problemã a comunismului a fost, cel putin aparent, lipsa unor repere clare în identificarea inamicilor reali. De aici si disproportia dintre rezistentã si represiunea care a impregnat brutal viata de zi cu zi a oamenilor. Ca urmare, as spune, prãpastia imensã dintre adevãrurile proclamate de regim si ceea ce se putea vedea doar pe parcursul unei singure zile trãite oriunde la est de „cortina de fier" a provocat si a perfectionat, în timp, un reflex de autoapãrare al individului, o politicã privatã a izolãrii, a „gospodãririi " atente a propriilor opinii si conduite, într-un cadru cât mai ferit de ingerinta autoritãtii. „ Societatea civilã" nu a murit nici chiar în aceste conditii, ci doar s-a atomizat, s-a mutat „ la bloc ". Acesta a fost terenul fertil care a generat si a întretinut succesul unor coagulãri de opozitie din ultimele douã decenii ale regimului, sub forma unor grupuri de lecturã si discutii, care mizau tocmai pe reflexul de auto-educare opus modelelor „ reeducãrii" comuniste. Probele de „ individualism mic burghez ", de fapt o etichetã cu care putea fi tratatã orice atitudine de bun-simt, s-au rãspândit, persiflând sau ignorând orice tentativã de schimbare. Bunul-simt a iesit întotdeauna învingãtor în fata absurditãtii „ reeducãrii " declansate de regim în vederea dislocãrii vechilor valori umane si înlocuirii lor cu prototipul omului nou.

Bukovski relatează în romanul său autobiografic Si se întoarce vântul6 un experiment încercat de un prieten al său la o coadă: acesta a început să strige cu putere si distinct: „E revoltător cum se procedează, să stăm la coadă o jumătate de zi! Exact ca în America!" Toti cei de la coadă s-au por-

nitsă-lapostrofeze, spunând: „CareAmerică, cetătene? Asa ceva numai la noi se poate întâmpla!" Povestea lui Bukovski arata cum a fost întors pe dos, dintr-o dată, un întreg aparat de propagandă, printr-un gest aproape reflex. Toate strădaniile regimului de a transforma cartela de pâine într-un certificat de loialitate au dat astfel gres, în confruntarea cu un inamic imposibil de învins: bunul-simt, sădit în firea adâncă si adevărată a oamenilor.

O si mai mare problemă a regimului a fost asigurarea loialitătii propriilor slujbasi fata de „valorile" comunismului si a restului cetătenilor fată de regim, în ceea ce priveste prima categorie, numeroase documente si mărturii relevă deficientele majore ale elitei comuniste, inclusiv în cazul se-curistilor, de a întelege ea însăsi, pe portiuni largi, sensul transformărilor pe care le proclama. Nu se punea doar problema că pentru prostie nu există leac. Dar materia era, trebuie să recunoastem, grea. Doctrina însăsi era atât de aridă si îndepărtată de realitate, încât a supune limbajul documentelor partidului la o operatie simplă, de analizã logică, risca să constituie în sine o blasfemie.

O multime de documente din arhivele Securitătii probează dilemele securistilor în raport cu însusirea învătămintelor ideologice ale regimului, socotite esentiale în pregătirea lor. Astfel, într-un raport privind examenul de absolvire care a avut loc la Scoala de Ofiteri a Ministerului Afacerilor Interne nr. 3 de la Oradea pentru cursantii din promotia 23 august 1951, se arăta că acestia au carente la pregătirea politică: „Materia analitică a fost schimbată în cursul anului de trei ori, fapt ce a făcut să nu fie continuitate în studiu [...]. Nu s-a pus accentul cuvenit pe studiul Istoriei Partidului Comunist din Uniunea Sovietică si nici nu s-a făcut o legătură logică a evenimentelor petrecute în Rusia si apoi Uniunea Sovietică cu cele ce s-au petrecut în perioadele asemănătoa-

re în tara noastră." Si la restul capitolelor de pregătire situatia era similară, acea promotie de ofiteri fiind socotită „mediocră, cu o pregătire politico-profesională insuficientă"7, întelegerea materiei era înlocuită de repetarea ei, până la însusirea pe de rost. în programa analitică a scolilor de ofiteri, numărul orelor de stiinte sociale era, într-un ciclu de studiu, cu mult mai mare decât cel al orelor de pregătire profesională. De pildă, în 1965, o perioadă de oarecare destindere dogmatică, numărul orelor de stiinte sociale predate viitorilor ofiteri de Securitate era 360, fată de 30 de ore cunoasterea tehnicii, 55 de ore instructie transmisiuni sau 60 de ore limbi străine8. Iar după absolvire, ofiterii Securitătii trebuiau să parcurgă obligatoriu cursuri de perfectionare de 9 luni (de la

I decembrie la 1 septembrie), a câte 8 ore lunar, de pregătire politico-ideologică. La convocări si examene, ofiterii erau obligati să prezinte caietele de pregătire, dar deseori nu îndeplineau aceste dispozitii. Citam din nou dintr-un document din arhivele Securitătii: „Prin ordin, s-a cerut ca la examen ofiterii să se prezinte cu caietele de studiu. Pentru că nu au studiat, la grupa de comandanti de mari unitäti si de unitäti, din

I1 s-au prezentat cu caiete numai 3 [...]. Slaba pregătire de luptă si politică a ofiterilor se datoreste comandantilor lor; ei nu îndeplinesc prevederile articolului 46 din Regulamentul serviciului interior, care cere: Seful este obligat să-si perfectioneze continuu propriile sale cunostinte militare si politice."9 Aceste ore de pregătire se adăugau unui program de lucru prelungit chiar peste limita celor 10 ore de serviciu zilnic, dacă „sarcinile operative" o impuneau.

Programul supraîncărcat stârnea deseori nemultumiri, datã fiind limitarea vietii private a securistilor. S-au înregistrat chiar cereri de trecere în rezervă din cauza acestor rigori. Sublocotenentul Mircea Jitărel de la Serviciul de filaj al Securitătii din Bacău solicita insistent trecerea în rezervă, motivând că vrea să urmeze o facultate, întrucât „prietenii si chiar veci-

nii lui sunt oameni destepti, studenti si lui îi este rusine că este doar un sublocotenent de Securitate", în loc să i se aprobe cererea, a fost sanctionat cu vot de blam în adunarea organizatiei de bază a UTM din

care fãcea parte, sanctiune cu care, conform rigorilor vremii, cãci suntem la mijlocul anilor '50, nu se mai putea gândi la înscrierea într-o facultate10.
Cu toate eforturile de a asigura pregãtirea ideologicã si profesionalã a cadrelor din Securitate, semnalarea în referatele de cadre a unor exemple de lipsã de culturã generalã elementarã în cazul unor ofiteri a continuat. Un locotenent de Securitate cu sapte clase la bazã „cu agentura lucrează defectuos, nu poate dirija, instrui pe acestia, întrucât însusi ofiterul nu s-a strãduit sã-si ridice nivelul politic si cultural. Astfel, n-a cunoscut nici în ce tarã se aflã orasul Varsovia, spunând cã se aflã în Austria, si încã o serie de alte probleme legate de situatia internã si internationalã, de care ofiterul este strãin"11.
Strãin de materie nu era doar ofiterul de Securitate de mai sus. Nici mãcar unii lectori specializati în predarea socialismului stiintific nu erau în stare sã rãspundã la întrebãri simple, de genul prognozei fãcute de specialistii partidului cu privire la distanta dintre socialism si comunism; sau, în anii stalinismului, sã explice coerent de ce, pe mãsura edificãrii societãtii socialismului, se adâncesc contradictiile între clase. Tocmai de aceea, în procesul instruirii celor selectati pentru Securitate, ca si pentru „cadrele" partidului, a fost întotdeauna consideratã suficientã memorarea unui raft de dimensiuni medii de bibliografie politico-ideologicã. Dezbaterile sau întrebãrile puse pe marginea acestor texte sacre nu erau doar contraindicate, ci si periculoase. Fiind deci lipsitã de un fundament teoretic solid, loialitatea trebuia dobânditã altfel: prin dezvoltarea unui control riguros asupra propriilor efective si prin cointeresare.
Regimul comunist, ca si nazismul, a împins pânã la obsesie grija permanentã în privinta puritãtii cadrelor. Acestea erau

supuse unui control riguros, exercitat nu numai asupra vietii lor private, ci si asupra trecutului unor rude îndepãrtate, a cãror origine socialã, apartenentã politicã sau loialitate, chiar bazate pe informatii incerte, erau transferate automat asupra celor cercetati, în mod paradoxal, securistii învãtau mai întâi pe propria piele ce înseamnã sã fii urmãrit.
Viata intimã constituia si ea un domeniu predilect al atentiei cadristilor. Le-a cãzut victimã, între multi altii, chiar un locotenent major din Directia politicã a Securitãtii, acuzat cã „întretine relatii intime cu o tovarãsã cãreia îi promite cã o ia în cãsãtorie. Promisiunea fiind neserioasã si vrând sã scape de acea tovarãsã si de pãrintii ei, a recurs la mijlocul de a prezenta pãrintilor fetei un act ticluit de el personal, însã în numele Ministerului Afacerilor Interne, cu o stampilã ce reprezenta stema RPR luatã de pe moneda de 25 de bani, prin care voia sã arate pãrintilor fetei cã MAI nu-i permite sã se cãsãtoreascã cu fata lor"12. Nu erau putini cei care nu rezistau rigorilor impuse de apartenenta la Securitate. Dosarele de cadre sunt pline de cereri de scoatere din aparat. Pretextele sunt diverse: boalã, distanta fatã de familie, neacomodarea cu munca sau chiar cu „clima" din localitatea unde au fost repartizati. Munca sub presiune i-a fãcut pe unii sã afirme chiar cã „în Securitate e mai râu ca la patron"13.
Dacã vreun securist avea vreo dilemã înainte de 1989 în legãturã cu fãurirea societãtii socialiste multilateral dezvoltate, o pãstra pentru sine. în caz contrar, devenea victimã a propriului aparat. Cazurile de disidentã în acest sistem militarizat si controlat cu strictete, cu exceptia dezertãrilor ofiterilor de spionaj, au fost putine, în aprilie 1968, trei ofiteri superiori din Departamentul Securitãtii Statului, colonel Vir-gil Petrescu, locotenent-colonel Dumitru Vãduva si locote-nent-colonel Constantin Titu, au fost exclusi din partid si din Securitate pentru cã „au nesocotit si încãlcat în mod grav îndatoririle de membru de partid si de ofiteri de Securitate.

Au denigrat politica internã si externa a tãrii noastre, au interpretat tendentios documentele Conferintei Nationale a Partidului Comunist Român din decembrie 1987, precum si alte documente de partid si de stat. Ei au ascultat, cu regularitate, emisiunile postului de radio autointitulat Europa Liberã si a altor posturi de radio ostile tãrii noastre si au colportat stirile acestora atât la serviciu, cât si în afara programului de lucru". Numai clementa lui Iulian Vlad si teama de publicitare a „incidentului" i-a scãpat pe cei trei de Tribunalul Militar14.
Tocmai pentru a preîntâmpina asemenea „defectiuni", a fost necesarã secretarea de către regimul comunist a unui corp birocratic specializat exclusiv în cercetări hagiografice, cu atributii si abilitãti ce

frizează absurdul. Serviciul de cadre care a functionat în fiecare institutie ca un fel de Securitate internã, sub controlul partidului, a verificat loialitatea propriului aparat si a împiedicat orice deviere majorã a acestuia fata de „linia" impusã de conducerea superioarã a partidu-lui-stat. Practic, securistii si activistii partidului erau motivati, în actiunile lor de „construire a socialismului", de douã elemente: mai întâi, de teama încercatã fatã de puterea discretionarã a propriului aparat, pe care o percepeau îndeaproape si cu o mai bunã apreciere a distructivitatii ei, si apoi de avantajele deloc de neglijat pe care le conferea apartenenta la elita comunistã. Ambele elemente au asigurat o loialitate care nu excludea însã credinta adâncã în „valorile" proclamate. Dar aceasta a fost restrânsã, pe mãsura „construirii socialismului", la un numãr cu totul nesemnificativ de idealisti, a cãror manifestare în cadrul propriei categorii era perceputã mai degrabã ca irizând patologicul si uneori era sanctionatã brutal drept „deviationism", fie el de stânga sau de dreapta.

în chiar resorturile intime ale ierarhiei din sistem, si Securitatea nu a fãcut exceptie, singura categorie de persoane care câstiga întotdeauna era cea capabilã de un pragmatism care impunea renuntarea din mers la convingeri si atitudini an-

28

terioare. în tot acest hãtis, ascensiunea si conservarea pozitiei dobândite în ierarhia nomenclatorului de functii semãnau mai degrabã cu o luptã de supravietuire, în care prietenii, subalternii sau sefii de astãzi puteau deveni dusmanii de moarte de mâine. Nu mai era loc pentru credintã, ca fundament al loialitãtii. Aceastã permanentã disponibilitate de schimbare a convingerilor a fost posibilã cu atât mai mult cu cât, dupã cum se aratã într-un manual apocrif de „psihopoliticã", care se preda studentilor strãini de la Universitatea Lenin în perioada interbelicã, „comunismul se apropie foarte mult de o stare de spirit idealã; iatã de ce schimbarea loialitãtii se face oarecum mai usor"15.

Problema fundamentalã a oamenilor din Securitate, ca si a celor din aparatul de partid, nu era loialitatea fatã de regim, aceasta nefiind în nici o împrejurare pusã la îndoialã, ci fatã de unul sau altul dintre exponentii regimului, ierarhic superiori pe scara puterii. Relatia ierarhicã excludea loialitatea, socotitã chiar o dovadã de „familiarism". Aceastã usurintã de a te asocia uneia sau alteia dintre camarilele interne antrenate în lupta pentru putere, în Securitate sau în aparatul de partid, implica riscuri majore atunci când era dublatã de o lipsã de orientare în privinta dinamicii interne, de aprecierea incorectã a sanselor sau pur si simplu de nenoroc. Nu numai faptul de a nu sti cu cine sã te asociezi, ci si simpla apartenentã la una dintre componentele elitei regimului implica asumarea unui viitor incert. Misu Dulgheru, fost sef de temut al Anchetelor penale din Securitate pânã în 1952, ajuns el însusi în temnitã si anchetat de fostii subalterni, declara cu amãrãciune în luna ianuarie a anului 1954, dupã un an si jumãtate de arest, ca „nu trebuia sã intru în Securitate; si, dacã am intrat, nu trebuia sa fac copii, pentru cã în acest aparat asa de sensibil risti sã ti se întâmple ceva, sã fii împuscat, sã intri la beci si deci nu trebuia sã fac copii"16.

Constatarea amarã a lui Dulgheru, care asociazã ascensiunii în functii de partid si de stat comunist un pericol major,

este confirmatã si de soarta altor ofiteri din „aparat", ajunsi pe neasteptate în temnitã, alãturi de propriile victime din trecut, în perioada de instaurare si consolidare a regimului, aceasta „profilaxie" internã îmbrãca, nu întâmplãtor, forme represive: puterea exemplului celor sacrificati era în sine un factor de asigurare a loialitãtii celor ramasi în libertate, dupã acelasi exemplu utilizat la scara întregii societãti. Ulterior, mãsurile brutale au fost înlocuite — în special în aparatul de partid si mai putin în Securitate, unde exigentele erau mai mari — cu „trimiterea la munca de jos" si, într-o formã benignã, cu „rotatia cadrelor"; mai putin brutal, dar la fel de frustrant, aceste mãsuri asigurau obedienta neconditionatã a aparatului. Toate însã excludeau — lucru de la sine înteles — loialitatea ca rezultat al credintei în valorile comunismului. „Omul nou" nu avea, în nici un caz, trãsãturile activistului de partid, ale functionarului de stat si nici pe cele ale secu-ristului, procurorului sau militianului. Incapabili sã se reeduce pe sine în spiritul valorilor promovate de comunism, oamenii aparatului mimau cu atât mai viguros credinta în ele, asociindu-se practic restului populatiei în incapacitatea de a întelege ceva din hãtisul textelor teoretice ale socialismului stiintific. Aceastã incapacitate a avut ca rezultat lipsa totalã de coeziune a nomenclaturii, care a dispãrut fãrã urmã, în câteva ore, pe parcursul crizei care a antrenat

căderea regimului comunist. A fost si cazul securistilor, care au asistat pasivi la subordonarea lor si pierderea coeziunii institutionale sub umbrela Ministerului Apărării Nationale. „Profetii" omului nou si ai „viitorului luminos" nu au fost în stare sa-si apere templul. Nu au avut nici măcar bunul-simt să încerce un minim gest de apărare a crezului lor, pentru că, în chiar cazul lor, „lobotomia" reeducării comuniste dăduse gres: nu au avut, de fapt, ce apăra, în locul bunului-simt comun extirpat, crescuse mult mai viguros instinctul de conservare, îndelung exersat de fiecare individ în jungla de interese meschine si lupte pentru putere din sânul aparatului pe care-1 servea. ^ „<
30

Eliberată de povara asumării doctrinei comuniste, fosta elită a regimului a fost prima pregătită să intre pe noua scenă politică. Ceea ce s-a distrus iremediabil, pentru că nu era de fapt animată de nimic, în afară de teamă si obedientă, a fost unitatea aparatului comunist. S-au conservat, în schimb, pragmatismul si lipsa de scrupule, tipice fostului securist si activist politic. Cu această zestre, tocmai fosta elita de partid si de stat s-a adaptat rapid schimbărilor, dovedindu-se cel mai bine înzestrată pentru abordarea necunoscutei care avea să fie botezată „tranzitie".
Dacă în cazul elitei comuniste „reeducarea" în spiritul valorilor comuniste s-a încheiat nu doar cu o capitulare, ci cu o dezertare aproape în bloc în tabăra capitalistă, multimea membrilor obisnuiti de partid a serbat public despărtirea de comunism în scene simbolice de ardere a carnetului rosu cu secera si ciocanul, abjurând în masă. Schizofrenia s-a vindecat peste noapte, tratată cotidian cu doze de realitate chiar de către regimul care a creat-o.
„Fiecare dintre noi am intrat în partid si Departamentul Securitătii Statului de bunăvoie si ne-am luat un angajament ferm de a îndeplini întocmai ordinele si misiunile ce ni se vor încredinta", spunea un document al Securitătii din 198817. în 22 decembrie 1989, securistii au urmat — e drept, cu mima strânsă de teama a ceea ce le putea rezerva un viitor incert — ordinele date, cele de neinterventie asupra manifestatiilor anticomuniste extinse la proportii de masă. „S-a dat ordin expres de către Iulian Vlad, seful Departamentului Securitătii Statului, ca efectivele operative si informative ale Securitătii Statului (nu si trupele) să nu se implice în tulburările de stradă, fiindcă acestea erau atributiile organelor de ordine", afirmă generalul de Securitate Nicolae Plesită18. Evenimentele s-au precipitat, scăpând de sub orice control, în urma fugii lui Ceausescu. Securitatea avea un plan de apă-

rare a sediului CC si a Consiliului de Stat foarte bine pus la punct. „Nu putea misca o pasăre", cum spune acelasi Plesi-ta, fără stiinta ofiterilor din unitatea de securitate si gardă, (Directia a V-a). Poate nu întâmplător, indicativul acestei unităti era 0666. în acele momente, când multimea se adunase în fata clădirii CC-ului pentru a pătrunde apoi înăuntru, ofiterii Directiei a V-a s-au confruntat primii cu dilema trăită de securisti în acele zile: Să-si facă datoria sau să stea deoparte? Care sunt riscurile alegerii? Să tragă sau nu? Dacă nu trag, ce le va face tovarăsul? Dacă trag si tovarăsul nu reuseste să restabilească ordinea, ce pătesc?
Cum au răspuns la întrebare se stie, dar ce se stie mai putin este că ulterior generalul Marin Neagoe a fost acuzat de niste fosti camarazi de trădare: „Nu eu 1-am trădat pe Cea-usescu, el ne-a trădat pe noi toti", ar fi răspuns acesta19. Ceea ce, în fond, nu este adevărat, dar pentru un securist, conform educatiei profesionale, nu tocmai adevărul conteazã, ci „valoarea operativă a informatiei". Adevărul e că în decembrie 1989 era în vigoare Ordinul MI 02600/1988 semnat de Tu-dor Postelnicu, din dispozitia lui Nicolae Ceausescu, dat în urma revoltei anticomuniste de la Brasov din noiembrie 1987, prin care Securitatea era autorizată să facă uz de arme pentru a opri „încercarea unor elemente nemultumite, constituite în grup, de a pătrunde pe căi neoficiale sau prin manifestări turbulente la conducerea organelor centrale sau locale de partid si de stat"20. Ceea ce tocmai se întâmpla. Ordinul nu a fost respectat, fapt care a extins degringolada si tensiunile în tot aparatul Securitătii. Evenimentele i-au luat prin surprindere pe securisti, majoritatea trăind ceea ce generalul Ple-sită a exprimat plastic într-o singură propozitie: „Nu mi-am închipuit că s-ar putea dărâma sandramaua asa usor."21
Pentru cadrele ei, lectia amară a prăbusirii Securitătii în momentul fugii lui Ceausescu a lăsat apoi loc fricii. Cei care au putut s-au ascuns cât de bine au reusit. Frica nu s-a reparti-
32

zat neapãrat în functie de gradele de pe epoleti. Raportul Serviciului Român de Informatii privind evenimentele din decembrie 1989 mentioneazã exemplul sefului Securitãtii Municipiului Bucuresti, colonelul Gheorghe Goran22, care „în cursul noptii de 21/22 decembrie 1989 a pãrãsit unitatea fãrã sã dea nici un fel de ordin si fãrã sa anunte cine îl înlocuia la comandã, reapãrând abia dupã 25 decembrie 1989, când deja situatia începuse sã se stabilizeze"23. Generalul Aurelian Mortoiu, seful Directiei a IlI-a de contraspionaj, s-a internat de urgentã în Spitalul Militar, doldora în acele zile de bolnavi din Securitate. Dintre cei rãmasi la vechile sedii sau acasã, cei mai multi se temeau, pur si simplu, cã vor fi împuscati, iar evolutia din zilele urmãtoare fugii lui Ceausescu nu era de naturã sã le risipeascã temerile.

Sugestivã este relatarea lui Dumitru Burlan, fost colonel în unitatea de securitate si garda a lui Ceausescu, care relateazã cã s-a ascuns, în acele împrejurãri, cu un grup de 80-90 ofiteri, într-un garaj din strada Leonida, unde erau pãstrate limuzinele lui Ceausescu. „Dupã evenimente, ne-au cerut sã mergem pe stadionul Ghencea, sã depunem jurãmântul de credintã pentru revolutie. Noi am refuzat sã plecãm daca nu merg cu noi generalii Vlad, Bucurescu, Neagoe." Adãpostiti în garaj, securistii urmãreau orice miscare a strãzii, cãutând cu privirea tancuri; „nu le-a mers sã ne ducã pe stadionul Ghencea si poate vor sa ne omoare aici", gândea Burlan atunci, în cele din urma, la un telefon se aude vocea generalului Neagoe. Stupoarea securistilor atinge culmea: Neagoe fusese arestat cu o searã înainte, „1-au arãtat la televizor cu cãtuse la mâini, lângã Valentin Ceausescu si Dumitru Popescu. Nu pot sã uit cum zâmbea. Cum dracu' dã telefon, dacã e arestat?", îsi reaminteste Burlan marea nedumerire. Ofiterii primesc ordin de la Neagoe sã rãmânã pe loc, cãci va veni si el acolo: „Ori esti arestat pe 24 decembrie la ora 11.15, ori vii la garajul Leonida!", se mirã si azi ofiterul, în cele din urmã,

deruta este risipitã: de pe un tanc, în fata garajului, coboarã generalul Vlad, generalul Hortopan si maiorul Lupoi de la MApN. Burlan si colegii sãi au rãsuflat usurati: „înseamnã cã nu ne omoarã acum. S-a dat alarma sa ne strângem sã depunem jurãmântul. Ne-am aliniat."24

Si aliniati, au intrat în tranzitie. •••&

•„'"•' ' ' '"'"•?

Când, la mijlocul lunii decembrie a anului 1989, încercarea autoritãtilor de a-1 îndepãrta pe pastorul Lâszlo Tokes din Timisoara s-a lovit mai întâi de împotrivirea credinciosilor sãi, pentru ca mai apoi aceastã împotrivire de strada sã se îndrepte fãtis contra „înaltelor personalitãti de partid si de stat", întreg dispozitivul Securitãtii intrase în stare de alarmã. Majoritãtii rezidentilor, informatorilor si colaboratorilor DSS li s-a atras atentia sã avertizeze ofiterul de legãturã la cel mai mic semn care ar indica organizarea unor revolte similare în tarã si sã ofere zilnic date privind starea de spirit în mediile pe care le controlau.

Asa cum s-a vãzut, aceastã mobilizare a fost lipsitã de eficacitate. Securitatea începuse sa scârtâie, într-un moment în care regimul însusi nu mai functiona practic deloc. Moartea dictatorului nu a fãcut apoi decât sã nãruie cu totul convingerile celor care refuzau confruntarea cu realitatea. Deruta nu a durat. Când, la sfârsitul lunii ianuarie 1990, au izbucnit conflictele dintre FSN si partidele istorice, masinãria a reînceput sã functioneze: fostii securisti si armata lor de informatori îsi descopereau protectorul si reluau ostilitãtile împotriva inamicului lor istoric — „elementele destabilizatoare", „burghe-zo-mosierimea" si „agenturile strãine".

Asa cã dilema profesionalã a securistilor fatã cu democratia a fost de scurtã duratã. Practic, nu a durat decât ceva mai mult de o lunã, interval în care grupuri de securisti, de regulã apartinând aceleiasi foste structuri, si-au oferit serviciile „puterii provizorii" care tindea sã se legitimeze drept vi-

itoarea fortã politicã „conducãtoare" din România, în conditiile în care „pluralismul în cadrul Frontului Salvãrii Nationale", cerut de Ion Iliescu, liderul autoproclamat al CPUN, nu a functionat, stârnind vii proteste de stradã, alimentate si de renasterea în fortã a partidelor istorice, coeziunea popularã din zilele revolutiei avea sã disparã curând. Tocmai de aceea, se impunea un control asupra acestor evolutii care tindeau sã clatine pozitiile noilor lideri.

Până atunci însă, fostul securist si-a trăit micile sale dileme în raport cu noua ordine politică. Mai întâi, se alesese praful de „orânduirea socialistă" pe care jurase s-o apere. Răspunsul la această problemă, găsit relativ repede, avea la bază evolutiile din ultimul deceniu al regimului comunist.
îndeosebi o dată cu întoarcerea sa din turneul în China si Coreea de Nord, din 1971, încurajat si de succesul politic al împotrivirii sale fată de sovietici la invadarea Cehoslovaciei, Nicolae Ceausescu a redescoperit valentele comunismului national, impus ca linie politică a regimului de la Bucuresti de Gheorghe Gheorghiu-Dej în ultimii ani ai vietii. Pe lângă succesul său extern, această politică a permis pe plan intern eludarea oricăror răspunsuri concrete fată de impasul economic în care se înfundase „construirea socialismului". Sintagma „făurirea societătii socialiste multilateral dezvoltate" a fost menită să acopere tocmai acest impas, asa cum o recunosteau deschis în epocă unii ideologi liberali ai regimului, dar marginali în sistem, precum Dan Martian, fost ministru al tineretului, ajuns în anii '70 profesor de socialism stiintific la Facultatea de Istorie din Bucuresti. Această inventie în plan ideologic a fost dublată de fundamentarea unui nationalism de tip comunist, legitimat prin falsuri istorice de către aparatul de propagandă. Sărbătorirea, în 1980, a 2050 de ani de la statul dac centralizat al lui Burebista si exhibarea rădăcinilor dacice ale românilor, sau întinerirea lui Mircea cel Bătrân, devenit brusc „cel Mare", au fost o alegere ideologică, având

o mizã nationalistă: „Se petrece acum o restructurare radicală a simbolisticii nationale. Totul devine mare, istoria si cultura intră în faza monumentalitătii. Ajunge să privim Casa Poporului; ea spune tot ce e de spus."25 Noua mitologie comunistă a fost însusită fără probleme de aparatul de Securitate. Unul dintre ideologii regimului, apropiat acestor structuri, afirmă chiar si în zilele noastre ca „România a fost, incontestabil, de la Declaratia din aprilie 1964 si până la revolutia din decembrie 1989, a patra putere politică a lumii după Israel, statul si etnia universal răspândită, SUA si URSS"26. Educati în acest spirit, pentru fostii securisti prăbusirea comunismului si moartea lui Ceausescu nu au însemnat neapărat sfârsitul unei lumi, ci continuarea misiunii lor de templieri ai natiunii, în conditii istorice mult mai vitrege decât cele anterioare.
Cel mai elocvent exemplu al acestei continuităti spirituale îl oferă un simpozion desfăsurat în zilele de 13-15 martie 1996 la Institutul National de Informatii (INI, devenit azi Academie", deci ANI), titulatură sub care functionează scoala de cadre a Serviciului Român de Informatii. Mai întâi, să remarcăm că un fost colonel de Securitate din Directia I, Marian Ureche, ajuns după 2000, cu gradul de general, în functia de director al Serviciului Independent de Protectie si Anticorup-tie, preda la INI în acea vreme o istorie a serviciilor secrete. Cursul său avea la bază propriile cărti apărute la editura Paco. Patronul editurii, fostul colonel Victor Achim, lucrase si el în Directia I a Securitătii, „ocupându-se" de scriitori. Un prim volum al operei istorice a lui Marian Ureche este „o istorie a serviciilor secrete românesti [s.n.] de la Burebista la Mi-hai Viteazul"27, prefatată de Aurel Rogojan, fostul sef de cabinet al lui Iulian Vlad, comandantul Departamentului Securitătii Statului.
Dar să ne întoarcem la simpozion, unde unul dintre invitati, istoricul Augustin Deac, le atrăgea atentia viitorilor ofi-

teri de informatii ca „poporul român, unul dintre cele mai vechi popoare ale Europei, a fost nevoit să înfrunte vitregiile vremurilor, opintindu-se continuu, din răsputeri, fată de politica de fortă si dictat a marilor imperii si regate vecine, din toate punctele cardinale si în toate veacurile, care au urmărit si urmăresc dominarea lui"28. Altcineva afirma că, în ultimele două secole, „împotriva natiunilor si Statelor nationale" au actionat două puternice „forte oculte, în principal prin cele două retele planetare de mare eficientă — reteaua francmasonică de rituri mari orientale, ordine si loji, începând mai ales de la revolutia americană si de la cea francezã din secolul al XVIII-lea, precum si reteaua comunistă, începând chiar de la constituirea sa la mijlocul secolului al XlX-lea". Lupta, le atrăgea atentia viitorilor ofiteri SRI G.D. Iscru, istoricul citat mai sus, este fără crutare, întrucât „agentii acestora, bine îndoctrinati si substantial finantati, au penetrat cu abilitate structuri si suprastructuri nationale si statale si au creat chiar regimuri politice, programate să lucreze pe directia instituirii celei mai extinse dominatii, care ar trebui, în planurile lor himerice, să cuprindă întreaga planetă"29.

Simpozionul în care au fost prezentate în fata cadrelor SRI si studentilor INI aceste contributii s-a numit România: Accelerarea tranzitiei. O tranzitie în care fondul educatiei nationaliste a fostilor securisti nu numai ca nu a fost alterat, ci chiar s-a îmbogãtit. S-ar putea spune cã, rãspunzând dilemei eu în ce mai cred, o datã ce s-au trezit în democratie, securis-tii au avut rãspunsul la îndemânã: tot în ce-am crezut, si mai mult decât atât. Iar recentul fast al aniversãrilor oficiale organizate de protectorii lor politici în numele lui Stefan cel Mare, pentru proslãvirea „antifascismului" de la 23 august 1944 sau comemorarea inaugurãrii Canalului Dunãre-Marea Neagrã este un nou imbold spre a-i face sã priveascã înapoi cu mândrie.

în acest context, nu este de mirare cã, dupã evenimentele din decembrie 1989, nu a existat nici cel mai mic semn public

de cãintã din partea vreunui activist de partid sau lucrãtor al fostei Securitãti. Din Trãiascã Republica Socialistã România, lozinca de pe fabrici si uzine, al treilea cuvânt fusese rãsturnat. Socialismul, activistii si securistii sãi se dizolvaserã cu avânt patriotic în Republica România, de parcã nici n-ar fi existat. „Criza de identitate" a fost în acest fel depãsitã lejer la nivel de grup, dar ceva mai greu la nivel individual, în conditiile în care puternica blamare a fostei politii politice, ca reflex al acumulãrii fricii si frustrãrilor generate anterior la nivelul mentalului colectiv, rãbufnea în manifestatii publice de protest.

Un ofiter superior, fost sef al unui serviciu teritorial de Informatii interne, ne-a mãrturisit cã imediat dupã revolutie sotia sa i-a intentat divort pe motiv cã a fost securist, „de parcã nu ar fi stiut de o viatã unde lucrez". Situatia lui, ne-a asigurat, nu este singularã, aproape un sfert dintre colegii sãi trecând prin probleme casnice serioase, chiar dacã nu toate si-au gãsit rezolvarea la tribunal.

Autor al unui roman autobiografic publicat sub pseudonim, ofiterul de mai sus observa cum, la restul oamenilor, „scara valorilor s-a rãsturnat cu susul în jos". Scena descrisã în continuare ilustreazã o altã dilemã prin care au trecut mai multi securisti, probabil singura la care nu au putut gãsi nici rãspuns, nici justificãri. Personajul principal al romanului este un securist priapic, care cãpãtase boala în urma unei lungi misiuni ca ofiter DIE în Angola si Congo, astfel încât fusese rechemat în tarã si repartizat în Directia I de informatii interne. Aici a reusit curând sã-si constituie o retea informativã compusã îndeosebi din amantele sale. Numele lui e Arthur. Deci Arthur intra la scurt timp dupã revolutie într-un restaurant „unde din întâmplare si-a zãrit amicul instalat alãturi de mai multe persoane la o masã învecinatã. Fireste, s-a ridicat imediat si, bucuros, s-a dus sã-1 salute, plãcut surprins de aceastã întâlnire, întrucât dupã revolutie nu-1 mai revã-

zuse. Dar... surprizã, acesta nici mãcar nu a catadicsit sã se ridice de la masã, i-a aruncat o privire strãinã, chiar ostilã si 1-a lãsat cu mâna întinsã, fãrã sã-i adreseze vreun cuvânt"30. Arthur nu s-a lãsat însã învins. Si-a îmbrãcat vechea armurã, a luat viata în piept si si-a dus mai departe cariera: dupã 25 de ani de Securitate, a mai lucrat sapte în Serviciul Român de Informatii, fiind însã unul dintre rarii ofiteri din structurile secrete care vorbesc fãrã ocolisuri despre ceea ce a fost principala lor „misiune" înainte si dupã 1989: apãrarea regimului, si nu a tãrii, apãrarea conducãtorilor, si nu a poporului.

Pânã în momentul în care aveau sa-si redobândeascã onorabilitatea ca ofiteri ai nou înfiintatelor servicii secrete, unii dintre ofiterii Securitãtii au trecut prin momente dificile. De pildã, multi dintre securistii din Sibiu au fost tinuti sub arest într-un strand al orasului. La Brasov, un ofiter de contrainfor-matii economice a fost înjunghiat pe la spate în primele zile dupã revolutie de cãtre o persoanã cãreia îi refuzase acordarea unui pasaport, iar 346 din cei 484 de ofiteri, subofiteri si cadre civile din Directia a V-a de securitate si gardã a lui Ceausescu au fost tinuti sub arest de cãtre armatã31. Printre ei s-a numãrat si grupul de securisti din care fãcea parte colonelul Burlan: dupã ce au depus Jurãmântul fatã de revolutie" în fata garajului Leonida, au fost tinuti sub arest si anchetati în legãturã cu participarea lor la evenimente. Au fost eliberati cu totii, din lipsã de probe care sã-i poatã incrimina penal, cum s-a întâmplat ulterior si cu capii Securitãtii, Iulian Vlad, Aristotel Stamatoiu si Gianu Bucurescu. Pe mãsurã ce se calmau lucrurile, devenea evident cã noua putere nu avea de gând sã declanseze un rãzboi împotriva Securitãtii. Acesta s-a purtat exclusiv mediatic32. O altã dilemã si-a fãcut loc în sufletul

securistului, pe mãsurã ce ofensiva publicã împotriva fostei Securitãti nu dãdea semne cã ar înceta: o sã rãspundã sau nu pentru faptele lui din trecut? KiS •;,

Problema în chestiune a rezolvat-o, din nou, puterea, întocmai cum o mai fãcuse într-o altã împrejurare, cu douã decenii în urmã. Suntem în 25 aprilie, anul 1968. Este ultima zi a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român. O plenarã cu un caracter special si rezultate spectaculoase: reabilitãri ale victimelor Securitãtii, începând cu Lucretiu Patrãscanu, condamnarea practicilor abuzive ale acesteia din primele douã decenii ale regimului, precum si gãsirea unui tap ispãsitor în persoana lui Alexandru Drãghici, fostul ministru de interne din vremea lui Dej si principalul rival al lui Ceau-sescu. Plenara s-a încheiat cu excluderea lui Drãghici din Comitetul Central si trimiterea lui „la munca de jos", ca director de IAS la margine de Bucuresti. S-a tinut cont de pasiunea lui: îsi transformase curtea vilei de serviciu într-o adevãratã crescãtorie de gãini. Fireste, nu au fost date publicitãtii toate amãnuntele care au însotit deznodãmântul. Pe parcursul dezbaterilor plenarei, Nicolae Ceausescu s-a lansat nu o data în diatribe fulminante, care nu puteau fi fãcute publice: „Falsificarea, schingiuirile, înscenãrile constituiau un sport agreabil pentru Drãghici si subalternii sãi, pe care îi îndruma si conducea [...]. Realitatea este, tovarãsi, cã în întreaga activitate la Ministerul de Interne, Drãghici a încurajat abuzurile, le-a organizat, el însãsi a comis abuzuri, si nu putine." Replica tãioasã a lui Drãghici nu se mai aude. Redus la tãcere, suportã umilinta scoaterii sale din Comitetul Central, cu unanimitate de voturi. Dupã care s-a pus problema locului rãmas vacant în CC. Citãm din stenograma secretã a lucrãrilor plenarei:
„Tov. Nicolae Ceausescu: [...] Având în vedere cã Comitetul Central s-a descompletat, propunem ca sã alegem ca membru plin, sau sã trecem din cadrul membrilor supleanti ca membru al Comitetului Central plin, pe tovarãsul Iliescu Ion. îl cunoasteti, tovarãsi?
Toti tovarãsii: Da. 1
Tov. Nicolae Ceausescu: E vreo obiectiune, tovarãsi?
40
X
Toti tovarãsii: Nu.
Tov. Nicolae Ceausescu: Sã nu spunã cineva cã a votat numai pentru cã s-a fãcut propunerea. Atunci cine e pentru, tovarãsi? Multumesc. E cineva împotrivã? Se abtine cineva? Atunci în unanimitate tovarãsul lliescu a fost trecut în rândul membrilor Comitetului Central al partidului."33
Dupã plenarã, pe tot parcursul lunii mai, în sedinte închise, a început „prelucrarea" cadrelor partidului, cãrora li s-a dezvãluit o parte din crimele si abuzurile din trecut ale Securitãtii. La una din acestea, de pildã, maiorul Vasile Nicolae de la Inspectoratul de Securitate Prahova arãta cum, în 1958, doi ofiteri de Securitate din Târgoviste „au rãpit un cetãtean" pentru a încerca recrutarea sa ca informator, „însã dupã 2 zile de presiuni acesta s-a sinucis. Pentru a ascunde adevãrul, cu aprobarea sefului Directiei regionale, cadavrul a fost dus în pãdure, unde a fost simulatã sinuciderea prin spânzurare"34. Nu este pomenit numele victimei, nici al fãptasilor. Si nu avea sã existe vreun proces nici împotriva lor si nici împotriva altor criminali din Securitate. La 30 octombrie 1968, în cadrul unei sedinte a Comitetului Central, situatia ciudatã în care se ajunsese din punctul de vedere al respectãrii legalitãtii socialiste, care ar fi impus trimiterea în judecatã a vinovatilor, o datã cu descoperirea crimelor si abuzurilor lor, a fost definitiv transatã. S-a întâmplat într-un dialog între primul-mi-nistru Ion Gheorghe Maurer si Nicolae Ceausescu, secretarul general al partidului. Vorbeste primul:
„însã ce ar însemna un proces? Apãrarea lui Drãghici va scoate la iveală o serie de lucruri urâte nu numai în ceea ce priveste „ anumite practici ale unei anumite pãrti a conducerii într-o anumitã epocã, dar si legãtura acestei practici cu alte practici de unde s-au inspirat [...]. Asa cã mie mi se pare cã solutia cea mai bunã este sã lãsãm lucrurile sã se îndrepte spre prescriptie din punct de vedere judiciar, sã nu luãm o hotãrâre, sã spunem sã nu fie trimis în judecatã si împotriva omului sã se ia hotãrârile politice. Mai sunt doar câteva luni pânã la prescriptie. Nicolae Ceausescu: Bine. Atunci suntem de acord."
:] SECURISTII LUI CEAUSESCU 41
Stenograma discutiilor consemneazã sec: „toti tovarãsii sunt de acord"35.
Foarte probabil cã la sedinta CC-ului din octombrie 1968, :: prin care s-a decis renuntarea la orice proces care sã priveas-

i cã crimele Securitãtii, a participat si proaspãtul membru plin
j al conducerii superioare de partid, Ion Iliescu. Rãmâne însã
11 cert ca experienta de atunci a fost din nou utilizatã peste douã
î; decenii, în 1989, când Securitatea s-a aflat încã o datã în cum-
31 panã, dupã o nouã „schimbare" la conducerea României —
de astã datã, în asa mãsurã de violentã, încât sã poatã fi numitã revolutie. Problema avea sã fie curând transatã tot în termenii de mai sus, probabil din aceleasi „ratiuni superioare de stat" si probabil în urma deciziei luate la cel mai înalt nivel. La câteva zile dupã ce Asociatia Fostilor Detinuti Politici depunea un denunt penal împotriva Securitãtii si a activistilor comunisti, în septembrie 1991, fostul ministru de interne Alexandru Drãghici, principalul vizat de acest denunt, pãrãsea nestingherit tara, cu toate cã fãcea obiectul unui dosar penal deschis la Procuratura Generalã si pe numele sãu fusese emis un mandat de aducere. Fãrã îndoialã, un proces penal intentat celui cãruia îi luase locul în Comitetul Central cu mai bine de douã decenii în urmã 1-ar fi pus pe seful statului într-o situatie delicatã.
In rest, toate bune. Cu douã decenii înainte, în 1968, vinovatii pentru crime si abuzuri au fost în cel mai rãu caz trimisi în rezervã, li s-au retras decoratiile si au primit vot de blam pe linie de partid, în 1989, Comitetul Central se autodizolvase, asa cã nu mai avea cine sã dispunã asemenea mãsuri. O altã mare dilemã a securistilor — dacã aveau sã fie trasi la rãspundere sau nu pentru fapte din trecut — si-a gãsit rapid rezolvarea: cele mai multe dintre cadrele Securitãtii s-au ales doar cu câteva sãptãmâni de spaimã, iar unii cu câteva luni de arest.
42

Pe la începutul lui 1990, când securistii mai aveau încã angoase, la Sighet un credincios baptist se întreba ce mai face securistul Grijac. îl tinea minte de la o perchezitie, din 1977, când ripostase în fata lui, apãrându-si apartenenta confesionalã la un cult de altfel recunoscut de lege: „ Ceea ce fac este garantat de Constitutie. " Ofiterul Grijac îi replicase brutal: „îti dau cu Constitutia în cap!"36
Aparent fãrã nici o legãturã cu cele de mai sus, ceva mai departe în timp si spatiu, un alt securist asternea pe hârtie, la persoana a treia, urmãtoarea confesiune: „Fãrãfalse pretentii de moralist, dar si fãrã pic de cinism, el recunoaste cã aventuroasa lui existentã nu contabilizeazã numai fapte bune si actiuni salutare, dimpotrivã, este constient cã, departe de a fi un virtuos, uneori a procedat rãu, a gresit, incomodându-ipe cei din jur, ranindu-i si lezându-le interesele. Totodatã însã poate jura în fata propriei sale constiinte, ea însãsi minusculã parte a acelei ratiuni superioare universale, a acelui SuperDumnezeu, realmente atotputernic, unicul pe care îl recunoaste, cã toate f aptele, actiunile, întâmplãrile vietii sale le-a trãit nu la modul mediocru, lesinat, insipid si marginal, ci plenar, cu pasiune, pãtimasi ardoare. Si tocmai de aceea nu regretã nimic din ceea ce a trãit si nu este dispus sã-si impute ori sã renunte la amintirea nici unuia dintre episoadele ce-i alcãtuiesc zbuciumata existentã. Si mai crede cu tãrie cã viata, în surprinzãtoarea si infinita ei complexitate, are încã multe daruri sã-i ofere, iar el va fi în viitor, ca si în trecut, oricând la datorie, gata sã le înhate, atât timp cât va mai avea vointa si puterea sã o facã. "3?

Capitolul II
Securitatea la 1989
Ce a fost Securitatea si ce rol a jucat ea m structura internã a regimului comunist nu mai este un mister asa de bine apãrat ca înainte de decembrie 1989. Istoria Securitãtii e mai simplã decât s-ar putea crede, iar încrâncenarea arãtatã în apãrarea unei institutii dispãrute (atâta cât a dispãrut) si a regimului care a creat-o nu are foarte multe nuante. Este pe deplin explicabil efortul acelora care ascund trecutul. O cunoastere integralã a arhivelor comunismului (din care cele ale Securitãtii sunt un segment esential) ar putea dãrâma unul dintre cele mai active mituri ale tranzitiei — si anume cã ar fi existat doua „ comunisme " si douã Securitãti. Unul ar fi lucrat în folosul celor multi, ar fi asigurat accesul la educatie si locuri de muncã; sau, în cazul Securitãtii, ar fi „servit patria". Cealaltã Securitate, cu caracter opresiv, care a avut dimensiuni de politie politicã, este în genere consideratã un „accident" ascuns sub formula „s-au petrecut si unele abuzuri". Resursele unei asemenea atitudini rezidã exclusiv înfãptui cã în România clasa politicã si, în genere, structurile administrative ale tranzitiei au rãdãcini adânci în trecutul comunist. Ceea ce se întâmplã si cu actualele servicii secrete, care au mostenit practic, în cea mai mare

parte, oamenii, logistica si arhivele fostei politii politice a regimului comunist, însã, cu toate cã autoritãtile post-comuniste din România obstructioneazã, falsificã sau, în cel
44

mai fericit caz, ignorã trecutul de care se leagã încã prea strâns oameni si institutii, faptele acestui trecut încep sã prindã contur.
Nimeni nu poate nega un adevãr de bun-simt — si anume cã instaurarea comunismului în România s-a produs prin represiune; la fel s-a întâmplat si cu mentinerea regimului. In absenta ocupatiei sovietice si a institutiilor represive create ca instrument al acestei ocupatii, între care Securitatea avea rolul de vârf de lance, secondatã de aparatulJustitiei si de Militie, regimul nu ar fi supravietuit mai mult de câteva luni. La fel, nici dictaturile personale ale lui Dej si Cea-usescu nu ar fi avut sansa de a se impune dacã n-arfi profitat de un climat caracteristic terorismului de stat, dupã cum l-a definit politologul Ernesto Garzon Valdes în urma analizei practicilor totalitare din Argentina, unde represiunea a fost instrumentul capabil sã conserve sistemul politic18. De altfel, dincolo de teorie, sã citesti în climatul anilor '80 din România literaturã sud-americanã nu era doar o experientã li-vrescã: fictiunea cobora vertiginos si tulburãtor în realitate.
Mecanismul terorismului de stat, asa cum l-a descris Garzon Valdes, este perfect aplicabil în spatiul politic al comunismului românesc. Prima sa caracteristicã presupune „o anumitã organizare ideologicã, bazatã pe o dogmã, o idee proclamatã ca absolutã, neîndoielnicã si care serveste pentru a scuza sau a justifica distrugerea oponentilor ei". „Dictatura proletariatului" si „fãurirea societãtii socialiste multilateral dezvoltate" au reprezentat acoperirea regimului pentru procedeul anihilãrii dusmanilor „ interni sau externi". Constitutia si ordinea legalã puteau fi încãlcate sau ignorate în cazul în care aceste „ratiuni supreme" o impuneau. Al doilea element caracteristic terorismului de stat presupune „ un organism coerent de propagandã, care justificã sau argumenteazã în favoarea mijloacelor aplicate si contraatacasi stigmatizeazã pozitiile contrare ". Acesta si-a gãsit coresponden-
SECURITATEA LA 1989 45
tul în aparatul propagandei comuniste. Cel de-al treilea element al terorismului de stat, „ disciplina internã" a membrilor organismului institutional, având drept functie aplicarea mijloacelor coercitive, a functionat ca regulã de bazã în aparatele Securitãtii, Justitiei si Militiei, cele trei elemente ale triunghiului represiv care au asigurat supravietuirea comunismului în România. Un triunghi în care au „ dispãrut" zeci de mii de oameni si au fost sfãrâmate sute de mii de destine.
Ca vârf al acestui triunghi, Securitatea s-a dovedit institutia cea mai activã în actiuni represive: arestãri abuzive, torturi, executii sumare, chiar fãrã judecata. Activitatea ei vreme de mai bine de un deceniu de la înfiintare a fost dominatã de asemenea actiuni. Ulterior, din ratiuni mai degrabã externe (admiterea României în ONU, ca si „ destalinizarea " impusã de Moscova, partial admisã de comunistii din România), represiunea directã si brutalã a fost înlocuitã cu exercitarea unui control absolut asupra populatiei, prin gestionarea aproape stiintificã a fricii. Frica a fost „materia primã" de lucru, pe care aparatul represiv al Securitãtii o inoculase de la bun început în sufletul românilor.
La capãtul acestui proces, la finele anilor '80, Securitatea câstigase partida jucatã împotriva poporului român. Natiunea dispãruse, fiind separatã în clase si „categorii" socio-pro-fesionale. Partidul era în toate, iar securistii îsi îndeplineau rolul de inchizitori ai regimului. Simpla mentionare a numelui institutiei lor declansa frica si supunerea. t
Istoria anilor comunismului este în genere complicatã si difuzã. Dar în cazul caracterului vãdit represiv al institutiei Securitãtii, atât de fapt, cât si de drept, lucrurile sunt mult mai clare, însesi „bazele muncii de Securitate" (acesta e chiar titlul unui manual al ofiterilor ei)39 aratã cã aceastã institutie a fost, în menirea, esenta si practicile ei, doar politie politicã. Practic, în Securitate au fost grupati indivizi ale cãror scrupule
46

au fost cusute sub epoletii albastri ai uniformei, o uniformã care îi blagoslovea cu putere de viata si de moarte asupra semenilor, în numele unei unice ratiuni: aceea de apãrare a regimului comunist.

în nici un document intern al Securitãtii nu apare "mentionat decât accidental si, în orice caz, nu drept subiect al propozitiei cuvântul tarã ori patrie. Motivul rezida în însusi Decretul 221, care a statuat aparitia si functionarea acestei institutii: în nici un moment al actiunilor lor, securistii nu au lucrat pentru interesele tãrii, ci pentru cele ale regimului comunist. Au apãrat, prin fiecare actiune a lor, regimul comunist, si nu Tara, Patria, cum le place majoritãtii ofiterilor fostei Securitãti sã afirme astãzi. De fapt, confuzia are o explicatie: în pregãtirea, mentalitatea si actiunile fiecãrui securist, România nu putea fi conceputã fãrã comunism.

încã de la înfiintare, se stabilea ca Securitatea sã-si selecteze personalul dupã un criteriu major: fidelitatea fatã de regim, o fidelitate împinsã pânã la fanatism si eliberatã de orice scrupule. Este sugestivã pentru întregul aparat o caracterizare a primului comandant pe care 1-a avut Securitatea, Pintilie Gheorghe. La o sedintã din primãvara anului 1950, acesta afirma: „La noi n-au ce sã caute tovarãsii care cred în Dumnezeu."40 Instructiunile interioare de serviciu, bugetul si în genere toate normele interne ale Securitãtii au avut la rândul lor, de la înfiintare si pe toatã durata regimului comunist, un caracter secret statuat prin lege si au fost supuse aceleiasi norme fundamentale, de apãrare a regimului prin orice mijloace — ceea ce a dat securistilor sentimentul larg rãspândit de apartenentã la o castã imuabilã, cu puteri depline si o „misiune istoricã".

Organizarea internã a Securitãtii a pus întotdeauna cel mai puternic accent pe functiile operative, de supraveghere informativã, si pe actiunile directe împotriva celor identificati ca „dusmani" ai regimului, care puteau fi ridicati si depusi în

aresturile proprii, în urma informatiilor adunate si raportate de compartimentele cu atributii de investigatii (Directiile de informatii interne, de contrainformatii economice si de contraspionaj). Securitatea a fost definitã, de la bun început si în mod explicit, drept o institutie cu caracter special, abilitatã sã poarte o luptã a majoritãtii „democrat-populare împotriva rãmãsitelor burgheze", o unealtã a istoriei care actiona pentru desfiintarea unei lunii incompatibile cu „vremurile în care exploatarea omului de cãtre om trebuie sã disparã", asa cum se afirma în documentele de partid si presa vremii. Nu contau mijloacele prin care aceastã institutie avea sã lupte împotriva infractiunilor „ce primejduiesc regimul democratic si securitatea poporului". Si asa cum se stie, pânã la disparitia Securitãtii, mijloacele ei de „luptã" au fost delatiunea, santajul, tortura si crima, pe care securistii le-au acceptat, o datã cu intrarea în institutie, drept îndatoriri de serviciu.

încadratã pe tot parcursul functionãrii ei „cu elemente verificate din punct de vedere politic si devotate trup si suflet clasei muncitoare", Securitatea trebuia, prin însãsi legea organicã în baza cãreia functiona, sã se achite zi de zi de misiunea ei: aceea de a fi „un pilon de sustinere al regimului" — deci nu al tãrii, ci al regimului; cum se stie, functia de apãrare a tãrii o exercita prin lege o altã institutie, si anume armata. Lupta deschisã a regimului comunist împotriva „minoritãtii" care continua sã i se împotrivească a fost întotdeauna legitimatã în actele Securitãtii drept o necesitate istoricã. Represiunea era legiferatã ca principalul ei atribut. Institutia a fost plasatã în fruntea rãzboiului pe care regimul de ocupatie sovieto-co-munist 1-a dezlãntuit cu brutalitate împotriva românilor, în mod esential, aparatul Securitãtii a functionat din 1948 si pânã în 1989 asumându-si explicit rolul de politie politicã, „tãis al sãbiei" în lupta de clasã.

Si atunci, unde este „patriotismul" Securitãtii? Nicãieri. Ea a fost, prin decretul în baza cãruia a luat fiintã si prin propri-

ile regulamente interne de pe tot parcursul regimului, institutia prin care comunismul românesc s-a autocertificat drept stat politienesc. Securitatea avea ca scop declarat „apãrarea cuceririlor democratice", deci mentinerea si consolidarea sistemului prin anihilarea oricãrei disidente fatã de linia impusã de conducerea comunistã. A fost o institutie „importatã" de comunistii de la Bucuresti de la „fratii" sovietici, constituind transpunerea în România a principiului exprimat de decretul lui Lenin Despre teroarea rosie, care arãta ca „este esential ca Republica sovieticã sã fie apãratã de dusmanul de clasã prin izolarea acestuia în lagãre"41. Regula era valabilã si pentru cei a cãror vinã era numai simpla

apartenentã la o categorie socialã socotitã ostilã. Pentru cei implicati în mod direct în „conspiratii", pedeapsa nu a fost decât una: lichidarea fizicã.
Acestea au fost, în esentã, reperele dupã care s-a ghidat Securitatea în activitate, de la nastere si pânã la presupusa ei disparitie.
în 22 decembrie 1989, Departamentul Securitãtii Statului avea un efectiv total de 15 312 angajati42, dintre care 10 114 ofiteri, 791 maistri militari, 3179 subofiteri si 1228 personal civil, în unitãtile centrale ale Securitãtii lucrau 6602 persoane, în cele teritoriale si la Securitatea Municipiului Bucuresti 6059, în scolile de pregãtire si perfectionare a cadrelor 225, iar în unitãtile speciale acoperite 2426, dintre care 1892 ofiteri. Lor li se adãugau 23 370 ofiteri, subofiteri si soldati din trupele de Securitate, un munte de arhive, o retea de peste 400 000 de informatori si o puzderie de afaceri dubioase.
Structura de comandã a Departamentului Securitãtii Statului trecuse deja, de la crearea institutei, prin mai multe schimbãri43. Seful DSS era în decembrie 1989 general-co-lonelul Iulian Vlad, care avea si rangul de ministru secretar de stat în Ministerul de Interne. Vlad s-a nãscut în 23 februa-

rie 1931 la Gogosita, judetul Dolj. în 1967, în contextul reformelor din cadrul Securitãtii care au culminat cu debarcarea fostului ministru de interne Alexandru Drãghici inclusiv din Comitetul Central, Iulian Vlad a ajuns sef al Serviciului de cadre-învãtãmânt. în aceastã functie promoveazã o politicã de atragere în Securitate a unor cadre tinere, absolventi de facultãti, pentru a înlocui „vechea gardã" din anii lui Dej, tineri care ulterior i-au devenit executanti fideli. Succesele obtinute în politica de cadre, ca si obedienta cu care executa ordinele conducerii superioare de partid privind prevenirea sau reprimarea oricãrui act de disidentã fatã de regim îi atrag avansãri dupã avansãri (general-maior în 6 mai 1971, general-lo-cotenent în 7 mai 1977, general-colonel la 23 august 1984), si ascensiunea în aparatul represiv comunist — la 9 mai 1977 ajunge secretar de stat în Ministerul de Interne, coordonând practic activitatea DSS, la 13 aprilie 1983 devine adjunct al ministrului, iar din 3 octombrie 1987 si pânã la arestarea sa, pe l ianuarie 1990, este ministru secretar de stat la interne si sef deplin al Securitãtii44. Un ofiter caracterizeazã astfel atmosfera din Securitate sub conducerea lui Iulian Vlad: „Orice manifestare de nemultumire sau de protest fatã de stãrile negative era înãbusitã cu brutalitate. Tudor Postelnicu si echipa de generali, inclusiv generalul Vlad Iulian, nu au avut discernãmântul politic necesar pentru a face diferenta dintre cei nemultumiti de mizeria socialã si elementele politice adverse sau ostile regimului politic. Pozitia si coabitarea generalului Vlad Iulian, fiind mâna dreaptã a lui Tudor Postelnicu si apoi ministru secretar de stat, care a coordonat activitatea Securitãtii peste douã decenii, rãmân o enigmã, un mister. Era un ofiter cu o culturã formatã, manierat în relatiile cu colegii si colaboratorii. Principalele sale neajunsuri au fost însã frica, lipsa unei pozitii ferme fatã de stãrile abuzive si mãsurile ilegale; constient de multe stãri negative, nu a avut curajul sã actioneze, situându-se în multe cazuri într-o pozi-

tie oscilantã si duplicitarã." Arestarea sa în primele zile ale revolutiei nu i-a atras însã si o condamnare penalã privind responsabilitatea pentru abuzurile fostei Securitãti din perioada în care a condus-o. Duce astãzi o viatã retrasã. S-a mai afirmat cã Vlad este consilierul omului de afaceri Sorin Ovidiu Vân-tu. Locuieste pe strada Braziliei, într-un apartament de cinci camere, pentru care în 1997 plãtea o chirie de numai 536 de lei pe luna.
Iulian Vlad era secondat la conducerea Securitãtii de cãtre Aristotel Stamatoiu, general-locotenent, de asemenea cu rang de ministru adjunct în Ministerul de Interne (coordonator al actiunilor de spionaj), de Gianu Bucurescu si Stefan Alexie, ambii general-maiori si subsecretari de stat la interne.
Stamatoiu s-a nãscut în 6 octombrie 1929 la Scoarta, judetul Gorj. Ofiter de spionaj, a avansat rapid dupã defectarea lui Pacepa, coordonând refacerea retelelor DIE/CIE (ge-neral-maior la 21 august 1979, general-locotenent la 23 august 1984). Din 1984 a fost sef al Centrului de Informatii Externe, pânã la arestarea sa o datã cu Iulian Vlad si Gianu Bucurescu, la l ianuarie 1990. Nu a fost însã trimis în judecatã, fiind eliberat dupã câteva luni. Aristotel Stamatoiu a ocupat si importante functii pe linie de partid si de stat: membru supleant (1984-1987) si membru plin al CC al PCR (l 987-1989), secretar de

stat (din 12 aprilie 1982) si adjunct al ministrului de interne (din 25 februarie 1985 până la arestare)45. După 1990 a dus o viată retrasă, rezumându-se la întâlniri discrete cu vechii „camarazi de arme".
Gianu Bucurescu s-a născut în 13 iulie 1934. A lucrat în cadrul Directiei I de informatii interne, în 30 decembrie 1982 a fost avansat la gradul de general-maior si numit adjunct al sefului Securitătii Municipiului Bucuresti, unitate de elită a DSS, pe care a condus-o din 1985 până în 6 februarie 1989, când a fost numit adjunct al sefului Securitătii, Iulian Vlad46.

în decembrie '89 a condus personal statul-major al operatiunii secrete „Orient '89", cu scop de prevenire a asasinării dictatorului si de organizare a dispozitivelor represive în cazul izbucnirii unor revolte de strada47. Revolutia 1-a găsit, alături de generalul Tencu (seful Tehnicii de ascultare a DSS), asteptând, într-o locatie de pe strada Câmpineanu, ordinele generalului Vlad. Atitudinea sa a ridicat semne de întrebare printre fostii camarazi: în situatia ambiguă creată de lipsa generalului Vlad, aflat în sediul CC al PCR, conducerea trebuia să fie, automat, preluată de adjunctul său, generalul Bucurescu. Acesta însă, conform unor relatări ale fostului său sef de cabinet (ulterior cadru în UM 0215, actualmente 0962, serviciul de informatii al Ministerului de Interne), refuza să răspundă la telefon sau să dea vreo indicatie cu privire la activitătile ce ar fi trebuit desfăsurate48. Gianu Bucurescu a fost cercetat în mai multe dosare privind revolutia, dar nu a fost condamnat în nici unul. A intrat într-un con de umbră după '90. Un timp a fost patronul unei terase din centrul Bucures-tiului, după care s-a reprofilat, investind într-o firmă de calculatoare. A făcut numeroase călătorii în străinătate după 1990, întrucât fiica sa este căsătorită în Franta cu fiul unui ofiter de informatii care răspundea de Europa de Est. Bucurescu este văzut când si când de cunoscuti, la o halbă de bere, în Piata Romană. CNSAS a publicat în Monitorul Oficial numele său printre cele ale unui prim lot de 33 de fosti ofiteri ai Securitătii care au făcut politie politică.
Stefan Alexie s-a născut în 20 ianuarie 1934 la Podari, în judetul Dolj. încadrat în Securitate în 1959, peste un deceniu ajunge maior, adjunct al sefului Serviciului I al Securitătii din Dolj, fiind implicat în majoritatea actiunilor de urmărire si persecutare politică a opozantilor anticomunisti de pe raza judetului, după cum aratã dovezile în baza cărora s-a alcătuit Lista luiSecu, publicată de Academia Catavencu. în 1981 îl regăsim cu gradul de colonel si functia de sef al Securitã-

tii Dolj. Succesele în actiunile de politie politică i-au atras avansarea si mutarea la Bucuresti, în centrala DSS: în 30 decembrie 1982 a fost avansat la gradul de general-maior, iar ulterior a fost numit sef al UM 0625, Directia a IlI-a de contraspionaj, functie pe care o ocupă până în 1988. Decembrie 1989 îl găseste în postura de adjunct al sefului spionajului românesc, Aristotel Stamatoiu. Pe linie de stat, din 8 mai 1985 a fost secretar de stat în Ministerul de Interne49. După 1989, Stefan Alexie a devenit, conform Raportului Armagedon 7, consilier al lui Sorin Ovidiu Vântu. El s-a aflat — alături, de exemplu, de Ramona-Ileana Merce — printre cei 20 de angajati ai Gelsor care, la 17 decembrie 1999, au încercat să cumpere actiuni ale Băncii Internationale a Religiilor, în scopul preluării acesteia de către grupul lui Vântu. Fiecare dintre intermediari intentiona să cumpere aproximativ un milion de actiuni la pretul de 10 000 de lei bucata — ceea ce denotă, în cazul lui Stefan Alexie, fie averea considerabilă pe care o detinea, fie faptul ca a rămas, ca multi alti secu-risti, sluga credincioasă a lui Sorin Ovidiu Vântu.
Din structura de comandă a Securitătii mai făcea parte si un Consiliu politic, care se ocupa de activitătile politico-ideologi-ce si de supravegherea pregătirii politice a cadrelor Securitătii, coordonat de loan Marcu (general-maior de Securitate din 1984), care avea în subordine 10 ofiteri, 2 subofiteri si un civil.
Un principiu de bază al „muncii de Securitate" era compartimentarea acesteia, pentru o mai bună secretizare a activitătii de ansamblu, cunoscută doar structurilor de conducere, ministrului de interne si, bineînteles, lui Dej si apoi sotilor Ceausescu. Ofiterii dintr-un departament puteau obtine date sau informatii din cadrul altuia numai prin intermediul sefilor lor. Orice divulgare a propriei activităti si rezultatelor ei fată de colegii din alte departamente era drastic sanctionată, sub motivul încălcării conspirativitătii si a principiului

„compartimentării muncii de Securitate". Nivelurile de acces la informatii privind activitătile Securitătii erau clar delimitate. Ele porneau de la prim secretarii de partid din teritoriu si sfârseau cu seful statului, care putea, alături de ministrul de interne, să solicite orice dosar sau informatie, sau să ordone măsuri care erau aduse la îndeplinire de aparatul politiei politice. Iată, mai jos, cum era structurată Securitatea în anul de gratie 1989 si care era aparatul de conducere al departamentelor sale.

UM0544CIE .

(CENTRUL DE INFORMATII EXTERNE)

Comandant: general-locotenent ARISTOTEL STAMATOIU

Adjunct: general-maior STEFAN ALEXIE 1 "

"î b

Spionajul României socialiste avea încadrati 715 ofiteri, 36 de ofiteri specialisti în comunicatii si tehnică operativă, 197 de subofiteri si 111 angajati civili, în cadrul UM 0195 functiona un serviciu special, „Z", care se ocupa de „afaceri umede": lichidarea persoanelor incomode regimului aflate peste granită si a defectorilor din Securitate. Pe plan intern, CIE a fost angrenat în numeroase actiuni de politie politică prin intermediul GOT-urilor (grupuri operative teritoriale), care supravegheau legăturile românilor cu diaspora sau participau la actiuni specifice (precum „Operatiunea Eterul", numele de cod sub care Securitatea actiona împotriva postului de radio „Europa Liberă" si a ascultătorilor săi)50. Un exemplu îl oferă actiunile întreprinse direct de generalul Alexie împotriva disidentului iesean Alexandu Tăcu, care au dus inclusiv la moartea fiului acestuia în conditii suspecte51.

Transformarea în 1990 a CIE în Serviciul de Informatii Externe (SIE) nu a însemnat decât o cosmetizare a institutiei. Cum se va vedea într-un capitol următor, vechii oameni au rămas la post, metodele de lucru au rămas în mare identice, schim-bându-se doar agenda de prioritäti a SIE, în functie de noi-

le imperative politice. Reactivarea generalului Mihai Cara-man, reputat agent român al spionajului comunist, si numirea acestuia în fruntea serviciului secret au marcat această continuitate, în egală măsură cu avansările vechilor ofiteri în posturi rămase vacante după debarcarea fostei conduceri sau prin pensionarea unora dintre cadre.

„ UM0195

(UNITATEA DE CONTRAINFORMATII A CIE)

Comandant: general-maior IO AN MOT

Mot a primit steaua de general la 21 august 197952, după care a fost numit la comanda acestei unităti, care se ocupa de contraspionaj în cadrul CIE (supravegherea ambasadelor RSR din străinătate, prevenirea defectărilor din spionajul românesc), dar si cu operatiuni comerciale sub acoperire sau pur si simplu cu procurarea din Occident a unor bunuri greu de găsit ori prohibite în România, pentru activisti de partid de rang înalt din MAE si Comitetul Central sau pentru generali din Securitate, în serviciul de contrainformatii al spionajului erau încadrati 386 de ofiteri, 5 ofiteri specialisti în comunicatii si tehnică operativă, 42 de subofiteri si 18 civili. După 1989, generalul Mot s-a manifestat drept un partizan al PUNR, fiind atras inclusiv în fondarea unei edituri, numită nici mai mult, nici mai putin decât Desteaptă-te Române SRL, de către unul dintre subalternii din Securitate, colonelul Radu Grigore.

UM 0110 CIE

Comandant: general-maior VICTOR NECULICIOIU Adjunct: colonel VASILE LUPU

Neculicioiu fusese seful Inspectoratului de Securitate Brasov, de unde a fost avansat în 23 august 1984 la gradul de ge-

neral-maior si promovat în conducerea acestei unităti, în zilele revolutiei, a fost silit să predea o parte din arhiva unitătii generalului Militam, sub amenintarea armei si presiunea executării echipajelor conduse de ofiterul USLATrosca în fata MApN, executie la care a fost silit să asiste de la o fereastră a ministerului, după cum el însusi ne-a declarat la trei ani de la consumarea tragicului episod. După 1989, spre deosebire de adjunctul său Vasile Lupu, ajuns chiar prim adjunct al directorului SRI, Neculicioiu a avut doar o scurtă iesire publică în 1994, când, în calitate de purtător de cuvânt al filialei Brasov a Partidului Socialist al Muncii, a afirmat în fata jurnalistilor prezenti: Cei pe care eu îi urmăream, astăzi

conduc România, afirmatie ce a stârnit vâlvã la vremea respectivã, dar numai în presa localã. Nu mult dupã asta, Neculicioiu a renuntat la activitatea sa politicã si s-a retras în-tr-o casã la tarã, undeva lângã Brasov.
Vasile Lupu a avut, în schimb, o carierã spectaculoasã dupã 1989, fiind cooptat în structurile SRI. A ajuns în 27 martie 1994 sef al Diviziunii de contraspionaj, în douã legislaturi a fost prim adjunct al directorului SRI, sub mandatele lui Vir-gil Mãgureanu si Costin Georgescu. în tot acest timp, se sustine în Raportul Armagedon 7, care a difuzat în 2001 pe Internet lista securistilor din serviciile secrete, „a depus eforturi considerabile pentru întãrirea influentei fostilor ofiteri de Securitate în toate domeniile vietii politice, economice si sociale", în 30 noiembrie 1999 a fost înaintat la gradul de general de corp de armatã. Ascensiunea lui Lupu a fost curmatã brusc dupã ce o comisie parlamentarã de anchetã a constatat implicarea sa în lansarea unor informatii cu privire la o presupusã racolare a lui Radu Timofte, director al SRI, de cãtre KGB, înainte de 1989. A fost trecut în rezervã în 2001 cu gradul de general de corp de armatã.
Unitatea 0110, înfiintatã în 1969, dupã invadarea Cehoslovaciei de cãtre sovietici, se ocupa cu actiuni de spionaj si contraspionaj în raport cu tãrile socialiste. Activitatea ei a
56

fost influentatã (si amplificatã) de debutul politicii national-co-muniste a lui Nicolae Ceausescu si era îndreptatã în special împotriva serviciilor secrete sovietice (KGB si GRU), care dezvoltaserã în RSR puternice agenturi, prin intermediul cãrora încercau mentinerea controlului asupra regimului de la Bucuresti. Cu timpul însã, UM 0110 a ajuns sã fie utilizatã pentru a fabrica argumente pe placul „conducerii superioare de partid", potrivit cãrora cei cãzuti în dizgratia lui Nicolae Ceausescu deveneau suspecti de spionaj în favoarea Uniunii Sovietice. Procedeul a fost utilizat din plin dupã venirea la putere a lui Mihail Gorbaciov. UM 0110 numãra 264 de ofiteri, 8 ofiteri specialisti în comunicatii si tehnicã operativã, 15 subofiteri si 17 angajati civili.
UM 0525 CIFRU Comandant: general-maior GHEORGHE RADU *
Generalul Radu conducea aceastã unitate din 1984. Unitatea administra cifrarea si descifrarea comunicatiilor. Aici erau încadrati 412 ofiteri, 15 ofiteri-ingineri, 32 de subofiteri, 16 civili.
UM0107 (ICE DUNÃREA)
Comandant: colonel CONSTANTIN GAVRIL
Colonelul Gavril 1-a înlocuit din 1988 pe „veteranul" acestei unitãti, generalul-maior Epifanie Amohnoaie (decedat în 12 iulie 1998). ICE Dunãrea era o întreprindere de comert exterior, paravan pentru actiunile comerciale „speciale" ale Securitãtii, destinate sã alimenteze conturile proprii si pe cele ale lui Nicolae Ceausescu. La ICE Dunãrea lucrau 115 ofiteri, 10 subofiteri si 12 civili. «^ , t M
SECURITATEA LA 1989 57
în legãturã cu activitatea ICE Dunãrea, Iulian Vlad declara în 31 martie 1990: „Multe prejudicii s-au adus muncii de Securitate, prestigiului institutiei si chiar bunului renume al tãrii de cãtre asa-zisa activitate de aport valutar, pe care o realizau cu prioritate unitãtile externe UM 0544 si UM 0195, precum si UM 0650 [vezi mai jos, n.n.] din Securitatea internã, în afarã de faptul cã sumele respective, de cele mai multe ori, reprezentau o câtime din pretul de vânzare al mãrfurilor si pe care statul oricum le-ar fi încasat în conditiile unor negocieri corecte, ofiterii de Securitate trebuiau sã intre în tot felul de combinatii cu strãinii, nu de putine ori compromitãtoare, iar controlul activitãtii lor si al valutei nu era sigur. Tot atât de rãu era si faptul cã unitãtile respective fuseserã într-o bunã mãsurã deturnate de la misiunile pentru care au fost create si care erau utile tãrii. Cu toate încercãrile pe care le-am fãcut de a scoate din preocupãrile Securitãtii aceastã sarcinã, sau mãcar de a o reduce substantial, nu am reusit. Dimpotrivã, Postelnicu a ridicat-o la rangul de atributie prioritarã, pentru îndeplinirea cãreia trebuia sã-si aducã contributia întregul aparat."53 Asemenea practici au proliferat dupã 1989, ofiterii DSS angrenati în operatiuni „speciale" gãsind un câmp propice de desfãsurare în conditiile economiei de piatã si participând activ la opera de „privatizare" a regimului comunist.
DIRECTORATELE INTERNE ALE SECURITÃTII
DIRECTIA I DE INFORMATII INTERNE (UM 0610)
Comandant: colonel GHEORGHE RATIU ;

Adjuncti: colonel ILIE MERCE, locotenent-colonel GABRIEL ANASTASIU, locotenent-colonel ELENA MOCA
Directia I avea ca atributii identificarea manifestãrilor ostile regimului, documentarea lor în colaborare cu servicii-
58

le specializate ale Securitãtii (Tehnic si Filaj) si, dupã caz, înaintarea dosarelor de urmărire informativă (cu avizul conducerii DSS) către Directia a Vl-a de cercetări penale sau dispunerea unor „masuri de avertizare" a celor vizati (convocare la Securitate, intimidări, obtinerea unor declaratii de fidelitate fatã de regim s.a.). Directia I era responsabilã si cu întocmirea unor buletine privind starea de spirit a populatiei, ca si cu gestionarea unui important segment al retelei informative a Securitãtii. La nivel central, numãra 98 de ofiteri, 8 subofiteri si 8 angajati civili, la care se adãuga personalul Serviciului I de informatii interne din unitãtile teritoriale ale DSS, cu aceleasi atributii si actionând în legãturã cu cei din Directia I.
Comandantul acesteia, colonelul Gheorghe Ratiu, a urcat în această functie din 1987, înlocuind în functie un general din „vechea garda" (Aron Bordea, născut în 8 mai 1928, ge-neral-maior din august 1979)54. Ca si sefii săi ierarhici, Ratiu si-a pierdut cumpătul în zilele sfârsitului de decembrie din anul 1989. După arestarea lui Iulian Vlad, a lui Gianu Bucu-rescu si Aristotel Stamatoiu, a dispărut din România în Germania Occidentală si a revenit în tară tocmai din China, după cum se sustine în Raportul Armagedon 7. Se afirma despre el că a devenit unul dintre consilierii lui Sorin Ovidiu Vântu.
Despre locotenent-colonel Elena Moca nu detinem date.
în zilele revolutiei, locotenent-colonel Gabriel Anastasiu a fost mult mai putin norocos decât seful său, Ratiu. Fusese trimis în 17 decembrie, cu o echipă a Securitătii condusă de generalul Macri, să „potolească spiritele" la Timisoara. Judecat în „lotul Timisoara", a fost ulterior achitat. Anastasiu lucrase pe linia informatiilor interne, provenind de la Inspectoratul de Securitate Dolj, unde în 1981 era, cu gradul de maior, seful Serviciului I (corespondentul teritorial al Directiei I). în 1985 îl regăsim, cu gradul de locotenent-colonel, sef de serviciu în Directia I la Bucuresti, unde se ocupa între al-
SECURITATEA LA 1989 59
tele de „cazul" Doina Cornea, după cum o dovedesc documentele pe care le detinem55. Nu avem date despre activitatea sa după 1989 — spre deosebire de a celuilalt adjunct al colonelului Ratiu, Ilie Merce, care astăzi este o prezentă publică activă —, cu toate că implicarea sa în acte de politie politică este notorie.
Merce, născut în 18 iunie 1939 în Bihor, a venit la Bucuresti de la Resita, unde conducea Securitatea locală, în centrala DSS, la Directia I, a răspuns mai întâi de compartimentul „Eterul" si ap0j de sectorul artă-culturã. A recunoscut public că în acea perioadă nu era străin de perchezitiile efectuate fără acordul procuraturii, de violarea corespondentei sau de instalarea de microfoane în domiciliile celor urmăriti. După decembrie 1989, a fost mai întâi comandant adjunct al Scolii de Politie Al. I. Cuza, apoi a lucrat în Serviciul Român de Informatii, fiind decan al Facultătii de Psihosociologie a SRI. A fost îndepărtat din serviciu „datorită unor numeroase mal-versatiuni si sabotajului deschis la adresa conducerii institutiei"56, după ce a mai lucrat scurtă vreme ca sef sector învătământ la Scoala de perfectionare a cadrelor SRI de la Grădistea. Trecut în rezervă, s-a alăturat Partidului România Mare. Ilie Merce este în prezent secretar executiv al partidului si deputat PRM de Dâmbovita, membru în Comisia pentru cercetarea abuzurilor, coruptiei si pentru petitii a Camerei Deputatilor. Un citat dintr-o declaratie politică pe care a făcut-o în parlamentul României este sugestiv: „De 13 ani, niste oameni fără tară si fără Dumnezeu înjură de mama focului fosta Securitate. Nu există aparitii în presă, la posturile de radio si televiziune, nu există zi lăsata de la Dumnezeu în care să nu scoată din putul gândirii lor seci judecăti de valoare despre această institutie. Obsedati până la agonie de un mit pe care nu-1 pot întelege, acesti clevetitori bolnavi iremediabil de securită au devenit niste fiinte complexate social, în crizã de imaginatie si talent, îsi cautã subiecte
60

de senzatie prin arhivele Securitătii, pe care le violează «tt mâinile lor nespălate."57

DIRECTIA a Il-a DE CONTRASPIONAJ ECONOMIC (UM 0617)
Comandant: general-maior EMIL MACRI Adjuncti: colonel VERGILIUIONESCU, locotenent-colonel CONSTANTIN STAN, locotenent-colonel CLAUDIU BUCUR
în această unitate erau încadrati la nivel central 150 de ofiteri, 6 subofiteri si 11 angajati civili, cărora li se adăugau lucrătorii din cadrul Serviciului II de la unitătile judetene de Securitate, corespondentul teritorial al Directiei de contraspionaj economic, în mod formal, această directie coordona o activitate care nu ar fi trebuit să aibă legătură cu politia politică— si anume, asigurarea informativă a unitătilor economiei socialiste, protejarea secretelor tehnologice, a inovatiilor în curs de brevetare, precum si împiedicarea sabotajelor economice, sesizarea neglijentelor cu consecinte grave si prevenirea oricăror actiuni de natură să prejudicieze economia nationalã, în realitate însă, în special în ultimii ani ai regimului, sub pretextul actiunilor de mai sus, Directia a Il-a s-a implicat activ în măsuri cu caracter de politie politică, adunând informatii care nu aveau nici o legătură cu sfera ei de activitate — si asta în special după ce generalul Macri a trecut la comanda ei.
Emil Macri s-a născut în 9 octombrie 1927 la Galati. Executând cu duritate orice ordin al „conducerii superioare de partid", Macri ajunge unul dintre comandantii favoriti ai Securitătii, căruia i se încredintau uneori sarcini direct de către Nicolae si Elena Ceausescu. Depăsind cu mult sfera de competentă a Directiei a Il-a, Macri a fost trimis să reprime orice focar de nemultumire fata de politica regimului: „Era ne-

lipsit de la asemenea evenimente. L-au trimis în Valea Jiului, apoi 1-au trimis, în 1987, la Brasov", îsi amintea un fost camarad, generalul Plesită58.
La Brasov, generalul Macii a fost trimis de Ceausescu să-i caute pe „legionarii" care provocaserã revolta, după o paradigmă bine cunoscută a mentalitătii comuniste: „Macri nu era în mod cert un ofiter incompetent, nici atât de tâmpit încât să nu fie convins ca legionarii, ca si alti fosti, nu aveau nici în clin nici în mânecă cu revolta, dar preluase din zbor ideea lui Ceausescu, care-i convenea si lui, întrucât îl scotea din cauză în mod direct, având în vedere că responsabilitatea supravegherii legionarilor si a altor fosti nu intra în atributiile unitătii centrale pe care o conducea, în schimb prevenirea oricăror evenimente negative în marile obiective industriale, ei bine, aceasta era chiar sarcina de bază a renumitei Directii a Il-a pe care o comanda."59 Ofiterul de Securitate din Brasov care ne-a relatat cele de mai sus nu-i poate ierta nici astăzi lui Macri „subiectivismul si modul pătimas în care s-a comportat cu cei care vreodată au avut curajul să-1 înfrunte sau să-1 contrazică, chiar în baza unor motive întemeiate".
Generalul nu a lipsit nici de la anchetarea inginerului Gheorghe Ursu, antrenând în această operatiune, care nu avea nimic comun cu specificul contrainformatiilor economice, alti doi ofiteri din subordine — colonelul Adrian Turcitu si căpitanul Ion Dumitraciuc. Tocmai de aceea, nu e de mirare că Macri a condus dispozitivul de comandă al Securitătii detasat în 17 decembrie 1989 la Timisoara si nici că lui i s-a încredintat rezolvarea celor mai murdare „probleme", inclusiv cea a distrugerii cadavrelor victimelor represiunii.
Judecat în „lotul Timisoara", a murit în urma unui infarct la 17 aprilie 1991. Doi dintre cei trei adjuncti ai săi, Vergiliu lonescu si Constantin Stan, au fost implicati în pregătirea actiunilor represive de la Bucuresti („planul Orient '89")6°. ,
62
DIRECTIA AIII-A DE CONTRASPIONAJ (UM 0625)
Comandant: general AURELIAN MORTOIU Adjuncti: colonel FILIP TEODORESCU, locotenent-colonel EMIL RĂDULESCU, locotenent-colonel GHEORGHE DIACO-
NESCU
Unitatea număra 215 ofiteri, 4 ofiteri specialisti în comunicatii si tehnica operativă, 22 de subofiteri, un angajat civil, la care se adăugau cei din serviciile teritoriale de contrainfor-matii. Comandantul ei, Aurelian Mortoiu, era la începutul anilor '80 sef al Securitătii din Timis, calitate în care, în iunie 1981, demara pe raza judetului o actiune de depistare a persoanelor care ascultau si comentau sau trimiteau scrisori la „Europa Liberă"61. La 23 august 1984 a fost avansat gene-ral-maior si a fost numit sef al Directiei de contraspionaj62.

în decembrie 1989, a părut a fi mult mai bine orientat decât camarazii săi. După cum a dezvăluit ulterior presei colonelul de Securitate Ion Hotnog, unul dintre martorii evenimentului, Mortoiu a fost printre cei care 1-au întâmpinat pe Ion Iliescu la Comitetul Central, alături de generalii Stănculescu, Chitac si alti militari — dintre care multi se întrebau ce caută acel civil printre ei — si a fost în echipa care a participat la sedinta secretă ulterioară63.

Mai putin norocos în acele împrejurări, pentru că a fost arestat si trimis în judecată, numărându-se printre cei detasati o dată cu generalul Macri să „rezolve problemele" la Timisoara, a fost adjunctul său Filip Teodorescu. în schimb, acesta si-a câstigat notorietatea ca autor al primelor dezvăluiri făcute de un fost securist într-o lucrare memorialistică. Volumul Un risc asumai64, apărut imediat după achitarea colonelului Teodorescu în procesul primului „lot Timisoara", poate fi socotit un exemplu clasic de dezinformare. De pildă, într-o declaratie data la proces în 1991, colonelul afirma: „Eu si ofiterii de contraspionaj de la Timisoara nu am

SECURITATEA LA 1989 63

reusit atunci sa evidentiem amestecul străin. Este meritul presei în general, al unor gazetari iscoditori în special, că au găsit dovezi indubitabile ale amestecului străin în evenimentele din decembrie 1989."65 în volumul său însă, autorul vorbeste despre amestecul străin în revolutie, bazându-se nu pe propriile constatări, ci pe acele reportaje ale unor „gazetari iscoditori", pe care nu le mai citează. Ulterior, cartea sa a fost fundamentul pe care s-a construit teoria „amestecului străin" si a „agenturilor străine".

Cu toate aceste teorii care servesc mai degrabă la construirea unei false mitologii profesionale, la finele anilor '80 contraspionajul românesc trăia aceeasi crizã ca întreg aparatul de Securitate, destinat doar să răspundă obsesiilor lui Nico-lae si ale Elenei Ceausescu. Protejarea secretelor de stat devenise sinonimă cu protejarea oricăror informatii privind situatia realã (si tragicã) din România acelor ani. Ceea ce a făcut, de pildă, ca într-un centru industrial precum Brasovul, ultimul caz de trădare prin vânzarea unor secrete de stat să fie documentat de serviciile de contraspionaj ale Securitătii tocmai în anul 197666.

Deprofesionalizarea era asociată si cu lipsa de calitate a unor cadre. Dacă Filip Teodorescu s-a retras, pensionându-se, locotenent-colonel Gheorghe Diaconescu a făcut carierã în SRJ, devenind chiar adjunct al lui Virgil Măgureanu, cu gradul de general. Diaconescu coordonase serviciul de contraspionaj în spatiul american, fapt ce aratã „orientarea" noului serviciu secret, care a regrupat o parte importantă a cadrelor fostei Securităti. A fost însă îndepărtat din SRI, fiind acuzat de detinerea ilegală a unor documente ale fostei Securităti, de alcoolism si însusirea unor fonduri valutare ale serviciului, în Raportul Armagedon 7 s-a afirmat că, după trecerea sa în rezervă, „a asigurat protectia informativă a combinatiilor omului de afaceri Costel Bobic". Dacă acest fapt nu poate fi controlat, sigurã e pasiunea sa pentru arme de colectie: generalul

64

Diaconescu a achizitionat, în 1991 si 1992, potrivit unei liste publicate în februarie 2001 de Evenimentul zilei, doua pusti vechi din stocurile de „corpuri delicte" ale Ministerului de Interne, pentru suma simbolicã de 5500 lei. .,.

DIRECTIA AIV-A DE CONTRASPIONAJ MILITAR (UM 0632) ' -

Comandant: general-maior VASILE A. GHEORGHE Adjuncti: colonel RADU BĂLĂSOIU, locotenent-colonel MIHAI UTĂ, locotenent-colonel DUMITRU PETANCA

Vasile A. Gheorghe s-a născut în 30 octombrie 1932. La 7 mai 1977 a fost avansat general-maior, iar în 30 decembrie 1982 a primit steaua de general-locotenent. Din 1977 si până în 1984 a condus Securitatea Municipiului Bucuresti, de unde a fost avansat la comanda Directiei a IV-a, pe care a condus-o până în 1989. Despre adjunctii săi nu detinem date.

Directia de contraspionaj militar se ocupa cu supravegherea cadrelor militare active din România, indiferent de armă, precum si a soldatilor în termen. Asa cum se stie, sub pretextul „contraspionajului", „ceistii" — cum erau numiti lucrătorii acestei directii — monitorizau, de fapt, starea de spirit a militarilor, fidelitatea lor fată de regim, îndeplinind practic în rândul acestora rolul de urmărire informativă, inclusiv prin racolarea de informatori, independent de atributiile pe care le avea la nivel national Directia I de informatii interne, în 1989, contraspionajul militar număra 926 de ofiteri, 17 ofiteri specialisti în comunicatii si tehnică operativă, 160 de subofiteri, 30 de angajati civili.

Dupã revolutie, în conditiile în care, prin Decretul semnat în 26 decembrie 1989 de Ion Iliescu si Nicolae Militam, Departamentul Securitãtii Statului a fost subordonat Ministerului Apãrãrii, „ceistii" Directiei a IV-a au fost primii îndepãr-

tati din structurile fostei politii politice. Astfel, rãspunzân-du-se presiunilor strãzii, ca si celor diplomatice (în special ale Statelor Unite) si anuntându-se pompos „desfiintarea Securitãtii" în 20 februarie 1990, au fost trecuti în rezervã doar ofiterii acestui departament, ca si cei din fosta unitate de securitate si gardã a lui Ceausescu. Unii dintre ofiterii Directiei a IV-a au fost recuperati ulterior, primind posturi în structurile MApN.

DIRECTIA A V-A

DE PROTECTIE A CONDUCERII PCR (UM 0666 — SECURITATE SI GARDÃ)

Comandant: general-maior MARIN NEAGOE

Marin Neagoe a fost selectat de Nicolae Ceausescu ca aghiotant si sef al gãrzii personale încã din 1970 si a detinut aceastã functie pânã în 22 decembrie 1989. A fost avansat la gradul de general-maior o datã cu un numeros grup de colonei de Securitate, pe 23 august 1984, când se aniversau 40 de ani de la „insurectia armatã antifascistã si antihitleristã"67. Aparatul de protectie a demnitarilor de partid si de stat pe care îl coordona era destinat în cea mai mare parte apãrãrii lui Nicolae si a Elenei Ceausescu. Numãra 306 ofiteri, 14 ofiteri specialisti în comunicatii si tehnicã operativã, 144 de subofiteri, 20 de angajati civili. Mare parte a acestora au fost retinuti de armatã în cursul evenimentelor din decembrie 1989 (346 de ofiteri si subofiteri)68, fiind însã ulterior eliberati, deoarece nu se gãsiserã probe împotriva lor, pentru a fi inculpati.

Directia a V-a a fost utilizatã, în acele zile si în cele care au urmat, drept „tap ispãsitor" pentru toate relele produse de Securitate, cu toate cã implicarea ei în acte de politie politicã a fost minimã, rezumându-se la „curãtarea" traseelor lui Nicolae Ceausescu prin tarã de „elemente" care erau fie reti-

nute, fie internate pentru câteva zile în unitãti psihiatrice, pentru a nu crea „evenimente" pe parcursul „vizitelor de lucru" (adresarea unor scrisori cãtre Ceausescu sau chiar interpelarea sa publicã în legãturã cu situatia grea din tarã). Munca ofiterilor de aici era ingrata, iar relatiile lor cu ceilalti lucrãtori ai Securitãtii nu erau amiabile. „Timp de doi ani, cât am rãspuns de colectivul care se ocupa direct de securitatea presedintelui, generalul Iulian Vlad nu m-a chemat o datã mãcar la el, sã mã cunoascã. Eu n-am dat mâna cu el mãcar o datã, iar eu rãspundeam de viata presedintelui", îsi aminteste colonelul Constantin Burlan, unul dintre ofiterii acestei directii. Chiar si comandantul directiei, generalul Neagoe, prefera sã-si consume momentele de „tracasare" nu în compania camarazilor din Securitate, ci a celor din apropierea lui Ceausescu, fapt care stârnea invidia primilor. „Neagoe avea escapade în fiecare zi. La CC se întâlnea de douã ori pe sãptãmânã cu generalul Victor Stãnculescu, cu Nicolcioiu, seful de cabinet al lui Ceausescu, si cu Apostoiu, secretarul Consiliului de Stat, care acum e notar. Burlane, mã, iafã-mi rost de o sticlã de whisky, cã iar am musafiri. Mi-1 plãtea. Imediat dupã decembrie 1989, Nicolcioiu si Apostoiu au fost consilierii lui Ion Ilies-cu, pânã în aprilie 1990", relateazã acelasi ofiter69.

în decembrie 1989, generalul Neagoe a fost arestat si prezentat încãtusat la televiziune. „Chip tipic de asasin. Cinic, iradiind o urã arzãtoare. Si asa, cu mâinile în cãtuse, ar ucide" — consemna a doua zi presa, în stilul caracteristic al vremii. A fost eliberat dupã o scurtã detentie. Ca si alti nomen-claturisti sau securisti, a ajuns un împãtimit al vânãtorii si armelor. Numele sau se regãseste pe lista deja citata, cuprinzând pe ofiterii care au cumpãrat arme de colectie din depozitul de corpuri delicte al Ministerului de Interne: în 1993, Neagoe s-a ales cu o puscã de vânãtoare de calibru 12 mm, pentru care a plãtit 10 350 lei.

DIRECTIA A VI-A DE CERCETÃRI PENALE (UM 063 8)

Comandant: colonel GHEORGHE VASILE Adjunct: PATRU MURARIU

Unitatea, numãrând 36 de ofiteri, un ofiter specialist în comunicatii si tehnicã operativã, 26 de subofiteri, 9 angajati civili, la care se adãugau unu-doi ofiteri de cercetãri penale în fiecare Inspectorat judetean, a fost consideratã reprezentativã pentru caracterul de politie politicã al Securitãtii. Directia a Vl-a se ocupa

cu valorificarea materialelor informative adunate de Directia I în legãturã cu actele continute în prevederile titlului l al „pãrtii speciale" a Codului Penal din 1968, prevederi ce pedepseau drastic opozitia fata de regim, propaganda anticomunistã si omisiunea de denunt a actelor de opozitie, alãturi de infractiunile de trãdare a secretelor statului. Anchetatorii penali ai Securitãtii îsi fãceau deseori datoria cu exces de zel, existând numeroase mãrturii în acest sens.
Seful directiei, colonelul Gheorghe Vasile, era un veteran în domeniu, fiind încadrat în Securitate încã din 1956, dupã cum îsi aminteste Paul Goma, care a fost anchetat de el atât la prima arestare, cât si în 1977: „Când am fost rearestat în aprilie 1977, comandant al Directiei anchetelor penale cu sediul pe Calea Rahovei era colonelul Vasile Gheorghe. Mi se lãudase cã el foloseste alte metode, cã el nu a dat în viata lui o palmã... îmi aduceam aminte: în decembrie 1956, la interne, vreo trei zile mã anchetase un locotenent, Vasile Gheorghe, fãrã sã mã batã; când intrau în birou altii si mã luau la pocealã, el, bãiat sensibel, iesea pe coridor — si revenea, mirat foarte cã... îti dete borsu, din senin."10
Cazul cel mai cunoscut si totodatã relevant pentru practicile Directiei de anchete penale este cel al inginerului Gheorghe Ursu. Arestat la 21 septembrie 1985, acesta a fost cerce-
68

tat pentru propagandã ostilã regimului, în perioada 21 sep-tembrie-16 octombrie 1985, Ursu a fost scos de mai multe ori din celulã de cãtre ofiteri de Securitate, care au exercitat violente asupra lui. Ulterior, a fost ucis în bãtaie de un detinut, informator al Securitãtii, care executa ordinele anchetatorilor. Inculpat în 2000 în acest caz, Vasile Gheorghe a fost lovit de amnezie: „Nu îmi amintesc nimic, pentru cã la acea data aveam 4—5 cazuri de rutinã pe zi, iar acesta nu a fost unul din cazurile importante." Un alt ofiter de Securitate, Marin Pârvulescu, care a lucrat din 1966 pânã în 1990 la aceeasi Directie de cercetãri penale din cadrul Departamentului Securitãtii Statului, sub comanda lui Vasile'Gheorghe, declara în ianuarie 1999 cã nu se foloseau violente în timpul anchetelor Securitãtii — fapt contrazis nu doar de numeroase mãrturii, ci de însãsi moartea tragicã a inginerului Ursu.
Ca si în cazul ofiterilor Directiei a V-a, în zilele imediat urmãtoare revolutiei s-a anuntat public trecerea în rezervã a ofiterilor Directiei de cercetãri penale a Securitãtii, în fapt, multi dintre ei au fost recuperati în noile structuri. Gheorghe Co-toman, ofiter de cercetãri penale vreme de 19 ani, a devenit colonel SRI (pânã în 1996). Vasile Hodis, anchetator al lui Gheorghe Ursu, a lucrat în SRI pânã în 1999. A fost trecut în rezervã datoritã dezvãluirilor privind trecutul sãu. Dupã un scurt stagiu ca jurist la Avicola Bucuresti, Hodis, în 2001, a ajuns sef al Serviciului juridic din Directia Generalã a Vãmilor, fiind considerat de Dinu Gheorghe (zis „Dinu Vamã", fostul director al DGV) drept „o victimã a sistemului".
în legãturã cu trecutul sãu de securist, Vasile Hodis declara în 2003: „Eu sunt un functionar de stat. Eu am fost functionar si atunci, cum sunt si acum. Toatã viata am fost slujbas la stat si n-am stiut decât sã respect legile statului. Eu nu mã supun Legii Ticu, ci Legii functionarului public si Legii functionarului vamal."71 Este evident cã, desi a fost anchetator penal al Securitãtii si apoi lucrãtor în SRI, Hodis nu
SECURITATEA LA 1989 69
se mai oboseste sã învete si sã respecte legile democratiei, în Legea functionarului public, la articolul 49, alineatul j, se aratã cã nu poate ocupa o functie publicã o persoanã care „a desfãsurat activitate de politie politicã"72. Mã îndoiesc sincer cã anchetatorii penali ai Securitãtii au fãcut si altceva decât asta.
UNITÃTI SPECIALE SI TERITORIALE DIN CADRUL DSS
UNITATEA SPECIALÃ DE LUPTÃ
ANTITERORISTÃ (UM 0620) J
Comandant: colonel GHEORGHE ARDELEANU ;
Adjuncti: locotenent-colonel GHEORGHE TROSCA, locote-,
nent-colonel ION BLIORT, maior GHEORGHE GHERGHINA '
Aceasta unitate numãra 184 de ofiteri, 21 de ofiteri specialisti în comunicatii si tehnicã operativã, 580 de subofiteri si 10 angajati civili. Dacã rolul ei în reprimarea manifestantilor din 21 decembrie 1989 si în masacrele produse atunci nu este nici pânã în ziua de astãzi clarificat, asta s-a întâmplat foarte probabil datoritã faptului cã unitatea a trecut în 22 decembrie 1989 în slujba noilor structuri de putere. Dupã ce comandantul ei, Gheorghe Ardeleanu, a dat ordin de neinterventie asupra multimii care se aduna în fata Comitetului Central al PCR, el s-a numãrat printre factorii de decizie ai momentului, adunati în camera

226, la etajul II al clãdirii, unde Ion Iliescu si echipa de militari si fosti activisti (care au fãcut obiectul documentarului Noaptea Generalilor) s-au baricadat pentru a decide asupra cursului evenimentelor. Ion Hotnog, fostul colonel din Directia a Il-a a Securitãtii, martor al evenimentelor, arãta: „S-au încuiat acolo, lãsându-1 afarã, în fata usii, pe post de cerber, pe Cazimir lonescu, iar în interior, pe acelasi post, pe cãpitanul Lupoi. Din acest moment, n-au mai intrat în camerã decât persoanele agreate de Ion Iliescu. Afarã, pe cori-
70

dor, se adunau treptat barzii vechiului regim (ca Dumitru Po-pescu Dumnezeu), dornici cu totii sa se punã la dispozitia noii puteri democratice, dar si capi ai Securitãtii, dintre care cel agreat de Iliescu a fost colonelul Gheorghe Ardeleanu, seful unitãtilor antitero (USLA), care si-a pus pe loc la dispozitia grupului de pucisti oamenii sãi."
Se spune cã Gheorghe Ardeleanu, rãspunzând ordinului dat de generalul Militaru, a declansat una dintre dramele revolutiei, care a dus la moartea adjunctului sãu Gheorghe Trosca. în seara zilei de 23 decembrie 1989, pe fundalul isteriei create de fenomenul terorist, proaspãtul ministru al Apãrãrii, Nicolae Militaru, solicitã, de la Ministerul Apãrãrii Nationale, Unitãtii Speciale de Luptã Antiteroristã (USLA) sprijin împotriva unor teroristi care atacau sediul ministerului. Ordinul a fost transmis chiar de cãtre seful unitãtii, colonelul Ardeleanu, care se afla acolo împreunã cu Militaru si Stãn-culescu. Din ordinul lui Militaru, Ardeleanu a cerut ca formatiunea de interventie sã fie condusã de colonelul Trosca. Trei ABI-uri (ARO-uri cu blindaj usor), cu echipaje formate din 15 luptãtori antiteroristi, pleacã spre Drumul Taberei, fãrã ca cineva sã le dea vreun consemn, vreun indicativ de recunoastere. Ajunse în fata ministerului, cele trei ABI-uri sunt întâmpinate cu foc greu de tancurile ce înconjurau clãdirile. Douã sunt distruse si sapte ocupanti sunt ucisi. Restul sunt dezarmati, maltratati de cãtre civili si militari si retinuti ca teroristi care ar fi încercat sã atace ministerul. Cadavrele celor ucisi rãmân în stradã pânã a doua zi, batjocorite si acoperite de inscriptiile teroristi. La originea acestei crime s-a aflat dorinta de rãzbunare a generalului Militaru, care fusese urmãrit informativ de colonelul Trosca pentru legãturile sale cu sovieticii, ceea ce i-a adus cãderea în dizgratia lui Ceausescu si trecerea în rezervã.
în trecut, unitatea antiteroristã se ocupase cu contracararea actiunilor teroriste pe teritoriul României, înregistrând însã
SECURITATEA LA 1989 71
si penibile esecuri. Unul notabil este legat de numele celebrului terorist Carlos. Dupã aproape 10 de ani de prelucrare informativã a lui Carlos, Gheorghe Ardeleanu, comandantul USLA, aproba, pe data de 5 mai 1988, „raportul cu propunerea de încetare a urmãririi informative" a acestuia, „întrucât în procesul urmãririi informative despre CARLOS nu s-au obtinut nici un fel de informatii cã a venit în tara noastrã"73. Asta în timp ce Carlos fusese gãzduit într-o casa conspirativã a Directiei de informatii externe de la Snagov, unde se întâlnise cu generalul Plesita pentru a se negocia lichidarea lui Pacepa si atentate cu bombã asupra Sectiei române a „Europei Libere". Colaborarea dintre Securitate si Carlos a fãcut obiectul unui dosar de urmãrire penalã, care însã a fost musamalizat înainte de 2000, în urma actiunii unor persoane din Parchetul General, în prezent, cercetãrile au fost practic sistate, pentru a nu pune într-o „luminã negativã" diversele actiuni ale spionajului si contraspionajului din România, care au întretinut strânse legãturi cu terorismul international înainte de 1989. Cercetãrile au fost îngreunate în special de moartea lui Constantin Nica, principalul ofiter de legãturã între DIE si Carlos, care se decisese sã facã dezvãluiri complete asupra cazului. Pentru a convinge procurorii cã a murit, loan Talpes, în vremea în care era director al Serviciului de Informatii Externe, a trimis la Parchet o fotografie a mormântului lui Nica. Protejarea ofiterilor DIE si din Unitatea Specialã de Luptã Antiteroristã se datoreazã faptului ca, dupã 1989, majoritatea au fãcut carierã. Iatã câteva exemple din cadrul USLA:
Dan Gheorghe. S-a nãscut la 3 noiembrie 1948 în comuna Suntea Mare, judetul Arad. A urmat Scoala de Securitate de la Bãneasa între 1966 si 1969 si a absolvit, ca majoritatea securistilor generatiei sale, Facultatea de Drept (1973). La l septembrie 1969 a fost încadrat în Securitatea Municipiu-
72

lui Bucuresti, iar la 20 octombrie 1988 a fost mutat la UM 0620 (USLA). în decembrie 1989 era loctiitor cu probleme informative al comandantului acestei unitãti. Din martie 1990, Vir-gil Mãgureanu 1-a recuperat si 1-a numit adjunct al sefului Brigãzii antiteroriste din cadrul Serviciului Român de Informatii. De aici, Dan Gheorghe s-a transferat la SIE pe data de l aprilie 1992, ca loctiitor de sef de directie, iar în 15 februarie 1993 a fost avansat la gradul de general-maior si numit la comanda UM 0215, serviciul secret al Ministerului de Interne74.

Asa cum se stie, UM 0215 a fost implicatã în actiuni de politie politicã, de reprimare a manifestantilor din Piata Universitãtii si de coordonare a mineriadelor, fiind în genere intens folositã de structurile regimului Iliescu pentru rezolvarea unor probleme de interes politic. Generalul Gheorghe a organizat unitatea în douã compartimente: unul de protectie a cadrelor si altul pentru culegerea de informatii. Aceastã ultimã diviziune, compusã în cea mai mare parte din fosti ofiteri de Securitate, a fost implicatã ulterior în alte câteva scandaluri de rãsunet, în aprilie 1994, diviziunea s-a ocupat cu filarea si filmarea vizitei Regelui Mihai. Aceeasi unitate s-a ocupat de supravegherea informativã a opozitiei. Ofiteri ai 0215 au fost implicati pânã si în cazuri de trafic cu materiale radioactive si cu tigãri. Totodatã, aceastã unitate era la curent cu contrabanda cu combustibili pentru fosta Iugoslavie, cunoscutã sub numele de „afacerea Jimbolia". Decapitalizarea Ban-corex a fost fãcutã chiar sub nasul serviciului secret al MI, care a preferat sã închidã ochii la afacerile lui Temesan, întrucât ofiteri de la UM 0215 si din Ministerul de Interne obtinuserã credite cu dobândã redusã de la Bancorex, printre ei numãrându-se si generalul Dan Gheorghe.

Schimbarea puterii politice în 1996 a dus la destituirea generalului Dan Gheorghe din fruntea UM 0215. în martie 1997, el a fost transferat ca sef al Directiei Generale a Politiei de Frontierã. Din acest post a solicitat trecerea în rezervã pe motive

de boalã. O perioadã de timp a fost consilier al Agentiei de presã „Universul", care se ocupa de „investigatii jurnalistice", în fapt de culegere de informatii pentru PDSR, sub paravanul oferit de jurnalistul Sorin Ovidiu Bãlan. Aceastã asa-zisã agentie de presã care 1-a ajutat pe Gheorghe Trutulescu sã fugã din Bucuresti si sã se ascundã la Arad, construind activ diversiunea mediaticã din jurul cazului „Tigareta II", a fost creatã de Sorin Ovidiu Vântu pe lângã ziarul Curentul.

De la trecerea sa în rezervã si pânã la alegerile din 2000, generalul Dan Gheorghe a fãcut parte din Departamentul de Sigurantã Nationalã si Ordine Publicã al PDSR, fiind membru cu carnet al acestui partid75. Dupã 2000, generalul a fost reactivat la initiativa directorului SRI Radu Timofte. Dan Gheorghe a fost permanent în relatii amicale cu apropiatii presedintelui Iliescu, fiind în gratiile fostului consilier prezidential Vasile Ionel si ale vicepremierului loan Talpes, ca urmare a serviciilor aduse PDSR în vremea în care partidul se afla în opozitie.

La sfârsitul lui 2001, în urma scandalurilor de presã, în special a unei campanii de dezvãluiri publicate de ziarul Ziua, Dan Gheorghe a fost mutat din SRI în fruntea Departamentului de Securitate al Aeroportului Otopeni. Un an mai târziu, a dat aici o „proba" de profesionalism, în momentul în care o echipã de ziaristi a reusit sã treacã de controalele aeroportului, ajungând nestingheritã pe pista de zbor, cu o camerã video, în urma scandalului declansat, a fost destituit, fiind însã numit ulterior, cu discretie, adjunct al generalului Marian Ureche, seful Serviciului Independent de Protectie si An-ticoruptie din Ministerul Justitiei, functie pe care o ocupa si la sfârsitul anului 2003.

Gheorghe Gherghina. Fostul loctiitor al colonelului Gheorghe Ardeleanu la conducerea USLA a fost „reciclat" în SRI la Brigada antiteroristã, devenind la trecerea în re-

74

zervã succesorul ofiterului de Securitate Ion Botofei în conducerea asociatiei fostilor ofiteri de informatii, „care asigurã legãtura dintre securistii din conducerea SRI si cei din rezervã", dupã cum relevã Raportul Armagedon 7.

Alexandru Somlea. Maior, sef de serviciu în USLA, a fost preluat în SRI de unde a trecut în rezervã în 1993 cu gradul de colonel. A devenit om de afaceri, copatron al unei firme cu sediul în Centrul Civic al Capitalei.

Aurelian Neferoiu. Maior, loctiitor de sef de serviciu în USLA în decembrie 1989. în zilele revolutiei, a folosit o uniformã de ofiter al aviatiei civile si un permis de acces în aceastã calitate, în 1993 a ajuns director general la Oficiul de Stat pentru probleme speciale al guvernului.
Pavel lorgu, medic USLA în decembrie 1989, a rãmas medic al Brigãzii antiteroriste din SRI, cu gradul de locote-nent-colonel.
Cei trei de mai sus au fost implicati, potrivit unor surse judiciare, în aplicarea unui „test de loialitate" la care a fost supus cãpitanul USLA Gheorghe Romanescu. Acest asa-zis test a însemnat practic retinerea în unitate începând cu 27 decembrie 1989 si supunerea cãpitanului Romanescu la torturi fizice si psihice, de pe urma cãrora acesta a rãmas cu sechele pe viatã. Mãsura a fost ordonatã de colonelul Ardeleanu, întrucât exista bãnuiala cã Gheorghe Romanescu ar putea trãda unele dintre secretele unitãtii. Care erau aceste secrete? începând de la gradul de implicare al USLA în represiune, continuând cu problema „teroristilor" care au tras dupã 22 decembrie 1989 si încheind cu asasinarea echipajului condus de maiorul Trosca în fata Ministerului Apãrãrii, în luna iulie 1993, Procuratura Militarã a declansat o anchetã în acest caz. Colonelul Ardeleanu a murit la trei zile dupã citarea sa în do-

sarul Romanescu. Cauza oficialã a mortii a fost un infarct, ca urmare a intoxicãrii cu un insecticid: fostul sef al USLA a murit stropind un câmp cu cartofi, undeva lângã Focsani. De remarcat cã atât SRI, cât si MApN refuzaserã anterior sã ofere date procurorilor militari cu privire la adresa la care poate fi gãsit colonelul în rezervã Gheorghe Ardeleanu. Moartea sa, ca si recompensarea generoasã a subalternilor din USLA, a închis încã o cale de acces spre adevãrurile revolutiei.
UNITATEA SPECIALÃ DE FILAJ „F"
Comandant: colonel ION BÃJENARU '
Adjunct: locotenent-colonel PAULA STANCIU
Bãjenaru a fost avansat în anul 1984 la gradul de locotenent-colonel, cu functia de loctiitor al comandantului Unitãtii „F" a Securitãtii, în 1987 devine, cu gradul de colonel, seful acestei unitãti.
„Filajul" numãra 447 de ofiteri, 13 ofiteri specialisti în comunicatii si tehnicã operativã, 252 de subofiteri, 65 de angajati civili. Avea, ca si marile directii ale Securitãtii, unitãti teritoriale special destinate acestei activitãti specifice de urmãrire discretã a celor care intrau în vizorul DSS. Aportul unitãtii la întocmirea dosarelor de urmãrire informativã, fie cã era vorba de persoane susceptibile de a trece la actiuni ostile regimului sau de posibile actiuni de spionaj, a fost unul esential. Pe lângã ofiteri specialisti în arta disimulãrii, „filajul" avea si o micã retea de colaboratori — informatori care tineau la curent unitatea cu „activitatea obiectivului" si chiar îndeplineau mici actiuni de urmãrire. Instantaneele luate persoanelor urmãrite pe stradã sau în alte locuri publice, pe care unele dintre aceste persoane le-au gãsit în dosarele personale, ca si rapoartele privind fiecare miscare în spatiul public, sunt elocvente pentru modul în care Unitatea „F" se achita de sarcini.
76
SERVICIUL SPECIAL PENTRU PROTEJAREA \-SECRETELOR DE STAT (UM 0500) . >r • -
"r i
Numãra 43 de ofiteri, 8 subofiteri, 6 angajati civili. Acest serviciu urmãrea organizarea si activitatea birourilor de documente secrete din cadrul institutiilor de stat, supraveghea modul de protejare a documentelor si documentatiilor cu caracter secret si modul de lucru cu ele. Serviciul avea atributii de control si organizare în domeniul protejãrii secretelor de stat, dar nu si atributii operative, acestea din urmã apartinând Directiei a Il-a de contrainformatii economice si Directiei a IlI-a de contraspionaj.
SERVICIUL INDEPENDENT PENTRU COMERT EXTERIOR (UM 0650)
Comandant: colonel ALEXANDRU STEFAN
Acest serviciu numãra 41 de ofiteri, 2 subofiteri, 2 civili si controla comertul exterior al României. Majoritatea ofiterilor lucrau sub acoperire în cadrul Ministerului Comertului Exterior sau în centralele de export subordonate acestuia. Prin natura lui, serviciul era complementar celebrei ICE Dunã-rea, urmãrind si supervizând tranzactiile externe care se de-•ulau prin intermediul MCE. Dupã destructurarea Securitãtii, a fost dizolvat: în conditiile „trecerii la economia de piatã", rostul lui dispãruse. Nu la fel s-a întâmplat cu cadrele care au lucrat în Serviciul independent pentru comertul exterior: li s-a oferit posibilitatea sã treacã într-o structurã de contraspionaj care prelua atributiile fostei Directii a IlI-a, creatã

în cadrul Serviciului Român de Informatii. Putini au fâcut-o, întrucât majoritatea, asemenea colegilor lor de la ICE Dunãrea, au primit posturi în cadrul structurilor guvernamentale, cei mai multi chiar în centrala Ministerului Comertului Exterior, care a rãmas împânzitã de fosti securisti.

Singura persoanã despre care nu s-a mai auzit mare lucru dupã 1989 este Alexandru Stefan, însusi seful Serviciului independent pentru comert exterior din cadrul Departamentului Securitãtii Statului. Pânã sã ajungã la comanda acestui serviciu, colonelul Stefan lucrase mai întâi în Directia a Il-a de contrainformatii economice (UM 0625), de unde trecuse, la mijlocul anilor '80, la comanda Serviciului „D" (Dezinformare). In trecut, Alexandru Stefan avusese ghinionul sã se ocupe intens de un personaj care dupã 1989 a dobândit o mare putere: deja celebrul Tritã Fãnitã. în vremea în care era ofiter de contraspionaj economic, la 3 aprilie 1978, Alexandru Stefan si subordonatii sãi au început verificarea informativã a lui Fãnitã, în vederea identificãrii surselor veniturilor acestuia, încã de pe atunci exorbitante. Cu ajutorul tehnicii operative, au întocmit un voluminos dosar, utilizat ulterior de cãtre Directia de Informatii Externe pentru santajarea lui Tritã Fãnitã, care s-a angajat sã verse în conturile spionajului românesc un milion de dolari proveniti din tranzactiile Agro-export pe care le coordona, mai exact din operatiuni valutare speciale la bursele de cereale. In cele din urmã, Tritã Fãnitã a scãpat de urmãrirea Securitãtii dupã ce s-a plâns ministrului comertului, Cornel Burticã. A scãpat, dar probabil cã nu a uitat — ceea ce a fãcut pesemne ca numele colonelului Stefan sã disparã din lungul sir al securistilor care si-au continuat cariera dupã 1989 sau au început o nouã activitate în alte structuri ale statului (politicã sau administratie), ori în „sfera privatã", ca prosperi oameni de afaceri.

CENTRUL PENTRU INFORMATICA SI DOCUMENTARE (CID)

Comandant: locotenent-colonel DAN NICOLICI

Numãra 174 de ofiteri, 32 de tehnicieni, 50 de subofiteri, 16 angajati civili. Cei mai multi ofiteri erau informaticieni.

78

Unitatea constituia practic „creierul computerizat" al Securitãtii. Aici se stocau în baze de date toate informatiile relevante cu privire la cetãtenii României care, din diferite motive, se aflaserã la un moment dat în vizorul DSS. Creatã la începutul anilor '70, unitatea, condusã initial de colonelul Pa-vel Costandache, a trecut la constituirea unei baze informatizate de persoane, care cuprindea o cartotecã a retelei informative (o evidentã pe fise si pe suport magnetic a tuturor informatorilor Securitãtii si a activitãtii lor), ca si o evidentã a dosarelor de urmãrire informativã, în care se consemnau actiunile celor aflati în vizorul Securitãtii, cetãteni români sau cetãteni strãini care intraserã în România. Aceste operatiuni de arhivare pe suport magnetic, începute în 1972, au mãrit gradul de operativitate al DSS, ca si nivelul colaborãrii între directii, colaborare ce era acum mijlocitã de acest „creier computerizat", CID-ul. Mai mult, prin intermediul Centrului de Informaticã si Documentare se puteau urmãri inclusiv miscãrile persoanelor pe teritoriul României, nimeni nepu-tându-se sustrage ochiului vigilent al Securitãtii prin simpla mutare într-o altã zonã, în tentativa de a-si pierde urma, asa cum se mai putea întâmpla înainte de înfiintarea acestei unitãti. Tocmai de aceea, în momentul izbucnirii revoltelor de la Timisoara, comandantul CID, Dan Nicolici, s-a numãrat printre securistii trimisi acolo din dispozitia lui Nicolae Cea-usescu, pentru a cãuta printre „instigatori" pe cei apartinând „agenturilor strãine".

Revenind în zilele noastre, se poate spune cã toatã imensa bazã de date informatizatã alcãtuitã pe criterii nominale (fisierele au numele persoanelor urmãrite sau ale celor care le-au urmãrit) ar face deconspirarea retelelor politiei politice din România comunistã mult mai simplã. Din nefericire, nici mãcar cei 11 membri ai Colegiului Consiliului National pentru Studierea Arhivelor Securitãtii nu au acces la cartotecã de la CID, cu atât mai putin angajatii acestei institutii. Se-

diul unitãtii era plasat înainte de 1989 si a functionat multã vreme dupã aceea la etajele superioare ale blocului de lângã biserica Kretzulescu din Bucuresti.

SERVICIUL „D" (DEZINFORMARE)

Comandant: colonel DUMITRU TATU , '••

Numãra 20 de ofiteri si 2 subofiteri. Acest serviciu avea rolul de a lansa informatii false în opinia publicã prin intermediul retelei informative, perpetuând atmosfera de teamã si suspiciune, întretinând atitudini nationaliste, xenofobe si, nu în ultima instantã, lansând bancuri de genul „un român, un rus si un american..." ori „Reagan, Gorbaciov si Ceausescu..." în care, bineînteles, românii si mai ales Cârmaciul lor ieseau întotdeauna învingãtori, prin mici trucuri, în confruntarea cu puternicii rivali.

Printre actiunile acestei unitãti mici ca numãr de ofiteri, dar extrem de eficientã în conditiile rigurosului control al informatiei din România, s-a aflat lansarea zvonurilor privind amploarea si cruzimea represaliilor dupã revolta muncitoreascã de la Brasov din noiembrie 1987, ceea ce a fost de naturã sã descurajeze orice altã actiune de stradã pânã în decembrie 1989. Din sfera dezinformãrilor benigne, le amintim pe cele legate de „injectarea cu mercur" a portocalelor, în conditiile în care importul acestor fructe era departe de a satisface cererea pietei.
Dintre ofiterii care au lucrat aici, dupã 1989 a fãcut carierã generalul Mihai Stan, ajuns chiar prim adjunct al directorului SRI Virgil Mãgureanu. Stan a fost destituit în vara anului 1991, în plin „scandal Berevoiesti", fiind acuzat însã nu de distrugerea a 7 tone de documente din arhiva fostei Securitãti, ceea ce ar fi avut consecinte penale, ci de faptul cã operatiunea a fost organizatã defectuos si cã s-a aflat de aceas-
80

ta distrugere76. Compromiterea actiunii nu a mai putut fi acoperitã de nici o dezinformare, armã utilizatã din plin de cãtre serviciile secrete din România dupã 1989. De altfel, se cuvine retinut faptul cã, în momentul dezmembrãrii structurilor fostei Securitãti, rãmãsite ale Serviciului „D" au fost plasate în orbita fostei UM 0544, urmând ca „binefacerile" dezinformãrii sã fie utilizate de cãtre spionajul românesc.
Cadrele unitãtii si-au fãcut însã din plin datoria fatã de noii patroni politici de dupã 1989 cu prilejul campaniilor electorale deosebit de agresive ale regimului Iliescu din 1990 si 1992, când lozinci de genul „voi n-ati mâncat salam cu soia" sau zvonuri privind „vânzarea Ardealului" de cãtre Ratiu, Câm-peanu, Coposu si Doina Cornea au împânzit tara. Ca sã nu mai vorbim de celebrele „droguri de la PNT", pe care „ziaristul" Sorin Ovidiu Bãlan, pe atunci la Tineretul liber, ulterior coleg la agentia de presã „Universul" cu securistul Dan Gheor-ghe, le vãzuse cu ochii lui în zilele mineriadei din iunie 199077.
SERVICIUL INDEPENDENT a
SECRETARIAT-JURIDIC
Comandant: colonel FLORICÃ DOBRE Adjunct: locotenent-colonel AUREL ROGOJAN
Numãra 19 ofiteri si 9 subofiteri. Serviciul se ocupa de corespondenta DSS cu alte institutii si cu persoane care adresau petitii la Securitate. Despre colonelul Dobre nu avem date. Aurel Rogojan a fost pânã în 1989 sef de cabinet al generalului Iulian Vlad, seful DSS. Are veleitãti scriitoricesti — a publicat texte encomiastice despre trecutul glorios al Securitãtii. De pildã, într-o prefatã la cartea unui alt securist, Marian Ureche, colonelul Rogojan merge pânã la a glorifica activitatea „serviciilor secrete românesti" de la Burebista la Mihai Viteazul78 Pensionat ca ofiter SRI, a fost reactivat în 2001,
SECURITATEA LA 1989 81
dupã cum sustine Raportul Armagedon 7, în postura de consilier al lui Radu Timofte.
COMANDAMENTUL PENTRU TEHNICÃ OPERATIVÃ SI TRANSMISIUNI
Comandant: general-maior OVIDIU DIACONESCU
La înfiintarea Directiei Generale a Securitãtii Poporului în august 1948, atributiile tehnico-operative si de asigurare a comunicatiilor reveneau Directiei a VUI-a tehnicã. Ulterior, la 1 iulie 1969, prin „spargerea" fostei Directii a VUI-a s-au creat mai multe servicii si unitãti speciale. Din anul 1973 s-a asigurat coordonarea acestora în cadrul unui Comandament pentru tehnicã operativã si transmisiuni, în care erau grupate urmãtoarele structuri: Unitatea „R" (transmisiuni), Unitatea Specialã pentru instalatii tehnice („T"), Unitatea Specialã „S" de interceptare a corespondentei, Serviciul „C" de corespondentã, Unitatea Specialã „P" de productie si cercetare si Unitatea Specialã de aviatie (descrise mai jos).
Generalul Diaconescu si subordonatii sãi aveau rolul de a coordona toate aceste structuri în functie de solicitãrile compartimentelor mari ale Securitãtii, care apelau la diverse servicii speciale. Practic,

Comandamentul pentru tehnicã specialã si transmisiuni functiona ca un fel de stat-major al unitãtilor tehnice din cadrul Securitãtii. Numãra 20 de ofiteri, 3 ofiteri ingineri, 10 subofiteri, 9 angajati civili. Generalul Diaconescu, seful Comandamentului, a fost la mijlocul anilor '80 si presedinte al clubului sportiv Dinamo al Ministerului de Interne. Dupã 1989, a început, ca multi alti fosti securisti, sã se afirme în plan publicistic, dar, spre deosebire de restul camarazilor, a preferat „literatura de specialitate": este autorul volumului Interpretarea între informare si dezinformare, apãrut la editura Globus în anul 1995.
82
b UNITATEA SPECIALÃ „R" ."..{.
Comandant: colonel REMUS RADU * *'
Loctiitor: locotenent-colonel TIBERIU LOPATITÃ
Numãra 230 de ofiteri, 100 de ofiteri specialisti în comunicatii radio, 20 de subofiteri, 99 de angajati civili. Unitatea asigura legãturile telefonice, radiotelefonice, telegrafice, ra-diotelegrafice ale conducerii centrale si teritoriale de partid, pe cele guvernamentale, precum si între DSS, militie si trupele Securitãtii. De asemenea, se ocupa de administrarea statiilor de bruiaj al posturilor de radio occidentale având emisiuni în limba românã.
Primul comandant al Unitãtii Speciale de transmisiuni „R", înfiintatã sub aceastã titulaturã în organigrama DSS la l iulie 1969, a fost luliu Plãpcianu (avansat dupã 1989 la gradul de general de brigadã), urmat între 1980 si 1984 de Stelian Pin-telie (trecut în rezervã cu gradul de general de divizie), apoi, pânã în 1987, de colonelul Victor Danciu (pensionat dupã 1989 cu gradul de general de brigadã). Ultimul comandant al unitãtii, colonelul Remus Radu, a fost înlocuit de la comandã la 11 ianuarie 1990, dar s-a bucurat ulterior de aceleasi onoruri si avansãri ca predecesorul sãu, încheindu-si cariera militarã ca general de brigadã în rezervã79.
Cum se vede, dupã 1989, specialistii Securitãtii din Unitatea „R" au avut o soartã privilegiatã. La fel s-a întâmplat si cu cei rãmasi activi. Ei au trecut mai întâi în subordinea armatei prin acelasi Decret 4 din 26 decembrie 1989 ca toate unitãtile Securitãtii. Pe 18 decembrie 1992, dupã o serie de reorganizãri, a început iesirea lor de sub tutela MApN: s-a înfiintat, printr-o hotãrâre a Consiliului Suprem de Apãrare a Tãrii, Serviciul de Telecomunicatii Speciale. Desprinderea totalã de sub tutela armatei s-a realizat mai întâi prin Hotãrârea Guvernului României nr. 229 din 27 mai 1993, care a stabilit unele masuri de organizare si functionare a institutiei „ca organ cen-
SECURITATEA LA 1989 83
trai de specialitate în domeniul telecomunicatiilor speciale", ulterior adoptându-se de cãtre parlament cadrul legal de functionare a Serviciului de Telecomunicatii Speciale, prin Legea 92/199680. Unul dintre artizanii acestei situatii privilegiate a fostului serviciu „R" din Securitate este chiar fostul loctiitor al comandantului ei, Tiberiu Lopatitã, ajuns în perioada de tranzitie a unitãtii si a tãrii general si sef al STS, între 1995 si 1997. Nu este de mirare cã pe site-ul web al institutiei nu se spune nimic de apartenenta structurii la fosta Securitate, ci doar cã fosta Unitate „R" a functionat „în cadrul Ministerului de Interne".
UNITATEA SPECIALÃ „S" . L
Comandant: colonel CONSTANTIN MARINESCU Adjuncti: locotenent-colonel EUGEN GRIGORESCU, loeote-nent-colonel AURORA NEGOITÃ
Unitatea se îndeletnicea cu interceptarea corespondentei si depistarea autorilor „înscrisurilor periculoase", cum erau considerate scrisorile anonime transmise conducerii de partid sau manifestele scrise de mânã ori bãtute la masinã, în acest ultim caz, Unitatea „S" colabora cu militia, care în urma unui decret din 1984 trecuse la fisarea si înregistrarea caracterelor tuturor masinilor de scris de pe teritoriul României, precum si a datelor proprietarilor lor. Unitatea încadra 300 de ofiteri, 7 ofiteri specialisti grafologi, 67 de subofiteri, 14 angajati civili.
O parte dintre ei au fost preluati de Diviziunea S din Serviciul Român de Informatii la organizarea acestuia, în 1990, în frunte cu locotenent-colonelul Eugen Grigorescu, care a fost înaintat cu aceastã ocazie la gradul de colonel, devenind apoi general de brigadã, în structurile SRI a ajuns loctiitor al Diviziunii de expertize tehnice, codificat Diviziunea S (UM 5135).
84

Grigorescu a fost trecut în rezervã în 1998, dupã ce împotriva sa au început cercetãrile pentru distrugerea sau ascunderea jurnalului disidentului Gheorghe Ursu, faptã comisã în 1990. Jurnalul lui Ursu, retinut de Unitatea „S" din fosta Securitate, unde generalul SRI avusese functia de loctiitor, fusese clasificat drept „strict secret". Grigorescu a fost trimis în judecatã pentru sãvârsirea infractiunilor de sustragere si distrugere de documente. Judecãtorii instantei militare au stabilit în 21 februarie 2003, dupã schimbarea încadrãrii juridice a faptelor, cã nu poate fi vorba de tragere la rãspundere nici mãcar pentru neglijentã în serviciu, întrucât aceastã infractiune fusese între timp prescrisã, iar pentru retinerea ilegalã de înscrisuri încetase procesul penal. Totusi s-au acordat, mai mult în derâdere, daune morale de 20 de milioane lei si 2 000 000 de lei cheltuieli de judecatã fiului disidentului Gheorghe Ursu81. Jurnalul lui Ursu a fost echivalat astfel cu pensia pe o lunã si jumãtate pe care o primeste de la statul român generalul Grigorescu, cel care a distrus acest document.

Ca orice fost securist respectabil, Eugen Grigorescu considerã periculoase „înscrisurile", dar iubeste armele: în 1991, a cumpãrat pe o sumã de nimic o veche armã de vânãtoare, casatã din colectiile Ministerului de Interne.

UNITATEA SPECIALÃ „T" PENTRU INSTALATII TEHNICE (UM 0639)

Comandant: general-maior ALEXANDRU TENCU Adjuncti: locotenent-colonel GHEORGHE BUSU, locotenent-co-lonel TOADER STEFAN

Numãra 404 ofiteri, 35 de ofiteri ingineri specialisti în electronicã si comunicatii, 19 subofiteri, 19 angajati civili. Unitatea se ocupa cu instalarea „tehnicii operative" (adicã a microfoanelor) la domiciliile si locurile de muncã ale celor

urmãriti si cu supravegherea transmisiunilor radio pe teritoriul României, cu supravegherea telefoanelor si monitorizare video a tuturor celor care deveneau „obiective" pentru Securitate. Dupã 1989, cum se va vedea în capitolul urmãtor, ofiterii acestei unitãti au avut posibilitatea sã lucreze pentru noile structuri informative, în special pentru SRI, ai cãrui oficiali au cãutat permanent sã-i convingã pe ziaristi cã acest serviciu nu mai face dosare nimãnui. Dar prezenta specialistilor Unitãtii „T" în structurile Serviciului Român de Informatii (si nu numai a lor) pune în mod serios la îndoialã aceste afirmatii, acreditând în schimb ideea continuitãtii între fosta Securitate si actualele structuri informative din România.

SERVICIUL „C" (TRANSPORTUL DOCUMENTELOR SECRETE)

Comandant: colonel MIRCEA STEFÃNESCU

Numãra 5 ofiteri, un ofiter specialist în comunicatii si tehnicã operativã, 71 de subofiteri. Serviciul monitoriza si asigura legãturile de corespondentã între unitãtile centrale si cele teritoriale ale Securitãtii, efectuate de cãtre subofiterii acesteia (în numãr mult mai mare în raport cu cel al ofiterilor decât la restul unitãtilor). Paza transporturilor de corespondentã era asiguratã de militarii din trupele de Securitate.

UNITATEA SPECIALÃ „P" (PRODUCTIE SPECIALÃ SI CERCETARE)

Comandant: locotenent-colonel TEODOR HRISTEA

4,

Unitatea, creatã la începutul anilor '70 si condusã pânã în 1987 de colonelul Vasile Borza, a functionat initial ca subunitate în cadrul serviciului special „T" (vezi mai sus). Numãra 171 de ofiteri, 257 de ofiteri specialisti ingineri, 9 subofi-

teri, 28 de angajati civili. Toti acestia se ocupau de furturi de tehnologie, fiind plasati într-o locatie specialã, camuflatã, în pãdurea Bãneasa. Aici procedau la dezasamblarea produselor aduse de ofiterii DSS din Occident si la copierea lor, în vederea trecerii la productia de serie în tarã, fãrã plata brevetelor. Unitatea avea asemenea sarcini atât în cazul produselor tehnice civile, cât si în cazul echipamentelor militare. O serie de detalii în legãturã cu anvergura acestor operatiuni a oferit Ion Mihai Pacepa în cartea sa Orizonturi rosii. Foarte probabil, în conditiile trecerii Securitãtii în subordi-nea MApN prin decretul din 26 decembrie 1989, specialistii Unitãtii Speciale „P" au rãmas sã lucreze ulterior pentru ROMTEHNICA, unitatea de productie a tehnicii militare din cadrul armatei.

UNITATEA SPECIALA DE AVIATIE

Numãra 22 de ofiteri, 19 ofiteri tehnicieni, 3 subofiteri. Flotila DSS asigura cãlãtoriile peste hotare si în tarã ale cuplului Ceausescu, fiind zi si ncapte la dispozitia lor. Totodatã, unitatea de aviatie a Securitãtii asigura transportul de urgentã, în situatii speciale, al comandantilor Securitãtii.

SERVICIUL INDEPENDENT DE CADRE, ÎNVĂTĂMÂNT SI ORG ANIZARE-MOBILIZARE

Comandant: colonel MĂRIA PETRESCU

Numãra 28 de ofiteri, 7 subofiteri. Pânã în 1987, la comanda sa s-a aflat colonelul Vasile Apostol. Serviciul administra unitãtile de învãtãmânt. Asigurarea si pregãtirea necesarului de cadre se realiza în trei centre de pregãtire si instructie: Scoala de cadre de la Grãdistea (cu 61 de ofiteri, 12 ofiteri specialisti, 18 subofiteri, 79 de angajati civili), Centrul de pre-

gãtire de la Bran (cu 8 ofiteri, 5 ofiteri specialisti, 4 subofiteri, 13 angajati civili), Centrul special de instructie de la Bucuresti (cu 12 ofiteri, 8 subofiteri, 5 angajati civili).

COMANDAMENTUL TRUPELOR DE SECURITATE '„'_ ^

Comandant: general-maior GRIGORE GHITĂ

Numãra 1387 de ofiteri, 136 de ofiteri ingineri si tehnicieni, 924 de subofiteri, 536 de angajati civili, 20 387 de soldati, în primele douã decenii ale regimului comunist, trupele de Securitate au participat activ la luptele împotriva rezistentei anticomuniste si au organizat sângeroase represalii împotriva tãranilor rãsculati din cauza colectivizãrii agriculturii, pe întreg teritoriul României. Aceste fapte, ca si rolul trupelor de Securitate în cursul evenimentelor din decembrie 1989, rãmân insuficient cunoscute.

în 1995, generalul Grigore Ghitã, comandantul unitãtii, a fost acuzat în procesul „Otopeni" de „neglijentã". O neglijentã care a costat masacrarea unor soldati din trupele de Securitate, la 23 decembrie 1989, în fata aeroportului, de forte ale Ministerului Apãrãrii Nationale. Dar asta e altã poveste; peste victime si criminali s-a asternut uitarea, iar între timp trupele de Securitate au fost lãsate la vatra. Nu si ofiterii lor, deveniti între timp comandanti ai vigilentelor si operativelor trupe de jandarmi...

Capitolul III

Noii stãpâni

, , „Securitate este si cu noi, si fãrã noi!" —

ministrul de interne ALEXANDRU DRĂGHICI,

la o sedintã de bilant

a Securitãtii din Cluj, aprilie 1955

Securitatea a avut o soartã aidoma cu a partidului comunist pe care l-a servit: a dispãrut de la sine, fãrã ca disparitia ei si problema „succesiunii" sã fie statuate în vreun text de lege. Si în cazul partidului, si al Securitãtii, miza a fost privatizarea regimului comunist dupã modelul celei care se pregãtea atunci si în URSS, trecerea de la cizma bolsevicã la pantoful capitalist —pãstrându-se însã aceiasi ciorapi cazoni. „Schimbarea la fatã" a Securitãtii, camuflarea epoletilor albastri sub costumul Armâni al parlamentarului, ofiterului din serviciile secrete, functionarului public, omului de afaceri de succes — ba chiar sub roba magistratului — a fost un proces discret. Abia acum, reconstituind chipul Securitãtii în 1989, începem sã-l întelegem.

De ce sunt nocive retelele securistice? Ce rãu mai pot face? Ion Mihai Pacepa —proscris (din nou) în zilele noastre prin decizia autoritãtilor de a nu pune în aplicare sentinta Curtii Supreme prin care a fost achitat de condamnarea la moarte în contumacie si confiscarea averii —• a explicat cât se poate de sugestiv pericolul conservării retelelor Securitãtii: „Ele au jucat rolul primordial în consolidarea comunismului de tip sovietic în România si în crearea unuia dintre cei mai detestati tirani din istoria tării si a lumii. Ele l-au mentinut pe Ceausescu la putere 24 de ani. Ele au fost principalele lui instrumente de guvernare. Ele pot oricând crea un alt Cea-

usescu. " Procesul e în plinã desfãsurare. Aparatul de propagandã comunist a fost înlocuit de cel pesedist, politia se remilitienizează, justitia e de partid si de stat, opinia publicã este manipulatã si manelizatã, avutia statului s-a privatizat discret în folosul noii oligarhii postcomuniste, tot mai arogantã si pasionatã de vânãtoare — ca si defunctul dictator. Mai lipseste doar consfintirea acestei realitãti prin noi alegeri libere... Ca-n '46.

Imediat dupã prãbusirea regimului Ceausescu, ofiterii DSS au suferit la nivel institutional, dar si individual, un proces similar cu cel denumit de psihologi „crizã de identitate". Fostul DSS era pe bunã dreptate considerat de opinia publicã drept cel mai periculos instrument al aparatului represiv comunist; în consecintã, slujbasii acestuia au devenit peste noapte, dintr-o elitã privilegiatã a regimului, oaie neagrã si tap ispãsitor pentru toate relele petrecute în România Socialistã. Aceastã crizã nu a fost însã una de lungã duratã. Noile structuri de putere au înteles foarte repede beneficiile utilizãrii capacitãtilor specifice ale fostilor securisti, din momentul în care si-au simtit amenintatã pozitia prin reînfiintarea partidelor istorice, în conditiile pluralismului politic. Concurenta acestora trebuia anihilatã pe cât posibil fãrã implicarea violentã a institutiilor statului, ceea ce a impus controlarea si compromiterea lor, actiune pentru care cadrele DSS erau antrenate si totodatã dispuse.
Complicitatea între noile autoritãti si structurile fostei Securitãti a fost precedatã de actiuni menite sã le punã pe cele din urmã în mod neconditionat în slujba puterii, profitându-se de incertitudinile si temerile securistilor. Gruparea de politicieni comunisti care a preluat puterea în România în decembrie 1989, imediat dupã fuga precipitatã a sotilor Ceausescu, s-a îngrijit de la bun început de soarta Departamentului Securitãtii Statului — fie si pentru cã multi dintre exponentii noii
90

puteri fuseserã subiectii atentiei temutei politii politice comuniste, ca oponenti ai lui Ceausescu din interiorul regimului (ei nu se opuneau acestuia, ci doar pãstrau cu consecventã „linia" Moscovei), în aceastã calitate, erau familiarizati cu metodele Securitãtii si îi cunosteau eficienta. „Cu voia dumneavoastrã", printre primii pe aceastã listã s-a aflat însusi Ion Iliescu.
„Pãtrund o serie de curente, de opinii, o serie de influente din afarã", condamna în iunie 1968 Ion Iliescu, pe atunci prim secretar al UTC, atmosfera prea „liberalã" care domnea în rândurile tineretului din România. Era în vara revoltelor studentesti din Europa si dupã „primãvara praghezã". Seful de atunci al utecistilor, acelasi cu seful statului român de mai târziu, se ridica plin de hotãrâre împotriva „pletosilor si bãrbosilor", rememorând în schimb cu mare nostalgie împlinirea a 20 de ani de la deschiderea santierului Bumbesti-Livezeni, aniversat, dupã cum anunta entuziasmat Iliescu, prin redeschiderea a patru santiere nationale ale tineretului. De asemenea lucruri au nevoie tinerii, socotea liderul comunist, si nu de „curentele de gândire retrograde, reactionare care au circulat în cultura românească din trecut si cu deosebire între cele douã rãzboaie mondiale, pentru ca mai ales în ultima vreme în viata noastrã literarã acest lucru a devenit o modã".
Si Ion Iliescu nu spunea aceste cuvinte în fata oricui. Tonul fãrã echivoc al unei asemenea pozitii, dominat de o mentalitate mai degrabã apropiatã anului 1948 decât anului 1968, s-a fãcut auzit în cuvântarea pe care Iliescu o rostea la o „convocare a cadrelor din unitãtile centrale si teritoriale de Securitate care desfãsoarã muncã informativã în institutele de cercetãri stiintifice, uniunile de creatie si institutiile de învãtãmânt superior"82.
Cum a ajuns prim secretatul UTC sã tinã cuvântãri în fata ofiterilor Securitãtii? Pentru istorici este lesne de înteles, la o
NOII STÃPÂNI 91
analizã a statutului politiei politice în sistemul comunist: secu-ristii erau subordonatii activistilor de partid — si nu invers. Iar pe parcursul carierei sale politice în cadrul acestui sistem, Ion Iliescu a avut nenumãrate ocazii pentru întâlniri „de lucru" cu Securitatea, chiar si când era „marginalizat" la Iasi. Conform regulilor vremii, el comanda practic Securitatea ieseanã în perioada în care era prim secretar. Regula a fost statuatã încã din 1954, sub influenta tentativei de lovitură de stat a lui Lavrenti Beria, temutul sef al KGB-ului. Iar acest fapt nu s-a petrecut doar în România, ci si în celelalte state ale „blocului sovietic". Cu toatã împotrivirea lui Alexandru Drãghici, predecesorul lui Ion Iliescu în Comitetul Central, organele de Securitate au fost puse în subordinea celor de partid, inclusiv la nivel local, în 7 iulie 1954, însusi Cea-usescu afirma în fata primilor secretari pe regiuni, ai sefilor Securitãtii de la Bucuresti si din teritoriu cã „primul secretar are drept de control asupra întregii activitãti a organelor Ministerului Afacerilor Interne din regiune. Seful din regiunea MAI este obligat sã informeze pe primul secretar al comitetului regional de partid despre întreaga activitate a MAI din regiune. Sefii organelor raionale ale MAI vor informa personal si în mod sistematic pe primii secretari ai comitetelor

raionale ale partidului despre manifestările dusmanului de clasă, precum si despre problemele care necesită interventia organelor de partid. Prin această hotărâre se pune sub controlul partidului întreaga activitate a MAI"83. Primii secretari, printre care s-a numărat si „marginalul" Iliescu, erau astfel beneficiari directi ai informărilor zilnice ale Securitătii cu privire la starea de spirit si puteau da „sarcini" organelor locale ale acesteia. Dar această poveste este mult mai lungă si nu-si are locul aici. Cert este că ascendenta pe care Ion Iliescu a avut-o asupra securistilor n-a fost doar rodul faptului că le-a dat o mână de ajutor la revolutie; se cunosteau de mai mult timp. - j. ., , ,
92

De fapt, vorbeau aceeasi limbă. Ion Iliescu a reluat temele sale favorite în fata românilor (cu sprijinul posturilor nationale de televiziune si de radio, ambele excelând în obedientă) la 7 ianuarie 1990. „Revolutia înseamnă, acum, muncă", rezuma fostul oficios Scânteia, rebotezat^cfevarw/, pe prima pagină si cu acelasi corp de literă cu care erau pe vremuri prezentate congresele partidului84. Acum partidul devenise un singur om si, în mod paradoxal, omul devenise reprezentantul democratiei. Până la recuperarea Securitătii nu a mai fost decât un pas.
Acest pas a fost făcut în împrejurările în care voluntarismul de tip Bumbesti-Livezeni a lăsat loc nostalgiei pentru „lupta de clasă" din vremurile de glorie ale „construirii socialismului". Faptul s-a petrecut la sfârsitul lunii ianuarie a anului 1990, o dată cu cresterea popularitătii partidelor istorice. Motivatiile lui Ion Iliescu, ale celor din anturajul său ori pur si simplu ale victimelor unei ingenioase manipulări, care condamnau de la tribune, la televiziune sau în presă, în termeni duri, de tip stalinist, „opozitia" si în special partidele istorice, sunt evidente din însusi continutul acestor atacuri. Ele reflectă în genere teama fostilor comunisti de a pierde puterea în conditiile pluralismului politic.
Campania de calomniere s-a permanentizat practic în oficioasele Frontului Salvării Nationale după marea manifestatie de la Bucuresti din 28 ianuarie 1990, care a urmat auto-proclamării Frontului ca partid. Atacurile au fost reluate pe posturile publice de televiziune si radio, fără să se permită dreptul la replică pentru restabilirea adevărului. Uneori aceste atacuri au frizat absurdul. Iată, într-o succintă inventariere, tintele si temele predilecte ale campaniei: despre cunoscuta disidentă Doina Cornea se afirma că împarte bani în scopuri politicianiste si umblă prin tară pentru a cumpăra întreprinderi, că este de fapt evreică si că alături de Radu Câmpeanu si Ion Ratiu, al cărui nume real ar fi Râcz Jânos, au semnat un „tratat" cu
NOII STĂPÂNI V 93
un functionar al ministerului de externe ungar. Documentul recunostea, chipurile, drepturi ale Ungariei asupra Transilvaniei si prevedea o „vânzare" detaliată a teritoriului românesc, în beneficiul celor trei. Falsul a fost publicat de mai multe ori în facsimil si difuzat prin marile orase ca pretins manifest, atestând pretinsa tranzactie. Despre Corneliu Coposu s-a afirmat că a trăit aproape întreaga viată în Occident, străin de greutătile românilor, prilej cu care s-a si lansat sintagma de mare popularitate „voi n-ati mâncat salam cu soia", în cotidianul Azi, oficiosul FSN, Constantin Ticu Dumitrescu a fost acuzat cu ajutorul unor fotografii falsificate că ar fi participat la asasinatele legionare de la Jilava si Strejnic, omitându-se să se spună că avea pe atunci doar 12 ani. Octavian Stireanu, redactorul-sef din acea perioadă al cotidianului Azi, a cunoscut, drept recompensă, o ascensiune politică spectaculoasă, fiind selectat după alegerile din 2000 drept consilier în stafful personal al presedintelui Iliescu.
Asa cum spuneam, această campanie de calomniere s-a permanentizat practic în 1990-1992. Ea este tipică fostului Serviciu „D" (Dezinformare) condus de colonelul Mihai Stan, ajuns din 1990, după cum am arătat, general si adjunct al directorului SRI Virgil Măgureanu85. Se poate recunoaste în aceste exemple modelul clasic de acuzare a adversarilor utilizat de regimul comunist: se pretinde fie că sunt vânduti ungurilor, fie că sunt vânduti, jidanilor", fie că sunt legionari, desi nu în putine cazuri asemenea acuzatii se contrazic una pe alta. A existat însă si o metodă mult mai subtilă de compromitere a posibilitătii unei alternante la puterea instauratâ o dată cu transformarea Frontului Salvării Nationale în partid politic. Si anume, prin Legea partidelor, data prin decretul numărul 8 din 31 decembrie 1989 de către Consiliul National al FSN, care prevedea posibilitatea înfiintării unui partid politic cu doar 251 de adeziuni. Ulterior, un sondaj de opinie, realizat la începutul lunii martie 1990 si publicat în presă chiar în
94

momentul când în parlamentul provizoriu al României se dezbãtea legea electoralã, releva cã din cei 5617 subiecti chestionati 81,9% considerau numãrul adeziunilor insuficient si numai 13,8% îsi declarau acordul cu acesta. Pe fondul de mai sus, actiunea de compromitere a opozitiei a fost dublatã ca efect, întretinându-se derizoriul vietii politice si al dezbaterilor CPUN, televizate zilnic. Iar ulterior, dupã tactica „tovarãsilor de drum" deja exersatã de comunisti în urmã cu o jumãtate de veac si bine cunoscutã „veteranilor" Brucan, Iliescu si Bârlãdeanu, au intrat în primul parlament al României formatiuni politice de genul „Partidul Liber Schimbist", Confuzia era totalã.

Pe acest fond, nu a existat nici cel mai mic semn public de cãintã din partea vreunui activist de partid sau lucrãtor al fostei Securitãti, principalele institutii vinovate de starea în care se gãsea tara la sfârsitul anilor '80. Treptat, minciuna s-a re-înscãunat în locul adevãrului si ura a luat locul fraternitãtii din zilele de decembrie 1989. Pentru a întelege cum a fost posibil acest proces, trebuie sã ne întoarcem din nou în timp, pe la mijlocul lui 1989, când la DSS domnea linistea.

Cu toate cã în sferele mai înalte, ale „profesionistilor", departe de urechile bãnuitoare ale „ceistilor" de la Serviciul de cadre si protectie contrainformativã al Securitãtii si de „cãteii" ministrului Postelnicu, se întrevedeau cu strângere de inimã evenimente de naturã sã schimbe fata României, la baza piramidei informatorii Securitãtii si majoritatea ofiterilor operativi îsi vedeau linistiti de treabã, „încadrându-si obiectivele". Pe multi dintre ofiterii DSS ziua de 22 decembrie 1989 i-a gãsit nepregãtiti. Un exemplu: derularea evenimentelor a fost atât de rapidã, încât la douã ore dupã ce curtea Inspectoratului Securitãtii din Brasov fusese împânzitã de multime, o masinã aducea de la una dintre fermele Gospodãriei de partid din apropierea Brasovului o jumãtate de porc, pe care

NOII STĂPÂNI ; ., 95

sefii locali ai Securitãtii o „comandaserã" pentru sãrbãtori86. Aceeasi lipsã de imaginatie în evaluarea evenimentelor care au urmat, izvorâtã din sentimentul de apartenentã la o castã imuabilã al fiecãrui securist, a dus la blocarea sistemului. Asa cã, dupã 22 decembrie, ofiterii Securitãtii au asistat practic la disparitia institutiei în care lucraserã.

Nici în haosul generalizat care a domnit în 22 decembrie 1989 si nici ulterior modul de dizolvare si de punere sub control a structurilor DSS n-a fost clar precizat în succesiunea de acte normative emise de puterea provizorie, în aceeasi situatie s-a aflat si aparatul partidului comunist. Mai întâi, în comunicatul cãtre tarã al Consiliului Frontului Salvãrii Nationale, citit la televiziune de Ion Iliescu pe 22 decembrie 1989 în cursul serii, se spunea doar cã „întreaga putere în stat este preluatã de Consiliul Frontului Salvãrii Nationale. Lui i se va subordona Consiliul Militar Superior, care coordoneazã întreaga activitate a armatei si a unitãtilor Ministerului de Interne". Desi aceastã formulare era suficient de confuzã pentru a amplifica nesiguranta si deruta fãrã margini din acea perioadã, CFSN a revenit abia pe 24 decembrie cu un alt comunicat, în care se arãta: „Unitãtile Ministerului de Interne se vor integra în Ministerul Apãrãrii Nationale, care preia comanda unicã asupra tuturor trupelor si mijloacelor de luptã ale tãrii."87 în cele douã zile care au urmat fugii lui Cea-usescu, asupra fostei Securitãti fusese aruncatã anatema, dar demonizarea s-a consumat doar la nivelul constiintei publice. Pentru cã începuse dizolvarea ei în apele puterii „provizorii", a lipsit, de atunci si pânã astãzi, o condamnare oficialã a actiunilor represive ale fostei politii politice.

O mutare deloc lipsitã de importantã pe tabla de joc a acelor zile a reprezentat-o emiterea pe 25 decembrie de cãtre CFSN a unui decret cu un unic articol, care avea urmãtorul continut: „Se numeste în functia de ministru al Apãrãrii Nationale generalul-colonel Nicolae Militam." Suspectat de cãtre Ceausescu de trãdare în favoarea KGB-ului, generalul Mi-

96

litaru fusese îndepãrtat din functiile de comandã de aproape un deceniu, timp în care se aflase sub atenta supraveghere a Securitãtii. O datã instalat în functie, ministrul apãrãrii a semnat chiar a doua zi dupã învestirea sa, alãturi de Ion lliescu (pe atunci presedinte al CFSN), un nou decret privind soarta DSS. La articolul l se preciza: „Trec în componenta MApN Departamentul Securitãtii Statului, Comandamentul Trupelor de Securitate, împreunã cu organele si unitãtile din subordinea acestora. Sunt incluse în acestea

structura, bugetul, personalul, armamentul, munitia, tehnica din dotare, fondurile fixe, precum si activul si pasivul din tarã si din strãinãtate."88
Dacã în primele zile dupã fuga lui Ceausescu, la nivelul documentelor oficiale, povestea demolãrii Departamentului Securitãtii Statului s-a rezumat la textele amintite mai devreme, cu totul altfel au stat lucrurile în plan concret. Ura unei tãri întregi împotriva Securitãtii a dus pretutindeni în decembrie '89 la luarea cu asalt a sediilor acestei institutii si la catalogarea securistilor drept teroristi. La Sibiu, clãdirea Inspectoratului judetean al Ministerului de Interne a fost transformatã în ruine, iar lucrãtorii ei au fost tinuti prizonieri într-un strand dezafectat; în alte localitãti, o datã identificati, unii dintre securisti au fost pusi sub observatie, altii au fost arestati si trecuti sub pazã militarã, în paralel, unele cadre ale Securitãtii au cãutat sã-si punã pielea la adãpost cât mai rapid cu putintã. Pe fondul confuziei generale, având exercitiul meseriei, nu putini au participat în primele momente la distrugeri sau sustrageri de documente si valori, pe care ulterior le-au utilizat în folos personal, pentru a-si proteja viitorul, sau în reglarea unor conturi. Cei câtiva care puteau da informatii despre aceste distrugeri ori sustrageri au plãtit uneori scump. Astfel, cu putinã vreme înainte de executarea sotilor Ceausescu, la Sibiu au fost omorâti doi ofiteri ai DSS — seful arhivelor Securitãtii si subofiterul care rãspundea de co-

respondenta secretã. Amândoi, desi au supravietuit asaltului asupra Inspectoratului judetean al Ministerului de Interne, au fost împuscati din spate, în zone foarte linistite ale orasului.
Sub presiunea strãzii, puterea provizorie a adoptat în 30 decembrie 1989 un alt decret, cu numãrul 3389, având un caracter mai degrabã formal, care întãrea „desfiintarea Departamentului Securitãtii Statului", desi acesta fusese deja dizolvat în MApN. Sub aceeasi presiune, cauzatã de niste „teroristi" pe care echipa de activisti, militari si securisti din aparatul executiv, prezidatã de Ion Iliescu, nu i-a putut identifica niciodatã, s-a petrecut arestarea pe 31 decembrie 1989 a genera-lului-colonel Iulian Vlad, seful DSS, a generalilor-locotenenti Gianu Bucurescu si Aristotel Stamatoiu, adjunctii ministrului de interne Postelnicu, si a generalului-locotenent Vasile Gheorghe, fost sef de directie în Ministerul de Interne, întâmplarea a avut darul (cel putin pentru un timp) sã lase impresia cã noua putere instalatã în România are cu adevãrat de gând s-o rupã cu trecutul. Ea a coincis, de altfel, cu prima sedintã a guvernului României. Rãfuiala s-a oprit aici. Documentele stocate în arhivele DSS, vasta retea de informatori, serviciile care puteau fi aduse de ofiterii de informatii si, nu în ultimã instantã, afacerile Securitãtii nu puteau sa rãmânã nevalorificate sau lãsate de izbeliste.
Pe fondul manipulãrii opinei publice, cãreia i se arãtau la televiziune imagini cu centre de ascultare dezafectate, în primele luni ale anului 1990 s-a desfãsurat o intensã activitate de regrupare a structurilor fostei Securitãti, în paralel cu eforturile unor demnitari ai momentului de a le controla. Formal, DSS trecuse încã din 22 decembrie în subordinea Ministerului Apãrãrii, în 31 decembrie, imediat dupã arestarea lui Iulian Vlad si a apropiatilor sãi, presedintele CFSN Ion Iliescu 1-a numit comandant al Departamentului Securitãtii Statului pe Gelu Voican Voiculescu (proaspãt numit viceprim-minis-tru în guvernul provizoriu), desi în mod oficial Securitatea fusese desfiintatã cu o zi înainte90, în seara aceleiasi zile, la

ora 22, acesta a organizat o sedintã extraordinarã la sediul Internelor, convocându-i pe ofiterii superiori din Securitate. La întrunire, Voican le-a garantat ofiterilor DSS ca noua putere nu va purta un rãzboi împotriva lor, ci se va limita doar la destructurarea institutiei, începând cu 2 ianuarie 1990, generalul Militaru si Voican Voiculescu au coordonat preluarea de cãtre MApN a Securitãtii. Concret, s-a trecut la analiza organigramei acesteia si la creionarea viitoarelor structuri informative ale României. Ele au avut ca bazã personalul si logistica Securitãtii care, în mod formal, nu a fost niciodatã desfiintatã, întrucât prin decretul semnat în 26 decembrie de Ion Iliescu si Nicolae Militaru Departamentul Securitãtii Statului era doar trecut în componenta MApN91.
Soarta Securitãtii, institutie care a dispãrut de la sine, fãrã urmã, a fost împãrtãsitã si de fostul partid comunist, din aceleasi motive. Decretul de dizolvare a PCR, semnat sub presiunea strãzii în 12 ianuarie 1990, a fost abrogat peste cinci zile, în urma unei decizii a Consiliului FSN92. O eventualã dizolvare ar fi atras problema succesiunii si legiferarea modului de împãrtire a patrimoniului PCR. Ulterior, prin

decretul 30 al CFSN din 18 ianuarie, s-a anuntat cã „patrimoniul" PCR devine proprietatea statului: dar era, de fapt, vorba despre patrimoniul fostei Gospodării de partid si despre vilele de vânãtoare ale lui Ceausescu, trecute „la stat" si „redate poporului" — la televizor. Pentru o lunã. Restul a fost tãcere: conturi, cotizatii, active si pasive, altele decât „fermele de partid". Concluzia vine de la sine. Atât în cazul PCR, cât si în cazul Securitãtii, la ratiunile politice ale noii puteri, care ezita sã facã o rupturã clarã cu trecutul, se mai adãuga una. Am numit-oprivatizarea regimului comunist91'. Ofiterii fostei Securitãti au contribuit din plin la acest proces.

în plan institutional, dilema securistilor fatã cu democratia nu si-a gãsit prea greu rezolvarea. La întrebarea justificatã noi unde vom lucra, rãspunsul nu 1-au dat ei, ci puterea „pro-

vizorie" a lui Ion Iliescu si a grupului de activisti comunisti si de militari în fruntea cãruia se pozitionase acesta. Dupã o perioadã de incertitudini, marcatã de transferul efectivelor fostei Securitãti în subordinea Ministerului Apãrării Nationale prin Decretul 4 din 26 decembrie 198994, dupã micul soc al Decretului 33 care îi mai „desfiinta" o datã, dar fãrã sã-i trimitã la fortele de muncã (încã nu se înfiintaserã birourile de somaj), a început reorganizarea structurilor ei. Rezistând „eroic" presiunilor strãzii, noua putere a încercat de la bun început sa clãdeascã un alt serviciu informativ, evident fidel, pe ruinele fostei Securitãti. Piedicile nu lipseau. Mai întâi, amintitele presiuni, constant exprimate în mass-media timpului, dar si prin manifestatii de anvergurã, precum cele de la Bucuresti si din alte orase, petrecute la 28 februarie 1990. Atunci pe pancarte scria: „Vrem dreptate, nu Securitate", „Nu mai vrem comunisti, nu mai vrem securisti", „Puterea se mentine cu ajutorul Securitãtii", „Securistii din armatã sã fie pusi la lopatã" sau „Tineti minte cinci cuvinte: e la fel ca înainte".

Dar deja strada conta mai putin. Problema era una de reglementare „legislativã" a renasterii. Mai întâi, în ianuarie 1990 a fost elaborat un proiect de decret care prevedea înfiintarea Consiliului Sigurantei Nationale, dar Ion Iliescu a refuzat sã semneze acest act normativ pe motiv cã termenul „Sigurantã" trimitea la perioada antebelicã, o epocã deloc pe placul fostului presedinte al CFSN, care si-a amintit din nou de suferintele tatãlui sãu, ilegalist comunist închis în lagãrul de la Târgu Jiu. Astfel cã primul care „clãdeste" pe ruinele Securitãtii o nouã structurã este fostul vicepremier al guvernului provizoriu, Gelu Voican Voiculescu. Alegerea nu e întâmplãtoare. Se achitase cu succes în ochii protectorului sãu Iliescu de dificila misiune a „procesului" si executării Ceauses-tilor. Voiculescu este un practicant yoga, suspectat si închis în anii comunismului pentru astfel de „fapte" neconforme cu «morala socialistã". Foarte probabil, s-a simtit în lumea „cas-

tei" securistilor ca un „guru" în mijlocul comunitãtii pe care o cãuta de mult. Ca viceprim-ministru, dormea în palatul Victoria, într-o anexã a biroului, fãrã sã se despartã de pistol, de dosarele de la Securitatea Municipiului Bucuresti (fãcute cadou de securistii pe care-i angajase) si de carnetelele sale: citea din dosare, cu asiduitate, doar primele file, „fisele de cadre". Si-a ales întotdeauna persoanele de încredere numai dupã ce, personal, le-a fãcut „horoscopul". Adevãrul e cã, pânã în zilele noastre, el si apropiatii lui securisti „au reusit în viatã".

înfiintarea UM 0215 în cadrul Ministerului de Interne si implicarea acestui ciudat personaj în formarea primului serviciu de informatii pentru uzul noii puteri vor da aripi fostilor securisti. Cu mult înaintea creării SRI, aici se vor grupa fostii ofiteri si subofiteri ai unei unitãti de elitã a vechiului regim, Securitatea Municipiului Bucuresti (SMB).

Dar sã reconstituim faptele. La începutul lunii ianuarie, generalul Nicolae Militaru ordonase trecerea în rezervã a întregului aparat din SMB, compus din 566 de ofiteri, si a majoritãtii cadrelor din fosta Directie a IV-a de contrainformatii militare a Securitãtii95. Constient cã securistii bucuresteni fuseserã printre cei mai buni în „meseria" lor din Departamentul Securitãtii Statului, Voican Voiculescu a reusit sã obtinã în cursul aceleiasi luni acordul guvernului provizoriu si pe cel al presedintelui CFSN, Ion Iliescu, pentru racolarea si încadrarea ofiterilor de la SMB într-o directie specialã a Ministerului de Interne, nou înfiintatã. 260 dintre acestia au fost selectati si au acceptat oferta96. Noul serviciu, înfiintat sub ministeriatul lui Mihai Chitac, îl avea oficial în frunte pe amiralul Cico Dumitrescu, dar era condus din umbra de Voican Voiculescu, secondat de consilierul sãu, generalul de Securitate Nicolae Doicaru,

si de colonelul Viorel Tache. Primul, fost sef al spionajului român, personaj cu un prestigiu recunoscut în mediile securiste, avea sã moarã dupã doi ani în-tr-un suspect „accident de vânãtoare"97. Cel din urmã, în oc-

tombrie 1989, ca ofiter al Serviciului de înscrisuri periculoase din SMB, îl depistase si anchetase pe autorul unui manifest difuzat de „Europa Liberã" pe 27 august în acelasi an; co-municatul-manifest era semnat chiar Frontul Salvării Nationale, în solda cãruia colonelul Tache tocmai fusese înregimentat98.

Cu astfel de cadre si cu maximã discretie, se puneau bazele unui serviciu informativ devotat noii puteri sau, cel putin, unora dintre reprezentantii sãi de frunte. A fost botezat UM 0215 si simpatic poreclit chiar de angajatii sãi doi si-un sfert, dar purtase initial titulatura de „Directia de pazã a obiectivelor de interes politic". Data nasterii sale este l februarie 1990, la numai douã zile dupã succesul „contramanifestatiei" din Capitalã, care a rãspuns puternicelor demonstratii de stradã împotriva transformării FSN în partid politic. Faptele de arme ale unitãtii „doi si-un sfert" din solda regimului Iliescu sunt atât de numeroase, încât, dacã ne-am ocupa de ele, aceastã carte s-ar transforma într-un tratat academic.

în paralel, pe un alt plan, un fost profesor la Academia Stefan Gheorghiu, cãzut si el înainte de 1989 în dizgratia lui Cea-usescu si mutat din Bucuresti la Focsani, sub supravegherea politiei politice comuniste, îsi începuse propria actiune de control asupra unor structuri din fosta Securitate: Virgil Mãgureanu, specialist în teoria puterii si în istoria gândirii politice, a înteles mult mai bine decât concurentul sãu Voican Voiculescu importanta mostenirii Securitãtii.

în 22 decembrie 1989, el se afla în Giurtelec Hodod, judetul Sãlaj, localitatea natalã, dar s-a grãbit sã ajungã la Bucuresti imediat dupã fuga cuplului Ceausescu. în seara aceleiasi zile, dupã cum avea sã relateze ulterior, a poposit la Cluj, iar a doua zi dimineata, ajuns în Capitalã, s-a deplasat mai întâi la televiziune, dupã care, în jurul orei 10, a ajuns la sediul Securitãtii din strada Eforiei. Aici s-a întâlnit cu unii dintre viitorii sãi colaboratori. „Desi s-a fabulat mult pe tema faptului cã eram un ilustru necunoscut, totusi, datoritã unor re-

latii anterioare, provenite în special din faptul cã am fost 20 de ani profesor la Academia de partid, mã cunostea multã lume", a explicat el ulterior succesul aparitiei sale la Bucuresti, într-un interviu acordat în 1993 cotidianului România liberã. Dar relatia sa cu ofiterii de Securitate nu era doar de aceastã naturã, întrucât în 1976 Virgil Mãgureanu lucrase efectiv, cu gradul de cãpitan, în departamentul de analizã-sintezã al Directiei de informatii externe, fapt bine cunoscut.

Serviciul Român de Informatii, institutie clãditã pe „ruinele" Securitãtii de cãtre Virgil Mãgureanu, a fost a doua oazã pentru securistii rãmasi „temporar" fãrã slujbe. Cum se stie, SRI a apãrut ca urmare a unor tensiuni acute, care au „motivat" autoritãtile sã repunã în serviciu si alte foste structuri ale Securitãtii. De astã datã, tensiunile au fost de naturã in-teretnicã, ele fiind abil speculate de un bun cunoscãtor al realitãtilor din Transilvania, precum Mãgureanu. La sfârsitul lui februarie 1990 existau nenumãrate indicii referitoare la „butoiul de pulbere" din judetul Mures. Puterea provizorie le-a minimalizat, poate chiar pentru a gãsi pretextul de a înfiinta un nou serviciu informativ; ulterior, aceastã supozitie a apãrut deseori în analize si dezbateri publice. Dacã ea este realã sau nu, rãmâne greu de apreciat chiar si astãzi. Insã rapiditatea cu care s-a decis înfiintarea Serviciului Român de Informatii prin Decretul 181 din 26 martie 1990 al CPUN — la numai câteva zile dupã evenimentele sângeroase care au caracterizat conflictul interetnic de la Târgu Mures din 18-20 martie — nu pare a fi totusi întâmplãtoare.

Momentul „nãsirii" SRI-ului de cãtre Ion Iliescu printr-un decret care nu a fost dezbãtut (cum s-a întâmplat si cu altele care privesc fosta Securitate) de cãtre forul legislativ al timpului este în sine sugestiv. O datã cu organizarea SRI, cu reactivarea structurilor de spionaj ale României, redenu-mite Serviciul de Informatii Externe, si ulterior cu înfiintarea Serviciului de Protectie si Pazã, fostii securisti se puteau duce

în liniste la serviciu. Aveau unde. Noua putere le gãsise un loc de muncã bun.

Vechii securisti au intrat astfel pe o nouã scena, impregnând-o cu jocul lor. Ca urmare, puterea politicã s-a arãtat din ce în ce mai putin transparentã si binevoitoare. Actiunea de recuperare s-a resimtit rapid si în universul cotidian. Dacã în primele zile din 1990 era anuntatã cu surle si trâmbite dezafectarea

centralelor de interceptare a convorbirilor telefonice, curând peste acest subiect s-a asternut o liniste de mormânt si toate încercãrile unor jurnalisti de a verifica ulterior dacã aceste centre mai functioneazã sau nu s-au izbit de refuzul — e drept, încã politicos, dar ferm — al autoritãtilor militare.
La adresele unor case conspirative ale Securitãtii, fostii ofiteri si-au reluat activitatea încã din prima decadã a lunii ianuarie 1990; inclusiv în imobilul din Intrarea Filioara, un important sediu conspirativ al Securitãtii, devenit ulterior chiar sediul central al partidului de guvernãmânt, iar mai târziu locatia unui post de radio al cãrui important actionar pe atunci, Dan Ghibernea, fusese ofiter de Securitate acoperit în cadrul Academiei Române pentru „schimburile culturale cu strãinãtatea". Dupã 2000, Ghibernea a fost numit de cãtre Ion Ilies-cu ambasador al tãrii noastre în Marea Britanie. Postul de radio este unul cu succes de public.
O datã recuperati, veteranii Securitãtii au rãmas la putere. A trecut deja aproape un deceniu si jumãtate de la întâmplãrile relatate mai sus. Atât SRI, cât si UM 0215 au fost protagonistele unor scandaluri publice, dar nici unul la fel de grav ca „faptele de arme " ale serviciilor secrete din primul an de democratie „ originalã", atunci când fostii securisti încercau sã le facã pe plac noilor stãpâni, încetul cu încetul, mintile înfierbântate prea tare sub caschetele regimului comunist s-au mai domolit. Virgil Magureanu a ales, într-un târziu, solutia demisiei, iar conducerea UM 0215 a fost si ea schimbatã în mai multe rânduri, chiar înainte de alegerile care au dus la înlocuirea puterii instalate în România
104

în decembrie 1989. Serviciul de Protectie si Pazã, înfiintat de Ion Iliescuprintr-un decret „ tinut la secret", se strãduieste sã nu iasã în evidentã, dar proaspetii sãi angajati mai bat din când în când pe cineva — de pilda, un secretar de stat care conduce un Trabant, ceva ce nu intrã în logica angajatilor unui serviciu „ special" al cãrui fost director „Miticã" Iliescu are la Snagov o vilã cu 26 de camere. Serviciul de Informatii Externe, adicã SIE, mostenitorul DIE, a parcurs cea mai linistitã tranzitie, îsi vede de treabã: face bani si toacã bani, dupã caz. Ca înainte.
Ceea ce nu 5-a întâmplat este însã mult mai semnificativ decât aceste evolutii, întru câtva previzibile: o datã cu re-insti-tutionalizarea Securitãtii, societatea românească a fost împiedicatã sã-si descopere vocatia deplinã pentru adevãr.
România rãmâne, alãturi de Rusia, o tarã în care oamenii si actiunile fostei politii politice se mentin învãluite în umbrã. Ca si la Moscova, la Bucuresti oamenii au voie doar sã-si vadã propriul dosar, dacã acesta li se dã, eventual sã fie reabilitati dacã au fluierat în biserica marxistã si numai dacã ei cer acest lucru. Sub ocrotirea binevoitoare a protectorilor politici, unii ofiteri de Securitate au acumulat averi de nesperat în vremea lui Ceausescu, oferind în schimb sprijin neconditionat ocrotitorilor lor, care nu si-au dorit altceva decât puterea — si pãstrarea ei. De altfel, probabil nu întâmplãtor, la douã luni dupã plecarea minerilor din Bucuresti, în august 1990, primul-mi-nistru Petre Roman semna o hotãrâre de guvern prin care Serviciul Român de Informatii primea în posesie întreprinderea Agroindustrialã Craiova, un vast complex de ferme si sectii de prelucrare a cãrnii, întins pe 40 000 de hectare. Astfel ca, dupã expresia unui parlamentar, în Oltenia „carnatii si salamul SRI-ului au ajuns foarte apreciati". O recompensã simbolicã pentru o reconciliere istoricã: aceea care a fãcut ca toate structurile de putere ale fostului regim, activistii, secu-ristii, magistratii, militienii, militarii, sã joace pentru prima datã în aceeasi echipã. Si sã descopere cã gândesc la fel.
Capitolul IV
Pentru linistea noastrã
Dupã sumbrul revelion 1989/1990, marcat de reculegere, îngrijorare si sperante, zilele s-au scurs una dupã alta si tensiunile create de teama „teroristilor" au fost dezamorsate. La fel si cele interne. Nu prin violentã— ci mai ales printr-o sintagmã astãzi uitatã, foarte rãspânditã însã pe atunci în mediile muncitoresti ale marilor orase. Era un îndemn scurt, de încredere, adresat prin „presa liberã" echipei conduse de Ion Iliescu. Si aprins: „ Sã-i lãsãm sã lucreze ", auzeam atunci în tramvai. „ Sã-i lãsãm sã lucreze ", citeam, vedeam si ascultam. La fel rãspundea pânã si mama, acasã, obiectiunilor mele în privinta entuziasmului proletar sau lipsei de gramaticã a libertãtii reale, vizibilã înjur. „ Sã-i lãsãm sã lucreze " spuneau cei mai multi dintre colegii de cancelarie de la scoala unde eram profesor. Si i-am lãsat; oricum, aveam televiziune din plin, cu filme, iar galantarele alimentarelor erau pline. Ne-au

crescut si salariile, îmi aduc aminte pânã azi cum contemplam fericit un imens jambon de porc dintr-o vitrinã si gândeam: „Gata, s-a sfârsit. " Sfârsitul era însã, conform „ dialecticii", un nou început.
Tensiunile dintre partidele aflate atunci în opozitie si Frontul Salvãrii Nationale, autoproclamat „ emanatie a revolutiei", Grâu deja acute când în 11 martie, la Timisoara, orasul simbol al libertãtii românilor, niste oameni curajosi si cinstiti au scris si apoi au citit din celebrul balcon al Operei oprocla-
106

matie în care se cerea, practic, dezmembrarea noului sistem de putere care prinsese contur pe ruinele celui vechi. Dupã o revolutie realã si într-o democratie realã, „Proclamatia de la Timisoara " din 11 martie 1990 ar fi tinut loc de Constitutie.
Noi nu aveam nevoie de asa ceva, au hotãrât cei care ne conduceau si ne conduc pânã azi, ci de servicii secrete care sã apere o altã ordine — cea mostenitã si coafatã „ cu o f atã umana". Pentru asta, noii lideri aveau nevoie de o populatie care sa-i „ lase sã lucreze " si, dupã cum arãta vasta operã de manipulare a electoratului, erau semne cã au reusit sã-si obtinã „ linistea " mult solicitatã", în acest context, în totalã contradictie cu logica diriguitorilor tãrii, Proclamatia cerea prin punctul 8 înlãturarea din viata publica a fostilor activisti si securisti pentru trei legislaturi. „Prezenta lor în viata politicã a tarii este principala sursã a tensiunilor si suspiciunilor care frãmântã astãzi societatea românească. Pânã la stabilizarea situatiei si reconcilierea nationalã, absenta lor din viata publicã este absolut necesara. "10°
Nimeni nu a avut timp sã gândeascã serios asupra acestor cuvinte, asa cã ele au intrat doar în istorie. La mai putin de o sãptãmânã, începeau incidentele de la Tãrgu Mures, iar furia, încã o datã dezlãntuitã de o manipulare specificã celui mai înalt nivel al propagandei comuniste, a luat locul judecãtii. Ion Iliescu, fost secretar cu propaganda al CC al PCR din 1964 pânã în 1968, a fost impartial si demn. L-a vizitat pe Mihãilã Cofariu, românul maltratat de maghiari, scenã difuzatã pânã la saturatie, ca si pe vârstnicul poet maghiar SutoAndrâs, cãruia i s-a scos un ochi cu un bãt, dar pe care nu l-a filmat nimeni, nici când i s-a scos ochiul, nici pe patul de spital. La patru zile dupã aceastã vizitã si la treisprezece zile de la Proclamatia de la Timisoara, pe 24 martie 1990, lua fiintã Serviciul Român de Informatii.
Faptele curgeau firesc, dupã logica noilor conducãtori ai tãrii. „ Contramitingul" din 29 ianuarie, micile diversiuni din
PENTRU LINISTEA NOASTRÃ 107
februarie, care au dus la îndepãrtarea posibililor concurenti ai lui Ion Iliescu din FSN, cereau, împreunã cu „pãturi largi ale populatiei muncitoare " mãsuri ferme. Insã diversiunile dupã reteta Sectiei CC de Propagandã si a Serviciului Dezinformare din Securitate nu puteau dura, nu puteau fi decât un surogat atunci când unii, pur si simplu, nu doreau sã uite tocmai partidul si Securitatea sa. La 22 aprilie 1990, Piata Universitãtii a fost blocatã de manifestantii care cereau demisia lui Ion Iliescu si a tuturor celor care fãcuserã parte din vechea nomenclaturã comunistã, anchetarea fostilor securisti si dezvãluirea numelor informatorilor DSS. Când replica a venit, iar minerii s-au dezlãntuit pe strãzile Capitalei, s-a putut vedea clar: la Bucuresti, nu erau doar gãuri în ciorapul democratiei. Regele era de-a dreptul gol.
Voican Voiculescu tocmai se spãla pe mâini dupã celebrul „proces" de la Târgoviste, pe care îl rezolvase din dispozitia sefului sãu Iliescu101. Ca recompensã, a devenit vicepremier în guvernul Roman si a intrat în lumea „secretelor", mult mai atractivã pentru un „vizionar". Dorea sã pãstreze controlul asupra primei clone a Securitãtii. I-a oferit contraamiralului Cico Dumitrescu, figurã a revolutiei, de la televizor, abia numit sef al primului serviciu secret din România, cel din cadrul Ministerului de Interne, o functie mult mai comodã — si pe uscat: la Directia de culturã si sport a internelor. De altfel, Voican hotãrâse: „karma" lui „Cico" se consuma pe zi ce trece, o datã cu entuziasmul cãderii lui Ceausescu; iar Securitatea trebuia sã intre si ea în epoca „Coca-Cola"102. Imediat, în fruntea serviciului de informatii nou apãrut au fost instalati doi ofiteri apropiati lui Gelu Voican Voiculescu — colonelul de contrainformatii Florin Calapod (alias Cristes-cu) si, ca adjunct, colonelul Harosa, fost ofiter de Securitate sub acoperire, cu functia de redactor la editura Meridiane. Cei doi s-au alãturat generalului Doicaru si colonelului
108

Tache, consilierii personali ai lui Voican. în perioada ministeriatului lui Mihai Chitac, ofiterii si subofiterii de la „doi si-un sfert" posedau legitimatii false cu mai multe identitãti si actionau dupã toate canoanele si principiile Securitãtii.
Pe un al doilea front se înãltase între timp steagul celor douã automate Kalasnikov încrucisate pe scut (sigla de armã a Securitãtii). Bineînteles, nu putea fi utilizatã la vedere aceeasi stemã. A fost ales pentru Serviciul Român de Informatii un simbol simplu al masonilor din Evul Mediu; el era probabil cunoscut securistilor de la instructaje—cele din „cursul scurt" despre „minoritãtile mistico-religioase" — si înseamnã „aici e lucru bun", „aici e o constructie perfectã"103.
La înfiintarea SRI, pe 24 martie 1990, Ion Iliescu îl prezenta drept o institutie croitã dupã modelul „tãrilor cu traditie democraticã, precum SUA, Canada si principalele tãri europene"104. Evenimentul lansãrii SRI printr-o conferintã de presã105 a avut parte de o pregãtire si o ofensivã mediati-cã mult mai profitabile decât„metafizica" semidoctã în care îi bãgase Voican pe securistii care au rãspuns apelului sãu. In fata a peste o sutã de ziaristi, Virgil Mãgureanu, abil si inteligent, spre deosebire de halucinatul Voican, rãspundea „cerintelor" zilei. Directorul noii institutii preciza cu hotãrâre cã scopul SRI constã în apãrarea starului de actiunile de spionaj, de terorismul international, de extremismul de dreapta „sau de stânga" (si când a spus aceste ultime cuvinte Mãgureanu si-a înãltat vocea, lãsând o pauzã amenintãtoare, de bun augur pentru anticomunisti), ca si de actiunile „destabilizatoare" de orice fel, în raport cu ordinea constitutionalã care urma sã fie stabilitã de parlamentul României.
Lectia de retoricã a fost exemplarã si toatã lumea s-a oprit asupra ei. Dar alta era problema. Nu aveam încã o Constitutie, ceea ce punea din start o întrebare privind atributiile si competentele SRI: care era „ordinea constitutionalã" pe care o apãra? Cum se spune într-un proverb românesc, carul a fost pus
PENTRU LINISTEA NOASTRÃ 109
în fata boilor. Ca sã arate cã securistii îi sunt cu totul strãini, Mãgureanu sublinia îndesat cã Serviciul Român de Informatii va fi echidistant politic, nu va retine si nu va ancheta persoane, nu va sechestra înscrisuri, mãrginindu-se doar sã sesizeze procuratura pentru initierea cercetãrilor penale în cazurile de încãlcare a legalitãtii. Si pentru a înlãtura suspiciunile celor care vedeau în înfiintarea SRI-ului o renastere a Securitãtii, au fost adusi în fata ziaristilor doi dintre colaboratorii proaspãtului director. Doi colonei. Primul, colonelul Drãgoi, a fost prezentat de profesorul Mãgureanu ca provenind din rândurile armatei. A dispãrut repede din „aparat", lãsând locul „cadrelor" cu mai mare experientã. Al doilea, colonelul lancu, un fost cadru al militiei, acuzat de trãdare si închis în ultimii ani ai regimului comunist pentru cã trimisese scrisori la „Europa Liberã", a cãrui fiicã murise împuscatã în noaptea de 21 decembrie 1989 la Intercontinental, a dispãrut si el repede din aparat. Cei doi nu fãceau parte din acea lume.
l februarie 1990, data la care serviciul condus (din umbrã) de Voican Voiculescu luase oficial nastere, cu aproape douã luni înainte de aparitia SRI-ului, nu a fost întâmplãtoare. Trecuserã numai trei zile de la uriasul miting organizat de tãrãnisti, liberali si social-democratii de atunci (cei ai lui Cunes-cu) în Piata Victoriei, ca reactie de protest la hotãrârea FSN de a se transforma în partid si de a participa la alegeri. Persoane care au pãrãsit ulterior structurile puterii provizorii au vorbit despre implicarea în repetate rânduri a unor ofiteri de la UM 0215 în evenimentele tulburi din perioada anterioarã scrutinului de la 20 mai 1990, când FSN a orchestrat cea mai murdarã campanie electoralã derulatã la primele alegeri libere din fostele tãri comuniste.
Cum am mai amintit, ofiterii serviciului informativ organizat de Gelu Voican Voiculescu n-au fost strãini de tipãrirea si difuzarea unor asa-zise manifeste legionare, însotite de un întreg arsenal de falsuri „compromitãtoare" menite sã scadã
110

cota electoralã a liderilor opozitiei anticomuniste. Ei sunt responsabili de fabricarea asa-ziselor manifeste legionare de la Bacãu si Bucuresti, de publicarea unor calomnii privind personalitãti din opozitie, de compromiterea acestora prin atacuri în presa obedientã a vremii, care utiliza la rândul ei un arsenal lingvistic de joasã spetã si probe false coroborate cu date reale—dupã metodele de intoxicare specifice Securitãtii. Tot pe seama ofiterilor de la „doi si-un sfert" a fost pus episodul din 18 februarie 1990, când s-au fortat intrãrile în clãdirea Guvernului, ca si compromiterea mitingului maraton din Piata

Universitãtii sau infiltrarea în principalele partide de opozitie si chiar în anturajul liderilor marcanti ai acestora. Astfel, ofiteri din fosta Securitate a Municipiului Bucuresti, angajati ulterior la „doi si-un sfert", au lucrat ca gãrzi de corp ale tãrãnistului Ion Ratiu, candidat la presedintie în 1990.
Cea mai spectaculoasã actiune a UM 0215 s-a petrecut însã, în colaborare cu Serviciul Român de Informatii, pe parcursul mineriadei din iunie 1990. Bineînteles, pentru toate aceste fapte de arme au fost rãsplãtiti cum se cuvine. Cei mai multi dintre ofiterii SMB cooptati în serviciul secret al MI au acumulat, dupã cum a dovedit în mai multe rânduri presa, averi considerabile — primind case, credite si „oportunitãti de afa-
ceri
•'106
în ce priveste organizarea, Serviciul Român de Informatii a mostenit o „zestre nationalã", în urma unor dispozitii in-formale care rãspundeau convingerilor lor, numerosi ofiteri de Securitate din Ardeal au participat activ la constituirea organizatiei nationaliste „Vatra Românească". Printre ei s-a numãrat si unul dintre fostii mei anchetatori din 1988 — unul dintre cei mai brutali — Gheorghe Moldoveanu107, cãpitanul de la Directia de cercetãri penale din Brasov, care, cum am mai precizat, a ajuns în 1991 redactor-sef adjunct al sãptãmânalului Desteapta-te Române, organ al „Vetrei Românesti" si ulterior al PUNR108. De altfel, problema relatiilor interet-
PENTRU LINISTEA NOASTRÃ 111
nice cu minoritatea maghiarã a rãmas o adevãratã obsesie pentru lucrãtorii SRI, încã multi ani dupã tragicele evenimente de atunci. Jonglând cu resentimente istorice atent cultivate, ei au tinut „ochii deschisi". Dar poate nu în directia cuvenitã. Uniunea Democratã a Maghiarilor din România a devenit începând din 1996 partener la guvernare, iar cu exceptia dramei de la Târgu Mures din martie 1990 nu au mai existat asemenea conflicte. Multi ani însã serviciile secrete din România i-au acordat o importantã exageratã în raport cu celelalte potentiale pericole la adresa sigurantei nationale, cum ar fi marea coruptie din tarã109 si crima organizatã, ori sistemele bine organizate ale mafiei arabe, raketii rusi si moldoveni, mafia din Ucraina si legãturile din tarã ale acestora.
Stirea cu numãrul 9 din 14 iunie 1990 a buletinului Rom-pres, agentia oficialã de stiri, reproduce stenograma cuvântãrii presedintelui Iliescu în fata minerilor, proaspãt sositi în Bucuresti în zorii acelei zile. „Dragi mineri, mã adresez dumneavoastrã multumindu-vã pentru rãspunsul de solidaritate muncitoreascã pe care si acum 1-ati dat la chemarea noastrã", spunea domnul Iliescu, cerându-le apoi minerilor sã ocupe Piata Universitãtii, unde elemente „fasciste, legionare" ar fi comis acte de vandalism. Pe baza cãror informatii i-a etichetat astfel presedintele de atunci al României pe cei care-1 contestaserã luni de-a rândul la mitingul maraton din Piatã? Cine i-a spus presedintelui ceea ce afirma el despre manifestantii de la Universitate, loc pe care-1 evitase de la debutul mitingului anticomunist ce îi contesta autoritatea? Rãspunsul este simplu: fusese „informat" de institutiile „abilitate" create de noua putere pe ruinele fostei Securitãti.
Cum am spus deja, ofiterii si subofiterii de la „doi si-un sfert" posedau legitimatii false cu mai multe identitãti. Ei au fost implicati direct în supravegherea, compromiterea, dar si în intimidarea opozantilor regimului — a participantilor la mitingul din Piata Universitãtii. Amintim, ca notorie, agresarea
112

regretatului Petru Cretia. Violenta fizicã exercitatã asupra eminentului editor al operelor lui Eminescu fusese, dupã tipic securistic, asezonata anterior cu catalogarea sa publicã în ziarele de propagandã fesenistã drept „legionar" din cauza participãrii la mitingul din Piata Universitãtii. Dupã cum ne-a mãrturisit domnul Cretia, agresiunea a venit în urma unor telefoane de amenintare, dar acestea n-au avut efect: „N-am sã-mi schimb atitudinea, în ciuda oricãrei violente fizice", anunta, cu surâsul sãu de neuitat, Petru Cretia110.
Un exemplul la fel de cunoscut este cel al molestãrii si amenintãrii grevistilor foamei din Piata Universitãtii de cãtre Gheorghe Siminea, fost ofiter de Securitate. Faptul s-a petrecut cu o lunã înainte de reprimarea manifestatiei, fiind prezentat pe larg în cotidianul România liberã, care de altfel a urmãrit pas cu pas derularea mitingului maraton. Siminea a încercat mai întâi un dialog cu grevistii foamei, apoi i-a luat la bãtaie, dupã care s-a retras în sediul Institutului de studii si proiectãri pentru îmbunãtãtiri

funciare. „Lucrase" acolo pânã în 1989 ca maior de securitate. Despre Siminea s-a afirmat cã ar fi fost avansat dupã 1989 la gradul de locotenent-co-lonel, iar apartenenta sa la Securitatea Municipiului Bucuresti, unitate care a constituit nucleul UM 0215 din Ministerul de Interne, este un indiciu privind motivatia actiunii sale din Piata Universitãtii: a actionat, adicã, la ordin — desi cu exces de zel.
La trei zile dupã debutul manifestatiei din Piata Universitãtii, în conferinta de presã a Serviciului Român de Informatii sustinutã de Virgil Magureanu, acesta mentiona între atributiile institutiei, pe lângã apãrarea statului de actiunile oficinelor de spionaj, ale terorismului sau ale extremismului de stânga si de dreapta, si prevenirea „actiunilor destabilizatoare de orice fel". Or, de-a lungul derulãrii mitingului maraton, nu au lipsit acuzatiile oficiale privind caracterul sãu „destabilizator" — acuzatii aduse în repetate rânduri de vâr-
PENTRU LINISTEA NOASTRÃ 113
furi ale puterii, începând cu Ion Iliescu. Acestea erau, dincolo de efectul propagandistic, de naturã sa reclame o implicare a SRI în supravegherea manifestantilor, potrivit cu atributiile legale ale institutiei, enuntate de Virgil Mãgureanu la conferinta de presã amintitã.
Despre participarea serviciului secret la actiuni informative în Piata Universitãtii existã o mãrturie semnatã de fostul cãpitan SRI Adrian lonescu. în 6 decembrie 1990111, acesta a adresat o scrisoare deschisã parlamentului României, din care spicuim: „în perioada 13-15 iunie 1990, cât si în cea premergãtoare ei, am participat împreunã cu alte cadre din Bucuresti în Piata Universitãtii, identificându-ne cu demonstrantii, în scopul cunoasterii liderilor. Metodele de lucru utilizate au fost de atragere a informatorilor Securitãtii, pe baza unor stimuli materiali, sau în majoritatea cazurilor prin santaj, amenintând cu dosarul existent si angajamentul semnat anterior." De altfel, în urma informatiilor culese de subalternii sãi pe parcursul mitingului din Piata Universitãtii, Virgil Mãgureanu remarca în 15 mai 1990, referindu-se la unii dintre vorbitorii din balconul Facultãtii de Geologie, cã „de mai multã vreme, pe fondul desfãsurãrii în România a unor confruntãri între opozitie si actuala conducere, s-a manifestat si o participare din partea unor cetãteni strãini. Am fost informati cã o parte dintre acestia s-au urcat la o anumitã tribunã, cerând mãturarea regimului din România pe motiv cã ar fi antipopular si antidemocratic. Nici un stat din lume nu poate permite ca pe teritoriul sãu sa aparã asemenea atitudini extremiste". Declaratia survenea la mai bine de o lunã dupã ce autoritãtile trecuserã la fapte, dispunând expulzarea unui român stabilit în Germania, care criticase acid regimul Iliescu112.
în sfârsit, la încã o lunã dupã avertismentul lui Mãgureanu, în Piata Universitãtii se restabilise linistea, dar la capãtul unor violente care au aruncat România în plin Ev Mediu. Cu ce pret a plãtit tara cele întâmplate atunci, se stie. Unde au fost
114

„noile" servicii secrete în momentul declansãrii evenimentelor din 13-15 iunie 1990? Rãspunsul e simplu: în miezul lor. Existã mai multe argumente pentru a considera cã escaladarea evenimentelor în 13 iunie 1990 a fost rodul unei provocãri, în conformitate cu atributiile institutiilor în care lucrau si cu ordinele primite, dupã cum am vãzut, ofiteri SRI si de la UM 0215 au filat manifestatia si manifestantii pe tot parcursul ei. Nu s-a întâmplat doar la Bucuresti, ci în toate micile locuri de adunare din tarã ale „golanilor"113. Este deci greu de presupus cã „serviciile" ar fi scãpat situatia de sub control în 13 iunie. Cu atât mai mult cu cât, pe 12 iunie, cu doar o zi înainte, la palatul Victoria avea loc o sedintã în care s-a hotãrât „lichidarea demonstratiei din Piata Universitãtii", politia, armata si SRI-ul primind ordine în acest sens. Petre Roman a recunoscut acest fapt si relata ulterior cã la sesizarea Procuraturii a ordonat „curãtirea" zonei: „Nu era, în ochii mei, decât o banalã operatie de mentinere a ordinii"114.
într-adevãr, în aceeasi zi, la stirile de searã, Televiziunea Românã a prezentat un comunicat al Procuraturii prin care se „legitima", dupã metodele starului totalitar, operatiunea politieneascã de „degajare" a Pietei. Modul brutal, specific actiunilor de politie politicã, prin care s-a trecut la arestarea si împrâs-tierea demonstrantilor, a grevistilor foamei, la confiscarea unor documente si bunuri personale a provocat iritarea celor care au reusit sã scape de interventia ce se petrecea la 4 dimineata, la adãpostul întunericului — precum actiunile similare ale Securitãtii din anii '50. La 5 dimineata, fortele „de ordine" au atacat Institutul de Arhitecturã, agresând studentii care lucrau aici pentru prezentarea proiectelor de diplomã, dupã care au trecut la construirea unor baraje de autobuze si alte vehicule în jurul Pietei. La

aceeasi orã, 5 dimineata, reprezentantii Biroului de Presã al Politiei declarau cã „nu stiu nimic" despre ce se întâmplã în Piata Universitãtii — ceea ce relevã cã era vorba de o operatiune mixtã, coordonatã nu de Ministe-
PENTRU LINISTEA NOASTRÃ 115
rul de Interne, deci de politie, care devenise, ca pe vremuri, doar executant, ci de securisti, adicã de serviciile secrete — SRI si UM 0215. Politistii au avut doar rolul de a duce la îndeplinire un scenariu în legãturã cu care nu aveau date; retinuserã deja persoane, dar nici ei nu stiau precis câte. Abia la ora 11 s-a dat un comunicat din partea Ministerului de Interne, în care s-a recunoscut cã fuseserã operate arestãri si cã Piata era „curatã", într-adevãr, masinile pompierilor spãlase-rã asfaltul, se stropise cu clor, iar în fata Teatrului National se aduceau de zor rãsaduri de iarbã si flori. Au fost sãdite mai târziu de mineri...
în sprijinul supozitiei unei operatiuni mixte coordonate de serviciile secrete (adicã de fostii securisti), din ordinul lui Ion Iliescu, existã si alte argumente. Piatra cubicã cu care manifestantii au aruncat în politisti fusese descãrcatã dintr-un camion nu cu multã vreme înaintea incidentelor, iar atunci când unii dintre cei aflati în stradã si-au manifestat intentia de a ataca televiziunea, au apãrut prompt niste bâte albe asemãnãtoare celor utilizate în februarie '90, în cursul regizãrii atacului asupra guvernului. De ce ar fi fost considerate necesare aceste actiuni menite sã escaladeze violenta? Rãspunsul nu e greu de dat. O replicã pasnicã i-ar fi transformat, cu sigurantã, în martiri pe cei 263 de manifestanti arestati în noaptea de 12 spre 13 iunie, ca de altfel pe toti participantii la mitingul maraton. Reactia brutalã a autoritãtilor, care au decis evacuarea în fortã a Pietei Universitãtii, trebuia justificatã de evolutia ulterioarã a evenimentelor.
S-a publicat o celebrã stenogramã a discutiei dintre generalul Diamandescu, seful Politiei Capitalei, si ministrul de interne Mihai Chitac. Primul spune: „Am dat foc autobuzelor, conform întelegerii." Propozitia lasã sa se înteleagã participarea la actiuni provocatoare a unor ofiteri, probabil de la SRI sau UM 0215, infiltrati printre manifestanti, cu scopul de a potenta violenta acestora -— provocarea fiind o tehnicã
116

deloc strãina de arsenalul fostilor securisti. Si întelegere cu cine sã facã politistii dacã nu cu „comandamentul" operatiunilor, care, la fel ca înainte de 1989, era lãsat în sarcina celor care pot compune strategii de „împrãstiere a multimilor"?
Dupã cum se stie, evenimentele au escaladat. S-au spart baraje de o parte si de alta. De parcã Institutul de Arhitecturã era principalul vinovat, la orele prânzului el a mai fost devastat încã o datã de muncitorii mobilizati de FSN, sub strigãtele greu de uitat „Noi muncim, nu gândim" si „IMGB face ordine". Trupele speciale asteptau sã „împiedice" un mic rãzboi civil pe care-l provocaserã—iar atunci când situatia a devenit criticã, s-a rãspuns chiar cu foc împotriva manifestantilor, soldat cu morti si rãniti. Dosarul privind aceste decese si rãniri prin împuscare nu a fost încã solutionat, cercetãrile fiind oprite dupã 2000 de noua conducere a Parchetului General. Oricum, cei care au tras primiserã asigurãri cã actioneazã legal, în conformitate cu ordinul MI 02600/1988, semnat de Tudor Postelnicu din dispozitia lui Nicolae Ceausescu si dat în urma revoltei anticomuniste de la Brasov din 15 noiembrie 1987, încã neabrogat atunci, s-a putut interveni cu foc împotriva manifestantilor. Cei care au tras erau din trupele speciale ale Ministerului Apãrãrii Nationale, dar nu ar fi fãcut-o, bineînteles, dacã nu aveau o asigurare a „legalitãtii", datã de la cel mai înalt nivel — adicã de seful statului, Ion Iliescu. Si ei fãceau parte din „comandamentul mixt" al armatei, politiei si Securitãtii, sub noua ei identitate.
Natiunea românã, mintitã luni de zile în legãturã cu „mosierii", cu „vinderea tãrii" si Coposu care „n-a mâncat salam cu soia" (bineînteles cã detinutilor politici nu li se „servea"!), nu a avut nimic împotrivã. Chiar dorea „ordine", „liniste": redevenea popor... Iar cei capabili dintotdeauna sã „pãstreze linistea" regimului — stiau bine domnul Iliescu, primul sãu ministru de arunci si apropiatii lor — erau „domnii" de la Securitate115. Interventia, pentru toti cei de mai sus, fusese
PENTRU LINISTEA NOASTRÃ 117
salutarã oricum. Mult timp dupã evenimente, Iliescu mai credea în „lovitura de stat legionarã" si „complot", în 14 iunie '90, vorbindu-le minerilor, le spunea cã „unele elemente au apãrut chiar în costumatie legionarã, au afisat drapelul verde". Dar niciodatã legionarii nu au avut vreun drapel verde!

Presedintele României credea probabil cã în afara minerilor nu-1 mai ascultã nimeni sau, din cauza bucuriei de a-si vedea din nou alãturi „clasa muncitoare", se întorsese în timp cu patru decenii.
Date apãrute ulterior în presã acuzã implicarea serviciilor secrete amintite în „mineriadã". Dincolo de rolul lor în intoxicare, al cãrei pivot îl reprezenta chiar seful ales al statului, ofiterii fostelor structuri ale Securitãtii au fost o prezentã activã în acele zile pe strãzile Bucurestiului. Este de notorietate rolul jucat de Gelu Voican Voiculescu, eminenta cenusie a UM 0215. Posesor al unei arme încã din 19 ianuarie 1990 în baza permisului 010094, justificându-se ulterior pentru acest fapt cu un decret din 1971 care le permitea activistilor comunisti sã poarte armã, Voican renuntase la faimoasa sa barbã din considerente „strategice" si a orchestrat în acele zile multe dintre actiunile represive, dupã cum a fost acuzat apoi în dese rânduri (si fãrã a replica) de cãtre presa opozitiei, în-tr-un scurt interviu pe care ni 1-a acordat si pe care 1-am difuzat la „Europa Liberã", a recunoscut aceastã implicare, sustinând cã a utilizat arma (desi nu avea permis pentru pistol mitralierã AKM, ci doar pentru pistol) pentru a se proteja, iar la barbã a renuntat pentru a nu fi recunoscut. Sau, am spune noi, pentru a nu fi bãtut de mineri fiindcã purta barbã...
S-a scris ulterior, rãmânând tot fãrã replicã, si cã grupurilor de mineri li s-au distribuit fotografii cu lideri ai Pietei Universitãtii si cã au fost îndrumati la adrese dinainte cunoscute de politisti, civili si falsi mineri, de fapt cadre apartinând UM 0215 si SRI. în devastarea sediilor partidelor de opozitie si a redactiilor unor publicatii, un important rol 1-au avut
118

coloneii Viorel Tache, Ion Condoiu si Mãrãcine, din structurile UM 0215, care i-au însotit pe mineri în actiunile lor sau au ordonat subalternilor s-o facã. Faptul este dovedit si de prezenta unora dintre cei pomeniti la redactia României libere în momentul asaltãrii ei (alãturi de fostul ofiter de Securitate Cãmãrãsescu, devenit brusc „inginer miner"). La fel de sugestivã este prezenta colonelului Ion Nicolae si a plutonierului Corneliu Dumitrescu de la „doi si-un sfert" în fruntea grupului condus de minerul Danciu, care a devastat casa lui Ion Ratiu. Ulterior, cei doi aveau sã declare la una dintre sedintele procesului care le-a fost intentat de cãtre liderul tãrãnist cã „au actionat la ordin". Ion Ratiu a câstigat procesul împotriva Ministerului de Interne, instanta dispunând inclusiv retumarea sumei de 10 000 USD sustrasã din casa sa de „echipa mixtã de interventie".
A mai existat vestita diversiune a „drogurilor" de la Partidul National Tãrãnesc, de fapt medicamente primite de la UNI-CEF pentru a fi distribuite ca ajutoare. „Primul care a spus cã sunt droguri a fost crainicul Melinescu de la televiziune, care ne si îndemnase sã spargem usa de la subsol, cã avea el informatii cã acolo ar exista ceva necurat"116, a relatat ulterior unul dintre minerii care au distrus sediul PNT, prilej cu care a apãrut si el la stirile TV. Nu doar Melinescu, astãzi corespondent în Statele Unite al TVR, sau Sorin Ovidiu Bãlan, despre care deja am amintit, au participat la asemenea diversiuni. Exemplele de „interactiune" între cei care construiserã acel scenariu, cei care-1 difuzau si cei care, manipulati fiind, îl puneau în practicã ar face ele în sine subiectul unei cãrti — un manual de dezinformare aplicatã.
Existã de asemenea date privind actiunile directe întreprinse de Serviciul Român de Informatii în acele zile. Ofiteri SRI au predat în 15 iunie 1990 la Procuratura Generalã, prin adresa 2049 (ea exista în registrul de intrãri în 1991, atunci când am vãzut-o), un raport privind rezultatele unei perchezitii
PENTRU LINISTEA NOASTRÃ 119
efectuate la locuinta lui Marian Munteanu, în urma cãreia fuseserã depuse mai multe înscrisuri la dosarul de anchetã"7. Pe lângã angrenarea în actiuni directe, SRI-ului i-a fost atribuit un ordin (283/14 iunie 1990), adresat unitãtilor de grãniceri, prin care se solicita retinerea lui Petre Mihai Bãca-nu, Anton Uncu si Octavian Paler, în cazul în care acestia ar fi încercat sã pãrãseascã tara118, în cursul lunii noiembrie a anului 1990, acelasi serviciu a redactat si o sintezã continând „principalele concluzii rezultate din analiza evenimentelor din 13-15 iunie 1990", predatã comisiei parlamentare care a anchetat mineriada. Documentul cuprindea doar ilustrarea mecanismului prin care s-au escaladat tensiunile si „degenerarea lor în acte extremiste grave". La vremea respectivã, opt membri ai comisiei parlamentare au protestat printr-o declaratie, dat fiind cã din sinteza SRI-ului lipseau cu desãvârsire elementele privind

represiunile din 14-15 iunie, existând în schimb numeroase exemple, într-o însiruire tendentioasã, relative la implicarea si rolul partidelor de opozitie în manifestatia din Piata Universitãtii.
O primã si vagã apreciere a rolului jucat de Serviciul Român de Informatii în cursul mineriadei avea sã vinã abia în iunie 1993, când Virgil Mãgureanu a prezentat comisiei parlamentare de control primul sãu raport. De la Ministerul de Interne sau cel al Apãrãrii nu au venit vreodatã precizãri; iar Ion Iliescu îsi sustine pânã astãzi teoria potrivit cãreia a fost vorba de o tentativã de loviturã de stat. Nu are de ales: dacã ar recunoaste adevãrul, asta ar echivala cu un autodenunt, cu admiterea vinovãtiei pentru mortii si atrocitãtile de atunci.
Alegerile din mai 1990 au validat prin vot popular echipa instalatã la putere în decembrie 1989. Pentru cei pusi sã apere cuceririle socialismului în România, adicã pentru organele Securitãtii si militiei, ultima rebotezatã politie, dar încã incapabilã sã depãseascã vechile deprinderi, actiunea
120

de „curãtire" avea corespondente bine cunoscute în practicile trecutului. Ca si predecesorilor, posibilele „provocãri" le trezeau noilor lideri angoase, cu atât mai mult cu cât manifestatia se derulase într-un loc ultracentral, strâns legat de miturile revolutiei, care se nãsteau în acele momente. Iatã de ce lozincile grevistilor foamei care se încãpãtânau sã reziste pe pajistea din fata Teatrului National (ca sã oferim doar un exemplu) erau cu atât mai incomode.
Pe de altã parte însã, în scandalul international provocat de sãlbãticia interventiei în fortã împotriva manifestantilor, nu a fost dezvãluitã si fata nevãzutã a evenimentelor, cea a „anchetelor" mineriadei, care au urmat arestãrilor. Departe de respectul oricãror norme de drept într-un stat democratic, oamenii au fost luati de pe stradã sau scosi de mineri din casele lor, predati unor politisti sau civili si transportati la sectii de politie si apoi la unitatea militarã de la Mãgurele sau la scoala de politie de la Bãneasa119. Retinutii au ajuns în aceste veritabile lagãre, asa cum remarcam anterior într-o nota, „din ordinul generalului Dumitru Penciuc" (dupã trecerea în rezervã, acesta conduce Asociatia rezervistilor din MI). La Mãgurele si la Bãneasa, echipe de anchetã au semnat retroactiv mandate de arestare si au condus anchete abuzive. Mai întâi, aceste echipe ar fi trebuit sã întrebe de ce toti anchetatii prezintã urme de violentã. Apoi, de ce retinutii nu le-au fost prezentati la procuraturã si de ce trebuie sã ancheteze persoane civile într-o unitate militarã. Asemenea întrebãri nu s-au pus. Brigada de procurori era formatã din fosti securisti ajunsi magistrati sau din persoane care se remarcaserã înainte de 1989 prin obedienta lor fatã de politia politicã (doi fuseserã ofiteri de Securitate, un altul fusese implicat în dosarul disidentului Gheorghe Ursu). Ei au fost socotiti capabili sã se ocupe intens de „legionarii" din Piata Universitãtii, pe care i-au anchetat pentru a-i „tria": unii au fost eliberati, altii au luat calea celulelor de arest. .:•. ; ?>K^
PENTRU LINISTEA NOASTRÃ 121
Asemenea lagãre de triere mai functionaserã în Bucuresti la începutul anilor '50, în Ghencea. Asa ceva se mai vãzuse. Nimic nu deosebeste ceea ce s-a petrecut la Mãgurele si la Bãneasa de practicile staliniste ale „trierilor" din lagãrul de la Ghencea. Obedienta fatã de comanda politicã a acelor magistrati, dintre care unii ocupã si astãzi înalte functii, a dus în iunie 1990 la condamnarea ilegalã a numeroase persoane, dupã cum relevã un raport intern al Procuraturii Generale120. Cât priveste declaratiile oficialilor despre implicarea structurilor informative nou create în evenimentele din 13-15 iunie 1990, ele au fost întotdeauna foarte prudente. La o sãptãmânã dupã interventia brutalã a minerilor în Bucuresti, primul-ministru Petre Roman declara într-un interviu acordat agentiei spaniole de presã EFE cã evenimentele din 13-15 iunie au fost provocate „dupã un scenariu al elementelor din fosta Securitate". Ulterior, primul-ministru din acea perioadã avea sã sustinã cã nu-si aminteste sã fi fãcut o asemenea declaratie.
Practic, în iunie 1990 nu se întâmplase nimic nou sub soare, ci doar o actiune de „ curãtire " care în trecut se derula cu o la fel de mare concentrare de forte, inclusiv cu participarea „ oamenilor muncii". Exemplele nu sunt putine. Ele încep cu devastãri de genul celor petrecute la „Asezãmântul Brã-tianu " de la Florica, localitatea de bastinã a Bratienilor, unde camioane de muncitori veniti de la Bucuresti incendiau, la începutul anilor '50, o bibliotecã de o inestimabilã valoare. Si continuã cu modul în care activistii din regimul comunist cãutau sã împiedice cu orice pret „ manifestãrile ostile " si sã-si asigure „ linistea ".

în aceste conditii, marile concentrãri de oameni erau întotdeauna fie evitate, fie atent organizate sau supravegheate. Toate zilele trecute cu rosu în calendarul comunist, prilej de manifestãri publice, nu erau, de fapt, deloc o sãrbãtoare
122

pentru cei de la tribunã. Teama liderilor comunisti de provocãri atingea în aceste momente paroxismul, într-o astfel de zi sacrã, distrugerea unei lozinci sau a unui tablou devenea un pericol major prin puterea exemplului — si de aceea era privitã drept o crimã de stat. în consecintã, conducerea partidului trasa organelor represive sarcini vizând supravegherea îndeaproape a multimii, dupã ce organizarea manifestatiei fusese si ea regizatã în detaliu de cãtre Securitate.
Directivele date în acest sens erau întotdeauna extrem de precise. Se solicita „garantarea securitãtii persoanei fizice si a domiciliilor tovarãsilor conducãtori si a desfãsurãrii în ordine si liniste a festivitãtilor în întreaga tarã", paza sediilor de partid si prevenirea oricãror „ încercãri dusmãnoase". Punctual, organele Securitãtii urmau sã supravegheze alãturi de militie construirea tribunelor oficiale, care aveau sã fie pãzite zi si noapte. Apoi, securistii „ vor conduce si organiza munca informativã si de verificare amãnuntitã a întregului personal utilizat în constructia tribunelor, vor conduce lucrãrile de verificare a tuturor gurilor de canal si orice lucrãri de canalizare din locul unde se aflã tribunele sau din traseele defilãrii, utilizând în acest scop organele militiei". In timp ce militienii scotoceau canalele la ordinele Securitãtii, alte echipe mixte controlau imobilele din jurul pietei unde se ridica tribuna oficialã, precum si de pe toate traseele pe care urmau sã circule „ tovarãsii cu munci de rãspundere ". Cu cel putin cinci zile înaintea defilãrii, trebuiau sã fie verificate toate persoanele cu acces la tribunã, se stabilea „ numãrul de rânduri ale coloanei de manifestanti si numãrul de manifestanti din fiecare rând". Securitatea verifica pe cei „numiti de organele de partid în functia de responsabili de rând si de coloanã", urmând, ca o mãsurã suplimentarã de sigurantã, „sa fie introdusi sergenti si ofiteri de Securitate în civil în mijlocul coloanei de manifestanti, de la locurile de adunare si pânã la terminarea manifestatiei". Erau controlate chiar si „persoanele necesare pentru deservirea bufetului de
PENTRU LINISTEA NOASTRÃ 123
la tribunã, luându-se mãsuri de supraveghere si analizã a preparatelor. Atât transportul, cât si servitul lor va fi supravegheat de un tovarãs de la Securitate ".
Aceiasi „tovarãsi de la Securitate " controlau pavoazarea si carele alegorice, urmând ca în fiecare asemenea car sã fie urcat câte un ofiter în salopetã. In privinta pavoazãrii, se recomanda, de pildã, printr-o circularã din 1952, pânã si raportul între drapele: 75% rosii si 25% tricolore. In timp, la defilãrile care au urmat, doar s-a schimbat acest raport, pe mãsurã ce stalinismului îi lua locul national-comunismul. Dupã ce era controlatã si pavoazarea, urma camuflarea unor importante trupe de Securitate si militie în apropierea traseelor manifestatiei. Tot aceste institutii se ocupau si de asigurarea prin unitãtile de alimentatie publica a unui numãr suficient de tarabe cu mititei, fructe si bãuturi rãcoritoare nealcoolice pe parcursul defilãrii. „La orele 6 dimineata, ofiterii de Securitate vor supraveghea pregãtirea buchetelor de flori ce vor fi repartizate tovarãsilor cu munci de rãspundere, nemaipermitându-se intrarea în tribunã a altor persoane cu flori decât a persoanelor dinainte stabilite, care vor fi tot timpul sub supravegherea organelor Securitãtii. "ni
Aceasta era lumea din care venea si în care trãise Ion Ilies-cu, alãturi de majoritatea colaboratorilor sãi. Ceea ce s-a petrecut în iunie 1990 a fost asezarea noii realitãti în oglinda vechii lumi, o lume pe care o cunosteau si cãreia îi purtau nostalgia. Dupã ce „organele" au construit scenariul „curãtirii" terenului, minerii, eroii simbolici ai proletariatului, au fost singurele persoane «pozitive», cãrora li s-a si multumit cã au sãdit flori în fata Teatrului National. Pe „ traseul " defilãrii lor bucurestene, minerii au avut parte de „ bãuturi rãcoritoare si mititei", puse la dispozitie de cãtre autoritãti. Le meritau. Era o zi de sãrbãtoare. Ceea ce se stabilise cã e important pentru tarã se realizase, indiferent de pret. Piata Universitãtii era din nou „zonã liberã"pentru circulatie.
: • Capitolul V '<>•
Sindromul Berevoiesti
Una dintre conditiile esentiale ale perpetuãrii sistemului comunist a fost secretizarea esecului. Realitatea nu trebuia sã fie cunoscutã cu exactitate si nici descrisã corect, înainte de 1989, a existat un sistem foarte

bine pus la punct de protejare a informatiei, la care se permitea accesul numai initiatilor — adicã vârfurilor partidului comunist. Tot ce nu era permis sã se stie devenea automat secret de stat, protejat de Securitate. Prezenta amenintãtoare a acesteia a fost resimtitã în toate mediile; la fel ca în URSS, politia politicã comunistã din România a trecut chiar si la supravegherea celor care „ neplanificând nici un fel de actiuni si ne-având nici posibilitatea sã o facã, ar fi putut pur si simplu sã nu iubeascã dictatorul si statul creat de el"122. Cât priveste informatia, ea consta din surogatele oferite de aparatul de propagandã.

Opacizarea a atins cote maxime la începutul anilor '80. în anul 1983, Consiliul Culturii si Educatiei Socialiste a pus la punct o brosurã intitulatã Lista cuprinzând datele si informatiile nedestinate publicitãtii723. Continutul ei era clasificat drept secret de serviciu, toate exemplarele sapirograflate fiind în-seriate si predate pe bazã de semnãturã celor care aveau acces la informatii, propagandistilor si ziaristilor. Textul a fost adãugit ulterior, pe mãsura evolutiei economice din ce în ce mai dezastruoase a tãrii. Au fost interzise accesului public

\

datele realizãrilor economice, altele decât cele apãrute în documentele oficiale, precum si „ veniturile totale reale ale populatiei, retributia realã si nominalã, veniturile totale si reale ale tãrãnimii, indicele general al preturilor si tarifelor, pensia realã si alocatia medie realã pentru copii". Tot din categoria datelor nedestinate publicitãtii fãceau parte cele privind calitatea necorespunzãtoare a produselor, dimensiunile productiei rebutate, datele absolute ale consumului pe locuitor la principalele produse alimentare si nealimentare, gradul de înzestrare cu bunuri de folosinta îndelungatã, precum si costurile reale ale productiei agricole. Aufostsecre-tizate si datele privind sãnãtatea populatiei, necesarul de medicamente, numãrul celor care necesitau ocrotire socialã, cauzele mortalitãtii, interzicându-se pânã si publicarea informatiilor privind rãspândirea râiei si a pãduchilor, ca sã nu mai vorbim de cauzele si consecintele catastrofelor naturale. Era interzis accesul la statisticile privind criminalitatea, accidentele si chiar traficul de cãlãtori, iar în domeniul relatiilor internationale se avizau pentru publicare doar documentele oficiale ale vizitelor peste hotare.

Aceasta a fost situatia pânã în 1989 si ne-amfi asteptat ca ea sase schimbe. Nu numai cã nu s-a întâmplat asa, nici mãcar în zilele noastre, dar „ " au trecut în mod direct la distrugerea secretelor trecutului, în primãvara anului 1991, s-a demonstrat un fapt de o gravitate fãrã precedent: Serviciul Român de Informatii recursese la îngroparea unor cantitãti mari de documente din arhiva fostei Securitãti într-o râpã aflatã la 12 kilometri de Berevoiesti (Arges). Scandalul a cutremurat pentru câteva luni institutia condusã de Virgil Mãgureanu, arãtând o fatetã nebãnuitã a modului în care regimul Iliescu trata o parte esentialã a mostenirii Securitãtii si comunismului: arhivele. Dar apoi apele s-au linistit.

Prin astfel de actiuni tenebroase au fost distruse iremediabil, începând din 1990, documente esentiale pentru in-

126

vestigarea trecutului comunist al României. Alte documente au fost bine zãvorâte, departe de orice ochi curiosi. Cine avea un asemenea interes este de la sine înteles: cei care se temeau de trecut, pentru cã viata lor se confundase în mare par te cu fostul regim. Date statistice oficiale întãresc aceastã ipotezã: dacã arhivele STASI, fosta politie politicã est-germanã, însumeazã 188 km de dosare, cele ale Securitãtii mãsoarã mai putin de 25 km, adicã a saptea parte din lungimea celor ale STASI — dar la o populatie sensibil mai numeroasã decât a RDG-ului. Dacã avem în vedere faptul cã atât STASI, cât si Securitatea au fost organizate de consilieri sovietici din KGB si au functionat dupã aceleasi principii, se pot formula doar douã variante de rãspuns privind marea diferentã de dimensiuni: ori securistii români nu stiau sã scrie, ori, o datã ajunsi în „tranzitie", au tinut sã distrugã sistematic si la ordin orice legãturã cu trecutul. In primul rând, documente referitoare la protectorii lor politici, apoi privindu-i pe ei personal si, în cele din urmã, pe informatorii lor din trecut si de astãzi. Arhivele Securitãtii, ca si cele ale f ostului partid comunist, nu îi privesc pe oamenii de rând, ci pe cei care ne-au condus înainte de 1989 si o fac si azi. De aceea, pânã astãzi ele sunt ascunse privirilor.

Arhivele sunt o parte deloc neglijabila a mostenirii regimului comunist, prin care adevãruri incomode în legãturã cu actualii demnitari ai României ar putea fi fãcute publice (având în vedere cã foarte multi dintre ei provin din nomenclatura fostului regim). Ele au fãcut obiectul unei atentii deosebite din partea noii puteri încã din primele zile ale anului 1990, în egalã mãsurã cu reconstruirea „serviciilor secrete" pe ruinele Securitãtii. Atât arhivele de partid, cât, mai ales, cele ale Securitãtii au fost dispersate în custodia mai multor institutii, învestite la scurt timp dupã cãderea regimului Ceausescu sã le gestioneze. Acest lucru a fost statuat printr-o discretã Ho-

târâre de Guvern 1134 din 1990, tinutã multã vreme „la secret" (a fost publicatã abia în 1992)124, sau pur si simplu prin ordine telefonice. Faptul cã, în România, arhivele fostului regim comunist au rãmas în general secrete sau, în cel mai bun caz, discrete nu a fost un accident birocratic, ci o expresie a vointei politice. Cei care au preluat puterea si-au luat încã din primele zile ale lui 1990 vãdite precautii fatã de orice ingerintã publicã în astfel de documente. Arhivele au fost puse de la bun început sub control militar si uneori au fost evacuate din locatiile lor anterioare.

Fost demnitar al Frontului Salvãrii Nationale, ca si demnitar comunist vreme de mai multe decenii, Alexandru Bâr-lãdeanu a relatat astfel acest episod: „Devenind în 1990 presedintele Senatului, m-am interesat unde se aflã arhiva Comitetului Central. Am fost informat cã ea este transportatã la Pitesti si predatã armatei spre pãstrare. Am vorbit de douã ori cu ministrul Apãrãrii Nationale din vremea respectivã, generalul Spiroiu, atrãgându-i atentia asupra rãspunderii ce-i revine primind în grijã respectiva arhivã, si 1-am sfãtuit sã nu permitã accesul nimãnui la arhivã înainte de reglementarea oficialã a modului de administrare si folosire a acesteia, pentru a se evita sustragerea sau falsificarea unor documente. Generalul Spiroiu m-a asigurat cã acestea sunt si ordinele date de el."125

Accesul la documente din arhiva fostei conduceri a partidului comunist era socotit deci un pericol, invocat ca atare de Bârlãdeanu, probabil pentru cã ar fi putut duce la erodarea minciunilor prin care personaje principale ale scenei politice îsi croiserã o biografie de „rezistenti" ai regimului comunist. Un exemplu în sprijinul acestei explicatii este mãrturia unuia dintre cei care au avut ocazia sã citeascã dosare ale comunismului în primele zile dupã fuga lui Ceau-Sescu: „Am avut posibilitatea sã vãd dosare de cadre strict secrete din fisetele biroului organizatiei de bazã dintr-un sec-

tor al Bucurestiului. Uimirea a fost totalã. Studiind dosarele celor aflati în functii de conducere, am descoperit cu o imensã surprindere cã marea majoritate a nomenclaturii avea în fisele personale pete care, în cazul membrilor de partid obisnuiti, erau inadmisibile." „Petele" constau, dupã aceeasi mãrturie, în grave delicte în ochii partidului, cum ar fi rude în strãinãtate sau cu condamnãri politice, dar si în amãnunte compromitãtoare legate de viata intimã a activistilor de partid126. Asa stând lucrurile, nu întâmplãtor documentele din arhiva CC al PCR au fost reîndosariate cu mentiunea „strict secret" de cãtre ofiteri din Biroul Documente Secrete al MApN. împiedicarea accesului la arhivele fostului partid comunist, prin continuarea secretizãrii regimului de acces la aceste informatii dupã 1990, a fost, cum dezvãluia Bârlãdeanu, un demers elaborat la cel mai înalt nivel. Au ajuns sã fie atât de bine pãzite, încât nici mãcar „venerabilul" presedinte al Senatului nu a primit acces la ele. Având nevoie de anumite documente pentru un studiu despre problema tezaurului românesc de la Moscova, Alexandru Bârlãdeanu, desi fusese pânã nu demult a doua persoanã în stat, a fost refuzat politicos, dar ferm: „La începutul anului 1993, dupã retragerea mea din viata politicã, am primit un telefon de la generalul Spiroiu prin care acesta m-a informat cã a avut ocazia sã citeascã stenograma discutiilor din 1965 cu Brejnev, ceea ce 1-a lãmurit în chestiunea tezaurului. L-am întrebat cu ce prilej a fãcut acest lucru; mi-a rãspuns cã a fost nevoie de acea stenogramã pentru pregãtirea unui material. Din ordinul cui s-a umblat la arhivã? — am vrut eu sã aflu, generalul Spiroiu rãspunzându-mi cã nu are voie sã spunã asta. I-am cerut o copie dupã stenograma privind cele spuse de mine în acea sedintã. Nu am voie! mi-a rãspuns el din nou. Reintram astfel în lumea absurdului, în care puteau fi declarate secrete fatã de cineva cele spuse de însusi acel cineva."127 Absurdul remarcat chiar si de Bârlãdeanu dupã retragerea sa din viata politicã si-a pus am-

prenta pe orice încercare a celor interesati de a ajunge la documentele unui partid de care toti s-au dezis si care nu mai exista, dar a cãrui arhivã era, în mod paradoxal, pãzitã cu strãsnicie.
Pe lângã dispozitiile telefonice în baza cãrora s-a operat se-cretizarea acestor documente din arhiva fostului PCR, Hotãrârea de Guvern 1134 din 19 octombrie 1990, privind preluarea de la Serviciul Român de Informatii a unor dosare penale de cãtre Ministerul Justitiei si Procuratura Generalã, a dus la dislocarea unor pãrti substantiale din arhiva fostei Securitãti. Totul a fost fãcut cu discretie; când Hotãrârea 1134 a fost publicatã, dupã doi ani, operatiunea era de mult încheiatã. Ratiunea care a stat la baza actiunilor de dispersare, în special în cazul arhivei fostelor organe de Securitate, a fost mai buna lor camuflare în depozitele a diverse institutii (la interne, justitie sau procuraturã) care, de altfel, „lucraserã" în trecut cu Securitatea, constituind împreunã structura represivã a regimului. Asa se face cã, în prezent, arhivele partidului comunist si cele ale Securitãtii sunt în custodia a sase institutii: Serviciul Român de Informatii (cea mai mare parte), Serviciul de Informatii Externe, Ministerul Apãrãrii, Ministerul de Interne, Ministerul Justitiei si Ministerul Public128, fiecare cu o portie proprie de „dosare secrete".
SRI a fost abilitat prin HG 1134/1990 cu „conservarea dosarelor constituite pe baza prelucrãrii arhivelor preluate de la organele de Sigurantã si care se referã la actiuni îndreptate împotriva sigurantei statului român anterior anului 1944, precum si cele ulterioare care se refer ã la actiuni de spionaj-trã-dare, activitãti subversive cu caracter legionar, nationalist iredentist, fascist sau terorist-diversionist"(s.n.). Acest eufemism descrie, în mentalitatea autoritãtilor române din 1990, partea din arhiva fostei Securitãti (institutie al cãrei nume nici mãcar nu este pomenit de respectiva HG) care rãmânea în cus-
130
todia SRJ. Ei i se adãugau documente elaborate de conducerea comunistã privind activitatea fostei politii politice si o mare cantitate de dosare privind reteaua informativã si rezultatele activitãtii ei. Aceastã arhivã totalizeazã 24 000 de metri liniari de dosare, dintre care o treime (circa 8000 de metri) se aflã în depozitele centrale din Bucuresti, iar restul la celelalte 40 de filiale judetene ale Serviciului.
SIE gestioneazã arhiva fostei Directii de Informatii Externe a Securitãtii, cu toate structurile ei — inclusiv celebra arhivã a ICE Dunãrea, întreprinderea de comert exterior a Securitãtii. Arhivele fostei DIE sunt estimate la aproximativ o pãtrime din dimensiunile arhivei Securitãtii detinute de SRI. Aceste documente sunt pãzite strict: nu numai cã ele ar demonstra faptul cã „spionajul românesc" a fost puternic angrenat în actiuni de politie politicã, dar tesãtura de afaceri a fostilor securisti reactivati în aceste structuri ar putea fi „deconspiratã".
Ministerul Apãrãrii Nationale a cedat pânã în prezent o mare parte din documentele fostului Comitet Central al Partidului Comunist Român, în baza unui protocol convenit cu Arhivele Nationale, cãtre aceastã institutie. Nu au fost predate însã arhivele Sectiei CC privind problemele militare, din justitie si din Securitate, importanta „arhivã de cadre" a conducerii partidului, ca si arhiva gãsita în sediul fostului Comitet Central în decembrie 1989. Aceste documente au fost evacuate în ianuarie-februarie 1990 si depozitate la UM Clin-ceni. Ele mãsoarã circa 1800 de metri si sunt pãzite riguros, în regim de secret militar de importantã deosebitã, de trupele de parasutisti ale unitãtii. De ce este simplu de rãspuns — cadrele „comuniste" din guvern si parlament, ca si fostul prim secretar din fruntea tãrii, ar putea da ochii (în presã sau în cãrti) cu întregul lor trecut „revolutionar", în cazul în care
SINDROMUL BEREVOIESTI 131
aceastã arhivã ar fi deschisã. Un alt fond documentar care priveste activitatea Directiei de contrainformatii militare a Securitãtii si se aflã în posesia MApN întârzie sã fie pus, potrivit legii, la dispozitia CNSAS — dar de aici sunt scoase documente când e vorba de „rãfuieli politice", ca în cazul lui Traian Basescu, incomodul lider al Partidului Democrat. Sub pretextul cã dosarele prezintã „interes operativ", o mare parte a documentelor pe care a pus mâna armata în decembrie 1989, fie cã sunt de la partid sau de la Securitate, rãmân „în regim secret, la dispozitia structurilor specializate ale armatei"129.
Ministerul de Interne, în cadrul cãruia functioneazã Arhivele Nationale, detine o parte din arhiva fostului Comitet Central al Partidului Comunist si a Consiliului de Ministri, iar la filialele judetene ale Arhivelor Nationale se aflã arhivele structurilor administrativ-teritoriale ale organelor de partid si de stat din fosta RSR. Partea de arhivã a CC-ului preluatã de la MApN contine 3800 de metri liniari de dosare, dintre care se prelucraserã arhivistic la sfârsitul anului 2000 peste 1500 de metri. A fost preluatã si arhiva fostului Institut de Istorie a Partidului Comunist Român, care contine 500 de metri liniari de dosare.

Ministerul de Interne detine si o parte a arhivei fostei Securitãti a Municipiului Bucuresti, preluatã de „serviciul de informatii" al MI, creat la l februarie 1990 de Gelu Voican Voiculescu pe structura acestei unitãti a Securitãtii. Cele mai multe documente care s-au „scurs" în România Mare sau în alte publicatii provin din aceastã arhivã.
Ministerul Justitiei are în pãstrare „dosarele trimise anterior fostelor organe de Securitate [...] referitoare la persoanele care au executat pedepse privative de libertate sau interdictii domiciliare pe baza unor decizii administrative", iar Ministerul Public (Parchetul General) detine „dosarele în care
132

urmãrirea penala a fost întreprinsã de fostele organe de Securitate si în care s-a hotãrât ca persoanele cercetate sã nu fie trimise în instantã". Prima categorie de documente se pãstreazã în arhiva de la Cernica, iar documentele din custodia Ministerului Public se aflã la arhivele Tribunalelor Militare Teritoriale Bucuresti, Cluj si Iasi. Pe tipuri de dosare, situatia cantitativã se prezintã astfel: a) 300 000 de volume privesc 120 000 de cauze penale prin care au fost condamnate 250 000 de persoane; b) în cazul pedepselor administrative, se pãstreazã 80 000 de decizii de internãri în colonii de muncã si se pot documenta 173 000 de cazuri de deportãri si fixãri de domiciliu obligatoriu. Acestor documente pãstrate, cum spuneam, în arhiva Ministerului de Justitie de la Cernica, li se adaugã circa 2400 de dosare aflate la Parchetul General, pentru utilizarea lor în elaborarea unor recursuri în anulare. Un alt fond arhivistic important din custodia Ministerului Justitiei este cel al Directiei Generale a Penitenciarelor, depozitat la Jilava (în cea mai mare parte), precum si la penitenciarele din teritoriu utilizate în trecut pentru detinutii politici.
Cam aceasta este povestea arhivelor comunismului (ale partidului si ale Securitãtii), în vremea unui regim care sustine cã „a rupt-o" cu trecutul. Faptele demonstreazã cã asa si este, dar într-o interpretare concretã a termenului. A „rupt-o" cu trecutul în sensul cã, pe lângã dispersarea programatã a documentelor, pe lângã refuzul unor institutii (în special al serviciilor secrete si armatei) de a preda, conform legilor, cãtre CNSAS sau Arhivele Nationale dosarele comunismului, presedintele Iliescu a patronat, practic, ruperea sau arderea documentelor incomode care vin din acest trecut.
Dupã „succesul" de la mineriada din iunie 1990, activitatea de recuperare a mostenirii Securitãtii se intensificase. Ofiterii nu veneau sã lucreze în noile servicii secrete singuri,
SINDROMUL BEREVOIESTI 133
ci cu retelele lor de informatori si capitalul propriu de „cunostinte". Serviciul Român de Informatii, de pildã, a demonstrat acest lucru în mod direct, când, prin anunturi la mica publicitate, de genul unuia publicat de Sectia judeteanã SRI Galati, se anunta numãrul de telefon la care „toti cei interesati" puteau lua legãtura cu ofiteri de informatii, în ansamblu, eforturile de recuperare a retelei de informatori ai Securitãtii au fost încununate de succes. La baza acestui succes au stat însesi prioritãtile de racolare a informatorilor stabilite de politia politicã a regimului comunist în ultimii ani ai acestuia: atentia se îndreptase asupra tineretului, încãlcând norme legale în vigoare, securistii au inclus în retelele lor informative mii de elevi minori. Numai în 1989 si doar la Sibiu, din cele 830 de „surse" racolate în acel an în reteaua informativã, 170 erau minori; cel mai mic „colaborator" avea 11 ani130. Securitatea decisese parcã sã se întoarcã la începuturi, visând la transformarea copiilor si adolescentilor României în eroi de tip sovietic, precum elevul Pavlik Moro-zov, celebru în anii stalinismului pentru „vigilenta" cu care si-a turnat pãrintii la NKVD. Dupã 1989, acesti tineri au putut fi usor santajati pentru a-si relua „colaborarea".
De asemenea, puzderia de imobile ori apartamente „conspirative" de prin orasele României care apartinuserã Departamentului Securitãtii Statului au fost si ele recuperate. Puterea „serviciilor" crestea astfel, ca în poveste, de la o lunã la alta. „Securitatea personalã a presedintelui Iliescu", asa cum numea un prim „dezertor" aceste noi structuri, o ducea la fel de bine ca odinioarã: „Salariile sunt, ca si în trecut, mult mai mari ca în armatã sau politie. Conducerea SRI primeste un salariu echivalent cu al unui ministru, sefii de diviziuni si loctiitorii acestora cât al senatorilor, iar conducerile sectiilor judetene au salarii echivalente cu ale prefectilor. Un absolvent de scoalã militarã din SRI primeste un salariu echivalent cu al unui medic specialist cu o vechime de 20 de ani." Fostul
134

ofiter pe care 1-am citat era nemultumit ca SRI gestionează necontrolat mari sume în lei si valută, că furnizează documente din arhivele Securitătii săptămânalului România Mare si că, după fisele interne de atributii, respectă practic organigrama fostei Securităti, cu deosebirea că a dispărut cercetarea penală si că directiile DSS au fost botezate „diviziuni"131.

Când „domnul profesor" Măgureanu sublinia în 24 aprilie 1990 greutătile pe care „institutia" le întâmpină în activitate, se ducea încă o luptă acerbă pentru consolidarea pozitiei SRI, care nu era privit cu ochi buni de către unele cadre din armată si din Ministerul de Interne (a se citi Voican Voiculescu si „unitatea" sa de securisti). Functionând initial în Palatul Parlamentului din Dealul Mitropoliei, serviciul a obtinut gratie diligentelor directorului său un impozant sediu pe strada Povernei, ulterior schimbat cu complexul „fabricii de directori" CEPECA din Pădurea Băneasa (botezat cu umor de „sereis-tii" care îl populează Twin Peaks, după numele unui serial celebru). Treptat, foste case conspirative, inspectorate judetene si alte bunuri imobiliare sau dotări din patrimoniul DSS au intrat în portofoliul noilor „servicii secrete". Pe la finele anului 1990, lucrurile păreau asezate.

Dar, în primăvara anului 1991, faptul de mare gravitate petrecut la Berevoiesti a ridicat din nou mari semne de întrebare în legătură cu situatia unei părti esentiale a mostenirii Securitătii — arhivele. La un an de la mineriada din iunie 1990 s-a descoperit că, după o săptămână de la plecarea minerilor din Bucuresti, SRI trecuse deja la stergerea urmelor. Nu doar a celor proaspete, ci si la distrugerea unor importante cantităti de documente din arhivele Securitătii. Iar asta nu mult după ce însusi Virgil Măgureanu anuntase la prima conferintă de presă a SRI din 25 aprilie 1990, cu bine cunoscu-ta-i fermitate, că îsi propune să „recupereze" documentele dispărute în decembrie 1989 din arhivele Securitătii.

SINDROMUL BEREVOIESTI 135

Grija cu care au fost si sunt gestionate, „periate" si păzite aceste arhive nu este întâmplătoare. Fără păstrarea secretă a arhivelor, structurile Securitătii — oameni, case conspirative, sedii si conturi — nu puteau fi mentinute de către mostenitorii ei.

Sa reluăm în detaliu cele petrecute la Berevoiesti. în seara de 22 iunie 1990, la numai o săptămână de la finalul mi-neriadei, un camion militar încărcat cu 7 tone de documente, însotit de colonelul SRI Bordeianu (bineînteles, fost lucrător al Securitătii) urca pe un drum forestier de pe valea Brătiei, la nord de comuna Berevoiesti din judetul Arges, încărcătura camionului a fost aruncată într-o râpă si acoperită cu pământ rupt din maluri, însotitorii camionului încercau astfel să camufleze documente din arhiva fostei Securităti, dar si unele purtând antetul SRI. Localnicii au descoperit însă repede arhiva din râpă, iar prin Berevoiesti au început să circule si sa fie citite cu nesat o multime de dosare cu mentiunea „strict secret", în încercarea de a camufla mai bine fapta, Bordeianu a trimis ulterior acolo mai multe camioane cu pământ si a trecut la recuperarea documentelor găsite de localnici; dar secretul actiunii se spulberase. La 11 luni de la misiunea „confidentială" a colonelului, un grup de ziaristi a trecut la dezgroparea încărcăturii abandonate132.

Momentul a pus în mare dificultate SRI-ul. Pe 16 mai 1991, Măgureanu asigura Adunarea Deputatilor că „Serviciul Român de Informatii nu are nimic în comun cu fosta Securitate", al cărei „cadavru" nu doreste să-1 mai ducă în spate. Nici nu-1 ducea, căci cadavrul era viu. Pe 21 mai, când „desantul" ziaristilor condusi de Petre Mihai Băcanu începuse săpăturile la Berevoiesti, Măgureanu, chemat de urgentă la Parlament, a dat asigurări că „SRI nu e implicat în aceasta afacere", mustrându-i totodată pe cei care, dând dovadă de „neghiobie", dezgroapă documente care, aduse la cunostin-

136

ta opiniei publice, ar provoca „dezinformări". I se răspunde că la Berevoiesti s-au găsit inclusiv documente sustrase din sediile partidelor de opozitie în zilele mineriadei din iunie 1990 si ca ori SRI-ul e continuatorul Securitătii, ori Securitatea există fără ca SRI-ul să o stie133.

Intre timp, presa a adus la cunostinta opiniei publice continutul documentelor abandonate de Serviciul Român de Informatii la Berevoiesti. Era vorba de dosare de urmărire informativă întocmite de fosta Securitate, de corespondentă secretă si note informative dinainte de decembrie 1989, de o sumedenie de

Biblii si brosuri religioase confiscate de lucrãtorii Departamentului Securitãtii Statului, de corespondentã interceptatã de Serviciul de filaj-scrisori, dar si de acte ale SRI: documente sustrase din sediile partidelor de opozitie nu numai la mineriada din iunie '90, dar si cu ocazia devastării lor în timpul „contramitingului" FSN din 29 ianuarie 1990.
Reactiile nu s-au lãsat asteptate. Guvernul Roman a solicitat Procuraturii Militare cercetarea cazului, iar în parlament chiar FSN a propus înfiintarea unei comisii de anchetã, imediat dupã publicarea primelor documente din groapa de la Berevoiesti134. La l iunie, însusi Ion Iliescu iese din mutenie si afirmã cã angajatii SRI au dat dovadã de „lipsa de profesionalism" si „iresponsabilitate", cã documentele nu sunt de mare interes si cã se face prea mare caz de ele135.
între timp, SRI recunoscuse: a emis un comunicat în care arãta cã hârtiile îngropate la Berevoiesti sunt rezultatul unui „plan de dislocare, prin care ofiterii de informatii au trecut la abandonarea documentelor fãrã valoare operativa". Dar comunicatul SRI nu a reusit sã împiedice grava crizã politicã si moralã a regimului Iliescu. Rechemat în fata parlamentului în contextul acestui scandal, Virgil Mãgureanu s-a arãtat vizibil marcat de „incidentul" Berevoiesti, declarând: „...îmi par eu însumi stupid." Asumarea unei culpe profesionale era

de naturã sã arate parlamentului si opiniei publice cã directorul se pune la dispozitia comisiei parlamentare nou create, abilitatã sa cerceteze cazul, fiind gata sã suporte orice verdict. El afirma si hotãrârea de a-i pedepsi pe cei vinovati de aceastã grava deconspirare a actiunii SRI din 1990, prin care s-a încercat distrugerea documentelor gãsite la Berevoiesti. La rândul sãu, presedintele Iliescu declara în interventia sa de la l iunie: „Cred cã acum trebuie sã adoptãm urgent noua Lege a Sigurantei Nationale." Aceastã interventie surprinzãtoare, aparent fãrã legãturã cu subiectul, a fost ulterior motivatã de articolul 12 al respectivei legi, care aratã: „Nici o persoanã nu are dreptul sã facã cunoscute activitãti secrete privind siguranta nationalã, prevalându-se de accesul neîngrãdit la informatii, de dreptul la difuzarea acestora si de libertatea de exprimare a opiniilor."
Practic, se încerca o stingere a scandalului prin promulgarea legii. Dar încercarea avea sã esueze. Cotidiane de mare tiraj ale lumii publicau deja relatări sub titluri de genul „Wa-tergate-ul României a început în pãdure". Mai mult, Steny Hoyer, membru în Camera Reprezentantilor si în Comisia de Securitate si Cooperare în Europa, a rostit la 3 iunie 1991 în Congresul Statelor Unite un discurs din care spicuim urmãtoarele: „Cred cã o clarificare a statutului actual al Securitãtii este necesarã înainte ca poporul român sã poatã dobândi încredere în noile sale institutii guvernamentale. Am ridicat aceastã problemã în convorbirea avutã cu premierul român Petre Roman cu ocazia vizitei acestuia la Washington în martie, dar cred cã rãspunsul sãu a fost evaziv. Temerile mele s-au adâncit cu ocazia dezgropării a 7 tone de dosare ale Securitãtii, care cuprind liste ale disidentilor, transcrieri ale emisiunilor Europei Libere, informatii despre opozanti. Documentele dezgropate releva faptul cã supravegherea opozitiei din România a continuat chiar si dupã ce Securitatea a fost în mod oficial desfiintatã. Noul Serviciu Român de Informatii, în a

cãrui componentã se aflã un numãr mare de fosti securisti, a anuntat cã unii dintre ofiterii sãi sunt responsabili de distrugerea documentelor. SRI a afirmat cã toti cei responsabili vor fi imediat eliberati din posturile lor. As dori ca guvernul român sã urgenteze ancheta si sã o facã cu toatã sinceritatea, pentru a elimina odatã pentru totdeauna umbra suspiciunii care încã hãrtuieste societatea românească."
Anchetarea „cazului Berevoiesti" nu numai cã nu s-a fãcut cu sinceritate; ea nu a fost niciodatã finalizatã. Organele de cercetare penala si specialistii militari care au preluat spre cercetare documentele dezgropate de ziaristi au dispãrut treptat din colimatorul presei. La 29 iunie 1991, profitând de disparitia „scandalului" de pe prima paginã a ziarelor, ei au decis distrugerea documentelor care stârniserã furtuna, între timp, la Televiziunea Românã a fost lansat un zvon potrivit cãruia groapa de la Berevoiesti fusese acoperitã cu steril provenit de la o minã de uraniu. Imediat, cãtre redactiile care continuau sã publice documente, în special cãtre România liberã, au început sã curgã telefoane prin care anonimi îsi declarau satisfactia cã ziaristii gãlãgiosi „or sã amutească si-or sã-si lase copiii orfani"136.

Comisia parlamentarã înfiintatã în urma unei hotãrâri din 28 mai 1991 si-a început si ea propria investigatie, în legãturã cu activitatea acestei comisii, unul dintre membri, deputatul FSN Marcel Chitescu, declara în 4 iunie 1991 cã se conturează concluzia unei distrugeri de documente în urma unui act iresponsabil, ai cãrui autori lucrează încã în SRI, dar si cã „scandalul Berevoiesti" ar putea fi un act de diversiune. Dupã vacanta parlamentarã, comisia si-a reluat activitatea, în vreme ce la Senat începea în 18 septembrie dezbaterea Legii de organizare si functionare a Serviciului Român de Informatii. Cinci zile mai târziu, deputatul FSN Cornel Ardelean a fãcut în Camerã surprinzãtoarea propunere de a se suspenda pentru o vreme activitatea comisiei de anchetã „Berevoiesti", dar

masina de vot a puterii nu a putut promova aceastã propunere din cauza absentei a 61 de parlamentari fesenisti. Esecul a fost corectat însã dupã douã zile: în 25 septembrie 1991, minerii au revenit la Bucuresti, iar evenimentele violente care au provocat cãderea guvernului Roman au dus si la intrarea în anonimat a activitãtii comisiei. Ea nu a mai fost reînfiintatã în noua legislaturã, iar parlamentarii care au investigat „cazul Berevoiesti" (chiar si cei din rândurile opozitiei) au pãstrat tãcerea asupra concluziilor la care ajunseserã în legãturã cu acest episod întunecat din istoria SRI.

Singura consecintã a fost cãderea câtorva capete din Serviciul Român de Informatii. Cel mai important personaj, înlãturat nu pentru cã a dispus distrugerea documentelor, ci pentru „neglijentã în serviciu", a fost generalul Mihai Stan, adjunct al lui Virgil Mãgureanu si fost sef al Serviciului D (Dezinformare) din Securitate. Stan fusese reactivat si avansat prin decret prezidential de cãtre Ion Iliescu la gradul de general. Ulterior, i s-a gãsit un loc în Serviciul de Protectie si Pazã.

între timp, presa a mai prezentat cazuri de distrugere de documente din arhivele secrete, petrecute în 1990. Astfel, s-a aflat cã Nicolae Bordeianu, fostul colonel de Securitate încadrat la SRI, cel care însotise camionul cu documente spre Berevoiesti, încercase sa distrugã mai întâi aceste documente în Fabrica de Mucava de la Scãeni, ale cãrei malaxoare au fost în mai multe rânduri beneficiarele actiunii de „salubrizare" a arhivelor fostei Securitãti. Altfel spus, multe dintre cartoanele de ambalaj fabricate la Scãeni contin pesemne pagini iremediabil distruse din istoria imundã a politiei politice comuniste. Asemenea fapte stau, probabil, în spatele deselor rãspunsuri pe care Consiliul National pentru Studierea Arhivelor Securitãtii le primeste de la SRI în legãturã cu dosarele unor persoane care astãzi „nu figurează în evidentele fostei Securitãti". Ion Iliescu, de pildã, care, desi declarã fost urmãrit de fosta politie politicã comunistã, nu are do-

sar de Securitate, dupã cum a recunoscut chiar Radu Timof-te, director al SRI dupã alegerile din 2000137. în mod (deloc) surprinzãtor, presedintele României si al Consiliului Suprem de Apãrare a Tãrii nu s-a interesat de circumstantele disparitiei unor documente care ar putea proba „disidenta" sa în timpul comunismului.

Dupã 1989, distrugerea de documente a respectat foarte probabil reglementãrile anterioare de procedurã în asemenea cazuri. Asemenea actiuni nu se fãceau la întâmplare, ci prin decizii si ordine scrise, semnate, în baza unor hotãrâri luate de „nivelurile superioare". Regimul comunist si-a îngrijit cu mare meticulozitate arhivele. De pildã, reglementãrile Securitãtii cu privire la pãstrarea documentelor, la stocarea informatiilor si constituirea propriei arhive demonstrează cã fiecare informatie era, înainte de 1989, riguros gestionatã si înregistratã. Nu se puteau distruge dupã bunul plac documente, iar accesul la ele, chiar al ofiterilor de Securitate, era strict reglementat. Ceea ce exclude ipoteza din introducerea acestui capitol, potrivit cãreia securistii n-ar fi stiut sã scrie... Stiau foarte bine si erau la fel de meticulosi ca si colegii lor de la STASI.

Ordinul Ministerului de Interne nr. 001050 din 25 mai 1977, care contine Instructiuni privind organizarea si functionarea evidentelor de Securitate™ (si despre care nu stim sã fi fost abrogat, cel putin în privinta reglementãrii pãstrãrii si mânuirii documentelor de arhivã) dovedeste, în fond, cã Serviciul Român de Informatii se face vinovat de distrugeri de documente din arhiva fostei Securitãti foarte probabil în urma ordinelor superioare ale conducerii, care la rândul ei actiona astfel, fãrã îndoialã, din „ratiuni si dispozitii superioare". Cu alte cuvinte, Ion Iliescu si acolitii sãi puteau fi singurii în

măsura să decidă distrugerea unor documente incomode (pe de o parte) sau utilizarea lor, după caz, în compromiterea sau santaj area unor inamici politici. si'i • . ,
SINDROMUL BEREVOIESTI 141
După cum spuneam, evidenta dosarelor Securitătii a fost strict reglementată. La articolul 4 al Instructiunilor citate, se arăta că: „Evidentele de Securitate se organizează centralizat pe tară, la CENTRUL DE INFORMATICĂ SI DOCUMENTARE, iar pe plan local la inspectoratele judetene si al municipiului Bucuresti si la serviciile de contrainformatii militare. Ele concentrează date si informatii despre categoriile de persoane, fapte si evenimente ce au format sau formează obiectul activitătii informativ-operative, despre persoanele cu antecedente politice reactionare, despre cele care au fost condamnate pentru infractiuni date în competenta organelor de cercetare ale Securitătii si alte categorii de informatii de interes operativ sau documentar necesare muncii, în scopul evitării creării unor evidente paralele, orice altă evidentă de Securitate sau de lucru solicitată de unităti se impune a fi motivată pe baza unui studiu întocmit împreună cu Centrul de Informatică si Documentare si aprobat de conducerea ministerului."139
Unitătile din teritoriu si din Bucuresti aveau datoria să furnizeze constant date pentru actualizarea evidentelor, iar la solicitarea CID să furnizeze orice alte date si materiale din sfera lor de competentă si actiune. Se păstra principiul compartimentării muncii pe directii si servicii, Centrul de Informatică si Documentare având rolul de a coordona „organizarea unitară si folosirea eficientă a acestor evidente", care la data respectivă (1977) „functionau în sistem automat si manual, până la generalizarea prelucrării automate a datelor". Evidentele de Securitate se compuneau din baze de date despre persoane, baze de date cuprinzând informatii de interes operativ sau documentar, organizate pe „linii de munca" si „probleme", si evidentele generale ale fondurilor arhivistice de Securitate. Operatiunea de constituire a bazelor de date computerizate începuse în 1972, sub comanda colonelului Pavel Costandache, directorul de atunci al unitătii, si avea să dureze aproximativ un deceniu. ., ,,,,,,,-, ,
142

La începutul anilor '80, gratie calculatoarelor de la CID, Securitatea avea posibilitatea să afle imediat orice informatii legate de vreo persoană care fusese la un moment dat în atentia „organelor" sau era o rudă apropiată a acestor „elemente suspecte". Domnul Timofte si-a păstrat până astăzi acest privilegiu, rezervat odinioară sefilor Securitătii, ministrului de interne si tovarăsului Ceausescu. Fireste, nu pentru uzul personal, ci pentru cel al presedintelui statului, care este si presedinte al Consiliului Suprem de Apărare a Tării.
Să vedem, practic, ce fel de informatii ascunde încă SRI-ul de ochii lumii. Cel mai consistent segment de informatii stocat la CID era cartoteca generală documentară, care cuprinde baze de date despre persoanele „lucrate" de Securitate. Conform articolului 10 al Instructiunilor din 1977, în vigoare până la asa-zisa desfiintare a Securitătii si preluarea arhivei de către SRI, „Cartoteca generală documentară este o bază de date organizată alfabetic pe fise tip, la Centrul de Informatică si Documentare pentru persoanele din întreaga tară si la Inspectoratele Ministerului de Interne pentru persoanele din raza lor de competentă. Cuprinde date despre următoarele categorii de persoane: aflate în urmărire informativă, asupra cărora se continuă supravegherea informativă în cadrul dosarului de obiectiv-problemă, aflate în urmărire penală ori care au făcut obiectul unor asemenea activităti; aflate în reteaua informativă sau care au făcut parte din această categorie; cu antecedente politice reactionare; condamnate pentru infractiuni care au fost sau sunt de competenta organelor de cercetare ale Securitătii; asupra cărora au fost întreprinse măsuri de prevenire (destrămarea unor anturaj e, avertizarea, punerea în dezbatere publică, întreruperea sederii în tară, declararea ca persoană indezirabilă etc.); care au călătorit în interes de serviciu sau personal în străinătate si au refuzat să se înapoieze în tară la expirarea vizei; care au trecut sau care au încercat să treacă fraudulos frontiera; care au cerut aprobarea de a ple-
SINDROMUL BEREVOIESTI 143
ca definitiv din tară; care au solicitat căsătoria cu străini; cetăteni străini care au vizitat reprezentante străine din R. S. România în afara cadrului oficial si aceia care întretin legături neoficiale cu străini, dacă după verificarea temeinică a informatiilor rezultă date de interes operativ; străini stabiliti în R. S România; alte persoane cunoscute cu interes operativ în fondurile arhivistice si de Securitate."140

Distrugerea acestor informatii era o exceptie, de asemenea strict reglementatã prin articolul 22: „Scoaterea fiselor din car-toteca generalã documentarã si distrugerea acestora (pe bazã de proces-verbal) are loc în urmãtoarele situatii: a. când se constatã cã persoana a fost luatã în mod gresit în evidentã; b. când se transferã la UM 0920 [Directia de Informatii Externe — n.n.] materiale sau dosare, se distrug numai fisele care se referã la acestea, mentinându-se în continuare fisele despre persoanele care sunt cunoscute si cu alte fonduri în arhivã, ce nu fac obiectul transferului; c. când s-a constatat neconfirmarea materialelor initiale, sãvârsirea unor fapte de micã importantã ori manifestãri datoritã unor nemultumiri personale, dacã persoana nu figureazã cu alte materiale în arhivã; aprobarea de scoatere (în astfel de cazuri) va fi datã de sefii unitãtilor sau loctiitorii acestora, iar materialele respective vor fi clasate la fondul de corespondentã; d. în cazul decesului persoanelor ce au fãcut parte din reteaua informativã, dacã nu sunt cunoscute cu antecedente politice reactionare sau penale."141

Dupã cum se vede, aceste reglementãri extrem de precise fac posibilã reconstituirea cu mare fidelitate a patrimoniului arhivistic al fostei Securitãti. Aceasta nu numai cã si-a gestionat cu infinitã grija propria arhivã, dar a întreprins mãsuri speciale de conservare a ei. La articolul 46 se dispune micro-filmarea ei, cu „caracter de asigurare", si realizarea unui fond de microfilme care, la cererea ofiterilor de Securitate, era pus la dispozitia lor spre documentare, „urmând ca materialele

144

de arhivã în original sã fie date spre studiu numai în cazuri deosebite". Mai mult, Centrul de Informaticã si Documentare „organizeazã activitatea de restaurare a acelor materiale din arhivã supuse procesului de deteriorare sau degradare". Dacã Securitatea le-a restaurat, SRI-ul le-a îngropat...142

Asadar, cu ajutorul cartotecilor si evidentelor de la CID, se poate preciza ce anume contineau arhivele fostei Securitãti la data la care au fost preluate de Serviciul Român de Informatii. Se poate descoperi imediat cât anume s-a distrus din aceastã arhivã, cine a fâcut-o si din dispozitia cui. Dar ne îndoim cã directorul SRI este decis sa facã luminã în aceastã problemã, desi distrugerea acestor documente este nu numai un atentat la memorie, ci si o faptã penalã deosebit de gravã.

în schimb, desi este îndreptãtit — prin Legea 187 referitoare la accesul la propriul dosar si la deconspirarea Securitãtii ca politie politicã143 — la accesarea acestor baze de date, ca si la preluarea arhivei fostei politii politice comuniste, Consiliul National pentru Studierea Arhivelor Securitãtii este .tinut la usile serviciilor secrete, într-un dispret total fatã de respectarea legii — specific, de altfel, comportamentului securistic144.

în România s-a perpetuat trista traditie a invocãrii secretului nu atât pentru a proteja siguranta tãrii, cât mai degrabã pentru a pãstra linistea liderilor, ca si din prudentã cazonã. Existã, de fapt, o tristã traditie a diferentei între secret si invocarea lui — a diferentei, în acest caz, între constrângere si realitate, între ideologie si adevãr. Arhivele partidului comunist ori arhivele Securitãtii, astãzi ale SRI-ului si ale celorlalte servicii secrete sau intrate în posesia armatei, rãmân încuiate cu cea mai bine pãzitã cheie din buzunarul lui Ion Ilies-cu. Primul mostenitor al Securitãtii stie foarte bine cã informatia înseamnã putere. Ceea ce s-a petrecut la Berevoiesti în 22 iunie 1991 nu a fost un simplu accident, întâmplarea reflectã precautia au-

SINDROMUL BEREVOIESTI 145

toritãtilor fatã de dosarele comunismului si a devenit un adevãrat sindrom. Ceea ce se petrece cu arhivele Securitãtii se petrece si cu cele ale fostului partid comunist — si din aceleasi motive. Dupã 1989, desi accesul la informatie si libertatea presei au devenit câstiguri incontestabile, din cauza „sindromuluiBerevoiesti' 'ele sunt, în fapt, inaplicabile. Acest sindrom se manifestã numai în ultima sa fazã prin distrugerea informatiilor; mult mai des întâlnitã este secretizarea acestora. Secretizarea esecurilor, secretizarea inutilã a trecutului sau prezentului, împiedicarea abuzivã a accesului la libera informare — toate acestea tin de restauratie. Din cauza acestui sindrom care bântuie încã în România, nu cunoastem decât precar si nesistematic realitãtile fostului regim.

Unele pudori pot fi explicate, dar nu si acceptate. Cã Securitatea a supravegheat atent nomenclatura, rapoartele ei ajungând în cele din urmã la responsabilii de cadre ai partidului, nu este o noutate — nu trebuia neapãrat sã fii „ disident", ca Ion Iliescu, pentru a avea dosar la Securitate. Mãrturii ale ofiterilor Consiliului Securitãtii Statului din 1968 aratã cã practica era rãspânditã în anii lui Dej. Un raport secret

al Sectiei CC pentru controlul muncii la Ministerul Fortelor Armate, Ministerul Afacerilor Interne si Ministerul Justitiei, din aprilie 1968, consemna cã în trecut se efectuase „ urmãrirea informativã a unor tovarãsi din conducerea partidului" din ordinul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Mai mult, din ordinul lui Alexandru Nicolski si al lui Pintilie Gheorghe, agenti sovietici ajunsi în fruntea Securitãtii, care actionau probabil din ordinele Moscovei, în 1949 a fost pus sub ascultare chiar si telefonul lui Dej145.
Initiat în tainele acestor intrigi bizantine din sânul partidului, Nicolae Ceausescu, o datã ajuns la putere, a utilizat si d din plin Securitatea în urmãrirea opozantilor sãi din interiorul PCR, dintre care multi au ocupat Junetii politice deprim rang în România ultimilor ani. Iar Ion Iliescu a învãtat poli-
146

tica la aceeasi scoalã. Iatã de ce nu poate fi o simplã întâmplare conservarea în regim secret a arhivei partidului comunist — care adunã laolaltã stenograme ale discutiilor de la conducere, dosare de cadre si documente privind deciziile politice si economice ale celor care au condus tarapana în 1989 —, nici tinerea sub cheie a arhivelor Securitãtii si nici practica distrugerii unor documente incomode.
„Entitãtile sacre, superioare, suprareale, suprapersonale nu pot fi obiectul unui sentiment atât de comun cum este curiozitatea", scrie Piotr Wierzbicki, explicând dominanta psihologicã a elitei comuniste146. Iar elita politicã de astãzi a României are rãdãcini adânci în nomenclatura sau în structurile birocratice represive ale fostului regim. Consecintele „sindromului Berevoiesti" nu îi pot privi doar pe ei si nu pot fi neglijate: se petrece, zi de zi, ignorarea trecutului totalitar sau, chiar mai rãu, o revalorizare a lui de cãtre pãturi tot mai largi de oameni, afectati de greutãtile tranzitiei din România. Perpetuarea acestui fenomen poate avea efecte gr ave. Se-cretizarea inutilã a unei societãti, a istoriei ei apropiate si triste poate deveni o premisã a restauratiei, prin influenta nocivã asupra gândirii oamenilor. Refuzul autoritãtilor, al clasei politice postcomuniste reprezentate de Partidul Social Democrat, continuatorul fostului partid comunist, de a permite cunoasterea realitãtilor traumatizante ale fostului regim capãtã treptat dimensiuni sociale. Prin actiunea subconstien-tã, sporitã de manipulãri politice, „sindromul Berevoiesti" are nefastul efect de reabilitare a comunismului.
Sunt relevante în acest sens rezultatele unei anchete psi-ho-sociologice desfãsurate într-o localitate din mediul rural, relatate de Alina Mungiu147: „ Cele mai idealizate erau conditiile de viatã din timpul lui Ceausescu, prin opozitie cu preturile mari ale perioadei de tranzitie. Foarte putini pãreau sã-si aminteascã cã totul era cartelat în ultimii ani ai lui Ceausescu si cã deseori nu se gãseau nici cantitãtile in-
SINDROMUL BEREVOIESTI
147
fime de pe cartele. Desi majoritatea a afirmat cã stia de existenta unui mare numãr de detinuti politici, aceasta nu i-a împiedicat sã declare perioada lui Gheorghiu-Dej drept o perioadã ideala, în mod convenabil, toate detaliile neplãcute au fost uitate. Cheia principalã pentru citirea trecutului sunt interesele prezentului, chiar dacã procesul se petrece inconstient. " Concluzia Alinei Mungiu este la fel de îngrijorãtoare ca si constatãrile; suntem „la fel de izolati fatã de propriul trecut. Un popor în care elita este distrusã sau redusã la tãcere si în care stãpânirea este suficient de lungã ca toti cei care trãiserã constient si alte vremuri sã îsi atingã sfârsitul biologic este practic un popor nou. Aceastã distrugere nu a fost accidentalã, ci programatã". Distrugerea continuã.
:«t: Capitolul VI
Privatizarea Securitãtii
Pe strada Plantelor din Bucuresti, la numãrul 36, se aflã un imobil de constructie recentã, spre deosebire de restul caselor de pe stradã. Compus din subsol, parter si trei etaje, el adãposteste o întreagã poveste, în strânsã legãturã cu subiectul acestei cãrti: o poveste despre „ afacerile postrevolutionare ale Securitãtii", despre contributia ei esentialã la privatizarea regimului comunist, realizatã — dupã modelul postsovietic — si în România postcomunistã. Pe toatã perioada constructiei sale, blocul a fost proprietatea Societãtii Comerciale ROMCAN ENTERPRISES SRL, cu sediul declarat pe undeva, prin soseaua Pantelimon. Firma, ca si blocul, le apartine lui Nicolae Boroi si asociatilor sãi: sotia, Mariana, si cetãteanul canadian Thomas Gradek148. Familia Boroi mai are alte trei firme, dintre care una de import de medicamente149.

Nicolae Boroi s-a nãscut la 22 februarie 1948 în comuna Roata de Jos din judetul Giurgiu. Pânã în 1989 a fost în misiune de spionaj în Canada, sub acoperirea de atasat comercial, iar dupã retragerea sa în România a fost cadru activ al Serviciului de Informatii Externe, cu gradul de colonel. Desi statutul militar îi interzicea acest lucru, el si-a folosit atât relatiile interne, cât si legãturile externe pentru a derula afaceri a cãror cifrã este greu de precizat, dar poate fi sugeratã de dimensiunile imobilului din strada Plantelor 36.

PRIVATIZAREA SECURITÃTII 149

în acelasi bloc locuieste, în douã apartamente, familia Giotoiu. Ion Giotoiu s-a nãscut la 3 iulie 1950 în comuna Ple-nita din Dolj si a avut o carierã similarã cu a lui Boroi. Secu-rist, apoi ofiter în Serviciul de Informatii Externe (unde vecinii sãi stiu cã ar fi jurist), a înfiintat împreunã cu rude si cunostinte, printre care un coleg ofiter din SIE, Constantin lonitã, si cetãteanul libanez Jaafar Hassan Aii, firmele Girom si Agra-girom150. Afacerile au mers bine. lonitã Constantin si-a deschis alte câteva firme de productie si transport, ca si reteaua de case de schimb valutar Welcome757. Cel putin la fel de prosper, fostul securist Giotoiu avea în 1997, pe lângã cele douã apartamente cumpãrate f ar ã acte de la colegul sãu Boroi în Plantelor 36, cinci autoturisme: un Renault 19 si un Volkswagen Golf, un Nissan Patrol, un AudiA4 si un Toyota Land Cruiser, ultimele trei nou-noute. Ion Giotoiu avea de umblat mult: laBeia, în judetul Brasov, cumpãrase dupã 1990 peste 100 de hectare de teren agricol de la unii sasi care pãrãsiserã România, precum si 8 hectare de pãdure, transformate în teren propriu de vânãtoare. Si-a mai luat turme de oi si porci, a importat 100 de vaci de lapte de rasã, ca si o instalatie de prelucrare a laptelui, în valoare de peste o jumãtate de milion de mãrci152.

O asemenea avere era greu de acumulat doar din profiturile firmelor, fie si adãugându-le salariul de colonel al Serviciului de Informatii Externe sau economiile de securist. Giotoiu a primit substantiale credite de la BANCOREX, unele chiar fãrã garantii, a participat în conditii preferentiale la operatiuni defixing, schimbând mari sume de lei si valutã la aceeasi bancã—bineînteles, contra comision. Si, ca sã se închidã cercul, cine credeti cã domicilia, din 1996, în apartamentul F al blocului din strada Plantelor 36? Cristina Tereza Temesan, fiica lui Rãzvan Liviu Temesan, fostul director al BANCOREX. Apartamentul se aflã la etajul doi, fatã în fatã cu cel al fostului ofiter de Securitate Nicolae Boroi, proprietarul blocului...

150

Din nefericire, istoria de mai sus nu constituie o exceptie în procesul de tranzitie la economia de piatã din România. Povestea din strada Plantelor 36 este însãsi povestea acestei tranzitii, în care privatizarea unor segmente importante ale fostei Securitãti se îmbinã cu reusitele spectaculoase în afaceri ale fostei nomenclaturi comuniste.

Astãzi, ofiterii fostei Securitãti se împart în trei mari categorii. Prima îi cuprinde pe cei care au reusit în viatã ca politicieni sau oameni de afaceri. A doua, pe cei care au reusit si în viata, dar si în carierã, ajungând de la gradul de cãpitan, maior sau colonel pe care-1 aveau înainte de 1989 la cel de general si devenind chiar sefi ai unei structuri de informatii din România, grade si functii care aduc, pe lângã un trai îmbelsugat, dulcele sentiment al puterii. In a treia categorie intrã „fraierii", retrasi din orice activitate, care preferã sã trãiascã, pur si simplu, din pensie, la care adaugã uneori veniturile gospodãriei pãrintesti de la tarã sau, în cazurile fericite, o activitate lucrativã, de genul celei de administrator de bloc si turnãtor cu simbrie la politie, iar în cazurile si mai fericite, aceea de sef de personal, responsabil cu condica si disciplina în întreprinderi mici sau mijlocii.

Practic, aceastã împãrtire reflectã grila „sociologicã", am spune, a componentei fostului aparat de Securitate înainte de 1989. Primele doua segmente sunt ocupate în genere de ofiteri „afirmati" la începutul anilor '70, multi adusi la Scoala de Securitate Bãneasa, cu promisiuni, din rândurile studentilor si absolventilor bine clasati ai facultãtilor. De pildã, generalul Alexandru Tãnãsescu, despre care vom vorbi pe larg mai jos, a absolvit cu brio Facultatea de Istorie a Universitãtii din Bucuresti în 1967, fiind angajat la absolvire cercetãtor la Institutul de Studii Istorice si Sociologice, dar numai pânã la 3 ianuarie 1973, când a fost încadrat în fosta Directie generalã de informatii externe153. Aceastã politicã activã a fost conceputã de generalul Iulian Vlad, care în 1969,

PRIVATIZAREA SECURITÃTII 151

anul de apogeu al reformelor structurale din DSS, ocupa functia de sef al Directiei de învãtãmânt.
Cea de-a treia categorie, atipicã, am putea spune, în contextul evolutiei generale a aparatului, este dominatã de oameni care au ajuns în Securitate în urma unor „conjuncturi" percepute si de ei însisi drept un compromis asumat pentru o viatã ceva mai bunã; sau, pur si simplu, de ofiteri recunoscuti în trecut pentru incompetenta lor. Fãrã îndoialã, cea de-a treia categorie apartine istoriei. Primele douã însã continuã sã punã în practicã o cutumã atribuitã legendarilor instructori ai KGB-ului: „Unii scriu istoria; noi o facem."
Afacerile spionilor
Procesul de privatizare la care a participat activ Securitatea seamãnã perfect cu modul în care a decurs, pe numeroase segmente, asa-zisa tranzitie în fosta URSS, desi în România lucrurile s-au petrecut fãrã violentã. O posibilã explicatie a acestui caracter nonviolent este fidelitatea structurilor privatizate ale fostului DSS fatã de noii protectori, fidelitate sporitã de faptul cã Securitatea a fost salvata si recuperatã dupã decembrie 1989 de noua putere, în conditiile în care majoritatea populatiei solicita dizolvarea ei si tragerea securistilor la rãspundere.
Presa a relevat, ca sã ne întoarcem la exemplul de mai sus, faptul cã protectorul ofiterilor SIE Boroi si Giotoiu, din blocul de pe strada Plantelor, nu era nimeni altul decât generalul Alexandru Tãnãsescu, fost adjunct al sefului Serviciului de Informatii Externe, când în aceastã functie se afla loan Talpes, viitor consilier prezidential pe probleme de sigurantã nationalã si vicepremier. Pânã în clipa când a fost trecut în rezervã, în decembrie 1999, Tãnãsescu i-a apãrat din rãsputeri pe cei doi ofiteri din subordinea sa directã, afirmând cã ar fi implicati în obtinerea unor tehnologii de importantã majorã pentru tarã — probabil cele pentru ultramoderna fabricã de procesare a laptelui de la ferma din judetul
152

Brasov a lui Giotoiu. Cel din urmã a fost puternic sprijinit si de Rãzvan Temesan, primind la indicatiile generalului Tã-nãsescu importante credite în valutã si lei de la BANCOREX (în sumã de 2 miliarde lei), unele chiar fãrã garantii. De asemenea, cum spuneam mai devreme, a participat în conditii preferentiale la operatiuni de fixing, schimbând mari sume de lei în valutã, contra comision154. Atentia arãtatã protejatului sãu de cãtre generalul Tanasescu a mers si mai departe, încãlcând nu doar regulamentele militare, ci si bunul-simt: el a transformat-o peste noapte pe sotia lui Giotoiu din simplu angajat civil în Ministerul de Interne în maior SIE.
Tanasescu avea, bineînteles, legãturi si cu oameni politici, precum Oliviu Gherman, Victor Hrebenciuc si Adrian Pãu-nescu. Un raport al unui ofiter superior din SIE afirmã cã generalul Tanasescu i-ar fi furnizat lui Viorel Hrebenciuc date cu caracter confidential, obtinute prin mijloace specifice, despre diverse firme si operatiuni comerciale care prezentau interes personal pentru fostul secretar al guvernului — desigur, datele urmând sã fie folosite de Viorel Hrebenciuc pentru obtinerea unor avantaje financiare.
Cei care-1 ajutau pe Tanasescu (acesta fãcându-si „afacerile" prin Giotoiu, Boroi si altii) primeau si recompense. O asemenea recompensã i-a fost acordatã lui Temesan sub forma unui grad în SIE nu atât pentru cã acesta 1-a meritat, date fiind „serviciile" aduse, cât pentru a avea un control deplin asupra lui. Generalul Tanasescu a reusit sã-1 convingã pe loan Talpes, pe atunci seful SIE, ca „bancherul" sã fie încadrat ofiter în structura Serviciului de Informatii Externe. Bineînteles, „subordonatul" Temesan rãspundea oricãror ordine ale generalului, în cadrul unui „turneu asiatic" din 1996, fãcut dupã „modelul Vãcãroiu" prin China, Coreea de Sud si Japonia de copiii lui Oliviu Gherman si Rãzvan Temesan, fiul generalului Tanasescu, care fãcea parte din acest grup al „tine-
PRIVATIZAREA SECURITÃTII 153
relor sperante" (pe atunci) pedeseriste, a fost „sponsorizat" de directorul BANCOREX cu suma de 4000 de dolari SUA155.
în cercurile înalte de „afaceri" la nivel SIE, intra si Sever Muresan. Când a început sã se apropie funia de par în urma falimentarii bãncii Dacia Felix, Muresan spunea în stânga si-n dreapta cã, dacã va fi tras la rãspundere penalã pentru fa-limentarea bãncii, „vor cãdea capete importante". Cum se stie, n-au cãzut, dar nici pretul n-a fost mic. Sever Muresan a scãpat de condamnare si, dupã o primã eliberare din arest, a plecat din tarã: avea pasaport diplomatic, în urma interventiei fãcute la Ministerul Afacerilor Externe de

către Tanăsescu, care avizase anterior numirea „bancherului" drept „consul onorific al României" la Dijon.
Generalul Tanăsescu conducea, practic, o adevăratã retea de afaceri în interiorul SIE. Pe lângã Giotoiu si Boroi, oamenii săi de casã, un alt „element de bazã" era colonelul Vir-gil Faur. Acesta fusese readus în centrala SIE de către Mihai Caraman, în 1990. A primit un apartament pe strada Armeneascã, mobilat complet, care apartinuse fostului general loan Mot, seful Unitătii 0195 (contraspionajul din interiorul DIE), drept „casa conspirativã". Când a părăsit casa, predând-o înapoi la unitate, a plecat cu tot cu mobila si tablourile de mare valoare istoricã aflate în ea. Surse din Serviciul de Informatii Externe afirmã ca bunăvointa cu care a fost reabilitat Faur s-a datorat firmei mixte româno-suedeze a sotiei lui, care era în strânse relatii de afaceri cu firmele lui Mircea Caraman, fiul generalului. Dupã plecarea lui Caraman din fruntea SIE, colonelul Faur n-a avut nici o problemã — ba dimpotrivã: promovarea lui Tanăsescu, prietenul si fostul său coleg de scoalã (de la Bãneasa, se întelege), i-a adus si lui beneficii.
Nu avusese mari probleme nici înainte de 1989. De fapt, colonelul Faur poate fi considerat un vizionar — el a început ^privatizarea" Securitătii cu mult înainte de căderea lui Cea-usescu. între 1985 si 1987, se afla într-o misiune de spionaj la Geneva, în urma unui control efectuat de serviciul de in-

spectii din DIE, s-a stabilit cã „spionul" Faur furase din fondul operativ (cel destinat plătii „retelei" de agenti) suma de 11 000 de dolari, în mod normal, ar fi trebuit trecut în rezervã si deferit justitiei, dar sanctiunea a fost usoarã — s-a ales doar cu o amânare de un an a avansării în grad si cu un vot de blam pe linie de partid. Ulterior, în 1988, la interventia generalului DIE Gheorghe Dragomir, a fost mutat la unitatea „Africa", pe care o conducea cel dintâi, având în vedere cã erau prieteni de familie. Dragomir îsi putea permite multe — tatăl lui dresase si îngrijea câinii familiei Ceausescu. în aceste conditii, generalul Iulian Vlad, pretextând cã nu vrea „să punã aparatul de Securitate într-o luminã nefavorabilã în fata lui Ceausescu", a dispus musamalizarea furtului, iar suma de 11 000 de dolari SUA, însusitã de colonelul Faur din fondul operativ, a fost „acoperitã" de o firmã străinã, în relatii de afaceri cu DIE — mai precis cu ICE Dunărea. Se spune cã aceastã firma s-ar numi CRESCENT.
în acest fel, colonelul Virgil Faur a fost pedepsit numai disciplinar si pe linie de partid, iar dupã 1989, readus în „centralã" la interventia lui Caraman, a fost promovat cu sprijinul generalului Tănasescu ca sef de unitate. Comportamentul său e tipic pentru aroganta gen Năstase: slugarnic si îndatoritor cu cei mari, plin de dispret fatã de subalterni sau oamenii de rând. Nu degeaba, cu toatã avansarea sa, Faur gãsea pe usa biroului său câte un mic biletel pe care scria doar atât: „Hotule!" — semn cã episodul Geneva nu fusese uitat.
Virgil Faur a stiut întotdeauna să se poarte frumos cu protectorii săi. Numit sef al Unitătii Relatii Externe în 1994 din dispozitia generalului Talpes si la sugestia lui Tănasescu (fostul sau coleg „de Bãneasa"), a cheltuit exagerat din fondurile SIE pe cadouri costisitoare si chiar pe alimente pentru se-fimea serviciului, în primul rând, pentru Tănasescu si Talpes. Notele de platã „umflate" de la crama Seciu, din Prahova, unde Faur ducea delegatiile străine, sunt relevante. Excedentul aces-

tor mese copioase (cu preparate vânătoresti si vinuri scumpe, de colectie) ajungea pe masa conducerii SIE. Ca să nu mai vorbim de faptul cã, în „turneele" mai degrabã turistice decât de serviciu ale conducerii SIE din 1995-1996 prin Japonia, Coreea de Sud, Thailanda (cu care, se stie, spionajul românesc are o lungã „traditie de colaborare") ori prin Franta, Canada sau Statele Unite, colonelul Faur avea grijã ca sefilor săi să nu le lipseascã nimic.
Simtindu-se de neînlocuit, fostul delapidator a început să viseze la steaua de general. Drept care, cunoscând pasiunea de colectionar de artã si antichitãti a lui loan Talpes (un fel de virus, se pare, al sefimii pesediste, în frunte cu Năstase, primul colectionar al tării), colonelul Faur 1-a cadorisit pe fostul director al SIE cu sãbii, ceasuri, statuete si altele. Faptul nu a scăpat neobservat de opinia publicã. Un citat din Raportul Armagedon 7 este revelator în acest sens: „Este de înteles cã fostii ofiteri de Securitate din SIE, atunci când îsi aduc aminte cã au lucrat si în CIE, ba chiar si în DIE, simt cã-i furnicã în palme, gândindu-se la dolari si la euro. Dar cine ar fi putut să-si închipuie cã un intelectual de talia lui loan Talpes, care a supervizat transformarea SIE în SA sau, eventual, SRL, ar fi putut intra cu o asemenea nonsalantã în rolul lui Tudor Pos-telnicu?"

încetul cu încetul, Faur si-a gãsit drum si spre protectia politicã. A plãtit mese copioase în compania lui Octav Cozmân-cã, Constantin Teculescu, Florin Georgescu, ca sã nu mai vorbim de Razvan Temesan. Bineînteles, când a fost nevoie, toti au sãrit sã-i dea o mânã de ajutor. Dacã de la Talpes a primit doar promisiuni si protectie, Temesan s-a arãtat mult mai serviabil: fiul lui Faur, abia trecut de adolescentã, a fost angajat la BANCOREX pe postul de „consilier" al presedintelui bãncii si retribuit, fireste, foarte bine. Traseul acestui ofiter156, care a început prin a delapida bani pentru a cumpãra aparate video, televizoare color si casetofoane, revândute apoi în

156

tarã, si a ajuns dupã 1989 în functii importante, ce i-au oferit un neasteptat prilej de a se îmbogãti mult .mai mult decât ar fi putut în vremea lui Ceausescu, este „exemplar" pentru modul în care au înteles securistii posibilitãtile oferite de tranzitia la economia de piatã. Tranzitie în care au decis cã, pentru ei, este mult mai profitabil sã „privatizeze" practic fosta Securitate. Ceea ce, cu protectia politicã necesarã, au si fãcut.

Devalizarea BANCOREX

Securistii au participat din plin la devalizarea sistemului bancar din România — începând cu BANCOREX si sfârsind cu Banca Internationalã a Religiilor, începem lista ofiterilor din serviciile secrete care au luat credite preferentiale directe (nominale) de la BANCOREX157 cu loan Talpes, ministru de stat pentru coordonarea activitãtilor din domeniile apãrãrii nationale, integrãrii europene si justitiei, în 16 aprilie 1995, zi când a primit un mic „bacsis" de 1100 de dolari (în lei, la cursul zilei) cu o dobândã de 26% pe an, suma fiind returnabilã în cinci ani, era seful SIE. Peste câteva luni, si-a dat seama cã mai are nevoie de ceva bani si a mai primit un credit (în 15 iulie 1995), de astã datã de 13 500 USD, cu o dobândã de 38%, pe o perioadã de 5 ani158.

Un alt ofiter superior din SIE care s-a înfruptat din creditele BANCOREX a fost generalul Victor Nanescu, alias Banu. Unul dintre cei mai longevivi „spioni", a ocupat functii de conducere încã din vremea lui Pacepa (între 1974 si 1979 a fost sef de directie în Directia generalã de informatii externe). Pânã în decembrie 1989, Victor Nanescu a îndeplinit diferite functii în centrala Centrului de Informatii Externe. Experienta sa a fost consideratã utilã în „clãdirea" SIE din piesele dezasamblatei DIE. Readus rapid în „activitate" de Mihai Caraman, în perioada 21 ianuarie 1990-20 august 1990, când fostele structuri ale Securitãtii se aflau sub di-

PRIVATIZAREA SECURITÃTII 157

recta coordonare a Ministerului Apãrãrii Nationale, a fost loctiitorul noului comandant al Centrului de Informatii Externe, cu rang de subsecretar de stat. Din august 1990 pânã în octombrie 1995, a fost adjunct al directorului SIE (Caraman si apoi Talpes), cu acelasi rang de subsecretar de stat.

întelegând printre primii la ce e bunã „tranzitia", a cumpãrat fraudulos o casã în strada Miciurin, fostã proprietate a Securitãtii, pe un nume „legendar" („Popescu Alexandru"). Când a fost pus s-o dea înapoi, a amenintat cã, dacã nu-i e lãsatã, poate câstiga alta numai vânzând informatiile pe care le cunoaste; si a fost lãsat în pace, mai ales cã de multã vreme era „omul de încredere" al lui Vasile Ionel, care era „omul de încredere" al lui Ion Iliescu. Dupã ce a învãtat de la seful sau Talpes cum se iau credite preferentiale, a bãgat si el un „degetel" în „pusculita" BANCOREX si a scos în 8 septembrie 1995 suma de 4700 dolari cu o dobândã de 38%, pe o perioadã de 5 de ani.

în afarã de Talpes si Nãnescu, nu mai cunoastem alti ofiteri superiori din SIE care sã fi obtinut credite preferentiale directe. Fireste, asta nu înseamnã cã nu au fost; dupã cum am vãzut, „întreprinzãtorul" Giotoiu a primit mult mai mult, dar pe firme. Ceea ce, probabil, s-a întâmplat si cu alti ofiteri SIE. Sau poate cã au fãcut uz de „identitãtile" lor „de acoperire", prezentând acte pe nume care nu înseamnã, în lumea realã, nimic.

La credite BANCOREX s-au „înscris" si demnitari de stat ai regimului Iliescu-Nãstase care provin din fosta Securitate. De exemplu, Gheorghe Stan, care din 2002 este secretar de stat la Secretariatul General al guvernului. Fost secretar general adjunct al Camerei Deputatilor, în decembrie 1989 era maior în cadrul Directiei de contraspionaj economic a Departamentului Securitãtii Statului, în preajma revolutiei, a fãcut parte din comandamentul „Operatiunii Orient '89"159, care dispunea organizarea mãsurilor represive în cazul izbucnirii unor revolte de stradã. Dupã decembrie '89 poate fi re-

gãsit printre cadrele care au pus bazele activitãtii serviciului secret din Ministerul de Interne, supranumit „doi si-un sfert", sub „bagheta" metafizicã a lui Voican Voiculescu. Stan a ajuns pânã la functia de adjunct al sefului UM 0215 si sef al Diviziei de Informatii Economice, în 1997, o datã cu desfiintarea unitãtii, a fost trecut în rezervã cu gradul de general de brigadã, fiind însã „reactivat" de Adrian Nãstase în guvernul României. Cum spuneam, a luat, pe când era la „doi si-un sfert" si se ocupa de „informatii economice", un mic credit de 15 milioane de lei care la valoarea din august 1995, când i-a primit, însemnau 7400 USD.

Nici fostul prefect-justitiar de Bucuresti Ovidiu Grecea, fost consul la Rio de Janeiro si fost ofiter la UM 0215, nu s-a lãsat mai prejos, în 2 august 1995 a primit 13 200 de dolari cu o dobândã de 26%, pe o perioadã de 5 ani. în 11 decembrie 1995 a mai primit alti 47 000 de dolari cu o dobândã de 24%, pe o perioadã de 20 de ani, în 25 septembrie 1996 încã 6 300 de dolari. Si sotia sa, Liliana Grecea, pe atunci economistã la BANCOREX, a primit o micã „atentie" de 20 milioane de lei în 17 februarie 1997, când banca se apropia vertiginos de faliment. Familia justitiarului pietelor Bucurestiului a fost printre cele mai „înzestrate" cu credite cu dobândã preferentialã acordate de banca lui Temesan.

Serviciul de Protectie si Pazã este bine reprezentat, prin cadre „atent selectionate", între cei care au primit credite preferentiale de la BANCOREX. Sã începem cu „oamenii presedintelui". Niculina Nicolaescu, ofiter al cabinetului presedintelui Iliescu, a luat în 1996 un credit de 17 500 de dolari; mai mare în grad si functie, Ionel Tãnase, colonel, aghiotant al lui Ion Iliescu si sef al Sectiunii l a SPP însãrcinatã cu paza presedintelui, a obtinut 27 000 de dolari tot în 1996.

Nici Adrian Nãstase nu si-a lãsat „sepepistii" sa moarã de foame. Aida Bãjenaru, directoarea Directiei de protocol a Camerei Deputatilor, fosta aghiotantã a lui Nãstase când acesta era presedintele aceleiasi Camere, a primit în septembrie 1995

un credit mic de 4500 de dolari, dupã care în iunie 1996 a obtinut încã 23 800 de dolari, cu dobândã preferentialã, returna-bili în 25 de ani, pentru cumpãrarea unui imobil. Iulian Crãi-niceanu, general, prim adjunct al sefului SPP si fost aghiotant al lui Adrian Nãstase, a primit si el în februarie 1997 un credit de 10 300 de dolari.

Lista sepepistilor continuã cu mai multi ofiteri superiori. Cãtãlin Voicu (general din noiembrie 2003), detasat la Consiliul Suprem de Apãrare a Tãrii, a primit în august 1996 un credit de 64 000 de dolari. Voicu este fondator, alãturi de Dumitru (Miticã) Iliescu, al SC Agentia Nationalã de Pazã, Protectie, Investigatii si Protocol SRL. Generalul Nicolae Bãnu-tã, numit din 1994 de cãtre Iliescu în functia de adjunct al directorului SPP, a primit în iunie 1996 un credit preferential de 34 000 de dolari. Gheorghe Arãdãvoaicei, adjunct al sefului SPP în 1996, o datã cu „functia" primitã a beneficiat si de un credit de 67 000 de dolari, încheiem lista cu Dumitru Fri-cosu, ofiter SPP, care în 1996 era secretarul presedintelui Senatului Oliviu Gherman; iar Gherman, cum am amintit, era în relatii excelente cu conducerea SIE, unde Temesan avea al doilea „serviciu". Fricosu a primit un credit de 7900 de dolari, cu o dobândã de 26%, pe o perioadã de 5 ani.

Si conducerea Serviciului de Telecomunicatii Speciale s-a „înscris" la credite cu dobândã preferentialã. Tudor Tãnase, general, fost om de nãdejde al Securitãtii, reactivat de Ion Iliescu în functia de director al STS, primea în august 1996 un credit cu dobândã redusã, de 10 200 de dolari, pentru a-si cumpãra un imobil. Generalul Tiberiu Lopatitã, numit în 1996 director al Serviciului de Telecomunicatii Speciale, a fost îna-wte de 1989 ofiter de Securitate, angrenat în „operatiunea Eterul" îndreptatã împotriva „Europei Libere". A fãcut parte, alãturi de capii Securitãtii, din comandamentul operatiunii „Orient °9", demaratã pentru a preîntâmpina tulburãrile de stradã la

începutul lunii decembrie 1989. Iar în iulie 1996 primea un credit de la BANCOREX de 9800 de dolari.

Nici Serviciul Român de Informatii nu s-a lãsat mai prejos în relatia sa „privilegiatã" cu creditele bãncii lui Temesan. Ion Popescu zis Gioni, general, director adjunct al SRI, primea în aprilie 1996 un credit de 41 200 de dolari. Ion Stefãnut, general de brigadã, seful Inspectoratului pentru Prevenirea si Combaterea

Terorismului din Serviciul Român de Informatii si fost ofiter de Securitate în trupele USLA, a primit în decembrie 1996, la aniversarea a sapte ani de la revolutie, un credit de 22 000 de dolari. Ion Cãlin, seful SRI Timis din 2001, s-a ales si el în octombrie 1996 cu 9100 de dolari, iar Marius Burdujel, fost ofiter de Securitate, ajuns dupã 1989 sef al SRI Pitesti, a primit la rândul lui 26 700 de dolari, în iunie 1996.

De o deosebitã atentie s-au bucurat, probabil nu întâmplãtor, fostii securisti de la „doi si-un sfert", magistratii si politistii care „s-au ocupat" în iunie 1990 de Piata Universitãtii. Dan Gheorghe, ajuns director adjunct al Serviciului Independent de Protectie si Anticoruptie din Ministerul Justitiei, avansat general de divizie de Ion Iliescu, fost ofiter la Securitatea Municipiului Bucuresti, sefia UM 0215 si la Politia de Frontierã, a primit în 1995 si 1996 credite în valoare totalã de 38 000 dolari. Viorel Tache, si el fost sefia UM 0215, de asemenea participant activ la „curãtirea" Pietei Universitãtii, a primit în octombrie 1996 un credit de 12 500 de dolari, iar colonelul Ion Condoiu, fost adjunct la UM 0215, unul dintre cei care au „invadat" alãturi de mineri redactia .României libere, fost consilier al senatorului Vasile Vacaru, a primit — în vremea în care acesta din urmã era seful Comisiei parlamentare de control al SRI — un credit BANCOREX de 10 000 de dolari.

Bine recompensati au fost si politistii sau magistratii care i-au dat, în iunie 1990, o mâna de ajutor lui Ion Iliescu. Cor-neliu Diamandescu, seful IGP în perioada 13-15 iunie 1990,

care-i raporta ministrului Chitac „am dat foc autobuzelor, conform întelegerii", a primit în iunie 1996 suma de 125,3 milioane de lei (41 900 de dolari), cu dobândã preferentialã. Ovi-dius Pãun, procuror la Parchetul de pe lângã Curtea Supremã de Justitie, fostul sef al Directiei cercetãri penale din IGP, prieten cu fostul sef al Directiei de cercetãri penale din militie Tudor Stanicã (cel condamnat la 11 ani în dosarul „Gheor-ghe Ursu"), a fost unul dintre procurorii detasati în perioada mineriadelor la UM Mãgurele si Scoala de Politie de la Bãneasa, condusã pe atunci de generalul Pavel Abraham. între 13 si 16 iunie 1991, în aceste adevãrate lagãre au fost retinute abuziv peste 1000 de persoane, iar Pãun a fost cel care a coordonat „trierea" lor, emitând numeroase mandate de arestare, în februarie 1996, a primit 18 500 de dolari credit BAN-COREX. Tot un asemenea credit a primit si Pavel Abraham.

Cadrele de la „doi si-un sfert" pe stil nou (acum unitatea se numeste UM 0962) s-au bucurat de privilegii similare. Alexandru Buruian, adjunctul sefului acestei unitãti, avansat de Ion Iliescu în noiembrie 2002 la gradul de chestor (general de brigadã), a primit în decembrie 1996 un credit de 8000 de dolari. Constantin Dama, chestor-sef, directorul general adjunct al Directiei Generale de Informatii si Protectie Internã (DGIPI) din cadrul MAI, fost sef al UM 0215, a obtinut, de la BANCOREX 11 700 de dolari cu dobândã preferentialã. Ovidiu Garcea, comisar în cadrul UM 0962, fost sef al Serviciului Furturi Auto al Politiei Capitalei, cercetat în 2003 cu privire la folosirea unei diplome false pentru a avansa în grad, obtinea în 1996 un credit de 11 000 de dolari.

Nici fostii veterani ai Securitãtii, precum colonelul Opri-Sor Onitiu, trecut dupã 1989 în solda lui Voican Voiculescu, nu au fost uitati. Onitiu a primit si el 2300 de dolari în 1995. Cum n-au fost uitate nici rudele sefilor din serviciile secrete. De pildã, Gheorghe Ouatu, om de afaceri din Piatra Neamt,

fratele lui loan Ouatu, comandantul UM 0962, primea în august 1996 un credit preferential de 22 400 de dolari.

Si lista ar putea continua, cu alte multe zeci de cadre din politie si magistrati — ceea ce explicã într-un fel cã, desi a fost implicat în numeroase dosare penale, fostul director al BANCOREX Rãzvan Temesan a „cãzut" întotdeauna în picioare. Din Ministerul de Interne, de pildã, a obtinut un credit preferential (de 24 000 de dolari) pânã si popularul cântãret Gheorghe Turda, interpretul cunoscutei melodii „Sculati, sculati, boieri mari", solist în ansamblul Ciocârlia al MAI si loctiitor al sefului Directiei de Informare si Relatii Publice a Ministerului Administratiei si Internelor. Când a fost vorba de „luat", într-adevãr, toti boierii din serviciile secrete, de la interne sau justitie (încã nu i-am „cãutat" pe cei din armatã) s-au sculat si au mãrsãluit cãtre conturile deschise cu dãrnicie ale BANCOREX. Gaura provocatã bugetului prin falimen-tarea bãncii (2 miliarde de dolari, conform raportului Fondului Monetar International pe anul 2000) am plãtit-o noi, oamenii de rând.

Bineînteles, fatã de cele de mai sus se poate obiecta: ce este rãu în obtinerea unui credit, mai ales cã majoritatea au fost returnate înainte de termen? Problema a fost dobânda, care a variat între 26 si 38% într-o perioadã în care dobânda pietei era de cel putin douã-trei ori mai mare. Banii de la BANCOREX s-au scurs astfel în depozite bancare deschise de beneficiarii acestor credite preferentiale la alte bãnci. Majoritatea au putut înapoia în scurt timp sumele obtinute drept credit, iar cu banii rãmasi si-au putut cumpãra nu apartamente, ci de-a dreptul vile. Datoritã preturilor mari la credite în acea perioadã (1995-1997), aceastã politicã „preferentialã" a conducerii bãncii a cauzat serioase daune BANCOREX-ului. Ca sã nu mai vorbim despre creditele acordate unor societãti controlate de rude apropiate ale fostilor securisti, ale politicienilor, ofiterilor din serviciile secrete, politistilor sau mã-

gistratilor. Toate aceste „privilegii" pentru „clienti favoriti" au dus, încet dar sigur, la prãbusirea celei mai mari bãnci românesti, lãsatã la îndemâna unei adevãrate „burghezii rosii" în formare.

Afacerea Gelsor

A mai existat un model-etalon de „privatizare" a Securitãtii — cel utilizat, cu mare abilitate, de omul de afaceri Sorin Ovidiu Vantu în cadrul firmei sale de afaceri mobiliare Gelsor160. Structurile teritoriale ale Gelsor, conduse de fosti ofiteri de informatii, majoritatea pensionati sau trecuti în rezervã din SRI si SIE, cãrora li s-au adãugat câtiva pensionari din vechea Securitate, dispunând însã de bune relatii în cadrul structurilor active, au desfãsurat, de fapt, activitãti care depãseau cadrul unei societãti de valori mobiliare, prin natura informatiilor spre care se orientau si modul organizat în care acestea erau obtinute, prelucrate si apoi expediate la „centru"161, în baza acestor informatii, analizate la centrala Gelsor de cãtre specialisti proveniti din fostul Institut de Economie Mondialã, multi dintre ei fosti ofiteri de informatii sub acoperire, societatea nu numai cã putea lua decizii fundamentate în privinta plasamentelor, dar chiar a fost capabilã sã influenteze în propriul interes si în detrimentul FPS procesul de privatizare.

Dosarele Gelsor constituiau radiografii complete, continând pânã si date secrete despre întreprinderile cu capital de stat. Desi se semnau conventii privind pãstrarea confidentialitãtii acestor date, furnizarea lor cãtre parteneri strãini putea compromite grav procesul de privatizare, iar centralizarea la nivel national a transformat Gelsor în detinãtorul unui portofoliu imens de informatii, a cãror utilizare în folosul unei întreprinderi private putea compromite interesele nationale în favoarea celor ale actionarului acesteia. . -.Bi/

Structurile Gelsor au fost interesate si sã adune informatii care depãseau sfera economicã — despre evolutii politice locale, probleme ale administratiei publice locale, viata cultural-stiintificã etc. Gelsor alcãtuia fise, dupã modelul Securitãtii, tuturor liderilor informali în aceste domenii, ca si tuturor managerilor si membrilor din consiliile de administratie ale societãtilor importante cu capital de stat sau privat (cel putin ale primelor 35 din top), cuprinzând inclusiv date compromitãtoare. Gelsor se arãta preocupatã de interesele acestor persoane, sub pretextul acordãrii de burse si sponsorizãri sau diferite facilitãti investitionale, elemente care depãseau si ele cu mult specificul activitãtii unei societãti de valori mobiliare.

Modul organizat în care s-au cules aceste date era specific unui serviciu de informatii. Directorii filialelor Gelsor si subalternii acestora construiau retele de informatii profesionalizate162. Activitatea internã a Gelsor avea caracter confidential, lucrãtorii semnând angajamente în acest sens. Posturile de conducere erau ocupate, în majoritatea lor, de ofiteri proveniti în proportie de 90% din SRI sau SIE, restul fiind rezervisti din fosta Securitate, pensionati înainte de 1989. Chiar dacã multi dintre ei nu aveau nici un fel de pricepere în operatiunile bursiere, au fost preferati de „patron" pentru loialitate, pentru capacitatea de a dezvolta actiuni si structuri informative, de a desfãsura „operatiuni" în vederea determinãrii unor persoane de a servi interesele firmei, prin influentare sau santaj, de a lua mãsuri de compromitere a societãtilor si persoanelor care stãteau în calea intereselor Gelsor. Utilizarea informatiilor, precum si a cadrelor active ale SRI, a fãcut din Gelsor un fel de a doua ICE Dunãrea. Desi puternicã si periculoasã, aceastã armã s-a defectat la un moment dat, din motive care încã scapã tuturor. Secretul defectiunii îl poate sti doar Sorin Ovidiu Vântu, artizanul întregii afaceri.

Sorin Ovidiu Vântu este originar din Roman, unde nu se bucurã de o bunã reputatie, în timpul „capitalismului salba-
PRIVATIZAREA SECURITÃTII
165
tic", între 1990 si 1992, a escrocat cu sume importante mai multe întreprinderi din zonã, plãtind comisioane substantiale directorilor acestora. A urmat apoi un salt nebãnuit cãtre mari afaceri. Drumul i-a fost netezit de ofiteri din fosta Securitate, majoritatea cu stagii în SRI si SIE; dar, pânã azi, este greu de spus cine de cine s-a folosit.
Unul dintre primii securisti regãsiti în preajma lui Vântu este Cornel Rudãreanu. Absolvent al Scolii de Securitate de la Bãneasa în 1970, el a fost repartizat la Inspectoratul Securitãtii din Constanta, de unde, dupã un stagiu de numai nouã luni, a fost cooptat în Directia de informatii externe. A avut mai multe misiuni în strãinãtate, cele mai frecvente pe relatia Africa de Sud. Dupã 1990, fiind lãsat la vatra de cãtre noul SIE, a trecut la SRI, unde a ajuns seful de cabinet al lui Virgil Mãgureanu. încã din vremea în care era ofiter activ al SRI, Rudãreanu se afirmase puternic în afaceri specifice de protejare a intereselor unor firme — uneori sãrind peste cal, cum se zice, ceea ce i-a si atras dizgratia si eliminarea din rândul cadrelor active.
La finele anului 1994, desi fusese trecut în rezervã, îl regãsim în biroul sefului sectiei SRI Neamt, alãturi de un alt fost ofiter,' Ion Vãsâi163. Cei doi au intrat fãrã greutate la seful local al SRI. Fuseserã primiti de acesta gratie unui telefon dat de generalul SRI Gioni Popescu si încercau sã coopteze institutia în exercitarea de presiuni pentru recuperarea unor creante de la un om de afaceri nemtean, sef al filialei locale a Partidului Socialist.
Actionar principal al mai multor firme înregistrate la Constanta, Bucuresti si Scornicesti, Ion Vãsâi introdusese în tarã, în cursul anului 1994, vapoare întregi de zahãr fãrã taxe vamale sau documente contabile si încerca acum sã recupereze banii pe marfa distribuitã rapid. Beneficiase de favoruri de la autoritãti, care închideau ochii la contrabanda cu zahãr Pentru cã el, Ion Vãsâi, era cineva care gãsise potentiali cum-
166

pãrãtori ai produselor Romtehnica pe piata statelor asiatice ale CSI si intermediase alte câteva contracte externe, cu ajutorul unor scrisori de garantii guvernamentale. Afacerile sale, în genere ilicite, nu erau operatiuni speciale aprobate, ci purã contrabandã si se constituiau în surse de venit pentru oameni politici din PDSR si demnitari din guvern, MApN si SRI. Lantul nu se oprea la generalul Gioni Popescu: el era doar o primã verigã.
La acea vreme, în 1994, de Sorin Ovidiu Vântu nu auzise mai nimeni. Dar steaua celor ca Vãsâi avea sã apunã, pe mãsurã ce pe piatã se fãcea simtitã prezenta unor produse mai sofisticate decât cele oferite puterii de Vãsâi, originar din Scornicesti, care a sfârsit, la cinci ani de la vizita sa în biroul sefului SRI din Neamt, prin a fi pus sub acuzare pentru înselãciune. Mult prea sofisticat pentru a se deda la extorcãri sau acte de contrabandã, Sorin Ovidiu Vântu s-a înconjurat de fosti ofiteri de informatii nu pentru a-i speria pe datornici, ci pentru a-i pune pe securisti sã facã ceea ce stiau: sã afle lucrurile care-1 interesau pentru derularea cu succes a afacerilor sale, indiferent de mijloace. Chiar dacã nu se vor putea gãsi dovezi pentru implicarea sa în acte în mod flagrant ilegale, chiar dacã zvonurile care circulau prin 1997 printre fostii securisti angajati la Gelsor, potrivit cãrora Vântu spalã sume mari de bani tocmai în Kuweit, nu se vor adeveri niciodatã, un fapt rãmâne cert: el a constituit un imperiu financiar bazat pe o puternicã structurã de informatii, care utiliza mijloace de spionaj economic164.
Desi de anvergurã la vremea sa, criminalul Vãsâi, gratiat si pus la remorca PDSR-ului si a SRI-ului pentru a face contrabandã cu arme si zahãr, pare o caricaturã pe lângã creatia de nouã generatie a omului de afaceri de la Gelsor. E ca si cum ai pune mândria informaticii românesti de odinioarã, calculatorul Felix C 204, lângã un laptop Pentium...
începuturile ramificãrii în tarã a societãtii Gelsor si a imperiului lui Vântu se leagã de Bacãu, poate nu întâmplãtor
PRIVATIZAREA SECURITÃTII 167

pistã de lansare pentru alte trei nume rãsunãtoare pe firmamentul afacerilor PDSR-ului, devenit PSD: Viorel Hrebenciuc, Cor-neliu lacubov si Dumitru Sechelariu. Aici, la 29 septembrie 1993, se înfiinta SC Bursa Gelsor SA Bacău, una dintre primele si cele mai importante filiale ale societãtii din tarã. încã de atunci, Sorin Ovidiu Vântu dovedea o înclinatie aparte pentru cultivarea relatiilor cu ofiteri de informatii: director al societãtii bãcãuane a fost pus Claudiu Doros, fiul comandantului de atunci al Sectiei de informatii Bacău, colonelul Va-sile Doros. Prin intermediul acestuia si al subordonatilor sãi, s-au exercitat nu o datã presiuni asupra managerilor întreprinderilor cu capital majoritar de stat pentru a accepta tranzactionarea actiunilor prin societatea Gelsor. Mai mult decât atât, între tatãl directorului si patron s-au înfiripat relatii atât de apropiate încât, pânã la pensionarea colonelului SRI, la începutul anului 1998, Brigada antiterorism din Bacău avea ca sarcinã asigurarea pazei vilei lui Sorin Vântu din strada Vasile Alec-sandri nr. 6.

La Bacău s-au pus bazele, cu sprijinul unor ofiteri activi sau rezervisti din fosta Securitate, culegerii de informatii economice menite sã creeze un ascendent fatã de celelalte societãti de valori mobiliare si sã ducã practic la controlarea tranzactionãrilor unor importante active ale statului. Tot la Bacău a început si cultivarea unor relatii în mediile managerilor, administratiei publice si politicienilor locali. Nu o datã, s-au utilizat anumite informatii în actiuni de santaj si compromitere, pentru a-i aduce pe orbita Gelsor pe cei mai putin dispusi sã accepte oferta societãtii, într-o astfel de situatie au fost pusi, spre exemplu, managerii de la societãtile Le-tea si Sofert, Manea Avramescu, respectiv Mihai Grigoriu, care initial au refuzat oferta de tranzactionare a actiunilor acestor societãti prin firma lui Vântu. Culegerea, depozitarea si utilizarea de informatii care puteau sta la baza santajului, compromiterii, racolãrii, influentãrii unor personalitãti

din lumea politicã, economicã si financiarã, reprezentantilor unor institutii sau societãti cu capital de stat si chiar a unor ofiteri superiori din structurile de apãrare a sigurantei nationale au fost o permanentã preocupare a patronului de la Gel-sor. Numãrul de ofiteri proveniti din fosta Securitate pe care i-a angajat în acest scop a crescut zi de zi, ajungând sã formeze o retea care acoperea întreaga tarã.

Cum am spus deja, o altã cale era accesarea unor informatii confidentiale privind potentialul societãtilor, sub pretextul înscrierii lor la Bursa de Valori din Bucuresti de cãtre Gel-sor, scop în care functionarii lui Vântu solicitau un dosar cât mai complet. Au fost solicitate societãtilor Rafo, Carom, Uton din Onesti si Chimcomplex SA Borzesti, pe lângã datele necesare cotarii exacte a actiunilor, informatii privind capitalul social, repartizarea sa pe actionariat, numele actionarilor mai importanti; s-au adunat date personale privind managerii societãtilor, persoanele cu acces la documente secrete si partenerii de afaceri ai societãtilor respective — ceea ce nu numai cã n-avea legãturã cu obiectul de activitate al unei societãti de valori mobiliare, dar ducea si la o maximã vulnerabilitate a acelor societãti, care nu mai aveau secrete pentru functionarii Gelsor.

O a treia cale exersatã la Bacău si extinsã apoi la celelalte filiale a fost culegerea de date de interes economic cu ajutorul institutiilor care le centralizau prin însusi obiectul lor de activitate (fostele FPP-uri, filialele FPS etc.). în vremea în care se afla la conducerea FPP Moldova, Corneliu lacubov i-a permis lui Vântu accesul la informatii confidentiale privind bonitatea unor societãti comerciale, în vederea achizitionării unor importante pachete de actiuni la acestea. Fireste, a fost recompensat generos pentru bunãvointa sa, care a mers pânã la pomparea unor sume de bani din conturile FPP în cele ale Gelsor. Un singur exemplu, dar sugestiv: lacubov a cumpãrat din portofoliul societãtii de valori mobiliare, la

l

un pret astronomic (500 milioane de lei), un pachet substantial de actiuni la societatea Sanevit, cu putin înainte ca actiunile acesteia sã se prãbuseascã. Astfel, gaura care s-ar fi regãsit în bugetul Gelsor s-a transformat în profit, paguba „transferându-se" la FPP Moldova.

Sorin Ovidiu Vântu a adoptat, când interesele amicilor sãi au cerut-o, si mãsuri de obstructionare a privatizării unor întreprinderi, în dauna intereselor statului. Tehnica este aceea a licitării fãrã acoperire atunci când FPS scoate la vânzare pachete masive de actiuni, în octombrie 1996, Gelsor a fost selectatã pentru plasarea unor astfel de pachete la societãtile Beralbac SA Bacău si Letea, oferind plasamente

garantate pentru ele, iar pentru restul portofoliului cea mai bunã executie, în ambele cazuri, nu s-a întâmplat nimic, ceea ce a obstructionat serios procesul de privatizare. Explicatia nu poate fi decât una: un grup de oameni de afaceri, anume Vio-rel Hrebenciuc, Dumitru Sechelariu si Neculai Lupu, presedintele Consiliului Judetean, cu totii aflati în relatii amicale cu Vântu, intentionau sã cumpere aceste pachete, dar prin negociere directã cu FPS si numai dupã ce pretul lor ar fi scãzut substantial prin întârzierea privatizãrii. Si au apelat, cu succes, la omul de la Gelsor.
Filiala Neamt a societãtii Gelsor are o istorie tipica pentru multe alte filiale din tarã. Ea a fost înfiintatã în anul 1996, nu înainte ca directori si functionari superiori ai societãtii sã se fi deplasat în dese rânduri la Piatra Neamt, apelând direct la serviciile unor cadre ale SRJ, în calitate de fosti colegi de institutie, ca si de vechi cunostinte încã de pe vremea Securitãtii. Directorii Gelsor Mihai Tirigan si Cornel Rudãreanu secondati de Luigi Ciucu, toti fosti securisti, fosti ofiteri superiori din centrala SPJ, deveniti dupã trecerea în rezervã sau Pensionare angajati ai lui Vântu, se arãtau extrem de interesati nu numai de gãsirea unor spatii adecvate pentru viitoarea filialã, promitând comisioane substantiale pentru spriji-
170

nul în acest sens, ci mai ales de identificarea unor ofiteri trecuti în rezervã dispusi sã se angajeze sau sã colaboreze cu aceastã societate. Primul care a acceptat a fost Vasile Bãlan (el a condus filiala pânã în vara anului 1997), urmat de Ghi-tã Dolea (pânã în martie 1998) si Paul Oancea, fiul fostului ofiter de Securitate Ionel (Jenicã) Oancea, seful filialei Gel-sor din Suceava.
Ofiteri ai SRI din Neamt au sesizat (unii au si raportat) preocupãrile specifice muncii informative ale angajatilor de ia Gelsor, în special tendinta acestora de a culege informatii din interiorul sistemului Serviciului Român de Informatii si a le utiliza în folosul societãtii.
Prevalându-se de calitatea de fosti ofiteri SRI sau SIE, ori utilizând drept colaboratori chiar ofiteri activi în aceste servicii, sefii filialei cãutau sã-i determine pe directorii generali ai societãtilor din judetul Neamt sã apeleze la tranzactionarea pe piata bursierã sau extrabursierã via Gelsor. Atât respectivii directori, cât si cei care mijloceau aceste actiuni de influentã (ofiteri de informatii din SRI) au primit comisioane între 500 si 2000 USD, în functie de valoarea operatiunii intermediate de Gelsor, cote procentuale din valoarea tranzactionalã sau carnete de investitor FNI. Remarcat în astfel de actiuni, Ghitã Dolea, fost locotenent-colonel SRI, a fost trimis sã conducã filiala din Bacãu, iar pentru înlocuirea sa la Piatra Neamt conducerea Gelsor a solicitat recomandarea sectiei judetene a SRI\ în aprilie 1998, desi se cãuta cu asiduitate un nou sef, candidatura unui rezervist din fosta Securitate a fost politicos, dar ferm refuzatã de centrala societãtii, subliniindu-se cã se cautã ofiteri trecuti recent în rezervã de cãtre SRI sau SIE. O exceptie a constituit-o Vasile Basa. Fost colonel în UM 0110, el a fost angajat pe post de consilier la Gelsor Neamt, fiind artizanul a numeroase intermedieri de afaceri si a unor interventii de succes pe lângã administratia localã, filiala FPS, politie si SRI. ,...,,..
PRIVATIZAREA SECURITÃTII 171
Implicarea în politicã nu a fost nici în judetul Neamt strãinã fostilor securisti angajati la Gelsor. Fostul colonel Mihai Tirigan, director în centrala societãtii, a transmis la filialã, în contextul campaniei electorale din 1996, dispozitii pentru culegerea de date si informatii cu acest specific. Mai mult, Cornel Rudãreanu a intervenit direct pentru aplanarea conflictului dintre senatorul PDSR Radu Timofte si colonelul loan Ouatu, fostul sef al UM 0215 din Neamt. Rudãreanu a cãutat, de asemenea, sã afle de la acesta din urmã pe ce cale ajung în Capitalã date privind actiunile Gelsor în judet, ara-tându-se la curent cu toate notele informative transmise de cãtre sectia judeteanã a SRI si serviciul de contrainformatii al MI cãtre Bucuresti.
La Vaslui sef al filialei Gelsor a fost numit un anume domn Veselu. Mai cunoscut decât el a devenit fiul sãu, subofiter de politie care a absolvit Scoala de la Câmpina în 1996, iar în 1998 a si fost trecut în rezervã, scãpând ca prin minune de Parchetul Militar, dupã ce organizase o vastã retea în mediul rural pentru achizitionarea la negru de certificate de actionar, tranzactionale ulterior prin intermediul Gelsor. Pentru reangajarea sa în Politie a intervenit (fãrã succes) în vara anului 1998 Constantin Gogan, seful Sectiei Vaslui a SRI, cel care se afla de fapt în spatele filialei Gelsor de aici.
Sotia maiorului Gogan, doamna Georgeta, ca si Ionela lo-nescu, sotia unui alt cadru activ din SRI, cu functia de sef de birou, ambele angajate ale Gelsor, au fãcut nu o datã caz de locul de muncã al sotilor,

obtinând cu usurinta date econo-mico-financiare de la societãti din portofoliul FPS; au avut acces inclusiv la caietele de sarcini întocmite de filiala FPS pentru întreprinderile scoase la licitatie, în acest fel, Gelsor a intermediat cu un substantial profit privatizarea SC AMC SA Vaslui si Moldosin SA (combinatul de fire si fibre sintetice). Dupã vânzarea acestuia din urmã, fostul sãu director a devenit angajat al lui Vântu. Nu numai doamna Gogan, reco-
172

mandându-se în mod curent drept sotia sefului SRI, a pus practic aceastã institutie în serviciul societãtii Gelsor, ci si maiorul Gogan a avut o contributie esentialã, cerându-le subalternilor sãi sã obtinã informatii de interes pentru societatea de valori mobiliare si folosind serviciile institutiei pentru a transporta în sigurantã corespondentã, dar si mari sume de bani ale acesteia.
în celelalte filiale Gelsor din Moldova lucrurile s-au petrecut aidoma. La Suceava, în fruntea filialei a fost numit fostul ofiter de Securitate Ionel Oancea, în relatii excelente cu ofiteri de informatii activi, care de altfel îl apreciau drept un om care dispune de bune posibilitãti informative în judet. La Botosani, colonelul de Securitate (rezervist SRI) Simion Postea, secondat de cinci functionari proveniti tot din structuri de informatii, întretinea aceleasi relatii de caldã amicitie cu ofiteri activi sau rezervisti din SRI, de la interne sau din armatã, beneficiind si de zvonul, cultivat cu grijã, potrivit cãruia Gelsor ar fi o firmã acoperitã a organelor de informatii. Structurile din Moldova ale societãtii erau coordonate la nivel regional de filiala din Iasi, la a cãrei conducere, o datã cu inaugurarea ei, a fost numit fostul ofiter de Securitate Frost. Practic, nimic important nu se putea petrece în Moldova, ca de altfel în întreaga tara, fãrã ca functionarii Gelsor sã nu afle si apoi sã transmitã mai departe, pe cale ierarhicã, în conditii de deplinã conspirare a activitãtii, folosind propria retea de comunicatii prin satelit sau chiar posta specialã a SRI-ului, care îsi deserta sacul de informatii în ograda Gelsor de la Bucuresti.
Ca si în alte locuri din tarã, la filiala Constanta se mentineau cu multã grijã legãturi operationale secretizate cu centrala. Aici a fost chiar tãiat un plop înalt, care obtura legãtura antenei de pe sediu cu satelitul. Pentru cã a venit vorba de retelele de comunicatii, trebuie spus cã angajatii filialelor Gelsor aveau mai mare încredere în propriile retele decât în posta secretã a

SRI-ului, pe care au utilizat-o de multe ori. Ei sustineau ca mentin curent legãtura cu Bucurestiul prin intermediul unui satelit geostationar situat deasupra Canadei.
Ca si în cazul filialei de la Neamt, în constituirea nucleului reprezentantei de la Constanta s-a implicat direct acelasi Cornel Rudãreanu. De altfel, cum am mai mentionat, acesta îsi fãcuse primul stagiu în Securitate la Constanta, înainte de a fi încadrat în DIE si a pleca în misiuni peste hotare. El îsi pãstrase bune relatii cu ofiterii de informatii de aici si gratie faptului cã la Bãneasa fusese coleg de promotie cu fostul sef al Centrului Operativ Zonal Dobrogea. Bazându-se atât pe relatiile cu ofiteri activi din SRI, cât si pe propria experientã, Rudãreanu a selectat în vara anului 1995 trei ofiteri de Securitate rezervisti, în vederea cooptãrii lor în reteaua Gel-sor: locotenent-colonel Paul Dutu, fost ofiter de contraspionaj pe relatia Grecia, bun cunoscãtor al limbii elene, Gheor-ghe Dumitrache, fost adjunct al serviciului de contraspionaj, si Grigore Spinoche, fost adjunct al filajului de la Securitatea din Constanta, în toamnã, cei trei au fost chemati la sediul SRI în biroul maiorului Ion Anghel, unde acesta le-a explicat cã au fost alesi sã se ocupe de coordonarea filialei Gelsor. Au luat, din biroul maiorului SRI, legãtura cu Rudãreanu si s-au împãrtit sarcinile: Dutu prelua munca de birou, Dumitrache se ocupa de reprezentarea firmei si negocieri la diverse niveluri, iar Spinoche ar fi urmat sã preia partea mai sensibilã a penetrãrii informative a unor medii de interes pentru firmã, însã când firma si-a început oficial activitatea în Constanta, la 15 noiembrie 1995, a fost preferat ca director Paul Dutu. Nu atât datoritã capacitãtilor sale iesite din comun, cât a scrupu-lozitãtii împinse pânã la pedanterie si, nu în ultimul rând, a loialitãtii de care dãduse dovadã în perioada de proba. Contactele cu ceilalti doi ofiteri de Securitate au încetat.

Desi a avut un început modest, filiala din Constanta a devenit una dintre cele mai puternice si mai bine organizate din
174

tara. Angajatii au urmat, ca si ceilalti din tarã, cursuri speciale la Bucuresti, iar o armatã de brokeri urmãrea permanent piata valorilor mobiliare. Lovitura cea mare datã de lucrãtorii acestei filiale a avut loc cu prilejul privatizãrii Romcim-ului cu trustul francez La Farge. Beneficiind de informatii care dãdeau drept sigurã aceastã operatiune, filiala a cumpãrat la preturi minime pachete mari de actiuni ale Fabricii de ciment din Medgidia, în contextul în care intentia grupului francez nu era cunoscutã public. Acestea au fost apoi revândute la un pret astronomic.

LaTulcea, celãlalt judet dobrogean, agentia Gelsor, desi mult mai redusã numeric, a reusit o altã loviturã în beneficiul lui Sorin Ovidiu Vântu, prin achizitionarea a 60% dintre actiunile firmei cu capital privat Atbad SRL, firmã profilatã pe activitãti de turism, prestând servicii în special pentru personalul diplomatic acreditat la Bucuresti. Angajatii Gelsor au aflat de declinul firmei si au profitat la timp, venind cu o ofertã tentantã. Ca si alti subalterni ai lui Vântu, seful filialei tulcene a societãtii, Florian Nencu, provenea din SRI: fusese pensionat pentru limitã de vârstã în 1995, cu gradul de colonel. Nencu a fost cel care, pânã în 1989,1-a avut sub supraveghere pe muncitorul brasovean Werner Sommerauer, participant la revolta din 15 noiembrie 1987 si deportat la Tulcea.

Un alt centru zonal Gelsor s-a dezvoltat pe axa Galati-Tul-cea-Buzãu-Vrancea. Toti directorii executivi fãcuserã parte din fosta Securitate, iar personalul, ca si directorii, fusese selectat (cum s-a vãzut deja) în functie de legãturile lor de rudenie sau prietenie cu cadre active din SRI. La Brãila a fost ales ca reprezentant Gelsor chiar fostul sef al sectiei SRI, maiorul Dumitru Boldeanu. Acesta mentinuse contactul cu o bunã parte din fostii sãi colegi, ramasi în activitate sau rezervisti. Dintre cei din urmã, sunt de mentionat Aurel Hâr-joghe, fost locotenent-colonel SRI, cu obscure relatii de afaceri în Ucraina si Moldova, si Gheorghe Cioranu, fostul sãu

loctiitor, printre cei mai porniti împotriva guvernãrii de la acea datã, la adresa cãreia nu se sfiau în nici o împrejurare sã profereze cele mai dure amenintãri, în rest, la filiala Brãila angajatii îsi vedeau de treabã ca peste tot în tarã: obtineau, prelucrau, stocau si transmiteau date despre cei mai importanti agenti economici cu capital de stat sau privat.

La comanda sectorului zonal Transilvania al Gelsor a fost numit colonelul în rezervã Buliga, aflat în relatie directã cu Rudãreanu. Nu întotdeauna relatiile între fostii ofiteri ai Securitãtii angajati în structurile societãtii au decurs fãrã asperitãti. La Brasov, de pildã, fostul ofiter Marius Mãrgineanu, numit în 1995, a fost înlocuit dupã un an pentru cã a refuzat ordinele comandantului zonal si ale lui Rudãreanu de a întocmi fise detaliate ale întreprinderilor profitabile din judet. Ulterior, comanda operatiunilor de la Brasov i-a revenit lui Ambrozie Popa, fost ofiter de contrainformatii economice, care rãspunsese de majoritatea întreprinderilor din judet, le cunostea foarte bine atât potentialul, cât si oamenii aflati la conducere, în alte locuri, fostii ofiteri SRI s-au arãtat mai putin scrupulosi si mai interesati de câstigurile financiare considerabile pe care le realizau o datã angajati la Gelsor — tentatia principalã pentru marea majoritate a celor care s-au înregimentat în slujba lui Vântu.

Structurile filialelor Gelsor din Transilvania nu au fost cu mult diferite de cele din alte zone, dar aici, cu unele exceptii, nu s-au înregistrat încãlcãri atât de flagrante ale legii sau deontologiei ofiterilor de informatii ca în restul tãrii, în documentarea dosarelor de societate erau preferate sursele deschise (în special presa localã, trecutã în mod riguros în revistã) si mai putin mijloacele de influenta si santaj pentru obtinerea abuzivã a informatiilor de interes. O astfel de atitudine a avut, de pildã, fostul colonel Emil Lemnaru, pensionat în 1994 Si angajat ca director al agentiei Gelsor din Cluj în 1995, care a pus pe primul plan cultivarea unor relatii colegiale cu ofi-

terii activi si numai în subsidiar a încercat sã obtinã informatii de la acestia, de regulã în probleme nu de mare anvergurã. O situatie similarã a existat si la Arad, unde fostul colonel Li-viu Stana, care lucrase în contrainformatii economice la SRI pânã în 1992, nu a cãutat (cel putin nu vizibil) sã profite de relatiile sale anterioare. La Târgu Mures, fostul colonel Roman Chereches si unul dintre vechii sãi colaboratori de la Securitatea Mures, un subofiter de filaj, s-au ferit, de asemenea, sã uzeze în mod deschis de influenta lor pentru aflarea unor date confidentiale privind societãtile comerciale din judet.

Fosti ofiteri de Securitate gravitau si în jurul filialei Gelsor din Hunedoara, unde a fost numit director Augustm Guran, pensionat înainte de 1989, care prefera mai degrabã cercurile vechilor sãi colegi din vremurile Securitãtii, mai ales compania fostului sef al Inspectoratului de Securitate Hunedoara, colonelul Lucian Vãceanu. O situatie putin diferitã se regãsea la Bistrita, unde fostul loctiitor al comandantului SRI din judet, locotenent-colonel Vasile Buliga, conducea, dupã trecerea sa în rezervã, în martie 1995, filiala Gelsor, dar fãrã a se implica în actiuni vizibile de a-si determina fostii colegi sã-1 sprijine în culegerea de date privind societãtile comerciale intrate în sfera de interes a Gelsor.
O situatie deosebitã exista la Sibiu, unde filiala Gelsor era condusã de locotenent-colonel în rezervã loan Cârciumareasa, ofiter de contrainformatii în fosta Securitate. Cel putin pânã în 1998, acesta a cultivat cu insistentã relatii cu cadre active si în rezervã din SRI (a angajat de altfel la Gelsor un mare numãr de rude ale lor), solicitând sã fie recomandat managerilor unor societãti comerciale, pentru a-i determina sa tranzactioneze pachete de actiuni prin intermediul societãtii conduse de Sorin Ovidiu Vântu. Cârciumareasa i-a convins pe multi dintre ofiterii de informatii sã-si depunã sume mari de bani la FNI, asigurându-i (asa cum, colegial, au fãcut-o în general toti directorii filialelor Gelsor din tarã cu fostii lor ca-

marazi) cã vor fi înstiintati la timp sã-si retragã banii, în caz de pericol. Insistentele colonelului Cârciumãreasanu si-au gãsit un ecou prea mare printre cadrele active ale SRI, alertate de faptul cã deseori acesta folosise drept cecuri în alb numele lor în relatia cu managerii diferitelor societãti, ca si calitatea sa de fost ofiter de informatii.
La Sibiu, cadrele SRI trãiau cu ideea cã Gelsor este o structurã de informatii paralelã si mare parte dintre ele nu au exclus posibilitatea ca, la nivelul filialei locale, sã se stocheze si informatii destinate unor eventuale actiuni de santaj, compromitere, racolare si influentã. Asa se face cã lui Cârciumãreasa i s-au solicitat (în termeni colegiali) câteva explicatii, iar acesta a arãtat cã datele pe care le culege în legãturã cu diverse societãti comerciale privesc doar obiectul de activitate al unei societãti de valori mobiliare. Cârciumãreasa a respins acuzatiile aduse, afirmând cã sunt rãspândite de concurentã, dat fiind cã Gelsor a câstigat întâietatea în domeniu. Cât priveste angajarea unui mare numãr de ofiteri de informatii în structurile societãtii, a explicat cã s-a solicitat un aviz din partea conducerii SRJ cu privire la f aptul cã noile lor angajamente comerciale nu încalcã legea sigurantei nationale, aviz care ar fi fost obtinut.
Aceastã explicatie a fost datã în situatii similare de mai multi directori Gelsor din tarã fostilor colegi din structurile de informatii. Suspiciunile s-au oprit aici, mai ales cã loan Cârciumãreasa a stiut sã le risipeascã prin relatiile excelente pe care si le-a mentinut cu conducerea sectiei SRI Sibiu, ca si cu o parte însemnatã a ofiterilor, inclusiv cu cel care se ocupa de protectia cadrelor si a muncii de informatii. A'ceste bune relatii au fost potentate de faptul cã, întocmai ca în restul tãrii, numerosi ofiteri, personalitãti locale, functionari de stat depuseserã sume însemnate la FNI, primeau anual sume mari ca dobândã, fuseserã asigurati de protejarea fondurilor lor si li se acordau diferite facilitãti prin sistemele dezvoltate de Gelsor.

Atât la filialele transilvãnene, cât si la cele din Banat, preponderenta fostilor securisti în structurile Gelsor a fost evidentã, chiar dacã, spre deosebire de filialele din unele judete ale Moldovei, relatiile lor de serviciu cu ofiteri activi din SRI erau mai putin evidente si directe. Aceste relatii s-au deteriorat mai ales dupã ce au apãrut în presã, la sfârsitul anului 1997, câteva articole care acuzau Gelsor cã dezvoltã structuri paralele de informatii. A fost un scurt moment de impas pentru directorii societãtii proveniti din structurile de informatii, dar el a fost depãsit în urma convocãrii lor la Bucuresti în ianuarie-februarie 1998, când conducerea Gelsor le-a comunicat cã SRI nu are nimic împotrivã ca ei sã ocupe functiile respective. Oricum, relatiile cu ofiterii activi ai SRI au devenit dacã nu mai reci, cel putin mai bine camuflate, îndeosebi în conditiile în care directorul adjunct, generalul Vasile Lupu, a solicitat lucrãtorilor din subordine sã împiedice scurgerile de informatii din institutie cãtre angajatii Gelsor.
Pentru ofiterii din fosta Securitate care nu trecuserã pe la SRI a devenit mult mai dificil în acest context sã mentinã relatii cu ofiteri activi de informatii. Este cazul fostului colonel Constantin Badea, care a avut pânã în 1983, când s-a pensionat de boalã, functia de sef al contraspionajului în judetul Caras-Severin.

Ca director al Gelsor, a reusit totusi performanta de a intra în posesia unui pachet important de actiuni la Uzinele Resita, manipulat ulterior de centrala de la Bucuresti, informatã asupra interesului partenerului american No-ble Venture fatã de societate, în perspectiva privatizãrii acesteia, într-o situatie ceva mai bunã sub aspectul relatiilor cu ofiterii activi de informatii a fost directorul Gelsor din Timis, generalul în rezervã Pãsculescu, fostul ofiter de contrainfor-matii al Comandamentului grãnicerilor din zona de vest a tãrii, care avea parte de bune oficii la unitatea teritorialã a SRI, la nivelul adjunctului sefului sectiei, colonelul Flore.

O situatie aparte s-a putut constata la Satu Mare, unde filiala Gelsor actiona cu maxima discretie. La conducerea filialei a fost numit colonelul în rezervã Dinu Bosca. La toate cele patru puncte de lucru (Cãrei, Tasnad, Negresti Oas si Satu Mare), acesta a angajat cadre militare în rezervã, provenind din fosta Securitate. Interesul de a atrage astfel de cadre, chiar si în relatii de colaborare, s-a mentinut si dupã înfiintarea filialei. O activitate impusã de colonelul Bosca subordonatilor sãi a fost aceea de a alcãtui fise personale celor care intrau în sfera de interes a Gelsor (în special directori si alte persoane cu functii de conducere din întreprinderi cu capital de stat, FPS etc.). Sediul Gelsor din Satu Mare, de altfel impozant, se afla pe o stradã lãturalnicã. Aici se lucra în permanentã în schimburi, iar casa era pãzitã de doi câini lãsati liberi în curte, lucru cel putin ciudat pentru o societate care tranzactioneazã valori mobiliare. Discretia de aici a încurajat anumite zvonuri: la Satu Mare se vorbea cã societatea Gelsor ar fi fost creatã de fostul director al SRI Virgil Mãgureanu pentru a spãla banii proveniti din operatiunile ilegale desfãsurate înainte de 1996 si pentru a regrupa în jurul ei cadrele rãmase fidele vechii puteri.

Structurile militarizate ale Gelsor din Moldova, Dobrogea si Transilvania s-au regãsit si în judetele din sudul tãrii. Autonomia tuturor filialelor era redusã, întrucât toate operatiunile se decideau la centru. Lãsând la o parte operatiunile curente (atragerea unor clienti pentru carnete de investitor sau achizitionarea de actiuni de la persoane fizice), conducerile locale elaborau doar planurile de penetrare informativã a obiectivelor fixate si alcãtuiau fisele solicitate pentru diverse societãti comerciale sau persoane intrate în sfera de atentie a Gelsor, transmitând datele obtinute la sediul central. Cu cât filialele erau situate mai aproape de Bucuresti, cu atât controlul asupra lor era mai mare. La Giurgiu, de pildã, s-a deschis un punct de lucru, activitatea filialei (evidenta contabilã si de per-

sonal) fiind tinutã la centrala Gelsor din Bucuresti. Sef al punctului de lucru a fost numit colonelul Gheorghe Rus, fostul comandant al PCTF Giurgiu pânã în 1990, când s-a pensionat, între 1990 si 1996 a fost consilier local, ales pe listele FSN si apoi ale PDSR. A fost unul dintre foarte putinii directori Gelsor care nu proveneau din fosta Securitate, via SRJ sau SIE. A fost probabil selectat pentru ca avea relatii apropiate atât cu fostii sãi subalterni din Vama Giurgiu, cât si cu ofiteri din SRI si politie.

în toate celelalte judete din sud, structurile Gelsor, desi reduse ca numãr de angajati, aveau în frunte fosti ofiteri superiori din serviciile secrete. Astfel, în judetul Cãlãrasi functia de director era ocupatã de Ion Gheorghe, fostul sef al SRI pânã în 1994, când se pensionase. Filiala din Slatina a fost condusã de seful Securitãtii, pensionar SRI, Nicolae Lungu. Acestia au mentinut relatii apropiate, chiar de prietenie, cu ofiterii de informatii mai în vârstã si au fost vãzuti intrând frecvent în sediile sectiilor locale ale SRI.

în Teleorman, la conducerea filialei din Alexandria, care coordona alte patru puncte de lucru la Videle, Rosiorii de Vede, Turnu Mãgurele si Zimnicea, a fost numit director Gelsor Dumitru Neda, fost ofiter de Securitate. Majoritatea angajatilor erau rude apropiate (soti, sotii) ale unor cadre active sau în rezervã din SRI. De altfel, directorul a mentinut relatii foarte apropiate atât cu cadre active ale institutiei, cât si cu factori de decizie din judet. Neda profita de toate aceste relatii pentru a satisface solicitãrile centralei Gelsor de la Bucuresti, adunând date privind situatia economicã, juridicã si financiarã a întreprinderilor din judet.

La fel proceda si directorul Gelsor din Vâlcea, tot fost cadru SRI, care a manifestat un interes vizibil pentru informatii care nu mai priveau doar cotarea la bursã a unei societãti (fiind interesat inclusiv de aspecte politico-administrative, de orientarea politicã a unor manageri, dar si de racolarea

unor informatori din interiorul unor societãti comerciale, plãtiti drept colaboratori Gelsor). Dupã aceastã reteta, reprezentantul în Vâlcea al lui Sorin Vântu îl plãtea drept colaborator pe juristul Directiei Finantelor Publice (Vintan), la rândul sãu ofiter de Securitate în Sibiu, înainte de 1989.
Aceleasi metode au fost utilizate si de fostul ofiter SRI care conducea filiala Gelsor din Pitesti, într-unul dintre cele trei puncte deschise în judet, si anume la Câmpulung, lucra fiica juristului de la Aro SA. Probabil cã nu mai mirã pe nimeni faptul cã si juristul de la Aro a lucrat în Securitate, ca de altfel majoritatea colaboratorilor si angajatilor SC Gelsor SA din judetul Arges. Ei au întins o plasã nevãzutã asupra unitãtilor economice mai importante, adunând date în legãturã cu capitalul social, cifra de afaceri, virtualii investitori strãini, oportunitãtile de dezvoltare etc. Informatiile, prelucrate pe calculator, se pãstrau de cãtre directorul filialei în conditii de maximã sigurantã.
De asemenea, Gelsor Pitesti a dezvoltat, ca si filialele din celelalte judete, o vastã retea de colectare a certificatelor de actionar. Pentru atragerea de noi investitori pentru certificatele emise, lucrãtorii pitesteni de la Gelsor au mers pânã la a promite unor cadre active din SRI cã vor fi informate cu prioritate asupra momentului când se va trece la lichidarea FNI, pentru a intra de îndatã în posesia banilor depusi. La fel se derula si activitatea Gelsor din Ploiesti, unde cei zece angajati din subordinea directorului, fost cadru SRI, aveau preocupãri evidente pe linie informativã, adunând, stocând si prelucrând date pe care le trimiteau zilnic centralei de la Bucuresti.
Gelsor a fost, fãrã îndoialã, o constructie logisticã formidabilã. Ea a beneficiat de sprijinul fostilor securisti (fiind preferati, cum am mai precizat, cei cu un stagiu în serviciile secrete) si nu s-a bazat doar pe disciplina cazonã, ci si pe cointeresare. Prin natura informatiilor considerate de interes (si care nu se limitau, în genere, la sfera economicã), „întreprinderea" lui Sorin Ovidiu Vântu a depãsit caracterul unei simple retele
182

destinate îmbogãtirii membrilor ei. Prin modul extrem de ingenios al constructiei, care a despãrtit la un moment dat partea „logisticã" de ceea ce se conturase ca fiind un simplu joc piramidal (adicã Fondul National de Investitii), corabia initialã a fost salvatã — si chiar mai mult decât atât.
Cu concursul ofiterilor proveniti în special din Serviciul Român de Informatii, reteaua Gelsor a continuat sã alimenteze cu bani PDSR-ul, aflat în opozitie, exemplul acelui „Hagi al finantelor", Nicolae Vãcãroiu, fiind doar vârful aisbergului. Iar cu concursul directorului SRI Costin Georgescu si al adjunctului sãu Mircea Gheordunescu, cei care au dat „aviz favorabil", la începutul anului 1998, ofiterilor SRI care trecuserã în rezervã sã lucreze în aceastã structurã paralelã, cercul a fost închis. Fondul National de Investitii a cãzut la timp pentru a acoperi grave scandaluri de contrabandã (cu afise, cu motorinã) sau de încãlcare a embargoului operate de regimul Iliescu pânã în 1996. Toti au sfârsit cu bine — mai putin presedintele Constantinescu, înselat de propriii oameni si fiind nevoit sã se recunoascã înfrânt de fosta Securitate165. Dupã alegerile din 2000, Sorin Ovidiu Vântu a ajuns sã fie cercetat într-un dosar ale cãrui ite nu pot fi descâlcite, astfel cã nu existã posibilitatea de a i se gãsi vreo vinã, Vãcãroiu a devenit presedinte al Senarului, Gheordunescu consul la Milano, Costin Georgescu a fost trimis ambasador în Cipru înainte de alegeri, si acolo a rãmas. Iar Iliescu este presedintele tuturor.
Mostenitorul lui Ceaus eseu
înainte de 1989, existau în Departamentul Securitãtii Statului douã unitãti care desfãsurau activitãti cu caracter exclusiv economic: întreprinderea de Comert Exterior „Dunãrea", aflatã sub comanda colonelului Constantin Gavril, si Serviciul Independent pentru Comert Exterior, codificat UM 0650, aflat sub comanda colonelului Stefan Alexandru. La
PRIVATIZAREA SECURITÃTII 183
ICE Dunãrea, dupã cum am mai spus, lucrau 115 ofiteri, 10 subofiteri si 12 civili, în Serviciul Independent pentru Comert Exterior lucrau 41 de ofiteri, 2 subofiteri si 2 civili. Sarcinile acestora erau de a controla comertul exterior al României.
Cadrele fostei Directii de Informatii Externe — sau UM 0544, actualmente Serviciul de Informatii Externe •— derulau si ele asa-zise „operatiuni speciale", constând în contrabandã, furturi sau vânzãri de tehnologii si arme, precum si în vânzarea de sasi si evrei, în baza unor întelegeri nici astãzi recunoscute cu autoritãtile vest-germane, respectiv israeliene. Ofiterii români au pus la punct chiar formulare

tipizate, prin care se stabilea valoarea fiecãrui om vândut, în functie de studii, vârstã si stare de sãnãtate. Asemenea formulare mai existã în arhivele SIE166.
De asemenea, o parte importantã a ofiterilor din UM 0544 au lucrat sub acoperiri comerciale în Occident, gestionând foarte multe dintre afacerile externe ale regimului comunist si ale Securitãtii. Dupã cum am amintit, în spionajul României Socialiste lucrau în preajma evenimentelor din decembrie 1989 un numãr de 715 ofiteri, 36 de maistri militari, 197 de subofiteri si 111 persoane încadrate ca personal civil. Cei care nu erau angrenati în „afaceri murdare" la ordin fãceau pur si simplu bisnitã — precum amintitul Virgil Faur.
O datã cu „preluarea" fostelor unitãti ale DSS de cãtre Ministerul Apãrãrii Nationale în ianuarie 1989, Gelu Voican Voi-culescu si Nicolae Militam au hotãrât includerea în MApN a uneia dintre unitãtile specializate în comert exterior ale Securitãtii, anume ICE Dunãrea care, s-a decis, „se contopeste cu ROMTEHNICA"167. Ratiunea nu putea fi decât una — dinamizarea exporturilor „speciale" ale unitãtii producãtoare de armament militar, în conditiile în care concurenta pe piatã crescuse invers proportional cu posibilitãtile de desfacere, în aceste conditii, foste cadre ale Securitãtii angajate la ROMTEHNICA, alãturi de ofiteri de informatii din armatã, au reusit sã aibã ulterior performante deosebite, precum
184

vânzarea de echipamente militare Irakului. Un articol apãrut în New York Times în vara anului 2002, bazat pe un studiu elaborat de doi experti americani în dezarmare nuclearã, releva „semnarea unui contract în ianuarie 1995 pentru cumpãrarea a 250 de seturi de componente de motoare pentru rachete, pe care Irakul nu le putea produce, ceea ce încãlca fãrã îndoialã flagrant embargoul impus acestei tãri de cãtre Organizatia Natiunilor Unite"168. Un contract similar se derulase anterior cu Iranul, în conditiile embargoului si sanctiunilor impuse de Statele Unite asupra acestei tãri, dar „comertul cu arme" si implicarea în acesta a fostilor ofiteri de informatii ai regimului comunist — fie militari, fie securisti — e o poveste mult mai lungã si complicatã. Cert este cã si aceste fapte s-au petrecut tot sub oblãduirea lui Ion Iliescu, la fel ca proliferarea spectaculoasã a retelelor mafiei arabe în România sau importurile de petrol libian prin firmele lui Adrian Costea (la un pret mai mare decât al pietei internationale), afacere rãsplãtitã cu fotografii si afise prezentându-1, în 1996, pe seful statului cel sãrac si cinstit, purtând la mânã un Ro-lex de aur.
Nu numai armata a beneficiat de aportul în „cadru organizat" al fostilor ofiteri de la ICE Dunãrea. Pe ruinele acestei unitãti a Securitãtii a crescut chiar si un partid politic, aliat din 2004 cu PSD-ul, partidul care a propulsat echipa Iliescu-Nãs-tase în fruntea tãrii. Este vorba de Partidul Umanist Român, condus de cel mai cunoscut dintre colaboratorii în afaceri ai respectivei unitãti, Dan Voiculescu. Voiculescu a negat întotdeauna si neagã si în prezent cu înversunare apartenenta sa la fosta Securitate, dar asta deja conteazã mai putin în comparatie cu serviciile pe care le-a adus structurilor ei, cu contributia sa la operatiunile AVS, „aport valutar special", denumire sub care se ascundeau afacerile dubioase ale politiei politice comuniste sau comisioanele percepute de ea.
Sumele în valuta din conturile alimentate de AVS erau destinate finantãrii unor actiuni externe ale Securitãtii, econo-
PRIVATIZAREA SECURITÃTII 185
mice sau de altã naturã, precum plantarea unor „disidenti" ai regimului sau a asa-ziselor „fantome", agenti cu o identitate fabricatã. Dar „partea leului" se vãrsa în conturile lui Cea-usescu. Didi Secrieru, un fost coleg de breaslã al lui Dan Voi-culescu de la o altã firmã a Securitãtii, ICE ARPIMEX, care însã nu si-a ascuns calitatea de ofiter acoperit al Directiei de Informatii Externe, estima cã aceste conturi ale lui Ceauses-cu însumau „minimum douã miliarde de dolari". El dãdea si un exemplu pentru modul în care se alimentau conturile dictatorului, rãmase neidentificate pânã în ziua de azi. întreprinderea de comert exterior în care „lucra" s-a ocupat multã vreme cu comercializarea în SUA a bocancilor românesti, la pretul de 8 USD perechea. Din acest pret „doar sapte intrau în contul ICE ARPIMEX si restul de un dolar lua calea unui cont intermediar"169, din care banii erau vãrsati în conturile lui Ceausescu sau ale Securitãtii. Toate întreprinderile de comert exterior, ca si centrala ministerului de resort, erau sub controlul Securitãtii si foloseau aceleasi practici.

La fel s-a întâmplat si cu firma CRESCENT, înfiintatã în noiembrie 1980 la Pireu, în Grecia. Ea a servit drept paravan pentru colectarea unor comisioane dupã modelul de mai sus. Ulterior, dat fiind cã serviciile secrete grecesti îl bãnuiau pe primul „patron" al firmei, Fouad Sanbar, cã are relatii cu Organizatia de Eliberare a Palestinei, firma si-a mutat sediul în Cipru si a „primit" curând un alt patron, de astã datã britanic. Dar nu e cazul sã intrãm acum în amãnunte privind istoria „veche" a CRESCENT-ului. Retinem doar cã la l martie 1982 s-a deschis o filialã a acesteia la Bucuresti, iar director a fost numit nimeni altul decât Dan Voiculescu, pânã atunci cu o carierã de economist în douã întreprinderi de comert exterior românesti — întâi la TEHNOFORESTEXPORT, de unde a fost transferat la 15 august 1970 la ICE VITROCIM.
Cum spuneam mai devreme, Voiculescu contestã cu tãrie cã ar fi fost ofiter de Securitate „deplin legendat" în aceste între-
186

prinderi de export, desi practica generalã în cazul unor asemenea responsabilitãti impunea racolarea sa. Oricum, conteazã mai putin dacã a fost sau nu; existã oameni care au fãcut servicii imense Securitãtii fãrã sã fi fost cadre ale ei. Nu mult dupã înfiintarea filialei CRESCENT la Bucuresti, aceasta derula tranzactii care i-au adus o cifrã de afaceri de 200 de milioane de dolari anual si un profit pe mãsurã, de circa 5 milioane USD. Succesul afacerilor lasã sã se întrevadã relatiile privilegiate pe care le avea Dan Voiculescu cu autoritãtile regimului si cu Securitatea. Dar sã urmãrim câteva dintre acestea.
Un control preliminar realizat în perioada 17 iulie-10 august 2000 în arhivele operative si neoperative ale ICE Dunãrea de cãtre Ovidiu Budusan, procuror specializat din Parchetul General, a scos la luminã mai multe aspecte ale „afacerilor" Securitãtii, ridicând multe semne de întrebare în legãturã cu activitãtile derulate prin intermediul CRESCENT. S-a constatat cã firma nu si-a respectat angajamentele de a livra în totalitate ,;comisioanele confidentiale" datorate firmei Securitãtii ICE Dunãrea, pentru favorul de a i se fi acordat statutul de unic operator al comertului cu aluminã pe piata românească, în arhiva s-a identificat în dosarul operatiunii AVS „ALUMINA" o notã informativã referitoare la o întâlnire între Alexandru Voinic, ofiter de Securitate de la ICE Dunãrea, si un reprezentant al CRESCENT. Voinic i-a „bãtut obrazul" subalternului lui Voiculescu, reamintindu-i „promisiunea fãcutã în anul 1987, luna februarie, cã, dacã se va perfecta operatiunea de aport valutar [adicã dacã firma CRESCENT va fi aleasã pentru operatiunile comerciale cu aluminã — n.n.}, atunci se vor remite circa 100 000 dolari. Operatiunea s-a derulat, si în contul respectiv s-a remis o sumã mult mai micã"170. în continuare, netinând cont de scuzele functionarului de la CRESCENT, care spunea cã tocmai au fãcut o serie de plãti care le-au cam golit conturile, „Alexandru Voinic s-a arãtat foarte supãrat cã nu s-a respectat promisiunea fãcutã initial
PRIVATIZAREA SECURITÃTII 187
si ar fi mai bine dacã s-ar analiza din nou situatia, deoarece, pentru viitor, el nu se va mai preocupa pentru perfectarea de afaceri cu firma CRESCENT".
Cu Securitatea nu era de glumit. Speriat, functionarul a promis cã va discuta cu Dan Voiculescu „si probabil vor reveni asupra acestui subiect". Dar Voiculescu s-a arãtat mai tare decât ofiterul Voinic de la Securitate: „Din verificarea documentelor identificate pânã în prezent în arhiva operativã, rezultã cã actiunea ALUMINA a fost închisã fãrã sã se încaseze întreaga sumã convenitã —100 000 USD, ci doar 27 690 USD", se consemneazã în investigatia procurorului. Nu s-a putut stabili destinatia finalã a diferentei de 62 310 USD. Dar ea se poate bãnui. Ceea ce rãmâne în orice caz relevant este cã Dan Voiculescu îsi permitea sã „tragã tepe" securistilor de la ICE Dunãrea îhtr-o perioadã în care nimeni nu îndrãznea sã se joace cu Securitatea. Era un prim semn al vocatiei umaniste a omului de afaceri de succes de astãzi? Sau o formã de curaj civic, prin care se dãdea o loviturã structurilor represive ale statului comunist?
Exemplul de mai sus a fost ales doar ca sã arate puterea lui Dan Voiculescu în raport cu Securitatea. CRESCENT rãmânea, dincolo de ciupelile unor comisioane confidentiale si de supãrãrile unor ofiteri precum Voinic, partener de afaceri privilegiat al ICE Dunãrea, întreprinderea Securitãtii care intermedia si percepea comisioane în cazul majoritãtii activitãtilor de comert exterior, prin firme terte din România aflate sub controlul DIE (ICE Carpati, TERRA, ARPIMEX, ARGUS s.a.) sau prin intermediari, precum

CRESCENT. Aceasta din urmã „a beneficiat în 1989 de livrãri masive de ciment pe diferite relatii (Spania, Republica Dominicanã, Algeria), uree, produse metalice, aluminiu". Firma CRESCENT, cum se afirmã în nota citatã mai sus, „a reprezentat Pentru ICE Dunãrea principalul beneficiar al exporturilor vizând produsele amintite, cu urmãrirea si derularea livrãrilor
188

fiind însãrcinate trei din cele sase servicii ale celei din urmã (Serviciile 3, 4 si 6)". Pentru exporturile de ciment (de încasarea comisioanelor si a contravalorii se ocupa în acest caz Serviciul 6 al ICE Dunãrea) sumele au fost în general încasate.
în vederea stabilirii ponderii participãrii firmei CRESCENT la realizarea volumului de afaceri al ICE Dunãrea, investigatorii arhivei acesteia au fãcut o evaluare a contractelor si a livrãrilor efectuate în anii 1988-1989 de cãtre firma Securitãtii cãtre cea condusã de Dan Voiculescu. Cifrele sunt sugestive prin ele însele, în 1988, ICE Dunãrea a realizat prin intermediul CRESCENT 66,98% din volumul sãu total de export si aproape integral exportul de ciment pe diferite relatii finale. Tot prin intermediul CRESCENT, ICE Dunãrea a realizat 40% din totalul exporturilor de ciment ale României (totalul exportului de ciment în 1988 a fost de 3 325 000 tone, dupã cum se aratã în Anuarul Statistic al României, 1990, din care CRESCENT a preluat l 324 740 tone), în 1989, ICE Dunãrea (Serviciul 6) a realizat prin intermediul CRESCENT 49,94% din volumul sãu total de export si aproape integral exportul de ciment pe diferite relatii finale, reprezentând 26% din exporturile de ciment ale României (total exportat l 893 200 tone, din care CRESCENT a preluat 493 227 tone).
Pânã aici, toate bune si frumoase, s-ar putea spune cã a sprijini activitatea de export a tãrii tale e mai mult decât o dovadã de umanism — e chiar una de patriotism. Numai cã întregul volum de afaceri mentionat mai sus a fost realizat fãrã dublarea actelor comerciale propriu-zise cu operatiuni AVS, iar „aspectul contravine flagrant practicii curente a ICE Dunãrea si naste întrebãri referitoare la avantajele reale ale pãrtii române" de pe urma acestor tranzactii cu CRESCENT, tranzactii care, s-ar zice, au favorizat serios firma a cãrei reprezentantã românească era condusã de Dan Voiculescu. Dar Securitatea nu iubea chiar într-atât firma cipriotã încât sã-i în-
PRIVATIZAREA SECURITÃTII
189
dese milioane de dolari în cont prin intermediul directorului ei român. Explicatia, se pare, este alta si privea „realizarea deturnãrii fondurilor ce s-ar fi putut obtine — conform regulilor epocii — prin operatiuni AVS. Beneficiarul sau beneficiarii acestor actiuni nu au fost încã identificati". Dar pot fi presupusi ca fiind trei: unul mort (Ceausescu), altul dispãrut (Securitatea), al treilea uman si prosper.
Este evident cã relatia dintre directorul Dan Voiculescu al sucursalei CRESCENT la Bucuresti, o firmã strãinã conform actelor publice de constituire, si ICE Dunãrea, o firmã care de fapt era o unitate în toatã regula din organigrama Securitãtii, a fost una „foarte specialã si atipica". Dupã cum relevã documentele firmei-paravan a Directiei de Informatii Externe, s-au identificat cazuri în care notele de protocol întocmite dupã încheierea unor negocieri comerciale cu parteneri externi îl mentioneazã pe Voiculescu drept„membru al delegatiei române". Una dintre acestea este Nota confidentialã 5907 din 3 decembrie 1989, aflatã în dosarul 221 al Serviciului Protocol de la ICE Dunãrea. Ca semn al apropierii „atipice" între CRESCENT si unitatea de comert exterior a DIE, cu ocazia primirii în anul 1988 de cãtre aceasta a titlului de „Erou al Muncii Socialiste", Dan Voiculescu a trimis ofiterilor-afa-ceristi de la ICE Dunãrea o telegramã prin care felicitã firma partenerã în numele sãu si al „colectivului CRESCENT" (oficial, o firmã cipriotã!) pentru distinctia primitã.
Afacerile firmei nu începeau si nu se terminau la Bucuresti, dar Bucurestiul agrea tot ce purta marca CRESCENT. Firma CRESCENT-Cipru a fost actionarã în cadrul firmelor grecesti de navlosire BALKANMAR si INTERMAR. Aceste douã firme detineau, conform verificãrilor efectuate, „o pozitie absolut privilegiatã în relatia lor comercialã cu ICE Dunãrea, prin intermediul lor fiind efectuate majoritatea operatiunilor derulate de cãtre Serviciul 6 [este vorba de serviciul care a gestionat exporturile de ciment si alte materiale de constructie, n.n.]: 77% în 1988 si 62% în 1989".
190

Prietenii si asociatii CRESCENT deveneau deci automat prietenii Securitãtii. Mai mult, s-a ajuns ca, pe lângã volumul imens de afaceri derulat cu firma cipriotã, aceasta sã fie evident favorizatã prin stabilirea unor preturi preferentiale de cãtre ICE Dunãrea, atât în relatiile sale directe de export, cât si cu firmele terte de comert exterior aflate sub acelasi control securistic. Fatã de CRESCENT Securitatea îsi arãta numai fata umanã, chiar si la necaz.

Un control efectuat în legãturã cu favorizarea firmei cipriote în ultimii ani ai regimului comunist a fost consemnat într-un proiect de raport al Curtii Supreme de Control Financiar, ca fiind încheiat la fosta ICE METALIMPORTEXPORT. în document se arãta: „Din analiza si controlul efectuate a rezultat cã reducerile de preturi fãcute la propunerea si de cãtre directorul METALIMPORTEXPORT Ghitã Constantin la contractele încheiate cu firmele EZZ si CRESCENT nu sunt justificate." Constatarea era argumentatã în proiectul de raport amintit prin descrierea ilegalitãtilor comise, care mergeau pânã la fals si uz de fals, deci fapte penale. Bineînteles, se-curistii prietenosi de la ICE Dunãrea au participat la negocierea si derularea tuturor contractelor, deci implicit la favorizarea firmei CRESCENT. Asa cã nu s-a întâmplat nimic. Documentul se încheie cu adnotarea urmãtoare: „Propunerile se vor face dupã discutarea proiectului de raport." Care raport a rãmas vesnic un proiect. De ce în România o firmã cipriotã era imunã chiar si la actul de control al Curtii Supreme de Control Financiar? Din simplu „umanism", ajuns astãzi „doctrina" a fostului director Voiculescu de la CRESCENT?

Micul „accident" cu controlul de stat la METALEXPORT-IMPORT nu a afectat în nici un fel relatiile privilegiate ale lui Dan Voiculescu cu centrala din cadrul Ministerului Comertului Exterior, în 15 martie 1989, el se afla la sediul acestei „unitãti socialiste" într-o sedintã la care participa conducerea centralei, dar si ofiterul loan Popoiu de la ICE Dunãrea. Dupã cum

reiese din nota de convorbire comunicatã superiorilor sãi de cãtre Popoiu, Voiculescu a obtinut fãrã probleme extinderea termenului de decontare a plãtilor CRESCENT pentru loturile de marfa plasate în strãinãtate la 120 de zile, de la un termen anterior mult mai strâns, în acest sens, s-a semnat un nou contract cu METALEXPORTIMPORT. Câteva luni mai târziu, la 5 octombrie 1989, o primã navã care intra sub incidenta noilor prevederi contractuale pãrãsea portul Constanta, cu destinatia SUA. Dar iatã lista completã a acestor transporturi:

a) Nava RASELTINA a pãrãsit portul Constanta la 5 octombrie 1989, cu 3000 tone tablã, destinatia SUA, contract CRESCENT.

b) Nava ILFOV a pãrãsit portul Constanta la data de 6 octombrie 1989, cu 1670 tone tevi, destinatia SUA, contract CRESCENT.

c) Nava MUNZUR a pãrãsit portul Constanta la 9 octombrie 1989, cu 4066 tone otel beton, destinatia Turcia, contract CRESCENT.

d) Nava DIMIS a pãrãsit portul Constanta la 11 octombrie 1989, cu 8523 tone tablã, destinatia SUA, contract CRESCENT.

e) Nava MUNZUR a pãrãsit portul Constanta la 30 octombrie 1989, cu 3940 tone otel beton, destinatia Turcia, contract CRESCENT.

f) Nava CALAFAT a pãrãsit portul Constanta la 3 noiembrie 1989, cu 7934 tone otel beton, destinatia Egipt, contract CRESCENT.

g) Nava TELEGA a pãrãsit portul Constanta la 22 noiembrie 1989, cu 2000 tone tevi, destinatia Canada, contract CRESCENT.

h) Nava FÃGÃRAS a pãrãsit portul Constanta la 11 decembrie 1989, cu 8000 tone otel beton, destinatia SUA, contract CRESCENT.

Nu exista facturi, note de realizãri, declaratii vamale de ex-Port sau alte documente care sã probeze plata cãtre statul ro-

192

mân a contravalorii celor aproape 40 000 de tone de otel, tablã sau laminat de cea mai bunã calitate, vândute în cea mai mare parte de cãtre CRESCENT în SUA si Canada. Practic, încãrcãtura tuturor acestor nave a fost fãcutã cadou de poporul român firmei CRESCENT — cãci nu existã nici o dovadã cã s-ar mai fi efectuat vreodatã plata pentru contravaloarea mãrfurilor cãtre stat. Nu s-au gãsit nici un fel de

facturi sau declaratii vamale de export care sã probeze achitarea mãrfurilor, pentru cã nici nu mai avea cine sã le încaseze: ICE Dunãrea, unitatea Securitãtii care supraveghea derularea contractului, dispãruse contopitã în ROMTEHNICA. Si, în fond, nu mai avea cine cere socotealã pentru deturnarea banilor, de vreme ce regimul comunist dispãruse. Pãgubitul Ceausescu nu a avut timp sã se mai plângã cuiva, iar pãgubitul principal, statul, a privit cum autoritãtile tranzitiei sale îsi bagã capul în nisip.
în genere, asa s-a întâmplat cu investigatiile asupra afacerilor DIE-CRESCENT. Ele s-au oprit întotdeauna înainte de a începe cu adevãrat. Nu mult dupã ce, în 1990, expertii canadieni angajati de guvernul României sã dea de urma conturilor lui Ceausescu au solicitat arestarea lui Dan Voicules-cu, investigatiile lor au fost oprite. Dupã alegerile din 2000, arhivele ICE Dunãrea au fost re-clasificate si ulterior au dispãrut de-a binelea. Procurorul Budusan, care a realizat cercetãri în aceastã arhivã în vara anului 2000, a fost demis din Parchetul General sub un pretext oarecare.
Favorurile de care s-a bucurat firma CRESCENT în România nu pot fi puse, cu sigurantã, în conditiile bine cunoscute de functionare a regimului comunist în anii '80, numai în seama abilitãtii manageriale a lui Dan Voiculescu. Existã douã posibile motive pentru care o obscurã firmã cipriotã s-a bucurat în asemenea mãsurã de concursul autoritãtilor si al Securitãtii în derularea afacerilor sale: ori reprezentantul sãu în România avea usa deschisã la Ceausescu, ori CRESCENT

era doar o firmã asa-zis strãinã, fiind de fapt o proprietate românească. Pentru prima variantã pledează indirect însusi Voi-culescu, care neagã cu înversunare cã ar fi fost securist sub acoperire, desi aceasta era o conditie fundamentalã pentru implicarea sa în afacerile comerciale ale statului român la un asemenea nivel. Dacã nu era strict controlat de DIE atunci înseamnã cã relatiile sale erau atât de înalte, încât ajungeau pânã la Ceausescu, iesind din „aria de acoperire" a Securitãtii.
Pentru cea de-a doua variantã pledează câteva mãrturii. Raportul rezultat în urma investigării din 2000 a arhivelor ICE Dunãrea aratã cã firma CRESCENT a fost constituitã în mod confidential, „actul juridic public de constituire fiind dublat de un act juridic secret". O consecintã ar fi aceea ca, dacã statul român era proprietar sau coproprietar al firmei cipriote, i „s-ar fi cuvenit un procent din toate beneficiile acesteia, în raport cu ponderea sa de participare la capitalul social". Existã, cum spuneam, inclusiv mãrturii publice cu privire la participarea statului român în constituirea CRESCENT. Leon Nas, adjunctul sefului fostei Gospodãrii de partid, a afirmat categoric cã „firma CRESCENT a fost o societate mixtã ro-mâno-cipriotã". Conform expertilor canadieni angajati sã depisteze conturile secrete ale defunctului nostru dictator, CRESCENT a fost proprietatea lui Ceausescu, caz în care Dan Voiculescu este mostenitorul de fapt, chiar dacã nu de drept, al cadavrului din cimitirul Ghencea.
Aceastã variantã este întãritã si de mãrturia fostului general de Securitate Nicolae Plesitã: „CRESCENT este colacul de salvare pentru ce a mai rãmas din ICE Dunãrea. Imediat dupã 1990, generalul Militaru, seful nostru dupã revolta popularã [...], a pus piciorul în prag si a oprit demolarea când a vãzut cât de folositoare era firma pentru tarã." Cel care a intervenit decisiv în favoarea pãstrãrii firmei-paravan a Securitãtii, sustine Plesitã, este generalul Rotaru, ajuns director adjunct în Serviciul de Informatii Externe. „I-au schimbat doar denumirea", sustine generalul Plesitã, dupã care „guvernul Vã-

cãroiu 1-a pus director pe Dan Voiculescu, care a privatizat-o prin formula MEBO."171 Afirmatia lui Plesita este sustinutã de un fapt evident: unul dintre oamenii de încredere ai lui Dan Voiculescu, Mihai Lazãr, propulsat vicepresedinte al PUR si membru în Biroul Politic al partidului, este totodatã director al firmei GRIVCO a lui Voiculescu si a fost înainte de 1989 ofiter superior în cadrul ICE Dunãrea.
A fost si Dan Voiculescu securist? Dar mai conteazã apartenenta strict birocraticã la fosta Securitate, institutie pe care „profesorul doctor" Voiculescu a slujit-o cu abnegatie, pentru a se folosi dupã 1989 de decesul ei, ca si de cel al comunismului, ca si de cel al lui Ceausescu? Cã liderul PUR nu e deloc pur în acest sens o aratã o multime de dovezi publicate în presã privind afacerile necurate ale firmei CRESCENT, bine cunoscutã pentru legãturile ei cu acea parte a Securitãtii implicatã în strângerea „banilor negri" pentru Ceausescu sau în „operatiuni speciale" ale politiei politice comuniste. Cã liderul PUR este mai degrabã îngropat în contracte, datorii si jocuri de culise pe care nici el nu le mai întelege este de la sine înteles. Cu sigurantã, dacã ar fi rãsfoit în ultimul deceniu nu doar bilanturi contabile, ci si

Elogiul nebuniei al lui Erasm din Rotterdam, ar fi avut minima decentã sã nu foloseascã umanismul ca nume al partidului sãu. Cãci marele umanist european spunea „omul nu se naste om; el devine"... Iar dacã si-ar fi cumpãrat mai repede un intelectual disident de pe piata „liberã", cum a fãcut-o pentru o vreme cu deceptio-nantul Dorin Tudoran, ar fi fost mai atent si în privinta propriilor declaratii. Cãci umanistul autodeclarat Dan Voiculescu afirma: „La momentul revolutiei erau securisti foarte puternici, cei care lucrau în comertul exterior si în structurile de partid." în fata nelãmuririi reporterului, care spune „Pãi dumneavoastrã ati lucrat în comertul exterior!", Voiculescu rãspunde cu o seninãtate de personaj cehovian: „Am lucrat, sigur cã da!" Si a fãcut-o atât de bine, încât este singurul care

s-a ales cu bani buni de pe urma mortii lui Ceausescu. Iar în 2004, când a venit scadenta, s-a întors la matcã, spre a-si depune ofrandele la picioarele mostenitorilor „legitimi" ai Securitãtii, cei care l-au lãsat sã joace o vreme de unul singur.

Securistii si contrabanda

Dupã 1989, o altã parte „vertebratã" a securistilor din ICE Dunãrea si fostul Serviciu Independent pentru Comert Exterior a rãmas sã facã afaceri în „cadru organizat". Mai întâi, numerosi ofiteri au fost preluati chiar în centrala Ministerului Comertului Exterior. Astfel, în primãvara anului 1990, directorul Directiei Asia si Extremul Orient era colonelul Tal-pas, secondat de maiorul Minculete. La fel se întâmpla la Directia Africa, unde directorul Grigore si adjunctul sãu Bãlan erau cadre ale fostei Securitãti. Directia Europa, desi nu era condusã de securisti, a fost intens populatã cu ei: începând cu fostul locotenent-colonel Culãu, pe post de consilier, si continuând cu ofiterii Nica, Mihoc, Berinde si Fota. Directia Chimiei din Ministerul Comertului era condusã la acea vreme tot de un ofiter de Securitate, Negoescu, iar de Directia de Organizare si Control a ministerului rãspundea fostul cadru al DSS Negulescu. La conducerile unor întreprinderi din sub-ordinea ministerului (precum FRUCTEXPORT, AGROEX-PORT, METALIMPORTEXPORT sau TERRA) au fost plasati de asemenea fosti ofiteri de Securitate. Toti proveneau din fosta ICE Dunãrea si din Serviciul Independent pentru Comert Exterior al Securitãtii sau erau foste cadre ale Directiei de Informatii Externe, spioni sub acoperirea de atasati comerciali, retrasi din posturi dupã 1989. Au fost si ofiteri care au pãrãsit ministerul în 1990 — cum e cazul fostului ministru adjunct Bãditã, care avea gradul cel mai înalt, acela de general de Securitate. Generalul Bãditã a pãrãsit „comertul exterior", unde functionase în anii comunismului, pen-

tru postul de consilier economic sef al Ambasadei României la Teheran172.

Situatia nu e singularã. Un alt mare numãr de ofiteri ai fostului DSS, proveniti din aceleasi structuri economice specializate în afaceri oneroase, au ajuns bine plasati în structuri ale statului apropiate de îndeletnicirile lor anterioare. Astfel, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Comertului si Ministerul Turismului numiserã pânã în august 1993 un numãr de 17 ofiteri ai fostei Securitãti în posturi aflate în strãinãtate, ca atasati sau consilieri comerciali; alti 11 au intrat în centrala Ministerului Comertului Exterior, întãrind rândurile celor deja prezenti. Dezvãluiri de presã arãtau tot atunci cã Petre Ciobanu, director în Ministerul Afacerilor Externe, fusese ofiter DIE si ca alti doi ofiteri ai Securitãtii ocupau functii-che-ie: Radu Herghelegiu la Departamentul pentru Reformã si Petru Rares ca director al EXIMBANK173.

La Serviciul Independent pentru Comert Exterior din Securitate lucrau 41 de ofiteri. Dupã destructurarea Securitãtii, acest serviciu a fost dizolvat, iar cadrelor li s-a oferit posibilitatea sã treacã într-o viitoare structurã de contraspionaj, care prelua atributiile fostei Directii a IlI-a. Doar o parte a lor a acceptat, asa cum doar o parte a celor de la ICE Dunãrea a preferat sã schimbe epoletii Securitãtii cu cei ai armatei. Cei mai multi au dorit sã se ocupe în continuare de afaceri, dacã se poate tot sub „acoperirea" statului, prin ministere, bãnci, agentii comerciale sau guvernamentale. Luând în consideratie faptul cã la defuncta ICE Dunãrea si la Serviciul Independent pentru Comert Exterior din Securitate lucrau în total 156 de ofiteri, se poate spune cã au reusit. Probabil cã o parte importantã din „succesul" tranzitiei în România li se datorează.

Nu numai ofiterii care s-au ocupat de comertul exterior al României sau de tranzactiile oneroase cu sasi, evrei, otel si ciment ale regimului au fãcut afaceri în cadru organizat. La

concurentã cu acestia, ca si cu fostele cadre DIE care au rãmas în Serviciul de Informatii Externe, ofiteri ai Serviciului Român de Informatii proveniti din fosta Securitate au coordonat, în serviciu comandat, operatiuni speciale menite sã aducã venituri substantiale „comanditarilor" lor — fie superiori din serviciile secrete, fie oameni din structurile puterii care au asigurat „spatele politic" al operatiunilor, dar si spatele executantilor.

Cazul cel mai mediatizat a fost acela privind contrabanda cu petrol prin gara Jimbolia, cu încãlcarea prevederilor embargoului impus Iugoslaviei, în cursul anilor 1994—1995, prin statia CFR Jimbolia au tranzitat vagoane-cisternã cu produse petroliere spre Serbia. Activitatea s-a desfãsurat sub acoperirea societãtii Silvesta, administrata de Ilie Stanciu, fost ofiter de Securitate, cu colaborarea directã a unor cadre militare din Serviciul Român de Informatii, având rol de coordonare si supraveghere a operatiunilor, în 23 iulie 1994, colonelul Doru Spãtaru de la Politia Transporturilor Feroviare a devenit extrem de curios în legãturã cu actele si destinatia unor convoaie feroviare cu combustibili. lata ce consemna acesta într-un raport trimis superiorilor: „în dupa-amia-za aceleiasi zile, am fost contactat de cãtre seful SRI zonal Timis, locotenent-colonel Mataragiu Costi, care mi-a explicat faptul cã vagoanele încãrcate cu motorinã sunt destinate Iugoslaviei, cã se vor mai face astfel de transporturi si cã aceastã operatiune are aprobarea Ministrului de Interne, a directorului SRI, a ministrului transporturilor, a Directiei Generale a Vãmilor si a primului-ministru." La scurtã vreme, ofiterul a fost sunat de ministrul de interne Tãrâcilã si apoi de Seful sãu direct de la Bucuresti, de la care a primit „ordin de neimplicare, fiind o problemã guvernamentalã". O „problemã guvernamentalã" care a adus grave prejudicii de imagine României, ca si un prejudiciu direct, prin neplata taxelor varnale si a impozitului pe profit, depãsind 7 milioane de do-

lari. Dosarul de anchetã nr. 1014/P/1998 al acestei operatiuni de contrabandã are peste 3000 de pagini, peste care acum se asterne praful la Parchetul General. Dupã alegerile din 2000, investigatiile au fost sistate.

Cred cã mai trebuie retinut ceva: locotenent-colonelul Ma-taragiu, seful SRI Timis, care a coordonat operatiunea la fata locului, 1-a anchetat în mai multe rânduri, în anii 1985 si 1986, când era doar locotenent de Securitate în Timisoara, pe fostul meu coleg de liceu, Andrei Bodiu—pe atunci student. Numai pentru vina de a fi prezentat la un cenaclu poezii considerate subversive. Stau dovadã chiar actele din dosarul personal pe care scriitorul brasovean 1-a consultat la CNSAS si din care nu lipsesc poeziile incriminate.

Am schitat mai sus, prin câteva exemple, modul în care ofiterii fostei Securitãti s-au ocupat de „afaceri" în cadru organizat, lucrând fie în structuri guvernamentale anume destinate, fie în servicii secrete. Sirul asa-ziselor „operatiuni speciale" dezvoltate de structurile informative este însã mult mai lung. Pe de o parte, nu încape în spatiul acestei prezentãri, iar pe de alta divulgarea sa depãseste litera legii, chiar dacã asupra unora dintre operatiuni, cum a fost „operatiunea Jim-bolia", poate plana suspiciunea unor interese ilegitime cu mult mai penale decât încãlcarea secretului de stat, la adãpostul cãruia s-au derulat.

A doua categorie de afaceri în care s-au implicat structurile fostei Securitãti dupã reorganizarea acesteia în 1990 constã în cele dezvoltate prin actiuni individuale sau de grup, însã plasate sub protectie institutionalã sau politicã. La palierul cel mai de jos al acestei categorii se aflã puzderia de agentii de protectie si pazã. Aici functioneazã o parte din cei 306 ofiteri ai fostei Directii a V-a de securitate si gardã, si din cei 447 de ofiteri ai Unitãtii speciale F, destinatã filajului. Nu toti, ci doar aceia care nu si-au gãsit loc în unitãtile cu acelasi spe-

cific ale SPP-ului, SRI-ului, Unitãtii de informatii a Ministerului de Interne sau Jandarmeriei. Relevant pentru protectia de care se bucura la rândul lor aceste societãti private este faptul cã foarte putine au functionat cu avizele necesare din partea politiei. Desi multe dintre societãtile de protectie si pazã desfãsoarã actiuni care încalcã atât Legea de organizare si functionare a SRI-ului (conform cãreia numai aceastã institutie poate desfãsura actiuni de urmãrire prin intermediul tehnicii operative), cât si prevederi

constitutionale clare privind drepturile cetãtenesti, se pot numãra pe degetele de la o mânã persoanele responsabile în legãturã cu care SRI a sesizat organele de cercetare penalã. Putem bãnui cã protectia acordatã unora dintre firmele „de protectie" ascunde si interese de altã naturã: de pildã, un mic fîlaj sau o ascultare de telefon, pentru care nu mai e nevoie sa-ti pierzi timpul cu obtinerea unui mandat.
Afacerile dezvoltate de fosti securisti sub protectia relatiilor colegiale cu cei rãmasi în structuri si cu un „spate politic" asigurat sunt ilustrate de un caz mai putin mediatizat, desi spectaculos. Este vorba de modul în care a apãrut si s-a dezvoltat, pânã la impresionantul succes de afaceri de astãzi, holdingul ARGIROM. Actionarul principal, deputatul PSD lo-sif Armas, s-a nãscut pe 12 mai 1965 la Luncavita, în judetul Caras-Severin. A absolvit Politehnica. Este acum un personaj „bine înfipt" în lumea afacerilor si un bine cunoscut „mecena" al sportului, proprietar al echipei de fotbal Poli Timisoara si presedinte al Federatiei române de box. Ocupã un loc în topul celor 100 de multimilionari în dolari ai României, cu o avere estimatã la 50-60 de milioane USD. într-un interviu acordat mai demult unei reviste de afaceri, Armas dezvãluia reusita succesului sãu, pe care-1 atribuia colaboratorilor sãi, fãrã de care, spunea, nu ar fi reusit sã facã mai nimic.
Probabil ca a grãit adevãrul. Actele de la Registrul Comertului aratã cã, în 24 martie 1994, a fost înregistratã la Bucu-
200

resti firma ARGIROM SA, cu un capital social subscris de 2 997 000 000 lei, o sumã imensã pentru data respectivã — peste 2 milioane USD. losif Armas detinea 62% din aceastã firmã, restul fiind împãrtit între mai multi actionari, persoane fizice. Printre acestia, fostul ministru de interne Doru loan Tã-rãcilã. La pozitia a treia figureazã ca actionar, cu un procentaj de 5% din firmã, fostul ofiter de Securitate Marian Ureche, înainte de 1989, Ureche a fost ofiter superior în Directia I de informatii interne si, asa cum a dovedit recent Colegiul Consiliului National pentru Studierea Arhivelor fostei Securitãti, a inspirat si a participat la actiuni de politie politicã, incluzând persecutia politicã a lui loan Petru Culianu. Când a devenit actionar la ARGIROM, Marian Ureche era profesor la Institutul National de Informatii, scoala de cadre a SRI-ului. A contribuit la constituirea firmei cu un capital de 179 820 000 lei, o sumã imensã în martie 1994, care nu se poate justifica prin veniturile sale. Ulterior, Ureche a cesionat actiunile detinute sotiei. Dupã alegerile din 2000 a devenit sef al Serviciului Independent de Protectie si Anticoruptie din Ministerul Justitiei, de unde a demisionat în decembrie 2003, în urma dezvãluirilor privind trecutul sãu securist.
La înfiintare, ARGIROM se ocupa oficial cu „operatiuni de barter cu Republica Moldova si operatiuni de export, cu aprobarea ONU, în Iugoslavia" si, ca reprezentant al unor monetarii elvetiene, livra Monetãriei Statului, unor bãnci din România, precum si autoritãtilor monede si medalii comemorative. ARGIROM mai functiona ca intermediar în achizitii efectuate de MApN, fãcea parte din patronatul zahãrului, detinea spatii de depozitare si magazine. Neoficial, în timpul embargoului impus Iugoslaviei, activitatea firmei se concentra asupra a trei statii de benzinã din Turnu Severin, care, la finele anului 1995, pompau din plin carburanti cãtre malul sârbesc. ARGIROM-ul a fost suspectat, asa cum reiese din-tr-un vechi raport al politiei, nu numai de livrare de carburanti,
PRIVATIZAREA SECURITÃTII 201
ci si de contacte în vederea livrãrii de armament cãtre zonele de conflict din fosta Iugoslavie, via Ungaria si Bosnia-Herte-govina. Cu banii rezultati din aceste afaceri nu tocmai curate, dar si cu credite bancare luate în urma presiunilor protectorilor sãi, ARGIROM s-a dezvoltat treptat: au fost cumpãrate spatii comerciale, imobile, o retea de taximetre în Bucuresti. Totusi, asa cum releva bilantul pe 1998 al firmei, aceasta avea la data respectivã un numãr de numai 23 de angajati, un profit O si pierderi de 10 milioane lei, la o cifrã de afaceri de aproape 78 miliarde. Ceea ce naste suspiciuni în legãturã cu o serioasã evaziune fiscalã. Cu atât mai mult cu cât, imediat dupã 2000, Armas, Ureche si Tãrâcilã, într-un cuvânt ARGIROM SA, au reusit performanta de a cumpãra statiunea Bãile Herculane174.
Un alt securist care a reusit atât în carierã, cât si în afaceri este generalul în rezervã Victor Marcu, fost adjunct al directorului SRI pe vremea lui Mãgureanu. Ca si Marian Ureche, generalul Marcu s-a implicat activ în actiuni de politie politicã înainte de 1989. Victor Marcu, originar din Moroieni, Dâm-bovita, a absolvit scoala de ofiteri de Securitate de la Banea-sa în 1968. A lucrat din 1976 în Directia de

Informatii Externe; sub numele de Victor Sârbu, coordona UM 0103 din centrala DIE, având în atentie grupurile legionare din diaspora. A primit, ca lucrător al centralei, sarcini „speciale" — întrucât UM 0103 se ocupa de intimidarea sau chiar anihilarea emigratiei ostile regimului comunist. Sub o a treia identitate (Victor Nitã) i-a supravegheat pe redactorii „Europei Libere", pe liderii emigratiei maghiare originari din România si figurile marcante ale exilului nostru; nu a fost strãin de tentativele de atentat prin scrisori-capcanã, din 3 si 4 februarie 1982, asupra lui Paul Goma, respectiv a altor doi emigranti români, care denuntaserã în mai multe rânduri realitãtile din tarã. Generalul Marcu nu a negat implicarea sa în „cazul Goma", dar a tinut sã precizeze cã, prin natura functiei, aviza doar pro-
202

gramele lunare de actiune, coordonate si semnate de generalul Nicolae Plesitã, fostul sef al spionajului românesc.
La l februarie 1990, Marcu a fost avansat la gradul de colonel în cadrul nou-înfiintatului Serviciu de Informatii Externe (fosta DIE). S-a afirmat cã el a pus la dispozitia Televiziunii Române „Libere" la începutul acelui an caseta „compromitãtoare" avându-1 ca subiect pe cetãteanul canadian Doru Popescu, într-o emisiune care a exacerbat resentimentele comuniste fatã de miscarea legionarã si le-a redesteptat în rândurile populatiei, prin intermediul micului ecran. Transferat în SRI, probabil datoritã reusitei acestei manipulãri, a fost avansat la începutul lunii august 1992 la gradul de general-maior, printr-un decret semnat de Ion Iliescu. în 1994 a fost numit prin decret prezidential adjunct al directorului SRI, iar un an mai târziu a primit încã o stea pe umãr. Peste încã un an, a fost scos din functia de adjunct al directorului SRI. Dupã alegerile din 2000, Victor Marcu a revenit în fortã, fiind numit de ministrul privatizãrii, Ovidiu Musetescu, secretar general al Autoritãtii Nationale pentru Privatizare, organism cu statut de minister. Numirea unui înalt ofiter de informatii la Privatizare nu era o noutate. Cu mult înaintea lui Victor Marcu, în 1992, un alt general al SRI a detinut o functie importantã în FPS: Mihai Stan, omul care a coordonat operatiunea de distrugere a unei pãrti din arhiva Securitãtii, la Berevoiesti.
Generalul Marcu explica astfel utilitatea lui în noua functie de secretar general al Autoritãtii pentru Privatizare: „Pentru verificarea bonitãtii societãtilor care participã la privatizare, ar trebui sã existe cineva." Generalul Victor Marcu era tocmai persoana potrivitã. El a fost destituit de Virgil Mã-gureanu în august 1995 si trecut în rezervã în urma unor scandaluri interne din serviciul secret. Voci din SRI afirmau atunci cã Mãgureanu i-a prezentat adjunctului sãu un dosar consistent, care cuprindea informatii despre implicarea în diverse
PRIVATIZAREA SECURITÃTII 203
afaceri ilegale. Ulterior, presa a documentat veridicitatea zvonurilor privind abuzurile în functie comise de fostul adjunct al directorului SRL
între 1992 si 1994, generalul Marcu a intervenit în mai multe rânduri la Directia Generalã a Vãmilor pentru a obtine scutiri de taxe vamale în favoarea unor oameni de afaceri arabi. Pe de altã parte, generalul Marcu aruncase Serviciul Român de Informatii în centrul unor scandaluri de presã. Nu cu mult timp înainte de destituirea sa, SRI organizase o actiune de filaj îndreptatã împotriva unor ziaristi, actiune dejucatã însã si care a generat scandalul public de amploare denumit „terasa Anda". Cam în aceeasi perioadã, SRI a desfãsurat o actiune de filaj asupra Lojii Masonice conduse de liberalul Dan Amedeu Lãzãrescu. Ambele actiuni au fost organizate de subordonatii generalului Victor Marcu, care era pe atunci directorul operativ al SRI. La protestele presei, parlamentul a declansat o anchetã proprie, audiindu-i pe sefii SRI, fapt care 1-a înfuriat si mai tare pe directorul Mãgureanu. Acesta declara atunci cã-i va sanctiona pe toti cei care se fac vinovati de deconspirarea actiunii, indiferent ce functii detin în SRI. Mãgureanu i-a reprosat lui Marcu cã nu 1-a tinut la curent cu misiunea initiatã asupra Lojii Masonice si cã nu a colaborat cu celelalte servicii de informatii. Asa cã i-a cerut demisia.
Generalul Marcu s-a implicat vizibil si direct în afaceri abia în anul 2000. El a participat cu 300 de milioane de lei la constituirea firmei TEHMIL GROUP SA. Desi denumirea societãtii te duce cu gândul la tehnica militarã, principalul obiect de activitate s-a limitat deocamdatã la comertul cu aparate electrice de uz casnic, în 2002, în urma dezvãluirilor de presã privind trecutul sãu securist, Victor Marcu a fost înlãturat din functia de secretar general al APAPS. Cu acea ocazie, el a declarat pentru postul de radio BBC cã a intrat în afaceri dupã ce a fost trecut în rezervã, însã statutul de patron 1-a dobân-

dit abia „de curând"175. N-a precizat însã în ce afaceri a intrat în 1995 si ce a fãcut pânã în 2000, când a fondat TEHMIL.

O ascensiune fulgerãtoare în lumea afacerilor fostei Securitãti a cunoscut Victor Veliscu. Fost ofiter de Securitate la Craiova pânã în 1990, Veliscu s-a ocupat cu probleme ce tineau de specificul Directiei I de informatii interne, adicã de urmãrirea opozantilor regimului comunist. Dupã 1990 a fost transferat la Cluj pentru a reorganiza sectia judeteanã a SRI. Având gradul de maior, Veliscu a detinut functia de loctiitor la comandã pânã la sfârsitul anului 1991, când a demisionat, cerând trecerea în rezervã. La vremea aceea, Veliscu a fost supus unei anchete interne a SRI, fiind suspectat cã ar fi folosit în interes personal o parte din fondul CIS (fond destinat plãtii informatorilor). Dupã iesirea din SRI, Victor Veliscu a plecat împreunã cu sotia, pentru aproximativ doi ani, în Turcia. Sotia sa, o cunoscutã voleibalistã, a antrenat în acest interval o echipã turceascã de volei, iar Veliscu a însotit-o fãrã o misiune precisã. „Am fost acolo în calitate de sot", declara el presei, nu fãrã umor.

Dupã întoarcerea în tarã, începe o nouã etapã în viata lui Victor Veliscu. Se angajeazã la una dintre firmele lui Sorin Ovi-diu Vântu. „Am citit un anunt în ziar cã se cautã agenti imobiliari si am mers la interviu, undeva pe Dorobanti, la se-liul firmei IMOLA. Am spus cã am fost ofiter de Securitate si m-a angajat chiar Sorin Ovidiu Vântu. M-a pus director adjunct. Am intervievat apoi peste 200 de persoane care voiau sã se angajeze la firmã si am închegat o echipã" — îsi aminteste Veliscu. Dupã aceea s-a ocupat personal de amenajarea sediului Gelsor din Splaiul Unirii.

în iulie 1995, Victor Veliscu devine unul dintre primii actionari ai SOV Invest. între timp, în firmã apar si alti fosti ofiteri din Securitate care trecuserã în serviciile secrete, printre care îi recunoastem pe colonelul Cornel Rudãreanu, fost ofiter DIE, fost sef de cabinet al lui Virgil Mãgureanu, si pe co-

Ionelul Mihai Tirigan, ofiter al Directiei de contraspionaj din Departamentul Securitãtii Statului. Recrutarea ofiterilor de informatii urmãrea sã confere un aer de soliditate escrocheriei FNI. Fenomenul, dupã cum am arãtat, a luat proportii dupã ce, în urma aprobãrii date în februarie 1998 de directorul SRI Costin Georgescu, zeci de cadre din Serviciul Român de Informatii au ales sã lucreze pentru Sorin Ovidiu Vântu. Din cei 41 de sefi ai filialelor teritoriale, 39 erau fosti securisti, majoritatea cu stagii dupã 1989 în SRI sau SIE. Ceilalti doi erau un fost ofiter de contrainformatii al unitãtilor de grãniceri, la Timis, si un fost sef de vamã, la Giurgiu.

în 1996, ca urmare a unor neîntelegeri cu colegul sãu din Securitate si SRI Rudãreanu, care i-a luat locul în gratiile patronului Sorin Ovidiu Vântu, Veliscu pãrãseste „imperiul Gel-sor". Solicitã si obtine reactivarea, fiind angajat în celebra UM 0215, unitatea de contrainformatii a Ministerului de Interne, ca sef serviciu economic (finante-bãnci), unde îl are ca subordonat pe si mai celebrul Ovidiu Grecea, viitorul sef al Departamentului de Control al guvernelor Radu Vasile, Mugur Isãrescu si Adrian Nãstase, pânã nu demult fost consul al României în Brazilia si apoi prefect al Capitalei. Victor Veliscu a dus-o ceva mai rãu dupã 1997 decât fostul sãu subaltern Grecea. Trecut în rezervã cu drept de pensie, s-a ocupat „cu activitãti gospodãresti la domiciliu". Doar pânã în 2001, când, la l martie, fosta sa cunostintã de la Gelsor, Radu Ti-mofte, ajuns director al SRI, 1-a reactivat în SRI cu gradul de colonel, numindu-1 consilierul sãu.

La propunerea aceluiasi Radu Timofte, presedintele Ilies-cu a confirmat, pe 21 noiembrie 2001, numirea generalului de brigadã Ion Popescu, zis Gioni, în functia de director adjunct al Serviciului Român de Informatii. Oltean din Zãtreni-Bãlcesti, Vâlcea, cãsãtorit cu o judecãtoare de la Curtea Suprema de Justitie, viata sa este o adevãratã success story, dupã o expresie draga lui Ion Iliescu. Gioni Popescu a lucrat înainte de

1989 ca subofiter acoperit (cu un grad mic pentru ca nu avea decât liceul la bazã) al DIE. Functia sa civilã era cea de director al UniversalCoop (centrala Cooperatiei), îndeletnicirile practice erau, dupã cum ne-a dezvãluit un important cadru SRI, acum în rezervã, cele ale unui „procuror" (cum se numea în argoul comunismului cel care putea face rost de orice). Gioni Popescu avea oricând la îndemânã pentru

activisti, securisti sau pentru cei ce plãteau bine televizoare color, frigidere, videoplayere, combine audio — în general tot ce nu se gãsea pe piatã. Dupã 1989, Gioni s-a descurcat mult mai lejer, în primul rând, pânã prin 1992-1993 si-a desãvârsit studiile. Acelasi ofiter din SRI sustine cã Gioni Popescu a fãcut ASE-ul, terminând, „ca Greuceanu", câte doi ani în-tr-unul. Nu a mai trecut mult si a devenit doctor în economie. Acum are gradul de conferentiar universitar. Cu diploma de la ASE, Gioni Popescu a ajuns colonel si, ulterior, general SRI într-un timp record.
A fost implicat în mai multe scandaluri penale cu parfum de servicii secrete: în dosarul „conacul de la Giurtelec" (palatul fostului director al SRI Virgil Mãgureanu), în afacerea „Jimbolia", în operatiuni de contrabandã cu tigãri si combustibili. Prin numirea în 2001 ca adjunct al lui Radu Timof-te, el se ocupã de logistica SRI, de achizitiile si investitiile institutiei. Functia nu este deloc de neglijat în conditiile în care, printr-o serie de Ordonante de urgentã din 2001 si 2002, fosta ICE Dunãrea a fost practic reînfiintatã în cadrul serviciilor secrete.
Practicile oneroase nu numai cã s-au perpetuat — atât în cadrul serviciilor secrete, cât si în ministere de profil (externe, comert exterior), unde au ajuns multi dintre securistii familiarizati cu ele —, dar au fost chiar institutionalizate. Astfel, SIE poate sã „desfãsoare în conditiile legii activitãti cu caracter economic", SRI-ul are voie sã-si facã „firme sub acoperire", iar SPP-ul poate sa presteze servicii de pazã si protectie contra cost (OUG 154/21 noiembrie 2001, OUG 72/13

iunie 2002, OUG 103/29 august 2002); pânã si Serviciul de Telecomunicatii Speciale a primit dreptul de a „presta servicii" în regim privat, prin OUG 7 din 30 ianuarie 2002176. Sã revenim însã la numirea lui Gioni Popescu ca adjunct al directorului SRI, în legãturã cu care Timofte declara: „în ce priveste eventualele critici privind moralitatea ocupãrii acestui post, dacã e sã apelam la punctul de vedere moral, toti avem mustrãri de constiintã."177
Dupã afirmatia de mai sus, Ovidiu Tinea e un om la fel de curat ca Gioni Popescu. în 1979 avea functia de loctiitor al sefului Securitãtii din Bihor, de unde a fost mutat disciplinar la Cluj, întrucât dãduse aprobãri pentru pasapoarte în schimbul unor sume de bani. în noul loc de muncã se ocupã, între altele, cu asiduitate de urmãrirea si retinerea celor care o vizitau pe cunoscuta disidentã Doina Cornea. Pensionat în 1990, s-a întors la Oradea unde, în asociere cu un cetãtean austriac si doi cetãteni maghiari, a început sã comercializeze si sã închirieze jocuri electronice de noroc. Treptat, afacerea s-a extins si în judetul Cluj, iar în 1993 Tinea a înfiintat douã cazinouri: unul la Bãile Felix si altul la Cluj. în martie 1995 este reactivat în SRI si îsi vinde pe un pret bun cota parte din afaceri, între timp, devenise profesor si decan la Facultatea de Drept a Universitãtii din Oradea, purtându-se cu studentii cam cum o fãcea cu disidentii pe vremuri — ceea ce probabil i-a adus propulsarea ca sef al SRI Bihor. Dupã ce în noiembrie 1995 a fost acuzat inclusiv de hãrtuirea sexualã si maltratarea unei tinere subordonate din personalul tehnic, care era chiar fata unui fost coleg din Securitate, pe deasupra gravidã, a fost avansat la comanda Centrului Operativ Zonal care coordona activitatea SRI din Bihor, Arad, Satu Mare si Maramures178.
In comparatie cu exemplele de mai sus, altor securisti implicati în afaceri ar trebui sã li se ridice statui ale bunului-simt.
208

Este vorba, în genere, de acea micã pane care a încercat afaceri pe cont propriu. Pe unii pur si simplu nu i-a dus capul. In martie 1991, un fost subofiter de Securitate, MihaiAlexe, din judetul Tulcea, a ajuns director al Asociatiei Economice Intercooperatiste din comuna Nalbant, functie în care a fost impus de cãtre fostii lucrãtori ai asociatiei, disponibilizati din noiembrie 1990. Printr-o adevãratã campanie electoralã, el a învins toate argumentele economice ale vechii conduceri, promitând reangajarea întregului personal si redresarea societãtii. Subofiterul de Securitate a fost, spre deosebire de majoritatea colegilor sãi, înfrânt de economia de piata: dacã la instalarea luiAlexe în functie fermele depui de la Nalbant aveau un profit—ce-i drept, de abia 125 000 lei —, dupã douã luni pierderile însumau l 130 000 lei, iar liniile de creditare ale Asociatiei Intercooperatiste fuseserã blocate179.
Alti fosti securisti, în genere provenind din rândul vechilor rezervisti, s-au orientat de regulã spre înfiintarea unor mici firme prin care au încercat, cu succes sau fãrã, atragerea si escrocarea unor persoane sau a partenerilor de afaceri. De pildã, la Constanta, în 1991, patru securisti pensionari au

înfiintat firma SC CORECT SRL si jocul de întrajutorare cu acelasi nume. Toate au mers bine până când un alt rezer-vist, subofiter, fostul sofer al unuia dintre cei patru securisti pensionari, a înfiintat un nou joc, cu un succes de piatã care le-a distrus primilor afacerea. Noul joc suna mult mai promitãtor: se numea PROCENT180.

Capitolul VII

A cincea putere-

„ Cei care au crezut dupã 22 decembrie cã vor înlãtura Securitatea si-au fãcut iluzii. Securitatea din România, la fel ca toate institutiile similare din fostele tãri socialiste, este organizatã în asa fel încât, chiar dacã unii dintre sefii ei dispar, functioneazã în continuare fãrã ei. Ierarhia este organizatã pe principiul sirului indian. Când unul dintre sefi dispare, sirul face un pas în fatã si locurile sunt ocupate automat. Organizarea are totusi o hibã, care a distrus unitatea aparatului: dacã seful din capul sirului o ia în altã directie, toti îl urmeazã. "Afirmatia apartine unui fost colonel de Securitate din Dolj, pensionat la cerere în 1990. Din 1989 încoace lucrurile asa stau.

Mai mult, o serie de ofiteri ai fostei Securitãti au fost reactivati în 2001, fiindu-le acordate functii importante în administratia centralã si în serviciile secrete. In general, justificarea unor astfel de numiri a fost „profesionalismul "fostilor securisti în privinta „ lucrului cu informatiile ". Asa este: au lucrat bine. România securistilor lui Ion Iliescu a dezvoltat strânse legãturi cu mafia arabã. România securistilor lui Iliescu a exportat ilegal combustibili în Iugoslavia lui Milosevici, personaj pe care aceiasi l-au apãrat si când nu mai erau la putere; România securistilor lui Ion Iliescu a exportat ilegal arme în Irak, Iran sau regiunile de conflict major din Africa181. Toate acestea se întâmplã în România de azi — o tarã

lipsitã de credibilitate tocmai datoritã prezentei masive a fostilor securisti în zone sensibile de decizie.

Multã vreme s-a spus cã un securist „privatizat" încetează a mai fi securist. Nimic mai fals. In economia de piata, legea fundamentalã o reprezintã contractualismul — adicã disciplina impusã de respectarea cuvântului dat sau scris. Câte contracte „ferme " se respectã la noi? Cine a instituit regula „tepei" ca principiu al economiei de piatã, dacã nu cei care au condus de la bun început afaceri oneroase, bazate pe regula „comisionului", cu care se alimentau înainte de 1989 conturile lui Ceausescu si ale Securitãtii?

La începutul lunii octombrie a anului 2001, directorul SRI Radu Timofte declara cã nu i se pare „ normal" ca, dupã 11 ani de la desfiintarea Securitãtii, în aparatul central al SRI sã mai existe ofiteri care au activat înainte de 1989 în Directia I de informatii interne din Departamentul Securitãtii Statului. Mai mult, directorul SRI anunta cã „ a trecut în rezervã 350 de cadre, majoritatea lucrând în trecut la Securitate ". Declaratiile încurajatoare ale lui Radu Timofte au fost însã repede contrazise de numirea unor ofiteri proveniti din Securitate în posturi-cheie din Serviciul Român de Informatii. De altfel, presedintele Comitetului SUA pentru NATO, Bruce Jackson, a reafirmat la sfârsitul lunii martie a anului 2002 cã problema existentei unor cadre ale fostei Securitãti în serviciile de informatii si în administratie este una încã nelãmuritã si nerezolvatã complet. Jackson a vorbit despre „confuzie" în privinta acestei probleme si a reamintit cã subiectul preocupã foarte serios cancelariile occidentale atunci când vine vorba despre integrarea efectivã a României în dispozitivul NATO. în februarie 2002, directorii SRI si SIE îi spuseserã lui Bruce Jackson cã 80% din personalul institutiilor pe care le conduc f ace parte din noul „ val" de tineri, integrati în aceste institutii.

Modul în care sefii serviciilor secrete românesti au prezentat partenerilor occidentali ai României situatia fostilor

ofiteri de Securitate este contrazis de realitatea de dupã alegerile din 2000. Hotãrârea si consecventa noii puteri în demersul de recuperare a fostilor ofiteri de Securitate si deplasare a acestora în functii importante sugereazã cã aceste mãsuri au fost gândite dinainte si cã nu sunt deloc întâmplãtoare.

Dupã cum s-a vãzut pe parcursul acestui volum, lungi siruri de securisti au fost recuperate si folosite de puterea provizorie încã din primele luni ale anului 1990, fiind integrate în structura „noilor" servicii de informatii si în aparatul guvernamental, la interne, justitie, externe si comert exterior182. Serviciile de informatii au preluat, unele aproape integral, personalul si logistica unor departamente întregi din Securitate. în România, în conformitate cu Legea nr. 51 din 29 iulie 1991 privind siguranta nationalã,

functioneazã (oficial) nu mai putin de sapte servicii secrete, dupã cum urmeazã: Serviciul Român de Informatii, Serviciul de Informatii Externe, Serviciul de Protectie si Pazã, precum si alte trei, dezvoltate — potrivit articolului 6 al legii — la „Ministerul Apãrãrii Nationale, Ministerul de Interne si Ministerul Justitiei, prin structuri interne specializate". La acestea se adaugã Serviciul de Telecomunicatii Speciale, ca structurã separatã, de protejare a comunicatiilor oficiale.
Primul înfiintat dintre aceste servicii, cu acordul guvernului provizoriu si al presedintelui CFSN Ion Iliescu, la începutul lunii februarie 1990, a fost serviciul de informatii al Ministerului de Interne, care a preluat 260 din cei 566 de ofiteri ai Securitãtii Municipiului Bucuresti183. In paralel, s-a continuat politica de repartizare a unor securisti în structuri guvernamentale. Cum am arãtat, în anii urmãtori, multi securisti si-au gãsit refugiul în guvern si în structurile locale ale puterii sau la reprezentantele României din strãinãtate. Practic, structurile de reprezentare ale României au rãmas dominate de fosti securisti.
212

Politica regimului în acest sens a fost de altfel una explicitã si asumatã din 1990, când în fruntea nou înfiintatului Serviciu de Informatii Externe a fost numit celebrul Mihai Ca-raman, spionul român care a adus în anii '60 cele mai mari prejudicii Aliantei Nord-Atlantice, reusind sustragerea unei imense cantitãti de documente secrete, livrate de Ceausescu sovieticilor. Aceastã numire, ca si regruparea vechilor secu-risti, a fost un semnal clar pentru Occident cu privire la orientarea prosovieticã a noii puteri din România. De altfel, tara noastrã a fost ultima care a semnat dizolvarea Tratatului de la Varsovia si singura din fostul bloc sovietic care a mai apucat sã semneze, în aprilie 1991, un tratat cu URS S.
în fine, un alt segment important din fosta Securitate a participat activ la privatizarea regimului comunist dupã modelul în care procesul se derula în acele momente si în URSS184. Securistii neîncadrati în structurile serviciilor de informatii, în aparatul central ori teritorial al guvernului sau pe liste de candidati în alegeri au intrat în lumea afacerilor. Ei au ajuns sã constituie o „fortã de elitã", ocupându-se cu tot ce era mai profitabil pe piata, de la falimentarea întreprinderilor de stat, prin contracte de aprovizionare si desfacere supraevaluate, pânã la operatiuni de import-export de anvergurã si controlul privatizãrilor.
Anii au trecut si, pe mãsurã ce în regimul postcomunist puterea ocultã a fostei Securitãti sporea, infiltrând partide si structuri de putere, ca sã nu mai vorbim de coordonarea activitãtii în serviciile de informatii din România, mijloacele din arsenalul politiei politice nu au mai fost necesare: între timp, Securitatea a intrat în parlament, Securitatea conduce din guvern, Securitatea executã ordinele puterii în interiorul serviciilor secrete, Securitatea s-a privatizat. Orice încercare de a-i destrãma imensa putere ocultã pe care a acumu-lat-o a fost sortitã pânã acum eseculi.
Securistii si-au câstigat în primii ani de dupã 1989 imunitatea pentru abuzurile sãvârsite în trecut — care nu numai cã
A CINCEA PUTERE 213
sunt departe de a fi pedepsite, cum relevã derularea procesului în cazul uciderii, în 1985, a disidentului anticomunist Gheorghe Ursu, dar nu au fost nici mãcar serios cercetate, înfiintarea (tardivã) în 2000 a unui Consiliu National de Stu- • di ere a Arhivelor Securitãtii în vederea deconspirârii politiei politice comuniste a fost un esec: noua institutie este lipsita de obiectul muncii, întrucât, sub diferite pretexte si cu acordul tacit al presedintelui Ion Iliescu, presedinte al Consiliului Suprem pentru Apãrarea Tãrii, serviciile secrete refuzã sã se supunã legii si sã predea CNSAS-ului arhivele Securitãtii. Aceastã protejare a trecutului este numai o parte din recompensa acordatã de putere fostilor securisti, în contrapartidã cu serviciile aduse de ei în consolidarea sau recâstigarea puterii politice de cãtre social-democrati, care în România sunt mostenitori prin filiatie directã ai fostului partid comunist. La adãpostul unui adevãrat complot al tãcerii ce are ca obiect ultimii ani ai regimului comunist, autori si instigatori ai unui lung sir de abuzuri criminale la care a fost supus poporul român în anii comunismului au fost mentinuti în structurile serviciilor secrete ca specialisti, au evoluat în umbra puterii, devenind „respectabili" oameni de afaceri, sau au ajuns la fel de „respectabili" politicieni. Se pune, de aceea, în mod legitim întrebarea: cum intentioneazã sã rãspundã astãzi guvernul Nãstase si presedintele Iliescu

solicitărilor NATO, care si-a exprimat îngrijorarea în legãturã cu influenta puternicã pe care o au fostii securisti în societatea românească? Vor într-ade-vãr sã o facã? Si, dacã vor, pot?
Din nefericire, nici o declaratie a presedintelui Ion Iliescu sau a primului-ministru Adrian Nãstase nu atinge acest subiect. Autoritãtile din România insistã mai degrabã asupra unor legi de apãrare a secretelor NATO, ocolind esentialul: cei care reprezintã un potential pericol pentru aceste secrete sunt tocmai securistii care le pãzesc. Educati ca rivali ai NATO, asa cum 1-au vândut pe Ceausescu securistii pot vinde foarte bine si secretele Aliantei. • ->>^ < • •,,.,,
214

Securitatea dominã în prezent economia de piatã. Când se referã la coruptie, declaratiile de la Washington trec imediat la tema fostei Securitãti, de care leagã implicit mita si traficul de influentã care s-au instalat în România în ultimul deceniu si au cunoscut o prodigioasã înflorire pe parcursul tranzitiei. Procesul de privatizare la care Securitatea a participat activ este, cum am mai spus, o copie la indigo a modului în care a decurs, pe numeroase segmente, asa-zisa tranzitie în fosta Uniune Sovieticã. Singura deosebire o constituie caracterul nonviolent al acestui proces în cazul românesc.
în politicã sau în afaceri, oamenii Securitãtii actioneazã dupã propriile reguli, care nu au de-a face nici cu democratia si nici cu economia de piatã, bazatã pe contractualism. Cei care le stau în cale sau cei de care au nevoie sunt fie cumpãrati, fie compromisi — dupã cum e cazul. Surse de coruptie si afaceri oneroase, implicati în actiuni de contrabandã cu tigări, motorinã, alcool si chiar arme, „consilieri" falimentatori de bãnci sau organizatori de escrocherii financiare acoperite ca fonduri de investitii, întotdeauna cu un consistent sprijin politic si logistic, securistii sunt astãzi a cincea putere în stat. Ei au provocat, între altele, falimentul BANCOREX, cea mai importantã bancã din România cu capital de stat, dispãrutã în urma acordării de credite imense fãrã acoperire îndeosebi unor firme având ca actionari fosti activisti de partid si securisti, ca si, în mod direct, unor ofiteri din serviciile de informatii, magistrati sau politisti.
Acest lucru nu ar fi fost posibil fãrã protectie si comandã politicã. Legãturile securistilor cu regimul Iliescu sunt la fel de trainice ca, în trecut, cele cu regimul Ceausescu. Dacã nu chiar mai trainice, fiind bazate nu pe o simplã subordonare cazonã, ci si pe interese comune, în procesul de privatizare a comunismului, caracterul nonviolent al transferului patrimoniului statului din regimul proprietãtii socialiste în cel al proprietãtii private, spre deosebire de situatia din fosta URSS,
l
A CINCEA PUTERE 215
fie cã este vorba de fonduri, conturi, afaceri profitabile sau imobile, îsi gãseste explicatia în strânsa legãturã dintre secu-ristii care au ales calea afacerilor, colegii lor rãmasi în structurile informative si protectorii politici ai ambelor categorii, ei însisi exponenti ai vechii elite comuniste, între aceste verigi nu exista relatii concurentiale, ci de colaborare, bazate pe relatii personale, cu o istorie având vechi rãdãcini, relatii pe care momentul decembrie 1989 nu le-a modificat, ci cãrora le-a conferit o nouã dimensiune.
Atunci când un nume de fost securist din serviciile secrete sau structurile de putere este compromis de dezvãluirile din presã, el este salvat printr-o „rotire de cadre", pentru a-1 scoate din pozitia vizibilã, dar nu si din zonele de influentã si expertizã.
Fostii securisti au sprijinit si întretinut în România climatul de coruptie, în care ei se miscã precum pestii în apã, cu un scop precis: pentru a alimenta cu imense sume de bani clasa politicã de la putere. Ei fac, practic, legãtura dintre zona politicã si cea a afacerilor situate la limita legii, cu mare potential de venituri rapide. Orice actiune împotriva grupurilor se-curisto-mafiote a esuat tocmai din acest motiv, pentru a nu „tãia" veniturile substantiale care alimentau bunãstarea demnitarilor social-democrati. Numãrul vilelor si al masinilor de lux sau valoarea conturilor bancare sunt direct proportionale cu intensitatea acestor legãturi, uneori bazate pe afinitãti personale, ca în cazul premierului Adrian Nãstase, consiliat si astãzi de nasul unuia dintre bãietii sãi, colonelul Ristea Priboi. Desi premierul Nãstase cunoaste foarte bine solicitarea NATO si a partenerilor europeni de diminuare a polului de putere al fostilor securisti...

După alegerile din 2000, o simplă enumerare a cazurilor în care fosti securisti au fost numiti în posturi-cheie este edificatoare asupra revenirii în fortă a constelatiei de ofiteri care
216

au schimbat sigla armei lor, cele două pusti-mitraliera încrucisate, în cei trei trandafiri social-democrati. Ei au închegat, între 1996 si 2000, chiar o structură paramilitară în cadrul actualului partid de guvernământ, atunci în opozitie, formând un Departament pentru pază, protectie si propagandă alPDSR, care a utilizat astfel din plin mijloacele de compromitere si dezinformare ale Securitătii. După reusita în alegeri, multi dintre acesti ofiteri au fost reactivati în structurile de informatii.
Există o fundamentală contradictie între declaratiile oficialilor privind dorinta arzătoare de a intra în NATO si reactivarea vechilor securisti. Exemplele sunt numeroase. Printre cele mai notabile este cazul sus-amintitului ofiter de Securitate Ristea Priboi. Priboi s-a născut în 9 mai 1947 în comuna Brădesti din judetul Dolj, a absolvit Scoala de Securitate de la Băneasa în 1968 si a obtinut în 1971 o diplomă de absolvent la drept. Cu un an înainte, la l ianuarie 1970, a fost încadrat ca ofiter în Directia de Informatii Externe. A fost trimis în misiuni de spionaj, în calitate de cadru al DIE, în Anglia (între 1974 si 1978), apoi în Suedia, Franta, Spania, Norvegia, Danemarca, Belgia, Olanda si Grecia. Decembrie 19891-a găsit pregătit să se pună în slujba noii puteri, care atunci părea mai degrabă interesată de conservarea Pactului de la Varsovia (a cărui dizolvare România a semnat-o ultima), decât de integrarea în NATO. Ultima sa misiune, de asta dată ca ofiter al Serviciului de Informatii Externe, a fost în Iugoslavia, unde a „cimentat" în 1994 relatiile de prietenie ale regimului Iliescu cu regimul Milosevici si foarte probabil a contribuit la organizarea contrabandei cu carburanti prin gara Jimbo-lia, ceea ce a reprezentat un act deliberat de încălcare a embargoului. Actiunea a fost desfăsurată în 1995 de autoritătile din România cu concursul serviciilor secrete si al unor firme private controlate de fosti ofiteri de Securitate. După trecerea în rezervă, Priboi si-a pus competentele în slujba lui Adrian
A CINCEA PUTERE
217
i
Năstase, devenind consilier al acestuia pe „probleme de sigurantă nationalã". Primul-ministru Năstase a încercat să-1 sustină pentru a obtine functia de presedinte al Comisiei parlamentare de control al Serviciului de Informatii Externe si numai reactia promptă a presei a împiedicat acest lucru.
Ca securist, Ristea Priboi a fost, între altele, adjunctul sefului departamentului din Directia de Informatii Externe care se ocupa de postul de radio „Europa Liberă" în perioada în care spionajul românesc a organizat, printre altele, atentatul cu bombă la sediul din Mimchen al postului, atentat comis de Carlos Sacalul si coordonat de Securitate, dar si tentative de asasinare a unor angajati ai „Europei Libere" sau a scriitorului disident Paul Goma. Investigatiile mele au arătat că Priboi, om de casă, mentor si coleg de vânătoare al premierului Adrian Năstase, a făcut, securist fiind, nu doar spionaj împotriva tărilor occidentale, ci si politie politică în România. A fost implicat în actiunile Securitătii împotriva unui larg grup de intelectuali, în 1981185. Doi dintre protestatarii revoltei muncitoresti care a avut loc la Brasov în 1987 afirmă că au fost anchetati de el, iar unul 1-a acuzat de participarea la acte de tortură186. Cu toate acestea, Ristea Priboi ajurat la învestirea sa ca deputat în parlamentul României că nu a colaborat cu structurile fostei Securităti. Priboi consideră cu cinism că nu a jurat strâmb, deoarece există, spune el, o diferentă între a „colabora" si a fi „angajat". Simptomatic, Ion Iliescu si Adrian Năstase s-au solidarizat în apărarea lui Priboi, acuzat pe bună dreptate de presă, de societatea civilă si de o parte a opozitiei politice. Ion Iliescu, de pildă, ne îndemna „să ne eliberăm de încărcătura emotională si psihologică care apasă asupra climatului din tară", sustinând că „un om nu trebuie blamat" pentru că a lucrat la Securitate. Acest ton e foarte diferit de cel al declaratiilor privind integrarea României în NATO. ' > . l:'»:- ' .*>;
218

Ca si cum Priboi nu era de ajuns, Adrian Năstase a mai promovat, după instalarea sa în fruntea guvernului, un consilier fost spion. Constantin Silinescu, general de divizie trecut în rezervă în 1997, când era director adjunct al Serviciului de Informatii Externe, s-a născut în 30 martie 1948 la Potcoava,

judetul Olt, a absolvit Scoala de Securitate de la Bãnea-sa (1966-1969) si dreptul (1972), precum si cursurile scolii speciale de spioni (l 973-1974), dupã care a fost trimis cu misiuni de spionaj în Occident. Mai întâi alãturi de colegul sãu Ristea Priboi, cu care a fãcut echipã în Marea Britanic (1974-1978), sub acoperirea de „Secretar III al Ambasadei României la Londra"; apoi a fost trimis în Cehoslovacia (1979-1984), tot sub acoperire diplomaticã, iar din 1985 si pânã în 1989 a fãcut diverse deplasãri în misiune în fosta URSS, Bulgaria, China, Iugoslavia, Ungaria, Mongolia si SUA.
Reactivarea generalului Mihai Caraman si numirea acestuia în fruntea Serviciului de Informatii Externe au însemnat si pentru Constantin Silinescu o avansare, în 1991 a fost numit adjunct al directorului SIE, functie pe care si-a pãstrat-o si dupã ce la timona Serviciului de Informatii Externe a venit loan Talpes, devenit ulterior cuscrul sãu. Generalul Silinescu a fost trecut în rezervã prin Decretul prezidential 511 semnat de Emil Constantinescu în 2 octombrie 1997. Timp de trei ani, generalul Silinescu a rãmas undeva, în umbrã, devenind unul dintre apropiatii prim-vicepresedintelui PDSR, Adrian Nãstase. El a fost, neoficial, cureaua de legãturã dintre acesta din urmã si ofiteri activi ai serviciilor secrete. Reactivat dupã 2000, a fost numit în pozitia de consilier al primului-minis-tru pe probleme de sigurantã nationalã. Dupã dezvãluirile de presã si mai ales dupã opozitia consilierului prezidential pe probleme de sigurantã nationalã loan Talpes, aflat într-o relatie de pronuntatã adversitate cu Silinescu (în urma unor certuri „în familie", fata lui Silinescu divortase de fiul lui Talpes), fostul spion si-a pierdut functia de consilier pe probleme

„speciale" al primului-ministru. A devenit în schimb director la Agentia Nationalã de Protectie a Mediului, activitate pentru care si-a descoperit brusc competenta, publicând si o carte pe acest subiect — pentru care a fost însã acuzat de plagiat.
Lista securistilor reactivati dupã anul 2000 în structurile puterii poate continua cu Marian Ureche, deja pomenit în aceastã carte. Cel care înainte de revolutie lucra la Directia I a DSS, fiind implicat în actiuni de politie politicã, devine dupã alegerile din 2000 sef al SIPA, post din care demisioneazã în 2003 doar din cauza dezvãluirilor din presã asupra trecutului sãi. Nici afacerile lui Marian Ureche nu au scãpat ochiului presei. Una dintre ele se referã la implicarea lui în derularea unor contracte ce vizau importul de produse petroliere, dar si exportul de petrol în Iugoslavia, în timpul embargoului. O firma controlatã de el a fost creditatã de stat cu aproape 22 milioane USD. Banii nu au mai fost restituiti187.
în martie 2001, fostul sef al serviciului secret al Ministerului de Interne (UM 0215) în perioada 1993-Î997, generalul Dan Gheorghe, a fost reactivat si angajat în cadrul SRI. Dan Gheorghe a absolvit Scoala de ofiteri a Ministerului de Interne în 1969, fiind imediat încadrat în Securitate, în UM 0800 (Securitatea Municipiului Bucuresti). In octombrie 1988, Dan Gheorghe a fost transferat la UM 0620 (Unitatea Specialã de Luptã Antiteroristã). în decembrie 1989, maiorul Dan Gheorghe era loctiitor cu probleme informative al sefului U SLA, colonelul Gheorghe Ardeleanu. în acele zile, în calitate de sef al dispozitivului de apãrare a Aeroportului International Otopeni, a permis unui numãr de circa 50 de ofiteri de Securitate sã disparã în strãinãtate cu acte false. Dupã înfiintarea SRI, în martie 1990, Virgii Mãgureanu 1-a recuperat si 1-a numit seful Brigãzii antiteroriste din cadrul Serviciului Român de Informatii. Din aceastã functie, Dan Gheorghe s-a transferat la SIE pe un post de conducere. ; , , „„
220

De venirea generalului la comanda UM 0215, în 1993, se leagã reorganizarea acestei unitãti înfiintate de Gelu Voican Voiculescu. Cum am mai arãtat, UM 0215 a fost implicatã în actiuni de politie politicã, de represiune a manifestantilor din Piata Universitãtii, de coordonare a mineriadei din 13-15 iunie 1990, de „rezolvarea" unor probleme cu miza politicã. Condus de generalul Dan Gheorghe, serviciul secret al MI a fost folosit pentru strângerea de informatii despre „Megapo-wer" si fostul premier Stolojan. Decapitalizarea BANCOREX s-a fãcut chiar sub ochii sãi, iar ofiteri de la UM 0215 si din Ministerul de Interne au obtinut, cum am arãtat, credite cu dobândã redusã de la BANCOREX, printre ei aflându-se, fireste, si generalul Dan Gheorghe.
Schimbarea puterii politice în 1996 a dus la destituirea generalului din fruntea UM 0215. Reactivarea sa în 2001 a fost fãcutã la initiativa directorului SRI Radu Timofte, dar Dan Gheorghe s-a aflat permanent în relatii amicale cu apropiatii presedintelui Iliescu, fiind în gratiile fostului consilier prezidential Vasile

Ionel si ale lui loan Talpes,care i-au acordat sprijinul lor. în 2003, generalul a fost promovat adjunct al lui Marian Ureche, directorul Serviciului Independent de Protectie si Anticoruptie (SIPA).
Sus-pomenitul Marian Ureche nu e singurul securist ajuns sef al unui serviciu secret, desi trecutul sãu în politia politicã este compromitător, în 14 februarie 2001, presedintele Ion Iliescu 1-a numit la comanda Serviciului de Telecomunicatii Speciale pe generalul Tudor Tanase. Generalul fusese trecut în rezervã în iulie 1997 prin Decretul prezidential 276 semnat de Emil Constantinescu. Tudor Tanase a fãcut parte din echipa generalului de Securitate Plesitã, în vremea când acesta conducea Directia de informatii externe si întretinea legãturi cu teroristul Carlos. Tanase a fost comandantul unitãtii speciale „R", care se ocupa între altele cu interceptarea transmisiunilor radio ale ambasadelor occidentale la Bucuresti.
A CINCEA PUTERE 221
El se alãturã securistilor care au lucrat împotriva tãrilor NATO si care fac parte acum tocmai din echipa de „specialisti" cu care Iliescu si Nãstase au „aderat" la Alianta. Motivele de nedumerire în legãturã cu modul în care decurge, din acest punct de vedere, integrarea euro-atlanticã a României sunt la fel de numeroase ca securistii reactivati sub umbrela generoasã a Partidului Social Democrat, securisti cãrora li se adaugã acei oficiali propulsati în functii extrem de importante si care în trecut si-au declarat vãdit ostilitatea fatã de Aliantã. Ion Iliescu 1-a numit la conducerea Serviciului Român de Informatii pe Radu Timofte, cu violente reactii anti-NATO în timpul conflictului din Kosovo; în aceeasi situatie se aflã actualul ministru al apãrãrii, loan Mir-cea Pascu.
Lantul reactivãrii fostilor securisti nu se opreste aici; el este mult mai lung. Continuãm însã cu doar trei exemple sugestive. Consiliul Suprem de Apãrare a Tãrii, prezidat de Ion Iliescu, 1-a numit pe generalul Vasile Valeriu lancu în functia de prim adjunct al directorului SRI, acesta fiind postul cel mai important din structura de conducere profesionalã a SRI. Pânã în 1989, lancu a fost ofiter la Directia I de informatii interne a Securitãtii, unde s-a ocupat (între altele) de sportivii de la cluburile Steaua si Dinamo. Pãstrat în SRI, lancu a fost sef al Diviziunii de protectie a cadrelor, iar apoi sef al Corpului de control al SRI. Pe lângã reactivãri, s-au petrecut „rocade" interesante. De pilda, colonelul Fulger, seful sectiei SRI Sãlaj, a fost lãsat la vatrã si înlocuit dupã 2000 cu locotenent-co-lonelul Marius Ghile. Fulger avea un cusur ireparabil: provenea din rândurile MApN. Ghile provine din rândurile Securitãtii, unde înainte de 1989 a fost lucrător în Directia a Il-a de contrainformatii economice, specializat în „contra-sabotaj maghiar".
Uneori, actiunea de reactivare a securistilor îmbracã nuante ele însele sugestive. La 29 martie 2004, chiar în ziua în care
222

România a devenit membru NATO cu drepturi depline, Ion Iliescu 1-a avansat la gradul de general pe ofiterul de Securitate Aurel Rogojan. Rogojan, fost sef de cabinet al generalului Iulian Vlad, este în prezent consilierul personal al directorului SRJ Radu Timofte.
Un neasteptat pretext, de îndatã folosit de autoritãti pentru justificarea reactivãrii fostilor securisti ca politicã de stat, prin invocarea unei necesitãti nationale, a fost oferit de atentatele din 11 septembrie 2001. Reactivarea unor securisti notorii si promovarea lor în functii de comandã au fost dublate de posibilitãtile tot mai mari de actiune acordate serviciilor secrete, sub pretextul unei „strategii antiteroriste"188. în orice caz, atentatele teroriste au scos la ivealã politica duplicitarã a autoritãtilor în raport cu unele retele organizate ale„mafiei arabe", care s-au bucurat în România de imunitate în schimbul excluderii tãrii de pe harta desfãsurãrii unor actiuni teroriste.
Aceastã politicã a fost mostenitã de la regimul Ceauses-cu prin intermediul fostilor securisti. Sunt cunoscute relatiile privilegiate ale lui Ceausescu, în anii' 80, cu lumea arabã, într-o perioadã de izolare extremã a României în raport cu Occidentul si chiar cu partenerii din blocul comunist. Pentru terorismul islamic, tara noastrã nu avea cum sã nu fie un teren propice, cu atât mai mult cu cât prin România au trecut, din 1980 si pânã la revolutie, mai mult de jumãtate de milion de studenti arabi. Toti acestia s-au aflat sub lupa Securitãtii, care i-a folosit pe unii ca informatori sau drept cãi de comunicare cu serviciile secrete arabe si cu retelele teroriste internationale. Dupã 1989, o parte dintre ei au ales sã rãmânã aici si au devenit cetãteni ai tarii. Cei mai multi dintre arabii din România sunt, fireste, strãini de miscãrile fundamentaliste, nu au legãturi cu miscãrile teroriste sau afacerile ilegale. Dar unii au dezvoltat astfel de afaceri si legãturi, chiar sub protectia autoritãtilor, pânã în 1996. Nu întâm-

plãtor bin Laden a mentionat România printre tãrile din care Al Quaeda primise finantãri. Organizarea retelelor de sprijin financiar a fost pretul plãtit pentru scoaterea tãrii de pe harta atentatelor teroriste.
La câteva zile dupã tragicele evenimente din 11 septembrie 2001, una dintre cele mai autorizate voci, cea a directorului Serviciului Român de Informatii Radu Timofte, declara cã România e la adãpost de atacuri teroriste, dar si cã grupãrile teroriste nu au fost niciodatã sprijinite de pe teritoriul României. Ulterior avea sã-si schimbe declaratia. Probabil descoperise între timp cã între fosta Securitate si terorismul arab existã strânse legãturi. Pe 20 septembrie 2001 am publicat într-un important cotidian din România un articol189 cu referiri directe la sprijinul acordat de regimul Ion Iliescu mafiei arabe pânã în 1996. A doua zi, SRI a dat publicitãtii urmãtorul comunicat: „Serviciul constatã cu regret ca, dintr-un exces ce nu poate fi decât pãgubitor, autori ai unor asa-zise dezvãluiri de senzatie sau semnatari de documentare, anchete, analize s-au prins, poate involuntar, într-un joc periculos al comunicãrii de informatii false, de naturã a afecta siguranta nationalã si relatiile externe ale României." Dupã încã o zi, am fost obiectul unui denunt al Presedintiei României la Parchetul General pentru divulgarea de secrete de stat. Ceea ce înseamnã implicit recunoasterea acestor legãturi. Procurorii au decis însã cã publicarea acelor dovezi nu a reprezentat o infractiune si nu am fost citat în nici o anchetã pe acel subiect. De altfel, la douã luni de la atentate, directorul SRI Radu Timofte recunostea, în fine, cã „importante sume de bani" din România au alimentat conturi din strãinãtate ale unor organizatii suspectate de terorism: „Din tarã s-au scurs importante sume de bani cãtre conturi bancare din strãinãtate ale unor organizatii internationale, poate teroriste."190
Colectarea de fonduri pentru terorismul arab a fost posibilã îndeosebi în timpul mandatelor precedente ale lui Ion Ilies-
224

cu. Contrabanda a reprezentat, asa cum reiese din numeroase dezvãluiri publicate la vremea respectivã în presa din România, o politicã de stat. Puterea dobânditã în urma alegerilor a fost utilizatã nu pentru îndeplinirea generoaselor promisiuni electorale, ci pentru a înlesni afaceri ilegale, care au adus celor de la guvernare sau din alte functii de demnitate publicã sume imense. Multe dintre aceste ilegalitãti au fost fãcute de adevãrate retele de tip mafiot, organizate de cetãteni arabi. Unul dintre acestia a ajuns chiar demnitar al regimului Iliescu.
Kamel Kader, nãscut în 9 martie 1960 la Rafah, în Ghaz-za, fiul lui Ahmed Mohammed si al Aishei, are singurul domiciliu stabil cunoscut în strada Mures 31 din Timisoara (cel putin aceasta era situatia în 1993, când a primit cetãtenia românã). A absolvit Facultatea de Medicinã din Timisoara, obtinând diploma de medic. A fost informator al ofiterilor de Securitate Traian Sima si Radu Tinu. Unul dintre „favorurile" care îi erau acordate, în schimbul unor rapoarte despre colegii sãi arabi si români, era obtinerea de vize si pasapoarte pentru intrarea în România a conationalilor palestinieni (contra cost), prin intermediul colonelului Orleanu, sef al Directiei Pasapoarte Timis, în timpul studentiei, Kamel Kader se recomanda deschis drept lider al studentilor palestinieni în România, dar apropiatilor nu le ascundea calitatea sa de membru a douã grupãri terorise (Al Fatah si Abu Nidal) si nici pe aceea de fost combatant al Frontului de Vest din Liban. De altfel, atât înainte, cât si dupã 1989 a mentinut legãturi mai mult sau mai putin deschise cu oficialii Organizatiei pentru Eliberarea Palestinei si apoi cu cei ai Autoritãtii Palestiniene. Legãturile au devenit frecvente dupã venirea reprezentantului oficial palestinian Fouad al Bittar la Bucuresti (în 26 februarie 1990), urmate însã si de legãturi confidentiale cu ofiteri din SRI si Ministerul de Interne, în general provenind din fosta Securitate. De fapt, probabil „nici mãcar el nu
A CINCEA PUTERE 225
mai stia pentru cine lucrează", afirmã un fost ofiter de informatii care 1-a cunoscut la vremea respectivã191.
Kader s-a ocupat intens cu contrabanda pe filierele de vest ale României. Ca si un alt mare contrabandist, Zaher Iskan-darani, ofiter de informatii sirian, dar si agent al Securitãtii, Kader a contribuit cu mari sume de bani la campania electoralã din 1992 a grupãrii lui Ion Iliescu. Dupã cum s-a afirmat, relatiile sale apropiate cu seful campaniei electorale prezidentiale de atunci, Viorel Hrebenciuc,

au adus pentru Iliescu, din partea comunitãtii palestiniene din România, o „contributie" de circa l milion de dolari. Ca recompensã, timp de trei ani, între 1992 si 1994, Kamel Kader a avut functii atât la presedintie, cât si la guvern, unde ocupa, în birouri separate, functia de „consilier", reprezentant al „minoritãtii palestiniene din România". La guvern putea fi vãzut prin cabinetele ministeriale, intra pe poarta oficialã, înarmat cu pistol si cu telefon mobil, o raritate la acea vreme, fãrã a se supune vreunui control si având regimul unui demnitar de stat român, cu acces direct la telexul si faxul guvernului, în 1994 controla 14 firme la Timisoara si Bucuresti, obtinuse gratie functiei sale împrumuturi substantiale la bãncile controlate de guvern si era principalul beneficiar al licentelor de export pentru cherestea, vitei si berbecuti, pe care fie le ceda unor alti oameni de afaceri arabi, fie le utiliza prin firmele sale.
Decizia de retragere a functiei de consilier la guvern si presedintie s-a petrecut abia în decembrie 1994, fãrã a putea fi evitat un scandal de mari proportii, care a pus autoritãtile în-tr-o posturã delicatã, dovedindu-se cã protejatul lor, Kader, avusese acces nestingherit la documente secrete, între timp, dispãruserã mai multe acte confidentiale din incinta guvernului, ceea ce a dus ulterior la „declasificarea" lor, pentru ca demnitarii guvernului Vãcãroiu sã nu poatã fi fãcuti vinovati de complicitate la spionaj. Dupã acest scandal, Kamel Kader a
226

plecat în Palestina, unde a ajuns consilier pe probleme de informatii al lui Yasser Arafat.
Lista afacerilor mafiei arabe, mai ales actiunile de contrabandã cu tigări, sustinute de la nivelul conducerii Serviciului Român de Informatii în special prin generalul Marcu, este impresionantã. Uneori, cu banii obtinuti se cumpãrau arme chiar din România, cum s-a întâmplat cu reteaua organizatã în 1993 de libanezul Elias Nassar. Traficantii, chiar si în cazurile în care au fost prinsi, au scãpat de pedeapsã, oferindu-li-se posibilitatea sa pãrãseascã România. Nassar a fost eliberat în 1994 dupã ce a achitat în conturile Serviciului Român de Informatii suma de 3 milioane de dolari. Ulterior, un alt mare contrabandist aflat în anchetã, Victor Michelle Issa, a fost eliberat din arest si a pãrãsit tara, nu înainte de a-i trimite presedintelui Ion Iliescu o felicitare de ziua lui192.
Tolerarea retelelor financiare si de afaceri ale „mafiei arabe" pe teritoriul României si relatiile apropiate cu respectiva mafie au fãcut parte din strategia perpetuatã dupã 1990 de ofiterii de informatii din România, proveniti din fosta Securitate si având din trecut legãturi strânse în mediile studentilor arabi. Pactul nescris de neagresiune încheiat de securistii din serviciile secrete cu retelele teroriste, care nu exclude miza interesului personal, întrucât multi s-au îmbogãtit ei însisi de pe urma unor tranzactii ilegale, si-a dovedit caracterul profund imoral la 11 septembrie 2001 în Statele Unite si la 11 aprilie 2004 în Spania.
România s-a aflat în toti acesti ani ai tranzitiei sub presiunea imensã si constanta a structurilor fostilor activisti si a nomenclaturii comuniste, care dictează deciziile atât în politica si strategia internã, cât si în cea externã. Pe de altã parte, în parlament, guvern, justitie, servicii secrete si presã, grupuri mari din fosta Securitate pot influenta în mod activ decizii punctuale. Numărul total al acestor „ brigãzi de soc "
A CINCEA PUTERE
227
care ne pãstrează puternic racordati la trecutul comunist, cu toate practicile acestuia si mentalitãtile legate de el, tiu este mare — nu poate depãsi 10 000 de oameni, în timp, aceste structuri s-au constituit si consolidat ele însele în retele in-formale de putere. Reprezintã un factor de decizie în sine, o a cincea putere.
Forta si nocivitatea acestei retele oculte a „ mostenitorilor Securitãtii" a fost sesizatã în mai multe împrejurări. In timpul vizitei luiBill Clinton la Bucuresti, Jim Steinberg, consilierul adjunct pentru securitate nationala al Casei Albe, declara de pildã ca „serviciile secrete românesti sunt pline cu fosti ofiteri de Securitate, cãrora nu li se pot încredinta secrete NATO". Asa au fost, asa au rãmas. Divortul între Securitate si actualii lor protectori politici din Partidul Social Democrat ex-comunist este greu de realizat.
Asa cã am încercat sã-mi imaginez o scenã de viatã cu secu-risti în România de astãzi, proaspãt intratã în NATO. Era straniu: fostul meu anchetator de la Securitate (în prezent bancher) si un fost subaltern (rãmas în serviciile secrete) spuneau bancuri cu americani, în pauza unui meci de fotbal al cãrui rezultat

oricum îl stiau, pentru cã îl negociasem. Mâncau seminte din cornete de hârtie purtând mentiunea „ Top secret" si aveau pe cap sepci americane „Red bulls ".

Epilog

Noi si ei

l

Simt nevoia sã închei cu câteva cuvinte despre viata de astãzi a prietenilor mei, alãturi de care am fost implicat, în 1988, în acea anchetã a Securitãtii care mi-a schimbat fundamen-tal destinul. Cu gândul la ei am scris, de fapt, aceastã carte.

George Ardelean a absolvit filologia în 1987 si a fost repartizat la Lupeni, în Valea Jiului. Ne-am revãzut sporadic dupã 1989. îi datorez reîmprospãtarea unora dintre amintirile comune prezentate în introducerea la acest volum, în prezent este asistent la Facultatea de Litere a Universitãtii Bucuresti.

Andrei Bodiu a fost anchetat la Securitatea din Timisoara în 1987-1988, dar nu în legãturã cu lotul nostru, ci pentru cã a scris „poezii dusmãnoase". Anchetatorul sãu, Constantin Mataragiu, a ajuns dupã 1989 sef al Centrului Zonal SRI Timis si a fost implicat în „afacerea Jimbolia". Dosarul de Securitate al lui Andrei are numele de cod „Poetul". „Poetul" este acum decanul Facultãtii de Filologie din Brasov.

Caius Dobrescu, scriitor si publicist, predã la Facultatea de Filologie a Universitãtii Transilvania, alãturi de Bodiu. Dintre noi, a avut, fãrã îndoialã, cel mai mult de suferit de pe urma anchetelor la Securitate, fiind considerat „lider" al „lotului".

Florin Lobont preda filozofia la o universitate britanicã, iar Sorin Matei predã stiintele comunicãrii la o universitate

americanã. George Stoica este profesor de istorie la Faurei. Ne-am revãzut dupã 1989 o singurã datã.

Ana Stefanescu este profesoarã de filozofie la Resita, inspector de specialitate la Inspectoratul Scolar Judetean. A rãmas aceeasi fire activã, angajatã — este membru al PNL. Am avut lungi convorbiri telefonice si mi-a povestit cã fostul ei sot, Sergiu Stefanescu, s-a stabilit în Germania. Absolvent de filozofie, a avut în 1988 o tentativã de trecere frauduloasã a frontierei si a fost condamnat la 2 ani închisoare — întrucât a fost prins de grãniceri având asupra sa mai multe „texte cu caracter dusmãnos", scrisori pe care voia sã le transmitã „Europei Libere". Cu Sergiu Stefanescu am pierdut legãtura de 15 ani.

Asupra lui Marius Ungureanu s-au fãcut în mai multe rânduri presiuni, în anii 1987-1988, spre a da informatii Securitãtii despre grupul nostru (în special despre Sorin Matei, Caius Dobrescu si despre mine). Nu numai cã a refuzat, dar ne-a si avertizat. Dupã absolvirea Facultãtii de Istorie, Marius Ungureanu a fost beneficiarul unei burse de doctorat în Canada, la care însã a renuntat si s-a întors în tarã. în prezent predã istoria la o facultate particularã din Brasov si s-a dedicat, cu mare pasiune, inventãrii de retete culinare •— ca si în anii studentiei, când era cel mai „solar", „oblomovian" si imprevizibil dintre noi. A rãmas celebru prin aceea cã, fiind în Canada, a fãcut o cãlãtorie de peste 300 de kilometri pentru a cumpãra o telinã.

Anghel Ciobanu este profesor de filozofie la Giurgiu si proprietarul unei mici firme de accesorii pentru telefoane mobile.

Eu lucrez ca ziarist si scriu cãrti despre securisti. Ca si lui Marius Ungureanu, îmi place sã gãtesc si din când în când îmi permit luxul de a merge la o partidã de pescuit sau în-tr-o mica excursie de „explorãri arheologice" — astfel pãstrez legãtura cu partea luminoasã a trecutului. .

Dintre anchetatorii nostri, cel care a coordonat întreaga actiune a „cercetãrilor penale" din Securitate, „maiorul Alexandru", dupã cum ni se recomanda în 1988, a avut un destin exemplar pentru soarta postrevolutionarã a securistilor. Pe numele sãu întreg Alexandru lordache, fost sef al Serviciului cercetãri penale din Securitatea Municipiului Bucuresti, a fost implicat în vaste actiuni de contrabandã cu tigãri, în anul 2002, au fost prezentate opiniei publice, în mai multe rânduri, probe si documente cu privire la „mecanismele celei mai profitabile retele de contrabandã cu tigãri, care a adus României un prejudiciu de peste 110 000 000 de dolari"193, retea organizatã de Bogdan Petrescu, informator al Serviciului Român de Informatii, un tânãr de doar 21 de ani, în spatele cãruia se afla însã „creierul"

întregii afaceri, adicã tocmai fostul nostru anchetator Alexandru lordache. Petrescu si lordache au tras pe sfoarã atât firma Papastratos, cât si statul român, beneficiind de înalta protectie de care se bucura fostul sef al cercetãrilor penale din Securitatea Bucuresti din partea autoritãtilor. Alãturi de cei doi, în actele de contrabandã a fost implicat si fiul lui lordache, Mircea Constantin lordache (notar cu sediul în str. Braziliei 25-27, sector l, Bucuresti), dar si avocatul Ion Chiritã, cumnatul fostului securist si, dupã cum s-a afirmat, fost securist si el.
lordache a transformat reteaua de contrabandã cu tigări în-tr-o „familie" de tip mafiot. Fãrã aportul lui, scenariul care a stat la baza operatiunilor de contrabandã nu ar fi avut viatã lungã. Dovezile publicate demonstreazã implicarea sa într-o vastã actiune care capãtã nuante de subminare a economiei nationale. Presa remarca la capãtul dezvãluirilor cã „Petrescu ar fi fost de mult dupã gratii dacã n-ar fi avut spatele asigurat de SRI, de fostul securist Alexandru lordache, de fiul acestuia si de cumnatul lui, avocatul Ion Chiritã [...]. Nimic nu se putea realiza fãrã mâna profesionistã a lui Alexandru lordache, fostul lucrãtor la Cercetări Penale. Protejarea con-
232

trabandistilor s-a fãcut ani de-a rândul, iar creierul logistic, Alexandru lordache, a fost reactivat în 2001 într-un post-che-ie din Ministerul de Interne, de-a dreapta generalului Toma Zaharia, fãcând imposibilã orice cercetare pe dosar."
în urma dezvãluirilor din presã, în 13 ianuarie 2002, lordache a fost nevoit sã iasã la pensie. Nu înainte ca, în perioada de „imunitate", fiind consilier pe „probleme juridice" al generalului Toma Zaharia, secretar de stat în Ministerul de Interne, sã-si scoatã basma curatã fiul, pe Adrian lordache, care 1-a accidentat grav cu autoturismul Mitsubishi Pajero B-35-PAJ pe un politist aflat în misiune cu motocicleta, la Mamaia. Plutonierul Mihai Stoian a fost convins, cu promisiuni, de cãtre Alexandru lordache sã nu depunã plângere, pentru a aplana un posibil dosar penal. Dupã ce a fost sigur de musamalizare, lordache nu i-a mai plãtit politistului nici costul tratamentului, nici pe cel al tomografiilor efectuate. Când politistul 1-a sunat, fostul anchetator al Securitãtii i-a rãspuns: „Ce dom'le, vrei sã mã suni pentru fleacul ãsta pânã iesi la pensie?"
în presã s-a explicat „de ce a fost nevoie de atâta vreme pentru punerea în miscare a anchetei" în cazul de contrabandã coordonat de lordache, pentru care „exista un maldãr de probe". Motivul rezidã în faptul cã, gratie lui lordache, „spatele mafiotilor era prea lat". Atât de lat, încât nu 1-a putut dãrâma nici mãcar un alt fost securist, generalul Victor Marcu, prim adjunct al directorului Serviciului Român de Informatii Virgil Mãgureanu pânã în 1995. Acesta, „unul dintre detinãtorii marilor secrete ale serviciilor la fel de secrete ale României", a înaintat la sfârsitul anului 2000 un raport cãtre presedintele Ion Iliescu, în care, pe lângã alte referiri, a dezvãluit cã „Domnul director [este vorba de Virgil Mãgureanu — n.n.] m-a atentionat cã TRUMP INVEST si MAS MED IMPEX SRL [firmele coordonate de Petrescu si lordache — n.n.] au operat în numele dumnealui si al SRI". Pe bunã drep-
EPILOG: NOI SI EI
233
tate, ziaristii care s-au ocupat de acest caz conchideau: „A iesit la ivealã si umbrela care a acoperit toate ilegalitãtile sãvârsite de trioul mafiot Bogdan Petrescu si ex-securistii Alexandru lordache si Ion Chiritã. Fostul prim adjunct al directorului SRI a spus-o rãspicat: totul s-a fãcut în numele lui Mãgureanu si al SRI. Unii precum Petrescu sau lordache îsi puteau permite sã tragã tepe de acest gen, întrucât din astfel de înselãciuni mizerabile o serie de bani se duceau în buzunarele bine tivite ale potentatilor vremii."194
Nu am auzit ca în dosarul acestei afaceri de contrabandã cercetãrile sã fi fost finalizate.
Destinul fostului nostru anchetator Alexandru lordache, posesorul unui cont substantial la o bancã elvetianã si al unui vast câmp de relatii în lumea serviciilor secrete sau a puterii politice, este tipic pentru cel al „mostenitorilor Securitãtii". Ei îsi pot permite orice, stiind cã nimic nu-i poate atinge, în afara istoriei.
. ' 'l, :• .\< •.:>*<?.{.,.
Note

1 Un fragment din aceastã confesiune cu acelasi titlu, Eu si Securitatea mea, a apãrut mai întâi în revista 22 nr. 27 din iulie 1998, fiind republicat în Analele Sighet nr. 10, Anii 1973-1989: cronica unui sfârsit de sistem, Ed. Academia Civicã, Bucuresti, 2003, pp. 144-150.
2 Pentru prima categorie un exemplu este Sorin Matei, care îmi face (supranumindu-mã Dinu) un portret superficial si malitios în cartea sa Boierii mintii (Ed. Compania, Bucuresti, 2004, pp. 186-187), cu toate cã am fost apropiati din adolescentã si pânã aproape de emigrarea sa în SUA, în primii ani de dupã '90. In schimb, unul dintre cei mai apropiati sprijinitori ai cercetãrilor mele, inclusiv prin donatii care m-au ajutat sã plãtesc culegerea unor materiale, este Anghel Ciobanu, o vreme fost coleg de camerã în cãmin cu Sorin Matei, despre care acesta din urmã încerca permanent sã mã convingã cã e „turnãtor".
3 Caius Dobrescu, Francisc Bãrãnyi c 'est moi, în Curentul, 12 iunie 1998.
4 „A anchetat în noiembrie 1987 pe muncitorii de la Steagul Rosu [din Brasov]. Pe unul dintre ei 1-a arestat personal si, dupã perchezitia fãcutã în prezenta mamei, i-a spus acesteia cã fiul ei s-ar putea sã nu se mai întoarcã niciodatã" (Doina Jela, Lexiconul negru. Unelte ale represiunii comuniste, Ed. Humanitas, Bucuresti, 2001, pp. 184-185).
5 Titlurile acestora sunt Teroarea comunistã în România. Gheor-ghiu-Dej si statul politienesc, Ed. Polirom, Iasi, 2001, si Ceauses-cu si Securitatea. Constrângere si disidentã în România anilor 1965-1989, Ed. Humanitas, Bucuresti, 1998. . ; . .

6 Vladimir Bukovski, Si se întoarce vântul, trad. în limba românã dupã originalul în limba rusã de Dumitru Bãlan, Ed. Fundatia Academia Civicã, 2002, pp. 60-63.
7 Florian Banu, Profilul angajatului Securitãtii în anii '50, în Totalitarism si rezistentã, teroare si represiune în România comunistã. Studii, nr. l, editat de Consiliul National pentru Studierea Arhivelor Securitãtii, Bucuresti, 2001, p. 34.
8 Ibid.
9 Ibid., pp. 34-35.
10 Elis Neagoe, Trecerea în rezervã a cadrelor MAI între uz si abuz, în CNSAS, Studii nr. l, p. 66.
11 Ibid, p. 39. .,, :' ,.
12 Ibid., p. 32. '.-'.. ^ Ibid., p. 39. . .-
14 Marius Oprea, Banalitatea rãului. O istorie a Securitãtii în documente, 1949-1989, Ed. Polirom, Iasi, 2003, pp. 405-406.
15 Spãlarea creierului. Complotulpsihopolitic al comunismului, text prezentat de Sergiu Grosu, Ed. Duh si Adevãr, Bucuresti, 1998, p. 43.
16 Marius Oprea, Fapte si moravuri la securistii anilor '50. Radiografie a Directiei de cercetãri penale a Securitãtii (1949-1952), în Anale Sighet 7. Anii 1949—1953. Mecanismele terorii, volum editat de Fundatia Academia Civicã, Bucuresti, 1999, pp. 260-278.
17 Marius Oprea, Banalitatea rãului..., p. 405.
18 Lumea Magazin nr. 12/1999.
19 Ibid.
20 Dimineata nr. 267, 23 decembrie 1996. Oficiosul PDSR nu indica sursa documentului, publicat fragmentar într-un articol care combate teza „loviturii de stat" din decembrie 1989.
21 Lumea Magazin nr. 12/1999.
22 Goran conducea practic unitatea de elitã a Securitãtii interne — si anume pe cea a Municipiului Bucuresti. A participat la numeroase acte de politie politicã, numele sãu fiind publicat de CNSAS în Monitorul Oficial, între altele, a participat la anchetarea lui Paul Goma, într-un dosar în care scriitorul era acuzat de trãdare de patrie. Ancheta era condusã cu mijloace deosebit de brutale de cãtre generalul Plesitã. Cât timp 1-a bãtut Plesitã, relateazã scriito-

nil, Goran a stat cu spatele. Dupã ce generalul a pãrãsit încãperea, 1-a întrebat pe Goran: Ati vãzut cum m-a bãtut? Nu, i-a rãspuns Goran, eu sunt aici ca sã nu vãd nimic! Goran a fãcut prima anchetã la 19 ani, în 1962. în 1977, când îi lua declaratii lui Goma, era maior, „organ de cercetare" la Rahova si secretar al organizatiei de partid de la Directia anchetelor penale. Spre sfârsitul anilor '80 a condus grupul „Eterul",

înfiintat în 1980, care avea în atentie posturile de radio străine în limba română, în special Europa Liberă (Evenimentul zilei, 2 octombrie 2003).
23 Raportul a fost făcut public de către SRI într-o conferintă de presă, la aniversarea a cinci ani de la evenimentele din decembrie 1989, pasaje largi din textul acestuia fiind preluate de presă.
24 Lumea Magazin nr. 11/2001.
25 Lucian Boia, Destinul mare al unei tări mici, în Miturile comunismului românesc, Ed. Universitătii din Bucuresti, voi. II, 1997, pp. 19-30.
26 Dan Zamfirescu, Războiul împotriva poporului român, Ed. Roza Vânturilor, Bucuresti, 1993, p. 145.
27 Marian Ureche, Servicii secrete, Ed. Paco, Bucuresti, 1995, passim.
28 Augustin Deac, Unele consideratii privind istoriografia referitoare la istoria poporului român, în Istoriografia în tranzitie, Ed. I.N.I., Bucuresti, 1996, pp. 33-40.
29 G.D. Iscru, Consideratii metodologice privind necesitatea re-gândirii si rescrierii istoriei, în Istoriografia în tranzitie, pp. 26-32.
30 Simion Airinei, Un sfert de veac de Securitate, Ed. Transilvania Expres, Brasov, 2002, p. 313.
31 Numele arestatilor este publicat în suplimentul Lista lui Secu al Academiei Catavencu nr. 635.
32 De departe, cel mai activ în acest sens a fost cotidianul România liberă, al cărui redactor-sef, Petre Mihai Băcanu, fusese eliberat în 22 decembrie 1989 din beciurile Securitătii de pe Calea Rahovei.
33 Arhiva Comitetului Executiv al Comitetului Central al PCR, Dosar 264/1972, voi. 6, ff. 30-31, 64. Documentul, alături de altele provenite din arhiva fostului partid comunist, a fost îndosariat de Biroul Documente Secrete din MApN în anul 1993. »J
238

34 Marius Oprea, op. cit., p. 386.
35 Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel, Dosar nr. 15/P/1999, Rechizitoriu, fila 16, pentru trimiterea în judecată a col. (r) Gheorghe Crăciun, fostul director al Penitenciarului Aiud, întocmit de procurorul militar Alic Saiciuc în august 2000. Colonelul Crăciun a decedat pe parcursul procesului si dosarul a fost închis.
36 Ofiterul Grijac trăieste si azi în Sighet, bine mersi, ca pensionar al statului român. Cornel Ivanciuc, credinciosul baptist, a decedat în 1991... (Gazeta de Maramures, l februarie 2004).
37 Simion Airinei, op. cit., p. 319.
38 Ernesto Garzon Valdes, El terrorismo de estado, în Revista de estudio politicos nr. 65, Madrid, 1989. Vezi si Marius Oprea, Cuvânt înainte la Banalitatea răului..., pp. 9-17, cu privire la caracteristicile terorismului de stat în România comunistă.
39 Scopurile represive ale Securitătii au fost explicit formulate în Decretul 221, adoptat în 30 august 1948 si publicat în Buletinul Oficial la l septembrie 1948, ca si într-un Comentariu publicat în Buletinul Directiunii Generale a Politiei din 5 septembrie 1948, unde activitatea de politie politică este socotită în mod explicit o atributie esentială a Securitătii. Situatia nu s-a schimbat esential până în decembrie 1989. Atributiile, compartimentarea si coordonarea activitătii institutiei au fost descrise într-o lucrare sintetică, elaborată la începutul anilor '70, intitulată Bazele muncii de Securitate. Oficialii arhivei Serviciului Român de Informatii au mentionat initial că o asemenea brosură nu există, după care au oferit o altă versiune, afirmând că ea este clasificată ca secret de stat, întrucât normele cuprinse în această brosură sunt valabile si în zilele noastre.
40 Stenograma sedintei si discursul lui Pintilie Gheorghe au fost publicate în Marius Oprea, Banalitatea răului..., doc. nr. 8.
41 Apud Dmitri Volkogonov, Lenin. O nouă biografie, Ed. Orizonturi, Bucuresti, 1994, pp. 269-270.
42 Date extrase din Organigrama Departamentului Securitătii Statului, pe care am publicat-o sub pseudonimul B. Petriceicu în România liberăm. 4187/2003 (citată în continuare Organigrama DSS).
43 Evolutia organigramei a fost publicată pentru prima oară de către Dennis Deletant, The Securitate and the Police State in Ro-
NOTE 239

mania, 1948—64, în Intelligence and National Security, voi. VIII, nr. 4/octombrie 1993 si voi. IX, ianuarie 1994, fiind reluate de autor în versiunea englezã si cea românã a cãrtilor sale despre Securitatea din timpul lui Dej si Ceausescu, citate mai sus (v. nota nr. 5).
44 Gheorghe Crisan, Piramida puterii. Oameni politici si de stat din România (23 august 1944-22 decembrie 1989), Ed. Pro His-toria, Bucuresti, 2001.
45 Ibid.
46 Ibid.
47 Marius Oprea, op. cit., pp. 527-533.
48 La o zi dupã aparitia numelui sãu pe lista CNSAS din Monitorul Oficial, aceste afirmatii în legãturã cu comportamentul sãu în zilele revolutiei au apãrut în presã.
49 Gheorghe Crisan, op. cit.
50 Vezi pe larg Mihai Pelin, Culisele spionajului românesc, Ed. Evenimentul Românesc, Bucuresti, 1997, cea mai informatã istorie a DIE publicatã pânã în prezent.
51 Recent, Alexandru Tãcu a câstigat în fata unei instante din România un proces împotriva statului pentru abuzurile la care a fost supus de cãtre Securitate, obtinând cu titlul de despãgubiri suma de 100 000 euro.
52 Gheorghe Crisan, op. cit.
53 Citat din Raportul Armagedon 7, declaratia lui Iulian Vlad din 31 martie 1990.
54 Gheorghe Crisan, op. cit.
55 în baza acestor dovezi, numele sãu a fost publicat în suplimentul Lista lui Secu al sãptãmânalului Academia Catavencu.
56 Citat din Raportul Armagedon 7.
57 Textul acestei declaratii politice poate fi citit integral pe pagina web a Camerei Deputatilor.
58 Citat dintr-un interviu acordat de generalul Nicolae Plesitã revistei Lumea Magazin nr. 12/1999.
59 Simion Airinei, op. cit., p. 269.
60 Marius Oprea, loc. cit.
61 Cf. Lista lui Secu.
62 Gheorghe Crisan, op. cit.
63 Aceastã dezvãluire a fost fãcutã presetde Jaa Hotnog, fost colonel în Directia a Il-a a Securitãtii.

64 Filip Teodorescu, Un risc asumat, Ed. Viitorul Românesc, Bucuresti, 1992.
65 Declaratia a fost citatã într-o cronicã la cartea sa, care scoate în evidentã modul în care Filip Teodorescu a manipulat opinia publicã (vezi Expres Magazin nr. 4/3 februarie 1992).
66 Informatia ne-a fost oferitã de Stefan Tudor, fost ofiter de contraspionaj de la Securitatea din Brasov, decedat în urma unui infarct „misterios" în anul 2000, la numai 47 de ani.
67 Gheorghe Crisan, op. cit.
68 Am publicat lista integralã a ofiterilor din Directia a V-a retinuti în decembrie 1989 în episodul final al Listei lui Secu.
69 Lumea Magazin nr. 11/2001.
io Fragment preluat din textul lui Paul Goma Rãul Absolut — Securitatea, datat 11 februarie 2001 si aflat pe site-ul autorului, www.paulgoma.net.
71 Fundatia Gheorghe Ursu cu sediul la Grupul de Dialog Social detine o cantitate impresionantã de documente, mãrturii si articole de presã cu privire la moartea tragicã a inginerului Ursu si la odiseea juridicã derulatã dupã 1989 pentru tragerea la rãspundere a celor vinovati, îi multumesc prietenului meu Andrei Ursu atât pentru puterea cu care se luptã pentru memoria tatãlui sãu, cât si pentru amabilitatea cu care mi-a permis accesul la arhiva fundatiei.
72 Legea 161 din 19 aprilie 2003, publicatã in Monitorul Oficial nr. 279/29 aprilie 2003.
73 Copii din acest dosar se aflã în posesia autorului.
74 Extrase rezumative din fisa sa de cadre.
75 Surse confidentiale.

76 Reamintim aici campania de presã dusã de cotidianul România liberã, începând din a doua jumãtate a lunii iunie 1991, cu privire la acest subiect.
77 Sorin Ovidiu Bãlan semneazã ample fotoreportaje cu „drogurile de la PNT" si alte dezinformãri similare în Tineretul liber, în primele zile dupã mineriada din iunie 1990.
78 Vezi în Marian Ureche, op. cit., Prefata semnatã de Aurel Ro-gojan.
79 Informatii extrase de pe site-ul Serviciului de Telecomunicatii Speciale. •.,., , . , ^
*°Ibid.
8' Vezi Ziua si Adevãrul din 22 februarie 2003.
82 Textul integral al cuvântãrii lui Ion Iliescu se aflã în Arhiva Consiliului National pentru Studierea Arhivelor Securitãtii, în Fondul D, dosar 86, voi. 11.
83 Arhivele Nationale Istorice Centrale, Fond Comitetul Central — Cancelarie, Dosar nr. 83/1954, f. 59.
84 Pentru întreaga campanie de manipulare dusã de putere dupã decembrie 1990, ca si pentru modalitatea în care emitãtorii si-au identificat receptorii si au adaptat mesajele în functie de asteptãri, vezi analiza tãcutã de Alina Mungiu în Românii dupã 1989. Istoria unei neîntelegeri, Ed. Humanitas, 1995.
85 Consultarea colectiei cotidianelor^.?/ (oficiosul FSN), Adevãrul, Tineretul liber (fostele oficioase ale partidului comunist, respectiv UTC-ului) ca si a altor ziare apropiate Frontului, cu deosebire din lunile febraarie-iunie 1990, dar chiar pânã spre sfârsitul anului 1992, este edificatoare în privinta acestei campanii de dezinformare si calomniere.
86 Am asistat personal la aceastã scenã, decupatã parcã din filmele neorealiste: cu toatã gravitatea situatiei, angajatul civil al Securitãtii, aflat la volan, voia o semnãturã de la superiorii sãi spre a se „descãrca" de marfa.
87 Domnita Stefanescu, Cinci ani din istoria României. O cronologie a evenimentelor, decembrie J989-decembrie J994, Ed. Masina de Scris, Bucuresti, 1995, p. 34.
88 Ibid.
89 Decretul CFSN nr. 33, asa cum a precizat abia în 21 februarie 1990 Victor Athanasie Stãnculescu, proaspãt numit ministru al Apãrãrii în locul generalului Militaru, a dus de fapt la desfiintarea Directiilor a IV-a si a V-a si la trecerea în rezervã a 1844 de cadre din teritoriu. Totodatã, acesta afirma, contrar realitãtii documentare pe care nu se poate sã nu o fi cunoscut, cã Securitatea avea în jur de 8400 de cadre (ibid., pp. 41-53).
90 România liberã nr. 1207/1994, Nasul: Gelu Voican Voicu-lescu.
91 Vezi amãnunte asupra procesului de preluare a fostei Securitãti de cãtre noua putere politicã instalatã la Bucuresti dupã 22
242

decembrie 1989 în Marius Oprea, , articol din Analele Institutului Român de Istorie Recentã, voi. I, Ed. Polirom, Iasi, 2003, pp. 13-36.
92 Domnita Stefãnescu, op. cit., pp. 46-47.
93 Modelul sovietic al acestei privatizãri a fost dezvãluit si ilustrat cu documente din arhivele fostului PCUS de Vladimir Bukovski în celebra sa carte Judecatã la Moscova, tradusã în limba românã (Ed. Albatros si Universal Dalsi, Bucuresti, 1998).
i 94 Domnita Stefãnescu, op. cit, p. 34. ,b
, 95 România libera, 18 martie 1994.
96 România liberã, 26 mai 1998.
97 Doicaru se afirmase mai întâi în Securitatea internã ca un zelos executant al ordinelor, încã de la începutul anilor '50. A rãspuns, între altele, pe „linie de Securitate" de Canalul Dunãre-Marea Neagrã, iar afirmarea sa, care i-a adus numirea de sef al Securitãtii Regiunii Constanta la începutul anului 1950, s-a petrecut dupã ce a prins 13 „banditi" si a participat la uciderea lor. Ulterior, acelasi stil dur 1-a propulsat spre vârful piramidei Securitãtii.
98 Evenimentul zilei, 25 ianuarie 1993.
99 O excelentã trecere în revistã a mijloacelor acestei manipulãri face Alina Mungiu (op. cit., passim). Autoarea observã cã, desi 70% dintre intervievatii unui sondaj urmãriserã la televizor Proclamatia de la

Timisoara, doar 27% au rãspuns „nu stiu" atunci când au fost întrebati dacã sunt sau nu de acord cu ea; în rest, marea majoritate s-a declarat împotrivã: frica nu dispãruse, iar manipularea îsi arãta roadele. Proclamatia de la Timisoara a primit o replicã din partea autoritãtilor prin ridicola Proclamatie de la Podu înalt, din mai 1990, în care se spunea, între altele, recurgându-se la vechiul arsenal national-comunist si la insinuãrile tipic securiste: „Eroii neamului nu s-au jertfit pentru interese meschine, pentru o jumãtate sau un sfert din aceastã tarã" (ibid., p. 69). Locul nu a fost ales întâmplãtor, iar rezultatele s-au vãzut curând. La Vaslui, în alegerile din 20 mai, FSN si Ion Iliescu au obtinut unul dintre cele mai mari scoruri electorale din tarã.

100 Domnita Stefãnescu, op. cit., p. 57.

1010 scenã este revelatoare pentru aceastã improvizatie. Dupã executie, cadavrele au fost aduse cu elicopterul de la Târgoviste

în douã cosciuge simple si lãsate pentru câteva ore, noaptea, pânã la pregãtirea gropilor, sub pa/a unor parasutisti, în mijlocul stadionului Ghencea.

102 Nu putea rezista nimeni dintre cei care au bãut în viata lor bãutura rãcoritoare „Cico" acestui joc de cuvinte. Nu am rezistat nici eu. Voican Voiculescu, chiar dacã a bãut asa ceva, a judecat gresit. Pânã la sfârsitul mandatelor sale prezidentiale, Ion Iliescu 1-a tinut pe contraamiralul Cico Dumitrescu sub aripa sa ocrotitoare; dar si pe Voican Voiculescu.

103 Multi dintre ofiterii de informatii din România de azi, mai ales cei proveniti din Securitate, sunt membri ai acestei confrerii respectabile. Dar cu valorile traditionale ale masoneriei ei nu au nimic în comun. Identificarea cu masoneria, dupã cum am aflat, se datoreazã doar faptului cã si lumea securistã este „secretã".

104 Domnita Stefanescu, op. cit, p. 58.

105 Conferinta de presã a avut loc la Palatul Parlamentului din Dealul Mitropoliei, dupã o lunã de organizare, la 25 aprilie — poate nu întâmplãtor, la trei zile dupã debutul mitingului maraton din Piata Universitãtii.

106 Unul dintre cei mai bogati, prin obtinerea abuzivã a unor imobile, dupã cum a dezvãluit într-o campanie de presã cotidianul Adevãrul, este colonelul Viorel Tache.

107 Cãpitanul Moldoveanu este astãzi Jurist" si un prosper om de afaceri, ocupându-se cu vânzarea de terenuri în satul natal, Hãr-man, ajuns un fel de Snagov al Brasovului, în 1990 am primit mai multe telefoane de amenintare pe care le-am pus pe seama sa. Si nu am gresit prea mult: în momentul în care i-am fãcut publicã apartenenta la „Vatra Românească", am fost bãtut în douã rânduri pe stradã. A doua oarã, desi unul dintre agresori a fost retinut de politie si am depus o plângere, însotit de martori, cel prins a fost eliberat fãrã sã mi se dezvãluie identitatea lui. în schimb, la fel ca înainte de 1989, o serie de persoane în civil au început sã se intereseze la vecini despre „obiceiurile" mele. Majoritatea vecinilor fuseserã pusi si înainte de 1989 sã „dea relatii" despre mine; în 1990, când au revenit aceleasi persoane, mi-au semnalat acest fapt.

108 Fondatorul si principalul finantator al ziarului, unul dintre întemeietorii Vetrei Românesti si apoi al PUNR, ziaristul Alin Dru-

ga, ajuns parlamentar pe listele acestui partid, a fost ulterior îndepãrtat si a dat în judecatã PUNR-ul pe care, sustinea, îl „botezase" si cãruia îi pusese la dispozitie bunurile personale. Era brasovean si l-am cunoscut bine. Sustinea cã sedinta de creare a partidului se desfasurase la Hotel Capitol din Brasov si cã, dupã mai multe variante, ideea numelui acestui partid îi venise lui, în vreme ce era la toaletã. M-am numãrat printre cei care 1-au ajutat financiar, spre deosebire de vechii sãi „camarazi" nationalisti; a murit sãrac, furios si trist.

109 Citind rapoarte ale SRI dinainte de „prãbusirea" FNI, de pildã, nu am putut sã nu sesizez aceste fixatii nationaliste ale ofiterilor de informatii. De pildã, cu câteva zile înainte de evenimentul mentionat, revista Puntea sau activitãtile asociatiei„Pro Europa" erau urmãrite îndeaproape, desi SRI era condus de un fost membru al Aliantei Civice, Costin Georgescu. Dar el îsi dãduse acceptul ca ofiteri ai institutiei sã treacã în rezervã si apoi pe statele de platã ale lui Sorin Ovidiu Vântu...

110 Am publicat un amplu interviu cu Petru Cretia pe acest subiect (Opinia studenteascã nr. 66 — serie nouã). Pe dl Cretia îl cunosteam din anii studentiei, bucurându-mã încã de la mijlocul anilor '80 de privilegiul de a purta lungi si spumoase discutii cu dânsul. Sunt sigur cã lipsa sa e resimtitã acut de toti cei care 1-au cunoscut.
111 Scrisoarea a fost publicatã în cotidianul România liberã.
112 în urma unei campanii de „demascare" în presã fãcute dupã toate regulile artei, s-a dispus expulzarea „cetãteanului strãin" Doru Braia la 2 aprilie 1990 (Alina Mungiu, op. cit., p. 58).
113 Unul dintre cei care au dat ordine în teritoriu pentru supravegherea acestor manifestatii a fost colonelul Marian Ureche, pe atunci în SRI, care avea sã ajungã în 2001 director al serviciului secret din Ministerul Justitiei (sursã confidentialã).
114 Domnita Stefãnescu, op. cit., p. 79.
115 Supozitia potrivit cãreia a existat o actiune concertatã MI-MApN-SRI este probatã si de unele dintre notele de mânã, prin care retinutii adusi de mineri la Sectia l Politie erau trimisi cãtre o unitate militarã a Ministerului Apãrãrii Nationale de la Mãgurele, spre a fi cercetati acolo „din ordinul generalului Penciuc" (documente din arhiva personalã). > >('=«/ .-.v < .
NOTE ;..,-;..;!<• .,-' 245
116 Alina Mungiu, op. cit., p. 114.
117 în cele douã împrejurãri în care am putut discuta cu dl Mun-teanu, la sapte ani de la evenimente, el a de/mintit cã ar fi avut loc o asemenea perchezitie la propriul domiciliu, dar a admis cã în acele zile a fost spartã casa mamei sale. între timp, fostul lider al studentilor din Piata Universitãtii s-a îmbogãtit din tranzactii cu arme, efectuate probabil cu sprijinul acordat de SRI firmei sale numite Valahia (nu întâmplãtor, Partidul National Român al lui Virgil Mã-gureanu îl prezentase pe Marian Munteanu drept candidat la presedintie al acestei formatiuni politice).
118 Publicat în România liberã din 30 noiembrie 1990, documentul a provocat o virulentã dezmintire din partea SRI, cotidianul amintit fiind acuzat cã este subordonat „sectiilor de operatii speciale ale unor oficine de spionaj".
119 Existã procese-verbale de perchezitie de un umor tragic, prin care se predau politiei drept corpuri delicte „pungi cu inscriptia Ion Ratiu" si „Votati PNTCD" sau numere din ziarul Dreptatea. Din nefericire, dl Ene, care conduce Asociatia Victimelor Mineriade-lor, nu mi-a permis sã-i contactez pe membrii asociatiei. Dl Ene sustinea cã „oamenii se tem sã nu fie dati în judecatã" dacã vor sta de vorbã cu mine, asa cum s-a întâmplat cu Werner Sommerauer, unul dintre liderii revoltei de la 15 noiembrie 1987, care a fost actionat în justitie de ofiterul de Securitate Ristea Priboi.
120 Raportul, alcãtuit de Monica Macovei în 1992, cuprinde date privind netemeinicia acuzatiilor si a modului de cercetare a celor retinuti. Este de departe cea mai pertinentã' analizã a abuzurilor judiciare petrecute la mineriadã. Dat fiind cã acest raport a fost „pus la sertar", dar si din cauza altor sicane, Monica Macovei si-a dat demisia din Procuratura Generalã si în prezent este una dintre cele mai cunoscute avocate din România în cauzele privind apãrarea drepturilor omului.
121 Existã nenumãrate documente în arhivele fostei Securitãti cu privire la modul de „organizare" si „asigurare" de cãtre Securitate si Militie a „evenimentelor" trecute cu rosu în calendarul comunist. Citatele sunt din documente' provenind din arhivele Securitãtii. Practica e veche de când regimul. De pildã, Ordinul nr. 399 din 23 octombrie 1950 atrãgea atentia organele locale ale Securitãtii si
246

Militiei sã organizeze paza localurilor, a mitingurilor, a brigãzilor cultural-artistice, a „lozincilor, portretelor si placardelor de campanie electoralã" pentru alegerile care aveau loc în luna decembrie (Arhivele SRI, fond D, dosar 4637, passirri).
122 V. Gozman, A. Etkind, De la cultul puterii la puterea oamenilor. Psihologia constiintei politice, Ed. Anima, 1993, p. 33.
123 Consiliul Culturii si Educatiei Socialiste, Lista cuprinzând datele si informatiile nedestinate publicitãtii, brosurã de uz intern, 1983, f. ed. Ea era destinatã redactorilor-sefi din mass-media. Atât de mare devenise teama fatã de posibilitatea circulatiei libere a informatiilor, încât pe lângã Legea 23 din 1971 privind apãrarea secretului de stat au apãrut, la mijlocul anilor '80, prevederi din ce în ce mai

restrictive. Astfel, pânã si masinile de scris erau sever controlate de militie, în acelasi regim ca al armelor si munitiilor. Vezi, mai pe larg, Marius Oprea, Viata între secret si decret, în Dilema nr. 151, decembrie 1995.
124 în Monitorul Oficial nr. 151 din 2 iulie 1992.
125 Alexandru Bârlãdeanu, Tezaurul român de la Moscova. Un litigiu vechi de 80 de ani, în Arhivele Totalitarismului, Anul III, nr. 3/1995, pp. 196-197.
126 Bogdan Ficeac, Postfatã la Piotr Wierzbicki, Structura minciunii, Ed. Nemira, 1996, p. 234.
127 Alexandru Bârlãdeanu, op. cit..
128 Datele privind dimensiunile arhivelor gestionate de fiecare dintre aceste institutii provin din surse oficiale acreditate. Ele au fost prezentate la o sedintã cu responsabilii acestor institutii si cu membrii Colegiului CNSAS, prezidatã de presedintele Constan-tinescu, în vederea organizãrii predãrii lor cãtre institutia abilitatã sa preia documente vizând deconspirarea actiunilor de politie politicã din timpul regimului comunist. Dupã alegerile din 2000, orice actiune în acest sens — de declasificare si predare a arhivelor CNSAS-ului — a fost fie sistatã (din partea SIE si MApN), fie se face „cu sacosa", cum procedeazã SRI.
129 Pãrtile din arhivele militare sau comuniste care au fost „de-clasificate" sunt depozitate si pot fi consultate, dupã obtinerea aprobãrilor necesare, la Centrul de Cercetare si Pãstrare a Arhivelor Militare Istorice din Pitesti. ,.,,,,, i, , ,, ... ,,

130 Am fãcut aceastã statisticã bazându-mã pe volumul IV al Registrului retelei informative al Securitãtii din Sibiu. Originalul documentului se aflã la CNSAS.
131 Cãpitanul Adrian lonescu, trecut în rezervã în 15 octombrie 1990 dupã ce, sustinea el, reclamase superiorilor reînvierea practicilor de politie politicã, a semnat o scrisoare deschisã adresatã parlamentului României, din care am citat deja. în finalul scrisorii sale deschise, care a rãmas fãrã vreun alt efect decât cel mediatic, lonescu atrãgea atentia asupra potentialului pericol pe care îl prezintã renasterea structurilor Securitãtii, cu veleitãti de stat în stat, pentru sistemul democratic.
132 Pe 20 mai 1991, Petre Mihai Bãcanu a organizat o conferintã de presã la sediul redactiei României libere, invitându-i la Be-revoiesti pe ziarisii prezenti, dupã ce le-a prezentat documente provenind de acolo. A doua zi, ziaristii sãpau de zor în râpa devenitã celebrã.
133 Domnita Stefânescu, op. cit., p. 145.
134 De departe, cele mai active publicatii au fost România liberã (Petre Mihai Bãcanu organizând „desantul" de ziaristi care s-au deplasat în zonã), sãptãmânalele Expres si Cuvântul.
135 Domnita Stefãnescu, loc. cit.
136 Domnita Stefãnescu, op. cit., p. 199.
137 Este posibil ca rãspunsul privind disparitia documentelor fostei Unitãti 0110 de contraspionaj pe „tãrile de est" (în special URSS) sã poatã fi dat de analiza documentelor interne ale serviciului Arhivã din SRI. Dupã o sursã cãreia îi pãstrãm anonimatul, o mare parte a arhivei UM 0110, circa 40 000 de pagini, depozitatã la Iasi, a fost transferatã în 1994-1995 cãtre Bucuresti. Unde, se pare, n-a mai ajuns niciodatã.
138 Publicat în Marius Oprea, Banalitatea rãului, pp. 433-445.
139 Ibid., p. 443. iwlbid.,p. 435.
141 Ibid., p. 437.
142 Publicând aceste date în 2002, în cotidianul România liberã, i-am solicitat domnului Timofte sã le infirme dacã le considerã nereale. Am publicat în facsimil douã fise personale asa cum au fost ele stocate în calculatoarele de la CID. Subiectul celei dintâi

era Rusu Constantin, profesor la Scoala Generalã din Mãicãnesti, Vrancea, cãruia Inspectoratul Judetean de Securitate i-a deschis dosarul de urmãrire informativã 00529 pentru cã „a initiat (a participat la) actiuni protestatare" (acesta era „motivul l"). Motivul 2, cel secundar, erau scrisorile pe care i le trimisese lui Ceausescu în urma respingerii cererii de plecare în strãinãtate. Numãrul fisei sale la CID este 850319, „linia" pe care era urmãrit — 112, cifrele însemnând „actiuni dusmãnoase" împotriva

ordinii sociale. Fisa mai cuprindea indicativul judetului Vrancea (39) si 0100, care însemna Serviciul l de Informatii Interne din Inspectoratul Judetean de Securitate, unde îl avea „în lucru" securistul A. S. Cealaltã fisã publicatã era a lãcãtusului Alexandru Mihalache, care initiase, de asemenea, actiuni dusmãnoase „sub acoperire religioasã". Nu am primit nici un rãspuns, ceea ce echivaleazã cu refuzul directorului SRI Radu Timofte de a face luminã în privinta distrugerii sistematice a arhivei fostei Securitãti.

143 Legea, adoptatã de Camera Deputatilor si de Senat în sedinta din 20 octombrie 1999 si promulgatã în 7 decembrie 1999, prevede modificãri de substantã cu privire la arhivele comunismului. Mai întâi, în deschiderea legii se recunoaste caracterul represiv al fostului regim, constatându-se cã „puterea comunistã instauratã în România începând cu data de 6 martie 1945 a exercitat, în special prin organele Securitãtii statului ca politie politicã, o permanentã teroare împotriva cetãtenilor tãrii, drepturilor si libertãtilor lor fundamentale. Aceasta îndreptãteste accesul la propriul dosar si deconspirarea Securitãtii ca politie politicã, în conditiile prezentei legi", în lege se precizeazã clar cã toate institutiile detinãtoare de arhive de documente care fac obiectul legii sunt obligate sã le predea CNSAS, urmând ca pânã la finalizarea acestei actiuni de predare membrii Colegiului sã aibã „drept de gestiune" asupra respectivelor arhive. Prevalându-se de faptul cã în lege nu a fost stabilit un termen de predare-primire, armata si serviciile secrete nu s-au conformat legii nici pânã azi.

144 Legea de deconspirare a Securitãtii aratã clar la articolul 6 cã dispozitiile art. 45, alineat 2 din Legea nr. 14/1992 privind organizarea si functionarea Serviciului Român de Informatii, dispozitii referitoare la pãstrarea în regim secret a arhivei fostei Secu-

ritãti, precum si acele prevederi din Legea Arhivelor Nationale, promulgatã în l aprilie 1996, care stabilesc restrictii de acces cu diferite termene (mergând pânã la 100 de ani) la diverse categorii de documente, nu sunt aplicabile în cazul obiectului de activitate al CNSAS, de deconspirare a Securitãtii. Practic, cunoasterea laturii represive a regimului comunist, a datelor legate de biografia politicã a persoanelor din nomenclatorul de functii al regimului comunist sau a diverselor aspecte legate de functionarea acestuia sunt puse de lege la dispozitia CNSAS. Dar, din pãcate, în România, de la lege pânã la aplicarea ei în practicã drumul este lung, mai ales atunci când se interpun „ratiuni superioare".

145 Marius Oprea, op. cit., pp. 379-383.

146 Piotr Wierzbicki, Structura minciunii, Ed. Nemira, 1996, p. 75.

147 Alina Mungiu, op. cit., pp. 126 si 128.

148 Firma a fost înregistratã la Oficiul National al Registrului Comertului cu nr. ord. J40/20213 din 9 august 1993.

149 ROMCAN PHARMA, înmatriculatã în Registrul Comertului la nr. ord. J40/ 28114 din 23 decembrie 1994.

150 înregistrate la Oficiul National al Registrului Comertului

151 România liberãm. 2129/1997, SIE — implicat în activitãti mafiotice.

152 La ferma lui Giotoiu, având 60 de angajati, se vorbea despre „patron" cã este securist si încã „activ" — ceea ce era, pentru oamenii de-acolo, explicatia directã a bunurilor acumulate.

153 Alexandru Tãnãsescu s-a nãscut în 17 martie 1945 la Bucuresti. Dupã decembrie 1999, când a fost trecut în rezervã, s-a manifestat drept un apropiat al fostului PDSR.

154 Giotoiu nu se dãdea în lãturi sã-si escrocheze partenerii, sti-indu-si spatele atât de tare. Ion Mihalache, patronul firmei CRIDO SA din Bucuresti, a fost, de pildã, victima sa la o actiune de fixing. Ce s-a întâmplat? Mihalache, cunoscând relatiile apropiate dintre generalul Tãnãsescu, Temesan si Giotoiu, i-a prezentat ultimului un cetãtean grec, interesat sã schimbe o sumã apreciabilã de lei. Mihalache pretindea comision. Giotoiu s-a implicat în operatiune, obtinând de la cetãteanul grec un comision de ordinul „câtorva sute de mii de dolari", dupã cum afirmã un fost cadru SIE, bani

pe care i-a împãrtit doar cu generalul Tãnãsescu si cu Rãzvan Te-mesan. Mihalache s-a lãsat pãgubas, cunoscând „calibrul" celor ca-re-1 înselaserã. O altã victimã a lui Giotoiu si Tãnãsescu a fost Dumitru Itu, patronul firmei Atlantic Club SRL din Bucuresti, care a fost pãgubit, în urma afacerilor fãcute cu acestia în 1994, cu 300 de milioane de lei.

155 Detalii privind aceastã „sponsorizare" si altele au fost gãsite de politistii din IGP care au investigat falimentul BANCOREX.
156 Unele dintre faptele prezentate mai sus au apãrut si în presã. Un exemplu de campanie de dezvãluire a „afacerilor" spionilor români este cea din cotidianul Ziua, începutã în ianuarie 1997 (vezi, de pildã, articolul Generalul Tãnãsescu Alexandru este un pericol major pentru democratie din Ziua nr. 780, 14 ianuarie 1997).
157 Aceastã listã am alcãtuit-o în cadrul proiectatei Agentii Române Anticoruptie, alãturi de prietenii si fostii mei colegi de la Co-troceni Mugur Ciuvicã, Mihai Bodiu si Horatiu Vulcu. Din nefericire, autoritãtile au refuzat sã înscrie ARA la tribunal, cu toate concesiile fãcute în legãturã cu schimbarea titulaturii. Fireste, nu puteam satisface unica lor cerere — aceea de a renunta la „anti-coruptie" — care, am înteles astfel, a devenit un monopol de stat.
158 Pentru o mai bunã evaluare a valorii creditelor, acordate în lei, le-am transformat în dolari folosind rata de schimb la data obtinerii creditului.
159 Marius Oprea, op. cit., p. 533.
160 Aceastã sectiune reprezintã prelucrarea unui raport cu titlul Reteaua de spionaj economic a Imperiului Gelsor, pe care 1-am alcãtuit în calitate de consilier al presedintelui Constantinescu, însãrcinat fiind de acesta sã elaborez un raport final al activitãtii Consiliului National de Actiune împotriva Coruptiei si Crimei Organizate, într-o formã apropiatã, dar fãrã semnãtura mea, acest material a apãrut în presã la sfârsitul anului 2000. Am decis sã-1 pun la dispozitia presei din cauza dezbaterii publice aprinse si a denaturãrii de cãtre opozitia politicã a adevãratelor motive ale prãbusirii Fondului National de Investitii si în conditiile în care presedintele Constantinescu anuntase cã renuntã la cursa electoralã.
161 Natura informatiilor solicitate în teritoriu si furnizate de filiale privea în special alcãtuirea unor fise pentru întreprinderile cu

capital de stat, sub acoperirea cotãrii lor la bursã. Pentru completarea acestei fise se solicitau: bilanturi contabile pe ultimii trei ani, volumul productiei industriale, volumul productiei vândute, contracte de export în derulare sau în curs de încheiere, documente secrete existente si fisele persoanelor abilitate sã lucreze cu acestea, licente, brevete, inventii, inovatii utilizate în procesul de productie si date privind regimul juridic al acestora, proiecte de cercetare care ar putea duce la dezvoltarea în termen scurt a productiei, în cazul obiectivelor deja cotate la bursã, functionarii Gelsor erau interesati sã afle care sunt perspectivele lor de dezvoltare economicã si perspectivele de privatizare, sã adune date cât mai complete despre eventualul partener strãin si valoarea de ofertã/actiune a acestuia, precum si date privind eventualele intentii ale unor persoane de a falimenta obiectivul economic, sã obtinã lista persoanelor cu putere de decizie economicã si politicã, detinãtorii de pachete de actiuni.
162 Se lucra „legendar", sub diferite pretexte, dintre care cele mai des întâlnite au fost cotarea la bursã a unei societãti si interesul jurnalistic (majoritatea directorilor filialelor — fosti ofiteri de informatii — si unii subalterni ai lor aveau împuterniciri si legitimatii la cotidianul Curentul). Se constituiau retele informative din care fãceau parte rezidenti (colaboratori Gelsor, cu loc de muncã în obiectivele urmãrite de firmã) sau informatori (de la ofiteri SRI pânã la diverse persoane de contact din sferele de interes). Datele se prelucrau primar la filiale, dupã care erau expediate la Centralã, unde se alcãtuiau sinteze, se stabileau planurile de mãsuri pe obiectivele urmãrite, se elaborau instructiunile, se fixau tintele si se alcãtuia strategia în amãnunt pentru atingerea lor.
163 Fost cadru MApN, Vãsâi fusese închis în 1987 pentru uciderea sotiei (a fost gratiat în 1990).
164 Gelsor SA se ocupa cu obtinerea de date si informatii economice si financiare despre majoritatea societãtilor aflate în plinã privatizare, despre bãnci, despre concurenta pe piata de valori mobiliare, despre politicieni, administratia publicã localã si multe altele, totul cu ajutorul unei vaste retele constituite din fosti ofiteri de Securitate, trecuti mai apoi prin SRI si SIE.
165 în acest context, nu pot sã nu remarc marea nedreptate care i se face presedintelui Constantinescu atunci când este acuzat cã

„nu a fãcut nimic" în legãturã cu Securitatea. Ca fost consilier al sãu, mã simt dator sã fac unele precizãri — privind actiuni fie mai putin cunoscute, fie ignorate cu bunã stiintã, în timpul mandatului sãu, au fost trecuti în rezervã zece generali din SRI proveniti din fosta Securitate, dupã cum urmeazã: Ciceo Alexandru Traian, Catrina Petre Sergiu-Costel, Ciovicã loan Gheorghe, Anas-tasiu Misu Gabriel, lanculescu Nicolae Ilie, Nutã Ion, Tibuleac Mihai Viorel, Caraman Vasile, Hristea Vasile Teodor, Grigorescu Constantin Eugen. Din SIE au fost trecuti în rezervã urmãtorii 13 generali: Silinescu Tudor Constantin, Talpes loan, Irinoiu Gheorghe Nicolae, Dodu Grigore Petru, Cuc Traian loan, Coman Marcu Stefan, Eacobescu Nicolae Ion, Ciobanu Marin Dumitru, Do-bre Petre Dimitrie, Toader Gheorghe, Amihãesei Constantin loan, Rusu Costache Vasile, Tãnãsescu Mihail Alexandru, Jugãnaru Ion Antoniu, Grigoras Neculai Corneliu. Din Serviciul de Telecomunicatii Speciale au fost trecuti în rezervã: Comardici Toma Zaha-ria, Tãnase Tudor, Lopatitã Dãnilã Pavel Tiberiu, Cutucos Francisc Ilie, Vestimean Ion, iar din Serviciul de Protectie si Pazã — Stan Marin Mihai, Arãdãvoaicei Constantin Gheorghe, Bãnutã Ion Nicolae. în total, 33 de generali. Dupã alegerile din 2000, Ion Iliescu a procedat altfel, reactivând ofiteri si chiar generali provenind din fosta Securitate. Unul dintre acestia, Tudor Tãnase, a fost pus chiar în fruntea Serviciului de Telecomunicatii Speciale, de unde fusese scos si „lãsat la vatrã" de presedintele Constantinescu. Toate aceste date provin din Monitorul Oficial, care consemneazã atât avansãrile în grad de general, cât si trecerea generalilor în rezervã.

166 Informatie din sursã confidentialã.

167 Vezi Organigrama Departamentului Securitãtii Statului pe care am publicat-o sub pseudonimul B. Petriceicu în România /r-teranr.4187/2003.

168 Extras dintr-un comentariu transmis de postul de radio „Europa Liberã" în 20 iunie 2002.

169 Vezi interviul realizat de Liviu Vãlenas cu fostul ofiter DIE Didi Secrieru, publicat în revista Dorul nr. 172/2004, care apare în Danemarca. >. , », ^.....,,.,,,,,.,«««.•,,,,, ,;, ,,.

' '• •'•' NOTE '-v.;-- 253

170 Toate citatele provin din raportul procurorului Budusan. Fragmente din acest raport au circulat pe Internet sub forma unui „Ar-magedon".

171 Ochii si urechile poporului. Convorbiri cu generalul Nico-lae Plesitã realizate de Viorel Patrichi, Ed. lanus Inf SRL, 2001, p. 238.

172 România liberarã:. 130/1990, Securitatea existã! Lângã noi...

173 Evenimentul zilei nr. 345/1993, Numirea unor fosti secu-risti în strãinãtate aduce României imense prejudicii.

174 Datele prezentate mai sus sunt extrase dintr-o serie de articole pe care le-am publicat în cotidianul România liberã.

175 Interviu difuzat de postul de radio BBC la l martie 2002.

176 Prima OUG, 154 din 21 noiembrie 2001, abilitează SIE să desfăsoare activitãti economice. A urmat un cadou similar pentru SRI, prin OUG 72 din 13 iunie 2002, apoi ordonanta privind activitãtile de serviciu privat pe care le poate desfăsura SPP-ul (OUG 103 din 29 august 2002) si în final cea „oferitã" de guvernul Nãs-tase Serviciului de Telecomunicatii Speciale.

177 Declaratie datã postului de radio BBC la 21 noiembrie 2001.

178 România liberãm. 1772/1996, Tinea securistul.

179 România liberãm. 482/1991, Un securist director.

iso Evenimentul zilei nr. 489/1994, Cine stã în spatele prãbusirii jocului Procent.

181 Nu demult, unul dintre protejatii lui Iliescu si Talpes, fostul sef al serviciilor secrete militare Decebal Ilina, care azi se ocupã de exporturile de armament ale tãrii, a fost nevoit sã recunoascã „AKM"-urile fabricate la Cugir drept arme folosite cu succes în rãzboaiele civile din Congo. Cât despre exporturile noastre de arme în Iran si Irak sau legãturile cu mafia arabã, am publicat câteva articole în România liberã în anul 2002. Chestiunea face obiectul unei alte cãrti, aflatã în lucru.

182 România liberã nr. 130/1990, Securitatea existã! Lângã noi..., Evenimentul zilei nr. 345/1993, Numirea unor fosti secu-risti în strãinãtate aduce României imense prejudicii.

183 România liberã, 26 mai 1998.

184 Am dezvoltat tema participãrii Securitãtii la privatizare si a implicatiilor ei în cadrul unei conferinte despre „Afacerile post-

revolutionare ale Securitãtii", sustinutã la New Europe College din Bucuresti, în 7 ianuarie 2004. Pãrti importante ale acestei conferinte au fost publicate în cotidianul România liberã din 22 ianuarie 2004, sub titlul „Onorabilelefamilii" cu epoleti.

185 Intr-un Plan de mãsuri pentru prevenirea si contracararea activitãtii ostile desfãsurate împotriva tãrii noastre sub acoperirea sectei „Meditatia transcendentalã" elaborat de Iulian Vlad în 1982, numele lui Ristea Priboi apare ca principal pilon al decon-spirării activitãtii „criminale" a „sectei meditatia transcendentalã", întreprinsã de Securitate cu un an înainte (vezi Marius Oprea, Banalitatea rãului..., p. 396).

186 Marius Oprea, Stejãrel Olaru, Ziua care nu se uitã, Ed. Poli-rom, Iasi, 2004, pp. 98-99.

187 România liberã, 5 noiembrie 2003, Ministerul justitiei a pierdut o... ureche.

188 Pentru cã nu mai pot derula „operatiuni speciale" cu ajutorul „mafiei arabe", serviciile secrete din România au fost abilitate prin ordonante de urgentã (hotãrâri ale Cabinetului) sã-si realizeze propriile retele de afaceri. Am mentionat deja OU G 154 din 21 noiembrie 2001, OUG 72 din 13 iunie 2002, OUG 103 din 29 august 2002 si OUG 7 din 30 ianuarie 2002 prin care SIE, SRI, SPP si STS au primit dreptul de a „presta servicii" în regim privat, prin firme-paravan.

189 Articolul, intitulat Bratul de sprijin al lui bin Laden în România, a stârnit reactii si critici dure din partea oficialilor social-de-mocrati.

190 Declaratiile contradictorii ale lui Timofte cu privire la retelele teroriste arabe si legãturile lor cu România au fost pe larg consemnate de presa din acele zile.

191 Pentru legãturile dintre mafia arabã si autoritãtile din România, cu referire directã la cazul lui Kamel Kader, vezi si site-ul www.tripod.ro, Regimul Iliescu —paradis al terorismului international.

192 Victor Michelle Issa a dezvoltat o retea de firme-fantomã prin intermediul cãrora îsi derula afacerile de contrabandã. Culme a cinismului, una dintre aceste firme era înregistratã pe adresa cimitirului Bellu! '--.;•.,«! !ym; t.i.nBfii» , ' - "->, jK' i.'.

NOTE

255

193 Cotidianul Ziua a publicat în 2002, vreme de aproape sase luni, dezvãluiri privind implicarea lui Alexandru lordache în actiuni de contrabandã cu tigări.

194 Ziua, 2 martie si 9 aprilie 2002.

Multumiri

Cel mai important sprijin pentru a scrie aceastã carte 1-am primit o datã cu bursa oferitã de New Europe College în 2003-2004 pentru un proiect de cercetare intitulat chiar . Toatã gratitudinea mea se îndreaptã spre „oamenii de la NEC", cu osebire cãtre Anca Oroveanu si Andrei Plesu, care m-au încurajat permanent si mi-au dat putere sã duc lucrurile la bun sfârsit.

Sunt dator ca întotdeauna cu multumiri lui Coen Stork, creatorul si sufletul Institutului Român de Istorie Recentã (IRIR), vechilor mei prieteni Demis Deletant, Frans van Helsdingen, si Dorin Marian, ca si domnului Alexandru Barnea, al cãrui sprijin a fost valoros pentru mine.

Cercetãtorii institutului mi-au fost sfãtuitori si colaboratori nepretuiti. Nicolae Videnie si fratele sãu George m-au ajutat la fisarea si culegerea unor materiale, apoi Sorin Cucerai, Stejãrel Olaru si Armând Gosu au fost cei alãturi de care am dat formã Listei lui Secu, publicatã de Academia Catavencu. Din pãcate, Dragos Petrescu, noul director al IRIR, si-a manifestat deschis, din motive care îl privesc, ostilitatea fatã de cercetãrile pe tema Securitãtii, astfel cã, din 2004, acestea nu s-au mai aflat pe agenda institutului. De aceea, cartea de fatã este prima pe care o public fãrã sigla institutului.

Am primit însã, în compensatie, sprijinul presei — si mã simt dator sa le multumesc, rând pe rând, lui Liviu Mihaiu si Marius Bortea, cu care am colaborat excelent la alcãturirea Listei lui

258

Secu, lui Petre Mihai Bãcanu si Sorin Rosea Stãnescu, care mi-au publicat materiale si articole, asumându-si riscul intentării unor procese penale ziarelor pe care le conduc.

Un nepretuit ajutor am primit de la tinerii mei colaboratori, entuziastii studenti de la Facultatea de Istorie a Universitãtii Bucuresti, din grupul „Militia Spiritualã", al cãrui membru mã simt onorat sã fiu; ca si de la vechii mei colegi de la Cotroceni, Mihai Bodiu si Horatiu Vulcu.
Lista multumirilor continuã cu câtiva brasoveni: mai tânãrul meu colaborator Andrei Pirãu m-a ajutat la o ultimã revedere a textului si la alcãtuirea indicelui, statornicul meu prieten Paul Becheanu mi-a fost ca întotdeauna alãturi, ca si fratii Stanimir, proprietarii unei cofetãrii unde îmi fac deseori revista presei, nu înainte de a le povesti ce am mai scris si primind permanent încurajãrile lor.
închei arãtându-mi recunostinta fatã de rãbdarea îngerească a sotiei mele si fatã de neobositii ziaristi români de investigatie, fãrã a cãror strãdanie zilnicã aceastã carte n-ar fi existat.
•«i ,'., jiV. ,•<! '< •», , î .;. ->< î' ..'-Uii' ' ' . •• «; v s • •?, >h •' î
Indice de hume
trt' '
Abraham, Pavel 161 ,
Achim, Victor 35 Airinei, Simion 237-239 Al Bittar, Fouad 224 Alexandru, maiorul
v. lordache, Alexandru Alexe, Mihai 208 Alexie, Stefan 50-53 Amohnoaie, Epifanie 56 Amihãesei, Constantin loan)
252
Anastasiu, Gabriel 57-58, 253 Anastasiu, Misu Gabriel)
v. supra '
Anghel, Ion 173 Apostoiu, secretar 66 , <' > Apostol, Vasile 86 Arãdãvoaicei, Constantin "
Gheorghe v. infra Arãdãvoaicei, Gheorghe
159,252
Arafat, Yasser 226 Ardelean, Cornel 138 Ardelean, George 11, 229 Ardeleanu, Gheorghe 69-71,
73-75,219 - •<••> .-..••.•«.>.:
Armas, losif 199-201 Arthur, personaj 37-38 «
Avramescu, Manea 167
B
Badea, Constantin 178 Basa, Vasile 170 :'
Banu, Florian 236 • •
Barnea, Alexandru 257 Bãcanu, Petre Mihai 119, 135,
237,247,258 "• ^
Bãjenaru, Aida 158 Bãjenaru, Ion 75 :
Bãla, Dumitru 236 Bãlan, Sorin Ovidiu 73,80,118,
240
Bãlan, Vasile 170, 195 " •>' Bãlãsoiu, Radu 64 »*• ' 1
Bãnutã, Ion Nicolae v. inffâ Bãnutã, Nicolae 159, 252 ' • •"" Bãsescu, Traian 131 • !
Bârlãdeanu, Alexandru 94,' "'*
127-128, 246
Becheanu, Paul 258 f
Beria, Lavrenti 91 Bin Laden, Ossama 223, 254 Bliort, Ion 69 ••
260
INDICE DE NUME
Bobic, Costel 63 Bodiu, Andrei 11,17,198,229 Bodiu, Mihai 250, 258 Boia, Lucian 237 Boldeanu, Dumitru 174 Bordea, Aron 58 Bordeianu, Nicolae 135, 139 Boroi, Nicolae 148-149,
151-152
Boroi, Mariana 148 Bortea, Marius 257 Borza, Vasile 85 Bosca, Dinu 179 Botofei, Ion 74 Braia, Doru 244 Brãtianu, familia 121 Brejnev, Leonid 128 Brucan, Silviu 94 Bucur, Claudiu 60 ;
Bucurescu, Gianu 32,38,50-51,
58,97
Budusan, Ovidiu 186,192,253 Bukovski, Vladimir 5,7,22-23,
236, 242

Buliga, colonel 175 <$ Buliga, Vasile 176 p Burdujel, Marius 160 (r?,-. Burebista 34-35, 80 ,••,.•,••• Burlan, Constantin 66 <, Burlan, Dumitru 32-33, 38 Burticã, Cornel 77 Buruian, Alexandru 161 Busu, Gheorghe 84
Calapod, Florin 107 Caraman, Mihai 54, 153-154, 156-157,212,218
Caraman, Mircea 153 Caraman, Vasile 252 Carlos, terorist 71, 217, 220 Catrina, Petre Sergiu-Costel 252 Cãlin, Ion 160
Cãmãrãsescu, ofiter de Securitate 118
Câmpeanu, Radu 80, 92 Cârciumãreasa, loan 176-177 Ceausescu, Elena 16, 60, 63,
65,86
Ceausescu, Nicolae 16, 20, 30-32,34-35,38-40,44,52, 56, 60-61, 63, 65-66, 70, 78-79, 86, 88-91, 95-96, 98, 101, 104, 107, 116, 126-127, 142, 145-146, 153-154,156,182,185,189, 192-195,210,212-214,222, 235,239, 248
Ceausescu, Valentin 32 ~'; " Chereches, Roman 176 Chintã, Ion 231, 233 Chitac, Mihai 62,100,108,115,
161
Chitescu, Marcel 138 Ciceo, Alexandru Traian 252 Ciobanu, Anghel 11, 230, 235 Ciobanu, Marin Dumitru 252 Ciobanu, Petre 196 Cioranu, Gheorghe 174 Ciovicã, loan Gheorghe 252 Ciucu, Luigi 169 Ciuvicã, Mugur 250 , s i Clinton, Bill 227 • -
Cofariu, Mihãilã 106 « • Coman, Marcu Stefan 252
INDICE DE NUME
261
Comardici, Toma Zaharia 252 Condoiu, Ion 118, 160 Constantin, Ghitã 190 Constantinescu, Emil 2, 182,
218, 220, 246, 250-252 Coposu, Corneliu 80, 93, 116 Cornea, Doina 7, 8, 59, 80 ,92,
207 î
Costandache, Pavel 78, 141 Costea, Adrian 184 Cotoman, Gheorghe 68 Cozmâncã, Octav 155 Crãiniceanu, Iulian 159 Cretia, Petru 112,244 Cris'an, Gheorghe 239- 240 Cristescu v. Calapod, Florin ' Cucerai, Sorin 257 Culianu, loan Petru 200 Cunescu, Sergiu 109 Cutucos, Francisc Ilie 252 '
D
Danciu, miner 118 Danciu, Victor 82 - ;
Dawson, Mike 15, 17 *f;
Dama, Constantin 161 Deac, Augustin 35, 237 Dej v. Gheorghiu-Dej, Gheorghe Deletant, Dennis 6,20,238,257 Diaconescu, Alexandru 17 Diaconescu, Gheorghe 62-64 Diaconescu, Ovidiu 81 Diamandescu, Corneliu 115,160 Dinu, Gheorghe 68 Dobre, Floricã 80 Dobre, Petre Dimitrie 252 Dobrescu, Caius 11,13-14,16, 19,229-230,235 ,,,,,,,
Dodu, Grigore Petru 252 Doicaru, Nicolae 100,107,242 Doinas, Stefan Augustin 17 , Dolea, Ghitã 170 >
Doros, Claudiu 167 Doros, Vasile 167 Dragomir, Gheorghe 154 , Drãghici, Alexandru 39-41,49,
88, 91
Drãgoi, colonel 109 Drugã, Alin 243 Dulgheru, Misu 28 Dumitrache, Gheorghe 173 • Dumitraciuc, Ion 61 Dumitrescu, Cico 100,107,243 Dumitrescu, Constantin Ticu 19,
68,93 ;
Dumitrescu, Corneliu 118 , Dutu, Paul 173
E
Eacobescu, Nicolae Ion 252 ,
Eminescu, Mihai 112
Ene 245
Erasm din Rotterdam 194
Etkind, A. 246
Faur,Virgill53-155, 183 ,
Faur, fiul 155
Fãnitã, Tritã 77 ;

Ficeac, Bogdan 246
Flaut 13 ,,
Flore, colonel 178
Fricosu, Dumitru 159
Frost, ofiter de Securitate 172
Fulger, colonel 221 ,
262
INDICE DE NUME
Garcea, Ovidiu 161 Garzon Valdes, Ernesto 44,238 Gavril, Constantin 56, 182 Georgescu, Costin 55,182,205,
244
Georgescu, Florin 155 Gheorghe, Dan 71-73,80,160,
219
Gheorghe, Ion 180 Gheorghe, Pintilie 46,145,238 Gheorghe, Vasile A. 64 Gheorghiu-Dej, Gheorghe 20, 34,39,44,49,52,145,147,
235, 239
Gherghina, Gheorghe 69, 73 Gherman, Oliviu 152, 159 Ghibernea, Dan 103 Ghile, Marius 221 Gheordunescu, Mircea 182 Ghitã, Grigore 87 Giotoiu, Ion 149, 151-153 Gogan, Constantin 171-172 Gogan, Georgeta 171 Goma, Paul 67, 201,217,
236-237, 240
Goran, Gheorghe 32, 236-237 Gorbaciov, Mihail 56, 79 Gosu, Armând 257 Gozman, V. 246 Gradek, Thomas 148 -
Grecea, Liliana 158 Grecea, Ovidiu 158, 205 Grigoras, Neculai Corneliu 252 Grigore, Radu 54, 195 Grigorescu, Constantin Eugen
v. înfra
Grigorescu, Eugen 83-84, 252 Grigoriu, Mihai 167 Grijac, ofiter de Securitate -v 42,238
'
Grosu, Sergiu 236
Guran, Augustin 176 -!
. -*
H
Hârjoghe, Aurel 174 Helsdingen, Frans van 257 r* Herghelegiu, Radu 196 f Hodis, Vasile 68
^
Hortopan, general 33 Hotnog, Ion 62, 69, 239 Hoyer, Steny 137 Hrebenciuc, Viorel 152, 167,
169, 225
Hristea, Teodor 85, 252 Hristea, Vasile Teodor v. supra
s
I «
lacubov, Corneliu 167-168 {s
lancu, colonel 109 fi
lancu, Vasile Valeriu 221 lanculescu, Nicolae Ilie 252 Iliescu, Dumitru (Miticã) 104,
159
Iliescu, Ion 34, 39-41, 62, 64, 66, 69-70, 72, 80, 90-108, 111,113,115-117,119,123, 125, 132-133, 136-137, 139-140,144,145,157-161, 182,184,202,205,209,211, 213, 216-217, 220-226, 232, 241-243, 252-253 Ilina, Decebal 253 Ionel, Vasile 73, 157,220
INDICE DE NUME
263
l
lonescu, Adrian 113, 247 lonescu, Cazimir 69 , •
lonescu, Ionela 171 /t
lonescu, Vergiliu 60-61 lonitã, Constantin 149 lordache, Alexandru 14—15,18,
231-233, 255

lordache, Mircea Constantin 231 lorgu, Pavel 74 Irinoiu, Gheorghe Nicolae 252 Isărescu, Mugur 205
Iscru, G.D. 36, 237 Iskandarani, Zaher 225 Issa, Victor Michelle 226, 254 Iru, Dumitru 250
Jaafar, Hassan Aii 149 Jackson, Bruce 210 ;
Jela, Doina 235 - <
Jitărel, Mircea 24 Jugănaru, Ion Antoniu 252 Jurconi, ofiter de Securitate 18
K s
Kader, Kamel 224, 225, 254 -i
Lazăr, Mihai 194 *?•
Lăzărescu, Dan Amedeu 203 4 Lemnaru, Emil 175 ;
Lenin, VI. 28, 48, 238 '«j Lobont, Florin 11,229 <i
Lopatită, Dănilă Pavel Tiberiu
v. infra Lopatită, Tiberiu 82-83, 159,
252 . .. . ,
Lungu, Nicolae 180 Lupoi, Mihai 33, 69 Lupu, Neculai 169 Lupu, Vasile 54-55,
M
Macovei, Monica 245 . , /
Macii, Emil 58, 60-62 '" ,",
Manolescu, Nicolae 17
Marcel, prieten 14
Marcu, loan 52
Marcu, Victor 201-203,226,232,
Marian, Dorin 257 >
Marin, Mariana 17
Marinescu, Constantin 83
Martian, Dan 34
Mataragiu, Constantin (Costi)
197-198, 229 Matei, Sorin 11, 13-14,
229-230, 235 Maurer, Ion Gheorghe 40 Măgureanu, Virgil 55, 63, 72,
79, 93, 101-103, 108-109,
112-113,119,125,134-136,
139,165,179,201-204,219,
232-233, 245 Mărgineanu, Marius 175 Mărăcine, general 118 Melinescu, Nicolae 118 Merce, Ilie 57, 59
Merce Ramona-Ileana 52 Mihai I al României 72 Mihai Viteazu 35, 80 Mihai Viteazul v. supra
Mihalache, Alexandru 248 Mihalache, Ion 249-250 Militam, Nicolae 55, 64,70,95,
98, 100, 183, 193, 241
T
264
INDICE DE NUME
Milosevici, Slobodan 209, 216 Minculete, maior 195 Mircea cel Bătrân 34 Moca, Elena 57-58
Moldoveanu, Gheorghe 15-16,
18,110,243 Morozov, Pavlik 133 Mortoiu, Aurelian 32, 62 Mot, Ioan54, 153 Mungiu, Alina 146-147,
241-242, 244-245, 249 Munteanu, Marian 119, 245 Murariu, Patru 67 Muresan, Sever 153 Musetescu,
Ovidiu 202 Musina, Alexandru 17, 248
N in<, •-.:;•< V
Nassar, Elias 226 ,;-(,•..,
Nas, Leon 193 '-.'-," Nănescu, Victor (Banu) 156,157 Năstase, Adrian 154-155,
157-159, 184,205,213,
215-218, 221,253 Neagoe, Elis 236 Neagoe, Marin 31-32, 65-66 Neculicioiu, Victor 54—55 Neda,
Dumitru 180 Nedelciu, Mircea 17 Neferoiu, Aurelian 74 -• af Negoită, Aurora 83 . • *
Nencu, Florian 174 d:l
Nicolae, Ion 118 Nicolaescu, Niculina 158 -! Nicolaescu, Sergiu 15 Nicolcioiu, sef cabinet 66 Nicolici,
Dan 77-78

Nicolski, Alexandru 145 • • -Nitã, Victor v. Marcu, Victor ' Nutã, Ion 252
O .'l L 'î
Oancea, Ionel (Jenicã) 170,172 Oancea, Paul 170 Olani, Stejãrel 2, 254, 257 >' Onitiu, Oprisor 161, 257 ^ Oprea, Marius 5-7, 236,
238-239,242,246-247,
249-250, 254 Opreanu, Coriolan 17 Orleanu, colonel 224 '>
Oroveanu, Anca 257 Ouatu, Gheorghe 161 Ouatu, loan 162, 171 '•>
Pacepa, Ion Mihai 50, 71,
88, 156
Paler, Octavian 119 Pascu, loan Mircea 221 -• Patrichi, Viorel 253 Pãtrãscanu, Lucretiu 39 Pãun, Ovidius 161 Pãunescu, Adrian 152 Pãsculescu, general 178 Pârvulescu, Marin 68 Pelin, Mihai 239 Penciuc, Dumitru 120, 244 Petanca, Dumitru 64 Petre, Zoe 17 Petrescu, Bogdan 231-233 Petrescu, Dan 17 Petrescu, Dragos 257 Petrescu, Mãria 86 •'!

Petrescu, Virgil 26 Petriceicu, B. 238, 252 Pintelie, Stelian 82 Pirãu, Andrei 258 Plãpcianu, luliu 82 Plesitã,Nicolae30-31,61,71,
193-194, 202, 220, 236,
239, 253
Plesu, Andrei 6, 257 Popa, Ambrozie 175 Popescu, Alexandru v. Nãnescu,
Victor
Popescu, Doru 202 Popescu, Dumitru Radu 17 Popescu (Dumnezeu), Dumitru
32,70 Popescu, Ion (Gioni) 160,
165-166,205-207 Popoiu, loan 190-191 Postea, Simion 172 Postelnicu, Tudor 31, 49, 57,
94,97, 116, 155 Priboi, Ristea 215-218, 245,
254
-:. .U • ' ...• ,1- ,. '.- 1 ',
R ^•/: -r';
Râcz, Jânos 92 Radu, Gheorghe 56 Radu, Remus 82 ' * Rares, Petru 196 Ratiu, Ion 80,92,110, 118,245 Ratiu, Gheorghe 58-59 -Rãdulescu, Emil 62 Reagan, Ronald 79 Rogojan, Aurel 35, 80,222,240 Roman, Petre 104,107,114,121, 136-137,139
Romanescu, Gheorghe 74-75 Rotaru, general 193 Rudãreanu, Cornel 165, 169,
171, 173-175,204-205 Rus, Gheorghe 180 Rusu, Constantin 248 Rusu, Costache Vasile 252 Rusu, subofiter militie 16 '
Saiciuc, Alic 238 Sanbar, Fouad 185 Sârbu, Victor v. Marcu, Victor Secasiu, Claudiu 11,19 Sechelariu, Dumitru 167, 169 Secrieru, Didi 185,252 Silinescu, Constantin 218, 252 Silinescu, Tudor Constantin
v. supra
Sima, Traian 224 Siminea, Gheorghe 112 Sommerauer, Werner 174, 245 Spãtaru, Doru 197 Spinoche, Grigore 173 Spiroiu, Niculae 127-128 Stamatoiu, Aristotel 38, 50,
52-53, 58, 97 Stan, Constantin 60-61 Stan, Gheorghe 157-158 Stan, Marin Mihai v. infra Stan, Mihai 79,93,139,202,252 Stana, Liviu 176 Stanciu, Ilie 197 • • '"
Stanciu, Paula 75 Stanimir, fratii 258 Stãnculescu, Victor Attmnasie
62,66,70,241 '"

Stãnescu, Mihai Rosea 258 Stanicã, Tudor 161 Stoica Mihai 232 Stoica, George 11,230 Stork, Coen 257 Siito, Andrâs 106
Somlea, Alexandru 74 Stefan, Alexandru 76, 77, 182 Stefan, Toader 84 Stefan cel Mare 36 Stefãnescu, Ana 11, 230 Stefânescu, Domnita 241-244,
247
Stefãnescu, Mircea 85 Stefãnescu, Sergiu 11 , .. Stefânut,ion 160
Tache, Viorel 100-101,108,118,

160, 243
Tãcu, Alexandru 53, 239 Talpas, colonel 195 Talpes, loan 71, 73, 151-152,
154-157,218,220,252-253 Tatu, Dumitru 79 '. Tãnase, Tudor 159, 220, 252 Tãnase, Ionel 158 Tãrãcilã, Doru loan 197, 200 Tãnãsescu, Alexandru 150-154,
249-250, 252 Tãnãsescu, Mihai Alexandru
v. supra
Teculescu, Constantin 155 Temesan, Rãzvan 72, 149,152,
155, 158-160, 162
Temesan, Tereza Cristina 149,
249-250
Teodorescu, Filip 62-63, 240 Timofte, Radu 55, 73, 81, 140,
142, 171, 205-207, 210,
221-223,247-248,254 Tinu, Radu 224 Ticu, v. Dumitrescu,
Constantin Ticu ,, Titu, Constantin 26 Toader, Gheorghe 252 Tofan, Cerasela 17 Tofan, Nini 17 Tokes, Lâszlo 33 Trosca, Gheorghe 55,69-70,74 Trutulescu, Gheorghe 73 Tudor, Stefan 240 . .1%
Tudoran, Dorin 194 \t Turda, Gheorghe 162 ., Turcitu, Adrian 61 < -
Tencu, Alexandru 51, 84 Tibuleac, Mihail Viorel 252 Tinea, Ovidiu 207, 253 Tirigan, Mihai 169, 171,205
U
Uncu, Anton 119 Ungureanu, Marius 11, 230 Ureche, Marian 35, 73, 80,
200-201, 219-220, 237,
240,244 Ursu, Andrei 240 Ursu, Gheorghe 61, 67-68, 84,
120, 161,213,240 Utã, Mihai 64 ., , .
INDICE DE NUME
267
Vasile, Gheorghe 67-68, 97
Vasile, Nicolae 40
Vasile, Radu 205
Vântu, Sorin Ovidiu 50, 52, 58, 73,163-169,171,174-176, 181-182,204-205,244
Vãcaru, Vasile 160
Vãcãroiu, Nicolae 152, 182, 193,225
Vãceanu, Lucian 176
Vãduva, Dumitru 26
Vãlenas, Liviu 252
Vãsâi, Ion 165, 251
Veliscu, Victor 204-205
Veselu 171
Vestiman, Ion 252
Videnie, George 257
Videnie, Nicolae 257
Vintan, jurist 181
Vlad, Iulian 27, 30, 32-33, 35, 38,48-51,57-58,66, 80, 97, 150, 154, 222, 239, 254
Voicu, Cãtãlin 159 Voiculescu, Dan 184-194 Voiculescu, Gelu Voican 97-101, 107-109, 117, 131,134,158,161,183, 220, 243
Voinic, Alexandru 186-187 Volkogonov, Dmitri 238 Vulcu, Horatiu 250, 258
W
Wierzbicki, Piotr 146,246,249
Zaharia, Toma 18, 232, 252 Zamfirescu, Dan 237
Cuprins
Argument
Introducere
Eu si Securitatea mea..... 9

Capitolul I
Securistii lui Ceausescu..... 21
Capitolul II
Securitatea la 1989..... 43
Capitolul III
Noii stãpâni..... 88
Capitolul IV
Pentru linistea noastrã .."'.....105
Capitolul V
Sindromul Berevoiesti..... 124
Capitolul VI
Privatizarea Securitãtii .... .,.....148
Capitolul VII
A cincea putere..... 209
270 .
Epilog
Noi si ei.....229
Note 235
Multumiri.....257
Indice de nume.....259
Redactor OANA BÂRNA
Tehnoredactor DANIELA HUZUM
Corector IOANA CUCU
Apãrut 2004 BUCURESTI - ROMÂNIA
Lucrare executatã la C.N.I. CORESI S.A.